

2) Ett av nämndens ordinarie kontorsbiträden har slutat sin anställning och ersatts med ett extra ordinarie kontorsbiträde i lönegrad Ce 8. Personalförteckningen bör ändras i enlighet härmed.

Yttrande.

Statskontoret finner det skäligt, att arvoden till nämndens ledamöter och suppleanter, vilka utgått med oförändrade belopp sedan år 1939, nu uppräknas. Frågan härom torde dock böra upptagas i samband med en mera allmän översyn av arvoden åt ledamöter i statliga organ.

Departementschefen.

I enlighet med nämndens förslag bör ett ordinarie kontorsbiträde fr. o. m. nästa budgetår utbytas mot ett extra ordinarie sådant biträde.

Det synes f. n. icke vara möjligt att med någon högre grad av sannolikhet beräkna, i vilken utsträckning inrättandet av lokala utskrivningsnämnder kan komma att påverka den centrala nämndens arbetsbörda. Med hänsyn härtill anser jag mig böra förordna, att arvodet till sinnessjuknämndens sekreterare också för nästa budgetår beräknas för heltidstjänstgöring. Det torde böra få ankomma på Kungl. Maj:t att — sedan närmare erfarenheter i detta hänseende vunnits — avgöra om och i vilken mån sekreterarens arbetstid eventuellt kan minskas. För dennes arvode beräknade medel torde på grund av 1952 års särskilda lönetillägg böra höjas med 2 868 kronor.

Beträffande till nämndens ordförande, ledamöter och suppleanter nu utgående dagarvoden anser jag mig böra förordna en till fem kronor begränsad höjning. De fasta arvoden torde böra uppräknas till 1 100 (+ 100) kronor för ordföranden och 550 (+ 50) kronor för övriga fyra ledamöter. Merkostnaden härför kan uppskattas till sammanlagt omkring 1 900 kronor.

Anslaget beräknas sålunda: avlöningar till ordinarie tjänstemän 6 000 (— 3 500) kronor, arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, 42 000 (+ 4 800) kronor, avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 5 600 (+ 5 000) samt rörligt tillägg 6 400 (+ 3 500) kronor.

Anslaget bestämmes alltså till (6 000 + 42 000 + 5 600 + 6 400) 60 000 (+ 9 800) kronor.

Från personalförteckningen bör fr. o. m. nästa budgetår uteslutas en befattning som kontorsbiträde i Ca 8.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga den ändring i personalförteckningen för sinnessjuknämnden, som nyss angivits;

b) godkänna följande avlöningsstat för sinnessjuknämnden, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1953/54:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	6 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	42 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ..	5 600
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	6 400

Summa förslagsanslag kronor 60 000;

c) till *Sinnessjuknämnden*: Avlöningar för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 60 000 kronor.

[12] 10. Sinnessjuknämnden: Omkostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	5 300	6 685
1952/53 (statsliggaren s. 918)	5 300	
1953/54 (förslag)	7 400	

Yrkande.

Sinnessjuknämnden (skr. 26/8 1952) hemställer, att anslaget höjes med 3 100 kronor.

	Utgifter 1951/52	Anslag 1952/53	Förslag	Ökning
1. Sjukvård m. m.	187	100	200	100
2. Reseersättningar	5 298	4 000	7 000	3 000
				3 100

Motiv.

2) Utgifterna torde komma att ytterligare öka, enär tillkomsten av flera lokala utskrivningsnämnder medför ökat antal resor för den centrala nämnden.

Yttrande.

Statskontoret har funnit sinnessjuknämndens beräkning ej giva anledning till annan erinran, än att höjningen av anslagsposten till reseersättningar torde böra begränsas till 2 000 kronor.

Departementschefen.

Anslagsposten till sjukvård m. m. torde i enlighet med sinnessjuknämndens förslag böra uppräknas med 100 kronor.

Beträffande anslagsposten till reseersättningar anser jag mig med hänsyn till belastningen föregående budgetår och den under år 1952 vidtagna ökningen av biljettpriserna böra förorda en till 2 000 kronor begränsad höjning. Enär man ännu icke kan förutse, på vilket sätt inrättandet av lokala utskrivningsnämnder kan komma att påverka den centrala näm-

dens resor, torde någon höjning av anslagsposten av denna anledning tills vidare icke böra ske.

I enlighet med vad jag sålunda förordat bör anslaget ökas med (100 + 2 000) 2 100 kronor och sålunda upptagas till (5 300 + 2 100) 7 400 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Sinnessjuknämnden: Omkostnader* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 7 400 kronor.

[13] 11. Statens bakteriologiska laboratorium: Avlöningar.

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	1 475 000	1 636 157
1951/52	1 455 000	1 975 908
1952/53 (statsliggaren s. 918).....	1 800 000	
1953/54 (förslag)	2 140 000	

Yrkande.

Medicinalstyrelsen (skr. 1/9 1952) föreslår, att anslaget höjes med 305 000 kronor.

	Ökning
1. Personalförstärkningar.	
a) <i>Diagnostiska avdelningen:</i>	
1 assistent Ce 27.....	18 276
1 laboratoriebiträde Ce 11	8 652
b) <i>Försvarsmedicinska sektionen:</i>	
1 assistent Ce 27.....	18 276
1 laboratoriebiträde Ce 11	8 652
2. Löneregleringar.	
a) <i>Kontorspersonal:</i>	
1 kassör Ca 15 i st. f. kanslikskrivare Ce 15	—
5 kanslibiträden Ca 11 i st. f. Ce 11	—
2 kontorsbiträden Ca 8 i st. f. Ce 8.....	—
b) <i>Ekonomipersonal:</i>	
1 materialförvaltare Ca 14 i st. f. förrådsman Ca 12	336
1 förste expeditionsvakt Ca 11 i st. f. vaktmästare tillika chaufför Ca 10....	348
1 bilförare Ce 10 i st. f. expeditionsvakt Ce 10.....	—
1 traktorförare Ce 10 i st. f. stallbiträde Ce 10.....	—
1 nattvakt Ce 10 i st. f. Cg 10	—
3. Vikariatsersättningar m. m.	8 250
4. Omräkning:	
Löneklassuppflyttningar	11 696
Rörligt tillägg	230 514
	305 000

Motiv.

1 a) Medgivande att under budgetåret 1952/53 anställa dessa befattningshavare (i lönegrad Cg 31 resp. Cg 11) har lämnats genom Kungl. Maj:ts beslut den 6 juni 1952 (jfr prop. 130/1952). De erfordras så länge beredningen av vissa för beredskapen mot bakteriologisk krigföring erfordriga preparat skall upprätthållas.

1 b) De sakkunniga rörande bakteriologisk krigsföring hade föreslagit bl. a., att en assistentbefattning skulle inrättas vid laboratoriet såsom ett led i den forskningsverksamhet, som beredskapen mot bakteriologisk krigsföring ansågs kräva. Avdelningens ende kvalificerade befattningshavare, en laborator, kan icke genomföra mer än en ringa del av de erforderliga undersökningarna. Laboratoriebiträdet skall tjänstgöra som teknisk medarbetare vid assistentens undersökningar.

2 a) Den kansliskrivare, som handhar laboratoriets kassagöromål, bör erhålla ordinarie tjänst samt benämnas kassör.

Den 1 juli 1952 inrättades fem kanslibiträdestjänster i Ce 11 i stället för samma antal befattningar såsom kontorsbiträden i Ce 8. Av dessa ha tre, tidigare placerade i Ca 8, förordnats att med vikariatslön uppehålla befattningar i Ce 11. De återstående två beräknas bliva kvalificerade för ordinarie befattning under innevarande budgetår. På grund härav föreslås fem kanslibiträdesbefattningar överförda till Ca 11. Den 1 juli 1953 torde ytterligare fem kontorsbiträden vara kvalificerade för ordinarie anställning. Vid bifall till kanslibiträdestjänsternas ordinariesättning kan emellertid ökningen av antalet ordinarie kontorsbiträden inskränkas till två.

2 b) Laboratoriets förrådsförman är placerad i Ca 12. Motsvarande befattning vid statens institut för folkhälsan är under benämningen materialförvaltare upptagen i lönegrad Ca 14. Arbetsuppgifterna äro emellertid minst lika krävande och ansvarsfulla vid laboratoriet.

Vaktmästaren, tillika chaufför, tjänstgör som ledare för den kvinnliga personal, som svarar för upp- och inpackning samt sortering av postförsändelser m. m. Hans huvudsakliga arbete kan väl jämföras med en förste expeditionsvakts. En expeditionsvakt (Ce 10), som uteslutande sysselsättes med att köra laboratoriets tjänstebil, bör benämnas bilförare (Ce 10) och ett stallbiträde (Ce 10) traktorförare (Ce 10). En nattvakt i Cg 10 bör placeras i Ce 10.

3) Med hänsyn till föreslagna nya och uppflyttade befattningar erfordras en uppräknig med 8 250 kronor.

Yttranden.

Statens sakrevision upplyser, att dess undersökning av laboratoriets organisation och arbetsformer fortgått under budgetåret 1951/52 och ännu ej är avslutad. Under föregående budgetår genomfördes olika åtgärder för ernående av besparingar och förenklingar genom förbättrad organisation och ökad mekanisering, samtidigt som andra åtgärder förbereddes genom försök och materialanskaffning. Organisationen av det kamerala arbetet, inköpsverksamheten samt lagerhållningen av olika produkter och förrådsartiklar har ägnats stor uppmärksamhet med särskild vikt lagd vid behovet av bättre överblick och kontroll. Nyligen har arbetet i häststallet tidsstuderats. På grund av att vissa redan föreliggande arbetsuppgifter

släpat efter eller ökat kunde de genomförda åtgärderna icke medföra några personalindragningar under budgetåret 1951/52 men väl möjliggöra, att eljest nödvändiga personalökningar undvikits. Fr. o. m. den 1 juli 1952 disponerar laboratoriet en driftsingenjör och en bokhållare. Driftsingenjören fortsätter de av sakrevisionen under budgetåret 1951/52 påbörjade försöken att konstruera ny apparatur m. m. Ett förslag till omorganisation av serologiska avdelningen har framförts så långt, att ett principförslag diskuteras med laboratoriets ledning.

I sitt utlåtande nr 11/1952 har emellertid statsutskottet — som uttalat att den oavslutade utbyggnaden av laboratoriet icke utan mycket starka skäl borde få fortgå — förutsatt, att sakrevisionen vid sin fortsatta utredning skulle överväga, om icke delar av laboratoriets tillverkning med ekonomisk fördel och utan eftersättande av säkerhetskraven skulle kunna överföras till apoteksväsendet eller läkemedelsindustrien samt om icke forskningsverksamheten ur kostnadssynpunkt skulle kunna samordnas med motsvarande verksamhet på annat håll och i övrigt rationaliseras. Utskottets uttalande godkändes av riksdagen.

Med hänsyn härtill har undersökningen måst utvidgas för att skapa underlag för ett ställningstagande till de av riksdagen angivna spörsmålen, vilka äro av vittutseende och komplicerad art. Härigenom har framläggandet av det slutliga förslaget försenats. Redan nu kan emellertid sägas, att stora ekonomiska och organisatoriska problem måste lösas och arbetskrävande praktiskt-vetenskapliga uppgifter bearbetas av laboratoriet, innan läget vid detta kan betecknas som tillfredsställande. Härigenom kommer personalen att i hög grad tagas i anspråk under åtskillig tid framåt. Laboratoriet bör därför — oavsett vad omorganisationsförslaget kan komma att innebära — tills vidare icke utan tvingande skäl påläggas eller påtaga sig nya arbetsuppgifter eller utvidga verksamheten. I avvaktan på utredningens resultat, vilket bör kunna föreligga inom en relativt snar framtid men knappast kan väntas bli behandlat vid 1953 års riksdag, måste den största återhållsamhet iakttagas såväl beträffande ändringar i personalstaten som ökning av omkostnadsanslaget. Detta är så mycket mera motiverat som laboratoriet fr. o. m. budgetåret 1952/53 tillförts förutnämnda driftsingenjörs- och bokhållartjänster. Utöver fullföljandet av vissa av sakrevisionen påbörjade praktiska rationaliseringsåtgärder har driftsingenjören betydande arbetsledande uppgifter. Genom bokhållartjänsten har möjliggjorts införandet av fasta inköpsrutiner vid laboratoriet, varigenom er-nåttis dels en koncentration av inköpsverksamheten till kameralavdelningen — närmast bokhållaren — och dels en begränsning av olika befattningshavares tidigare faktiska befogenheter. Härigenom böra såväl personal- som omkostnadsbesparingar bli möjliga till ingången av budgetåret 1953/54.

Laboratoriets föreståndare har icke räknat med någon besparing under

avlöningsanslaget. Sakrevisionen anser, att icke obetydliga möjligheter finnas att genom förbättrad fördelning och ledning av arbetet minska biträdespersonalen i olika lönegrader utan att därför inskränka verksamheten.

Sakrevisionens ställningstagande till laboratoriets olika förslag utgår från den uppfattningen, att å ena sidan den största återhållsamhet måste iakttagas i fråga om medelsanvisningen samtidigt som den hittillsvarande ständiga expansionen tills vidare begränsas till ett minimum men att å andra sidan medelsanvisningen — även om därigenom framkomma ganska avsevärda ökningar i förhållande till vad som beräknats för budgetåret 1952/53 — bör avvägas så, att laboratoriet med nuvarande löne- och prisnivå har praktisk möjlighet att undvika anslagsöverskridanden. Därest nämligen medelsberäkningen begränsas i sådan grad, att det för laboratoriets ledning ter sig utsiktslöst att hålla utgifterna inom den fastställda ramen och ett anslagsöverskridande därmed framstår som en nödvändighet, befrämjas icke en önskvärd och möjlig ekonomisering.

Den 1 oktober 1952 har en i samarbete med sakrevisionen omarbetad taxa för preparat och undersökningar trätt i kraft. De vidtagna förhöjningarna ha på basis av 1951 års omsättningssiffror beräknats medföra en årlig merinkomst av drygt 300 000 kronor.

Sakrevisionen anför vidare:

Då assistenttjänsten vid diagnostiska avdelningen tillkommit i första hand av beredskapsskäl och tills vidare icke kan anses vara motiverad av ett stadigvarande behov, bör befattningen icke upptagas på personalstaten jämsides med övriga assistentbefattningar. I stället bör laboratoriet medgivas att tills vidare under budgetåret 1953/54, i den mån under anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal anvisade medel förslå, ha anställd en assistent i högst Cg 31 utöver de i personalförteckningen angivna. Någon uppräknig av anslagsposten i anledning härav bör sålunda icke ske, då motsvarande besparingar i fråga om annan personal kunna och böra genomföras fr. o. m. budgetåret 1953/54. Att inrätta ytterligare en laboratoriebiträdestjänst kan icke anses behövt. Möjlighet finnes att fr. o. m. budgetåret 1953/54 avdela en redan befintlig laboratoriebiträdestjänst för ifrågavarande assistent, om så erfordras.

Beträffande försvarsmedicinska sektionen uttalade sakrevisionen i sitt utlåtande över anslagsäskandena för budgetåret 1952/53, att den icke ville motsätta sig inrättandet av bl. a. en assistenttjänst. Sakrevisionen avstyrkte däremot inrättandet av en laboratoriebiträdestjänst. Sakrevisionen intager även nu samma ståndpunkt. Beträffande biträdestjänsten må dessutom hänvisas till vad förut anförts i fråga om diagnostiska avdelningen.

Laboratoriet har vidare föreslagit, att vissa tjänster i 15 lönegraden eller lägre skola få ändrad tjänstebestämmelse eller överföras till löneplan Ca eller Ce. Enär ifrågavarande personalgrupper torde komma att reduceras i avsevärd grad, därest laboratoriets tillverkning helt eller delvis skulle komma att överföras till annat håll, avstyrker sakrevisionen förslaget, i den mån fråga icke är om inrättande av ordinarie kontorsbiträdesbefattningar i anslutning till grunderna för reglerad befordringsgång.

Statskontoret, som erhållit del av statens sakrevisions utlåtande, ansluter sig till vad revisionen anfört i fråga om förevarande anslag.

Departementschefen.

Den av statens sakrevision i samarbete med statens organisationsnämnd påbörjade utredningen rörande rationaliseringsmöjligheterna vid laboratoriet beräknas, enligt vad sakrevisionen i sitt utlåtande framhållit, kunna slutföras under den närmaste framtiden. Resultatet av densamma torde emellertid knappast kunna föreläggas innevarande års riksdag. Med hänsyn härtill synes en viss återhållsamhet böra iakttagas framförallt i fråga om inrättande av nya tjänster men även beträffande genomförande av löne-regleringar.

Vad först angår de av medicinalstyrelsen föreslagna personalförstärkningarna vill jag erinra, att medel för anställande under budgetåret 1952/53 på diagnostiska avdelningen av en assistent och ett laboratoriebiträde anvisats under reservationsanslaget till beredning och lagerhållning av bakteriologiska preparat. För att säkerställa den fortsatta tillverkningen av dessa preparat i beräknad omfattning måste även under nästa budgetår motsvarande personal avdelas för ändamålet. Jag anser mig därför böra tillstyrka, att medel härför beräknas under laboratoriets avlöningsanslag. Med hänsyn till vad sakrevisionen anfört i fråga om möjligheten till motsvarande besparing beträffande annan personal vill jag emellertid framhålla, att det bör få ankomma på Kungl. Maj:t att på grundval av sakrevisionens kommande förslag avgöra, om och i vilken utsträckning medel för ändamålet oundgängligen måste ställas till laboratoriets förfogande. Anslag för bestridande av omkostnader för tillverkningen har icke äskats. Jag förutsätter emellertid att, om så erfordras, Kungl. Maj:t må kunna medgiva, att medel härför anvisas från laboratoriets omkostnadsanslag.

Av medicinalstyrelsen i övrigt föreslagna personalförstärkingar anser jag mig icke böra nu tillstyrka.

Vad härefter angår av styrelsen begärda löne-regleringar för viss personal kan jag nu endast förorda, att enligt grunderna för den reglerade befordringsgången ordinarie anställning fr. o. m. nästa budgetår beredes sju kontorsbiträden samt att en nattvakt i Cg 10 placeras i Ce 10. Medel under ordinarieposten behöver dock beräknas endast för fem kontorsbiträdes-tjänster, enär de båda övriga uppehåller högre extra ordinarie tjänst.

Befattningen som kansliskrivare i Ce 15 bör ändras till kassör i samma lönegrad och befattningarna såsom expeditivsvakt och stallbiträde, båda i Ce 10, till bilförare i samma lönegrad.

Det synes vidare skäligt, att arvodena till aspirantläkarna något ökas. Jag föreslår, att arvodet för legitimerad läkare bestämmes till 840 och för medicine kandidat till 600 kronor per månad. Arvodena till det vetenskap-

liga biträdet i biologi, till kontrollanten och till veterinärbiträdet torde böra höjas i ungefär samma utsträckning och sålunda upptagas till resp. 6 000, 6 000 och 3 600 kronor. Den sammanlagda merkostnaden för ändamålet uppskattar jag till i runt tal 3 000 kronor.

Jag vill i detta sammanhang anmäla, att laboratoriet i särskilda framställningar hemställt *dels* om löne reglering för vissa biträden i 6 lönegraden, *dels ock* om ersättning med 200 kronor per månad till en assistent, som under cirka tre timmar per vecka utför skyddsypning av laboratoriets personal. Sistnämnda önskemål anser jag mig icke kunna tillmötesgå. Till förslaget om löne reglering för nämnda biträden är jag icke beredd att nu taga ställning, enär tjänsteförteckningskommittén under innevarande år kommer att upptaga denna fråga till prövning.

För vikariats- och övertidsersättningar slutligen beräknar jag med hänsyn till föreslagna nya tjänster och löne regleringar, en ökning med i runt tal 5 000 kronor.

För genomförande av de av mig framlagda förslagen erfordras en ökning av medelsanvisningen med 30 592 kronor för personalförstärkningar, 3 000 kronor för arvodesregleringar och 5 000 kronor för vikariatsersättningar. I propositionerna nr 107 och 241/1952 framlagda, av riksdagen antagna förslag angående lönegradsplaceringen för vissa tjänster påkallar en uppräkningsräkning med i runt tal 60 000 kronor. Härtill kommer en automatisk utgiftstegring med 11 696 kronor för löneklassuppflyttningar och 230 000 kronor för den allmänna lönehöjningen. Anslaget bör alltså uppräknas med $(30\,592 + 3\,000 + 5\,000 + 60\,000 + 11\,696 + 230\,000)$ 340 288 kronor eller i runt tal 340 000 kronor.

Anslaget beräknas sålunda: avlöningar till ordinarie tjänstemän 328 000 (+ 38 000) kronor, arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, 33 000 (+ 3 000) kronor, avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 1 107 000 (+ 39 000) kronor samt rörligt tillägg 672 000 (+ 260 000) kronor.

Anslaget upptages alltså till $(328\,000 + 33\,000 + 1\,107\,000 + 672\,000)$ 2 140 000 (+ 340 000) kronor.

I anledning av förslagen bör vidare på personalförteckningen upptagas sju nya tjänster såsom kontorsbiträden i Ca 8.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga den ändring i personalförteckningen för statens bakteriologiska laboratorium, vilken nyss angivits;

b) godkänna följande avlöningsstat för statens bakteriologiska laboratorium, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1953/54:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsvis	328 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, förslagsvis	33 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, förslagsvis	1 107 000
4. Rörligt tillägg, förslagsvis	672 000
Summa förslagsanslag kronor 2 140 000;	

c) till Statens bakteriologiska laboratorium: Avlöningar för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 2 140 000 kronor.

[14] 12. Statens bakteriologiska laboratorium: Omkostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	955 000	1 244 818
1951/52	1 040 000	1 447 387
1952/53 (statsliggaren s. 919)	1 191 600	
1953/54 (förslag)	1 399 000	

Yrkande.

Medicinalstyrelsen (skr. 1/9 1952) hemställer, att anslaget uppräknas med 239 900 kronor.

	Utgifter 1951/52 ¹	Anslag 1952/53	Förslag	Ökning
1. Övriga expenser	49 861 (+ 17 124)	45 000	70 000	25 000
2. Inköp och underhåll av djur.....	284 280 (+ 27 532)	243 500	311 400	67 900
3. Inköp av förbrukningsartiklar	529 667 (+ 91 051)	450 000	520 000	70 000
4. Tjänstedräkt m. m.....	8 152 (+ 7 372)	10 500	15 500	5 000
5. Tvätt och inre renhållning.....	69 151 (+ 1 500)	57 000	75 000	18 000
6. Yttre renhållning, underhåll av vägar och planteringar m. m.	3 843 (+ 134)	3 000	4 000	1 000
7. Automobiles och transporter	13 576 (+ 4 841)	15 000	18 000	3 000
8. Insamling och beredning av konvalescent- sera			50 000	50 000
				239 900

Motiv.

Till följd av de åren 1951 och 1952 inträffade prisstegringarna redovisade laboratoriet vid utgången av budgetåret 1951/52 en osedvanligt hög balans av obetalade räkningar, nämligen cirka 17 000 kronor beträffande

¹ Siffrorna inom parentes avse de ytterligare utgifter, som belöpa på den 30 juni 1952 obetalda räkningar.

övriga expenser och cirka 135 000 kronor beträffande övriga utgifter, eller tillhopa omkring 152 000 kronor. Hänsyn härtill har måst tagas vid beräkningen av de olika posterna. Härutöver har styrelsen uppräknat posterna till övriga expenser samt till tvätt och inre renhållning med hänsyn dels till de avgiftshöjningar för telefon och telegram, vilka trätt i kraft den 1 april och den 1 juli 1952, dels ock till de fr. o. m. den 1 januari 1952 höjda städerskelöner. Under sistnämnda post beräknas kostnaderna till, för städerskelöner 60 000, boning av golv, fönsterputsning m. m. 3 000 och tvätt av tjänstedräkt 12 000 kronor eller tillhopa 75 000 kronor.

Med hänsyn till vissa besparingar, som beräknas till följd av förslag, som framlagts av sakrevisionen, har anslagsbehovet under posten till inköp av förbrukningsartiklar minskats med 50 000 kronor i förhållande till den på förut angivet sätt beräknade verkliga belastningen.

Kostnaderna för inköp av blod för tillverkning av konvalescentsera överflyttades fr. o. m. innevarande budgetår från posten till inköp av bakteriologiska preparat till posten för inköp av förbrukningsartiklar. Härigenom ökades svårigheterna att beräkna medelsbehovet under sistnämnda post. Ifrågavarande utgifter, vilka budgetåret 1950/51 utgjorde 33 000 kronor, ökade påföljande budgetår på grund av då inträffade stora epidemier av mässling och röda hund till 63 000 kronor. Kostnaden för konvalescentserumberedningen variera sålunda betydligt från år till år med anledning av de växlande möjligheter, som det epidemiologiska läget erbjuder för blodinsamlingen. En särskild delpost om förslagsvis 50 000 kronor bör därför uppföras för ändamålet. Delposten till inköp av förbrukningsartiklar har minskats med samma belopp.

Yttrande.

Statens sakrevision — vars yttrande i fråga om laboratoriets omorganisation samt dess anslagsäskanden i allmänhet redovisats under närmast föregående punkt — anför i fråga om omkostnaderna.

Laboratoriets föreståndare har ansett sig kunna räkna med en besparing, uppskattad till 50 000 kronor, å posten till övriga utgifter, delposterna b)–k), i anledning av vissa av sakrevisionen framförda detaljförslag. Även om belastningen på nämnda delposter av naturliga skäl till övervägande del är beroende av tillverkningens omfattning och antalet diagnostiska prov, betyder en besparing motsvarande 5 procent av den beräknade belastningen ingalunda, att besparingsmöjligheterna å dessa poster uttömts.

Vid bedömningen av anslagsbehovet för budgetåret 1953/54 har sakrevisionen utgått från att vid utgången av budgetåret 1952/53 balansen av obetalda räkningar skall vara begränsad till omkring 50 000 kronor.

Anslagsposten till sjukvård m. m. torde med hänsyn till belastningen budgetåret 1951/52 böra uppräknas till 20 000 kronor.

För övriga expenser kan — under förutsättning att laboratoriet vid ingången av budgetåret 1953/54 icke har ett nämnvärt belopp av obetalda räkningar — en medelsanvisning av 60 000 kronor beräknas förslå.

Medelsförbrukningen 1951/52 under delposten till inköp och underhåll av djur kan efter avdrag för andelen i laboratoriets normala balans av obetalda räkningar uppskattas till omkring 300 000 kronor. Priserna på marsvin och möss, musbröd, hö etc. ha stigit sedan år 1951. En systematisk genomgång av djurförbrukningen bör dock liksom en bättre hushållning med foder och strö resultera i vissa besparingar. Delposten föreslås höjd till 275 000 kronor.

Den för 1951/52 under delposten till inköp av förbrukningsartiklar beräknade totala medelsförbrukningen av 620 718 kronor inklusive obetalda räkningar bör reduceras med minst 30 000 kronor, utgörande andelen i laboratoriets normala balans av obetalda räkningar. Med bättre inköpsorganisation och konsekvent utnyttjande av befintliga besparingsmöjligheter bör härutöver en väsentlig minskning kunna ernås. En höjning utöver det för 1952/53 anvisade beloppet är dock oundviklig. Även om kostnaden för inköp av människoblod till konvalescentserum överföres till annan post, bör delposten uppräknas till 500 000 kronor. Detta förutsätter, att laboratoriet i förhållande till den verkliga medelsförbrukningen budgetåret 1951/52 måste göra inskränkningar med cirka 15 procent. Lägre medelsförbrukning torde icke vara uppnåelig.

Sakrevisionen biträder medicinalstyrelsens förslag att uppföra en särskild delpost, avsedd för inköp av blod för konvalescentserum och icke ingående i den nuvarande högstbegränsningen för delposterna 4 b)—k). Den nya posten bör emellertid uppföras med allenast 25 000 kronor eller samma belopp, varmed posten till inköp av förbrukningsartiklar höjdes för budgetåret 1952/53. Den nya posten bör benämnas Inköp av blod för tillverkning av konvalescentsera.

Medelsanvisningen för tjänstedräft m. m. synes böra höjas till 12 000 kronor.

Den föreslagna uppräknningen av delposten till tvätt och inre renhållning synes ofrånkomlig, försåvitt icke förmånligare avtal med städningsspersonalen kan åvägabringas.

Höjning av posten till yttre renhållning, underhåll av vägar och planteringar m. m. till 4 000 kronor har medgivits av Kungl. Maj:t i förenämnda beslut den 6 juni 1952. Sakrevisionen vill icke motsätta sig samma höjning för budgetåret 1953/54.

Posten till automobiler och transporter bör med hänsyn till vissa förefintliga besparingsmöjligheter bibehållas vid oförändrat belopp.

Departementschefen.

Anslagsposten till sjukvård m. m. torde med hänsyn till belastningen budgetåret 1951/52, 25 065 kronor, böra uppräknas med 6 000 till 20 000 kronor.

I fråga om delposten till övriga expenser förordar jag en till 15 000 kronor begränsad höjning. Posten bör alltså bestämmas till 60 000 kronor.

Belastningen å den under anslagsposten till övriga utgifter upptagna delposten till inköp av bakteriologiska preparat uppgick budgetåret 1951/52 till 261 295 kronor. Av detta belopp hänförde sig i runt tal 63 000 kronor till kostnader för inköp av blod för tillverkning av konvalescentsera. Medelsåtgången för detta ändamål under budgetåret 1950/51 utgjorde cirka 33 000

kronor. I enlighet med sakrevisionens förslag bestrides kostnaden för konvalescentsera under innevarande budgetår från delposten till inköp av förbrukningsartiklar. Såsom medicinalstyrelsen nu föreslagit och sakrevisionen tillstyrkt torde kostnaden i fortsättningen lämpligen böra utgå från en särskild delpost, vilken bör upptagas förslagsvis och benämnas Inköp av blod för tillverkning av konvalescentsera. För ändamålet torde med ledning av de senaste belastningssiffrorna och med hänsyn till de starkt varierande möjligheterna för sådana inköp böra beräknas i runt tal 50 000 kronor. Medelsbehovet under delposten till inköp av bakteriologiska preparat synes i enlighet härmed kunna uppskattas till i runt tal (261 295 — 63 000) 200 000 (+ 35 000) kronor. För inköp av förbrukningsartiklar torde med beaktande av nämnda överflyttning och under förutsättning att alla möjligheter till besparingar utnyttjas böra upptagas ett belopp av 500 000 (+ 50 000) kronor. Mot medicinalstyrelsens beräkning av medelsbehovet för tvätt och inre renhållning, innebärande en ökning med 18 000 kronor, har jag intet att erinra. Jag förutsätter emellertid härvid, att sakrevisionen vid sin utredning beaktar de besparingsmöjligheter, som må finnas också i detta hänseende. Beträffande delposterna till inköp och underhåll av djur, till tjänstedräkt m. m. samt till yttre renhållning, underhåll av vägar och planteringar m. m. förordar jag en till resp. 31 500, 1 500 och 400 kronor begränsad höjning. Delposten till automobiler och transporter slutligen anser jag böra uppföras med oförändrat belopp. Anslagsposten till övriga utgifter skulle sålunda behöva uppräknas med (50 000 + 35 000 + 50 000 + 18 000 + 31 500 + 1 500 + 400) 186 400 kronor.

I enlighet med vad jag nu förordat bör anslaget höjas med (6 000 + 15 000 + 186 400) 207 400 kronor och sålunda upptagas till (1 191 600 + 207 400) 1 399 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens bakteriologiska laboratorium: Omkostnader* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 1 399 000 kronor.

[15] 13. Statens rättskemiska laboratorium: Avlöningar.

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	219 000	243 811
1951/52	240 000	307 090
1952/53 (statsliggaren s. 920)	313 000	
1953/54 (förslag)	398 000	

Yrkande.

Medicinalstyrelsen (skr. 1/9 1952) föreslår, att anslaget höjes med 103 800 kronor.

	Ökn. el. minskn.
1. Personalförstärkning:	
1 assistent Ce 27	+ 18 276
1 kanslibitråde Ca 11	+ 8 652
1 kontorsbiträde Cf 4—Ce 8	+ 7 548
2. Lönereregleringar:	
1 första laboratoriebiträde Ca 15 i st. f. laboratoriebiträde Ca 11	+ 1 092
1 första laboratoriebiträde Ce 15 i st. f. laboratoriebiträde Ce 11	+ 1 440
1 institutionsvaktmästare Ca 12 i st. f. vaktmästare Ca 11	+ 408
1 kontorsbiträde Cf 4—Ce 8 i st. f. kontorsbiträde Ca 8	— 348
3. Vikariatsersättningar m. m.	+ 5 017
4. Omräkning:	
Löneklassuppflyttningar	+ 1 929
Arvodeshöjning för vissa assistenter	+ 4 320
Rörligt tillägg	+ 55 500
Avrundning	— 34
	+ 103 800

Motiv.

1) Verksamheten vid laboratoriet har under de senaste åren ökat starkt i omfattning. Utvecklingen belyses av följande uppgifter:

År	Inkomna ärenden	Rh-blodprov	Alkohol-blodprov	Toxikologiska och kriminaltekniska ärenden
1945	6 550			
1946	12 000	13 000		
1947	15 100	16 000		321
1948	21 700	23 000	3 379	353
1949	24 500	25 400	3 539	424
1950	37 700	38 000	4 044	434
1951	46 400	45 400	5 452	490

Att antalet Rh-blodprov nästan uppgår till eller överstiger totalsiffrorna för inkomna ärenden beror på att faderskapsproven, å vilka även Rh-undersökning utföres och som från rättsmedicinsk synpunkt diarieförts som 1 400—1 500 »ärenden», räknats som cirka 6 000 enstaka »blodprov» för Rh-bestämning.

Enligt halvårsstatistik för Rh-avdelningen för åren 1949—1952 har de kliniska provens antal betydligt mer än fördubblats från första halvåret 1949 (8 812) till första halvåret 1952 (23 344). Antalet alkoholblodprov har från första halvåret 1950 till samma tid 1952 ökat med mer än 60 procent, medan antalet toxikologiska och kriminaltekniska ärenden från år 1947 till år 1951 ökat med mer än 50 procent.

Laboratoriets utvidgade verksamhet har även medfört en betydande inkomstökning. Under budgetåren 1949/50—1951/52 täcktes sålunda i runda tal resp. 70, över 80 och 90 procent av de faktiska utgifterna under avlönings- och omkostnadsanslagen av inflytande inkomster, trots att en väsentlig del av undersökningarna på grund av gällande bestämmelser utföres kostnadsfritt.

Vad särskilt angår Rh-avdelningen framhålls, att denna, som tillkom

år 1944, alltmer utvecklats till ett stort centrallaboratorium för blodgrupps-serologiska undersökningar till stöd för landets sjukhus och mödravårds-centraler. Jämsides med den successiva ökningen av arbetsvolymen har emellertid skett en kraftig decentralisering av Rh-testningarna till sjukhusen. För detta ändamål utbildas vid avdelningen sjuksköterskor och läkare i Rh-testningarnas teknik. Vid sjukhusen kan då utföras enklare testning, för vilket ändamål avdelningen tillhandahåller undersöknings-material, första halvåret 1952 motsvarande 55 500 testningar.

Den starka arbetsbelastningen på Rh-avdelningen har medfört, att avdelningsföreståndaren själv måste ägna större delen av sin tid åt det dagliga rutinarbetet. Vid tillfälligt förfall för honom eller den läkarutbildade assistenten, t. ex. vid kortare sjukdomsledighet, kan avdelningens verksamhet allvarligt rubbas. Anställandet av ytterligare en läkarutbildad assistent är därför av behovet starkt påkallat.

Kanslibiträdet erfordras för att leda det omfattande skrivarbetet, kontrollera riktigheten av räkningar å provavgifter samt utföra registreringsarbeten. Diarieföring har ej utförts under senare år och torde också kunna definitivt uppgivas. Däremot är fortlöpande registrering av isoimmuniserade patienter en synnerligen viktig åtgärd. Ett mindre, inkomplett register har förts under senare år. Det är av vikt, att detta kompletteras även för tidigare år och att det fortlöpande kan hållas i perfekt skick.

Laboratoriets kontorspersonal i sin helhet är underdimensionerad, vilket lett till att samtliga anställda från föreståndaren och ned, i större eller mindre utsträckning måste utföra maskinskrivningsarbete. Under flera år har föreståndaren i viss omfattning själv måst skriva ut protokoll och brev m. m.

2) Det komplicerade och till större delen icke rutinbetonade arbetet med faderskapsundersökningar kräver personligt initiativ och omdöme av samtliga tjänstgörande. Det arbete, som åligger laboratoriebiträdet i Ca 11, överstiger till art och ansvar betydligt hennes nuvarande ställning.

Vissa laboratoriebiträden med längre anställningstid och fallenhet för arbetet kunna utföra mera allsidiga undersökningar av prov utanför den ordinarie arbetstiden (nattetid och helgdagar). F. n. anförtros de två nuvarande första laboratoriebiträdena (tidigare f. d. assistenter) denna extra tjänstgöring. Under senare tid har även ett av laboratoriebiträdena i Ce 11 fått svara för sådan tjänstgöring samt vid olika tillfällen på ett fullgott sätt utfört förenämnda första laboratoriebiträdens mera kvalificerade arbete. Det är därför synnerligen önskvärt, att hennes tjänst uppflyttas.

Vaktmästartjänsten i Ca 11 har i alla avseenden karaktären av en institutionsvaktmästartjänst. Innehavaren biträder vid kemiska laborationer, assisterar vid djurförsök, preparerar organdelar för analys m. m. Befattningen bör därför placeras i samma lönegrad som motsvarande befattningar vid andra institutioner.

Det ordinarie kontorsbiträdet har slutat sin anställning.

3) Höjningen avser ersättning till vikarier med anledning av föreslagna personalförstärkningar.

4) I enlighet med Kungl. Maj:ts beslut den 9 maj och den 6 juni 1952 beräknas till höjning, motsvarande rörligt tillägg, av ersättningen till arvodesavlönade tjänstemän 4 320 kronor.

Yttrande.

Statskontoret erinrar, att den ökning av laboratoriets verksamhet, som inträtt under de senaste åren, föranlett en viss förstärkning av personalorganisationen för innevarande budgetår. Med hänsyn till den ingående prövning, som då ägnades arbetskraftbehovet, torde de nu upprepade yrkandena om personalutökning ej böra föranleda någon åtgärd. Däremot bör ett belopp om förslagsvis 3 000 kronor ställas till laboratoriets förfogande för anlåtande av tillfällig skrivhjälp, varav trängande behov synes föreligga.

Departementschefen.

Av den lämnade redogörelsen framgår, att arbetsbördan vid laboratoriet också under år 1952 kraftigt ökats, framförallt vid Rh-avdelningen men även vid övriga avdelningar. De enklare Rh-proven har i ökad omfattning decentraliserats till sjukhusen. Arbetsbördan vid Rh-avdelningen har trots detta stigit på grund av den alltjämt växande tillströmningen av blodprov från sjukhus och mödravårdscentraler m. fl. Då ökningen av arbetet väntas fortsätta under innevarande år, synes en viss ytterligare förstärkning av personalen ofrånkomlig. Med hänsyn härtill och då den kvalificerade personalen vid Rh-avdelningen varit oförändrad sedan den 1 juli 1947, anser jag mig böra förorda, att den vid avdelningen nu befintliga arvodesbefattningen som assistent (laboratorieläkare) på halvtid utbytes mot en motsvarande befattning med heltidstjänstgöring. I anslutning till av riksdagen vid behandlingen av propositionen nr 241/1952 antagna principer för lönegradsplacering av motsvarande tjänster bör arvodet till assistenten utgå med belopp, motsvarande lön enligt 29 lönegraden å löneplan nr 1 av statens löneplansförordning. Av styrelsen i övrigt föreslagna personalförstärkningar finner jag mig icke kunna nu tillstyrka.

Vad härefter angår begärda löneregleringar förordar jag, att en befattning som kontorsbiträde i Ca 8 utbytes mot en motsvarande befattning i den reglerade befordringsgången. Av styrelsen i övrigt i detta sammanhang framförda förslag har prövats av tjänsteförteckningskommittén och nyligen behandlats av riksdagen.

Kostnadsökningen för i propositionen nr 241/1952 framlagda förslag uppskattar jag till omkring 8 000 kronor.

Jag beräknar vidare under icke-ordinarieposten för vikariats- och över-

tidsersättningar en ökning med 2 000 kronor i anledning av bl. a. föreslagna löneregleringar samt 4 320 kronor för höjning av vissa arvoden i enlighet med medicinalstyrelsens framställning.

Vad sålunda föreslagits påkallar en ökning av medelsanvisningen med 11 976 kronor för personalförstärkning, 8 000 kronor för löneregleringar i anledning av propositionen nr 241, 4 320 kronor för medgivna arvodeshöjningar samt 2 000 kronor för vikariatsersättningar m. m. Härtill kommer den automatiska utgiftsstegringen med 1 929 kronor för löneklassuppflyttningar och 56 500 kronor för den allmänna lönehöjningen. Anslaget bör alltså uppräknas med (11 976 + 8 000 + 4 320 + 2 000 + 1 929 + 56 500) 84 725 kronor eller i runt tal 85 000 kronor.

Anslaget beräknas sålunda: avlöningar till ordinarie tjänstemän 65 000 (— 3 000) kronor, avlöningar till icke-ordinarie personal 212 000 (+ 29 000) kronor samt rörligt tillägg 121 000 (+ 59 000) kronor.

Anslaget upptages alltså till (65 000 + 212 000 + 121 000) 398 000 (+ 85 000) kronor.

I anledning av förslagen bör vidare från personalförteckningen uteslutas en befattning som kontorsbiträde i Ca 8.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga nyss angiven ändring i personalförteckningen för statens rättskemiska laboratorium;

b) godkänna följande avlöningsstat för statens rättskemiska laboratorium, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1953/54:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	65 000
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal	212 000
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	121 000
Summa förslagsanslag kronor	398 000;

c) till *Statens rättskemiska laboratorium*: Avlöningar för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 398 000 kronor.

[16] 14. Statens rättskemiska laboratorium: Omkostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	55 000	79 622
1952/53 (statsliggaren s. 920)	77 500	
1953/54 (förslag)	92 800	

Yrkande.

Medicinalstyrelsen (skr. 1/9 1952) hemställer, att anslaget höjes med 21 500 kronor.

	Utgifter 1951/52	Anslag 1952/53	Förslag	Ökn. el. minskn.
1. Bränsle, lyse, gas och vatten.....	2 795	4 000	6 000	+ 2 000
2. Övriga expenser	12 900	18 500	16 500	— 2 000
3. Inköp av provtagningsmateriel för alkoholblodprov åt polismyndigheterna	17 955	9 000	19 000	+ 10 000
4. Inköp och underhåll av apparater, förbrukningsartiklar m. m.	26 239	21 500	30 000	+ 8 500
5. Städning och renhållning	6 668	10 000	13 000	+ 3 000
				+ 21 500

Motiv.

1) och 5) Laboratoriet torde omkring årsskiftet 1952/53 komma att inflytta i nya, större lokaler. Innevarande budgetårs anslag är därför beräknat med hänsyn till ett halvt års utgiftshöjning. Nästa budgetår medför sålunda vissa automatiska ökningarna beträffande delposterna till bränsle, lyse, gas och vatten samt till städning och renhållning.

2) Delposten kan minskas med ett till inträdesavgift för telefonanläggning i årets stat beräknat belopp, 7 000 kronor. Den ökade arbetsbelastning, för vilken redogjorts under föregående punkt, medför å andra sidan ökad förbrukning av skrivmaterialier m. m. Härtill kommer, att avgifterna för telefon och telegram höjts under år 1952.

3) Antalet alkoholblodprov har visat en kraftig ökning.

4) Höjningen är huvudsakligen betingad av dels inträffade prisstegringar, dels ock angelägenheten av att i någon mån fylla bristerna i fråga om beredskapslagring av glasvaror och kemikalier. Under budgetåret 1951/52 kunde inga sådana lagringsköp göras.

Departementschefen.

Laboratoriet kommer, såsom anfördes redan i 1952 års statsverksproposition, att i början av innevarande år inflytta i nya, väsentligt större lokaler. Den höjning av delposterna till bränsle, lyse, gas och vatten samt till städning och renhållning, som medgavs av 1952 års riksdag, avsåg att täcka merkostnaden på grund av lokalbytet under ett halvt år. Bl. a. med anledning härav synes en ytterligare höjning av nämnda båda poster vara erforderlig. Jag beräknar i enlighet med medicinalstyrelsens förslag dessa delposter till 6 000 resp. 13 000 kronor, vilket innebär en höjning med 2 000 resp. 3 000 kronor.

Under delposten till övriga expenser har för innevarande budgetår beräknats ett engångsbelopp om cirka 7 000 kronor för inträdesavgifter för telefoner i nybyggnaden. Med hänsyn bl. a. till de höjda telefonkostna-

derna torde emellertid posten icke kunna nedräknas med hela detta belopp. Jag föreslår en minskning av medelsanvisningen med 4 500 kronor. Posten uppföres sålunda med 14 000 kronor.

Anslagsposten till sjukvård m. m. torde med beaktande av belastningen de tre senaste budgetåren — resp. 1 043, 759 och 785 kronor — böra höjas med 300 till 800 kronor.

För inköp av provtagningsmateriel för alkoholblodprov åt polismyndigheterna beräknar jag med utgångspunkt från belastningen budgetåret 1951/52, 17 955 kronor, ett med 10 000 till 19 000 kronor förhöjt belopp.

Vad slutligen angår delposten till inköp och underhåll av apparater, förbrukningsartiklar m. m. förordar jag, att densamma fr. o. m. budgetåret 1953/54 uppdelas på två särskilda poster. Den ena bör avses för inköp och underhåll av inventarier och instrument samt lämpligen vara högstbestämd, den andra bör avses för inköp av förbrukningsartiklar m. m. och uppföras förslagsvis. Medelsbehovet under dessa båda nya delposter torde i anslutning till ungefärliga belastningssiffror för budgetåret 1951/52 kunna uppskattas till 4 500 resp. 21 500 kronor, innebärande en sammanlagd ökning i förhållande till nu anvisat belopp med 4 500 kronor.

I enlighet med vad jag nu förordat bör anslaget uppräknas med (2 000 + 3 000 — 4 500 + 300 + 10 000 + 4 500) 15 300 kronor och sålunda upptagas till (77 500 + 15 300) 92 800 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens rättskemiska laboratorium: Omkostnader* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 92 800 kronor.

[17] 15. *Statens farmaceutiska laboratorium: Avlöningar.*

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	301 000	310 572
1951/52	304 000	369 352
1952/53 (statsliggaren s. 921)	367 000	
1953/54 (förslag)	466 000	

Yrkande.

Medicinalstyrelsen (skr. 1/9 1952) föreslår, att anslaget höjes med 132 200 kronor.

1. Personalförstärkning:

a) 1 assistent Ce 26.....	Ökning
b) 1 kansliskrivare Ce 15:17 i st. f. kontorist Ce 13.....	17 328
c) 1 laboratoriebiträde Cg 11.....	618
d) 1 expeditiönsvakt Ce 10	8 652
	8 280

2. Löneregleringar m. m.:	
a) 2 avdelningsföreståndare Ca 14 i st. f. Ca 37.....	7 272
b) 2 apoteksinspektörer Ca 30 i st. f. Ce 30	—
c) 1 institutionsvaktmästare Ca 14 i st. f. vaktmästare Ca 11	408
d) 1 laboratoriebiträde Ca 13 i st. f. Ca 11.....	804
e) 1 kanslibiträde Ca 11 i st. f. kontorsbiträde Ca 8.....	348
f) 1 kanslibiträde Ce 11 i st. f. kontorsbiträde Ce 8.....	372
g) Ersättningar för kliniska och radiologiska undersökningar utom laboratoriet..	12 000
h) Extra arbetskraft för meddelande av råd och anvisningar åt sjukhus- och tjänsteläkare i läkemedelsekonomiska frågor m. m.	1 000
3. Vikariatsersättningar m. m.	10 262
4. Omräkning:	
Löneklassuppflyttningar	3 324
Rörligt tillägg	61 500
Avrundning	32
	132 200

Motiv.

1 a) Inspektionsverksamheten har väsentligt ökat under senare år, bl. a. genom ersättandet av apoteksvisitationerna i Stockholm med inspektioner, i regel vartannat år. Apoteksinspektörernas arbetsbörda har varit så stor, att de tidvis icke kunnat utöva ledningen av analysarbetet i samband med inspektionerna. En farmaceutiskt utbildad assistent erfordras därför såsom biträde åt inspektörerna för läkemedelsanalysernas utförande.

1 b) Befattningshavaren handhar framförallt tillsynen av registret över farmaceutiska specialiteter och kontrollen över avgifter för specialprovningar av sådana specialiteter samt dessutom flera föreståndaren åliggande administrativa göromål. Ingen administrativ tjänsteman finnes, som kan fullgöra sistnämnda uppgifter. Efter inflyttningen i laboratoriets nybyggnad kommer kontorsarbetet att centraliseras till en gemensam avdelning för hela laboratoriet under ledning av denna tjänsteman.

1 c) F. n. föreligger på kemiska avdelningen en avsevärd balans av preparat, som måste analyseras för registrering såsom farmaceutiska specialiteter. På avdelningen har sedan många år bedrivits utbildning av laboratoriebiträden, i regel två elever åt gången, utan kostnad för statsverket. Avdelningen har på detta sätt vunnit arbetskraft motsvarande cirka ett laboratoriebiträde. När det på grund av läget på arbetsmarknaden numera är omöjligt att anställa oavlönade elever, har avdelningen i realiteten förlorat arbetskraft. På grund härav och för att kunna avarbeta en del av den uppkomna balansen bör personalen tillfälligt förstärkas under nästa budgetår.

1 d) För vaktgöromålen i laboratoriets nybyggnad, där en flygel om sex våningar kommer att disponeras, erfordras en expeditionsvakt. Denne skulle även anlitas för budskickning till andra institutioner och till staden, mottagning och uppäckning av ankommande varor, vissa rekvisitioner m. m.

2 a) I propositionen nr 12/1952 reglerades bl. a. föreståndartjänsterna vid statens bakteriologiska och rättskemiska laboratorier, ävensom tjänsterna

såsom avdelningsföreståndare vid statens institut för folkhälsan, men däremot ej avdelningsföreståndartjänsterna vid farmaceutiska laboratoriet. Laboratoriet och folkhälsoinstitutet äro organiserade på samma sätt och ha likvärdiga arbetsuppgifter. Kompetenskravet för chefstjänstemännen är detsamma, nämligen god vetenskaplig utbildning.

2 b) Tjänsterna ha numera permanent karaktär.

2 c) Utöver expeditionsvaktsgöromålen utövar vaktmästaren tillsynen över laboratoriets apparatur, utför olika slags verkstadsarbeten samt handhar allt fotografiskt arbete. Inom laboratoriets nya lokaler kommer han att bliva helt sysselsatt med snickeri och mekaniskt verkstadsarbete för reparationer och nytillverkning av apparater.

2 d) Innehavaren av ifrågavarande befattning har anförtrotts mera ansvarsfullt och krävande laboratoriearbete än som vanligen är fallet.

2 e) Kontorsbiträdet uppsätter utdrag och sammanställningar över delar av laboratoriets arbetsresultat, biträder med den utländska korrespondensen och sköter praktiskt taget självständigt biblioteket m. m. Uppflytningen har tillstyrkts av lönenämnden och förordats av biträdesutredningen.

2 f) Tjänsten har varit mycket svår att besätta med kompetent person. Biträdet har att föra apoteksinspektörernas diarium, förmedla telefonbesked under dessas frånvaro, självständigt avsända och vidarebefordra förrättningsprotokoll jämte ritningar och bilagor samt utföra statistikarbete beträffande undersökningsresultat m. fl. ansvarsfulla uppgifter.

2 g) För detta ändamål finnes f. n. under anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal anvisat ett belopp av 3 000 kronor. Sammansättningen av vissa farmaceutiska specialiteter kan icke kontrolleras på ett tillfredsställande sätt genom kemiska eller djurexperimentella undersökningar utan måste prövas kliniskt av sjukhusläkare. Det antal specialiteter, som erfordrar klinisk prövning, har under de gångna åren mer än fördubblats. Även kostnaden har ökat. Någon motsvarande höjning av det på grundval av förhållandena år 1936 fastställda anslaget har däremot icke företagits. Detta har medfört, att såväl totala antalet kliniska prövningar som antalet efterkontroller per specialitet successivt minskat. Anslaget måste uppräknas med minst 3 000 kronor. Tillverkare av specialitet, som prövas kliniskt, debiteras samma belopp, som utbetalas till läkaren. Statens kostnad täckes sålunda helt av tillverkarna.

Genom kliniska undersökningar av äldre läkemedel är det ofta möjligt att utrensa mindre verksamma eller i andra avseenden icke önskvärda läkemedel. Undersökningarna medföra som regel stora besparingar för såväl stat och kommun som enskilda. För en försöksverksamhet i detta syfte bör anslås ett belopp av 9 000 kronor.

2 h) För detta ändamål har alltsedan år 1942 anvisats vartannat år 3 000 och vartannat år 4 000 kronor. Från detta belopp har ersättning

utgått till extra arbetskraft, som biträtt vid utarbetande av den vartannat år utgivna publikationen Läkemedelssynonymer samt vid meddelande av råd och upplysningar åt sjukhus- och tjänsteläkare i läkemedelsekonomiska frågor. Det anvisade beloppet är emellertid numera otillräckligt.

3) Till vikariatsersättningar anvisat belopp har visat sig otillräckligt, trots att laboratoriet tvingats vidtaga särskilt stränga restriktioner vid vikariatsförordnanden.

Yttrande.

Statskontoret. Frågan om biträdes hjälp åt apoteksinspektörerna prövades senast vid 1951 års riksdag utan att föranleda någon åtgärd. Tillräckliga skäl för inrättande av en assistentbefattning i Ce 26 föreligger icke heller nu enligt statskontorets mening.

Tvekan synes även kunna råda om ett nytt laboratoriebiträde bör anställas. Därest en sådan personalförstärkning medgives, bör medelsanvisningen endast avse biträdes hjälp under tid, då oavlönad arbetskraft icke står till förfogande.

Under hänvisning till 1949 års tjänsteförteckningskommittés och biträdesutredningens arbete, som delvis underställts 1952 års riksdag, kan statskontoret icke förorda föreslagna lönegradsuppflyttningar av vissa befattningar. I den mån hithörande frågor ännu ej behandlats av tjänsteförteckningskommittén, torde dess förslag böra avvaktas. Någon ändring av lönegradsplaceringar, som i samband med denna revision redan prövats av riksdagen, synes ej böra ifrågakomma.

Statskontoret ifrågasätter, om oavvisligt behov föreligger av en så avsevärd förhöjning av det för bestridande av ersättningar för kliniska och radiologiska undersökningar utom laboratoriet anvisade beloppet, och förordar en väsentlig nedsättning av detsamma. Ej heller kan ämbetsverket finna, att tillräckliga skäl anförts för den för vikariatsersättningar begärda anslagsökningen.

Departementschefen.

På laboratoriets kemiska avdelning föreligger en betydande balans av analyser i fråga om preparat, vilka avses för inregistrering som farmaceutiska specialiteter. Enligt vad jag inhämtat uppgick antalet balanserade registreringsansökningar vid utgången av år 1951 till icke mindre än 556, motsvarande mer än ett och ett halvt års inkommande ärenden. Med hänsyn härtill anser jag mig böra förorda, att medel anvisas för anställande av tillfällig biträdes hjälp under ett år för att avarbeta åtminstone vissa mera brådskande ärenden. För ändamålet bör under icke-ordinarieposten beräknas ett belopp av 6 000 kronor. Av medicinalstyrelsen i övrigt föreslagna personalförstärkningar kan jag icke nu tillstyrka.

Vad härefter angår begärda löneregleringar anser jag mig icke kunna tillstyrka ändrad löneställning för de båda avdelningsföreståndarna eller

beredande av ordinarie anställning åt apoteksinspektörerna. Av styrelsen i övrigt framförda förslag om ändrade lönegradsplaceringar har prövats av tjänsteförteckningskommittén eller biträdesutredningen och nyligen behandlats av riksdagen.

I propositionerna nr 241 och 245/1952 framlagda, av riksdagen antagna förslag angående lönegradsplacering för vissa tjänster m. m. föranleder en uppräknig av anslaget med omkring 17 800 kronor.

För extra arbetskraft för rådgivning i läkemedelsekonomiska frågor anvisas f. n. vartannat år 4 000 och vartannat år 3 000 kronor. Jag förordar en höjning av dessa belopp med omkring 20 procent till 4 800 resp. 3 600 kronor. Då för innevarande budgetår för ändamålet anvisats 4 000 kronor, kan anslaget sålunda nedräknas med (4 000 — 3 600) 400 kronor.

Mot medicinalstyrelsens förslag om uppräknig från 3 000 till 6 000 kronor per år av det belopp, som sedan år 1938 anvisats för kliniska prövningar av farmaceutiska specialiteter, har jag intet att erinra. På av styrelsen anförda skäl och med hänsyn till de besparingar, som torde kunna uppnås såväl för stat och kommun som för enskilda, anser jag mig även böra förorda, att härutöver för nästa budgetår anvisas 5 000 kronor för påbörjande av en försöksverksamhet, avseende jämförelser mellan olika läkemedels kliniska verkan m. m.

För vikariatsersättningar m. m. beräknar jag under icke-ordinarieposten med hänsyn till föreslagna löneregleringar ett belopp av 2 000 kronor.

Vad sålunda föreslagits föranleder en ökning av medelsbehovet med 6 000 kronor för personalförstärkning, 17 800 kronor för löneregleringar med anledning av i förenämnda båda propositioner nr 241 och 245 redovisade förslag, 7 600 kronor för rådgivning i läkemedelsfrågor och kliniska prövningar samt 2 000 kronor för vikariatsersättningar m. m. Härtill kommer en automatisk utgiftsstegring med 3 324 kronor för löneklassuppflyttningar och 62 500 kronor för den allmänna lönehöjningen. Anslaget bör alltså uppräknas med (6 000 + 17 800 + 7 600 + 2 000 + 3 324 + 62 500) 99 224 kronor eller i runt tal 99 000 kronor.

Anslaget beräknas sålunda: avlöningar till ordinarie tjänstemän 74 000 (+ 2 000) kronor, arvode, bestämt av Kungl. Maj:t, oförändrat 1 200 kronor, avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 237 000 (+ 28 700) kronor och rörligt tillägg 153 800 (+ 68 300) kronor.

Anslaget bestämmes alltså till (74 000 + 1 200 + 237 000 + 153 800) 466 000 (+ 99 000) kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) godkänna följande avlöningsstat för statens farmaceutiska laboratorium, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1953/54:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	74 000
2. Arvode, bestämt av Kungl. Maj:t	1 200
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	237 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	153 800

Summa förslagsanslag kronor 466 000;

b) till *Statens farmaceutiska laboratorium*: Avlöningar för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 466 000 kronor.

[18] 16. Statens farmaceutiska laboratorium: Omkostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	71 500	80 602
1952/53 (statsliggaren s. 921)	95 800	
1953/54 (förslag)	98 400	

Yrkande.

Medicinalstyrelsen (skr. 1/9 1952) föreslår, att anslaget höjes med 7 100 kronor.

	Utgifter 1951/52	Anslag 1952/53	Förslag	Ökn. el. minskn.
1. Sjukvård m. m.	3 118	1 500	2 500	+ 1 000
2. Bränsle, lyse, gas och vatten	4 193	5 000	7 000	+ 2 000
3. Övriga expenser	9 470	20 000	13 000	— 7 000
4. Inköp och underhåll av inventarier och instrument	6 000	5 000	6 000	+ 1 000
5. Inköp och underhåll av djur	18 774	17 500	20 000	+ 2 500
6. Städning och renhållning	8 680	12 400	20 000	+ 7 600
				+ 7 100

Motiv.

2) Laboratoriets nya lokaler beräknas vara färdigställda omkring årsskiftet 1952/53. Innevarande budgetårs anslag är därför beräknat med hänsyn till ett halvt års ökat medelsbehov. Nästa budgetår bör ökningen beräknas för helt år.

3) I samband med flyttningen till de nya lokalerna kommer kontorsarbetet att centraliseras och rationaliseras. Till följd härav uppkommande tillfällig merkostnad under delposten till skrivmaterialier, blankettryck m. m. uppskattas till 500 kronor. På grund av taxehöjningarna kan delposten till telefon, telegram och annonsering ej minskas med hela det belopp, 11 400 kronor, som för innevarande budgetår anvisats till bestridande av installationskostnaderna för laboratoriets telefonanläggning, utan endast med 8 500 kronor. Under de senaste åtta åren har delposten till bokinköp, bindning av böcker och handlingar icke höjts för mötande av de väsentliga prishöjningarna på tidskrifter och böcker samt för bindning av dessa. För

att laboratoriet skall kunna fullgöra sitt arbete med läkemedelskontrollen på ett tillfredsställande sätt måste tillgång till speciallitteratur i tillräcklig omfattning säkerställas. För ändamålet anvisat belopp, 4 000 kronor, bör därför uppräknas med 1 000 kronor.

4) och 5) De föreslagna höjningarna föranledas av inträffade prisstegringar.

6) Golvytan i laboratoriets nuvarande lokaler är cirka 900 kvadratmeter och i de nya lokalerna 2 100 kvadratmeter eller betydligt mer än dubbelt så stor. Härtill kommer den höjning av städningskostnaderna, som uppkommit till följd av de fr. o. m. den 1 januari 1952 gällande nya kollektivavtalen.

Departementschefen.

Liksom rättskemiska laboratoriet (jfr p. 16) kommer detta laboratorium att i början av innevarande år inflytta i nya, väsentligt större lokaler. I omkostnadsstaten för innevarande budgetår har i anledning härav under vissa poster upptagits en ökad medelstillsdelning för den senare hälften av budgetåret. För budgetåret 1953/54 gör sig kostnadsökningen gällande i full utsträckning. Bl. a. på grund härav beräknar jag sålunda för bränsle, lyse, gas och vatten i likhet med medicinalstyrelsen en ökning med 2 000 till 7 000 kronor. Höjningen av delposten till städning och renhållning anser jag däremot böra begränsas till 5 600 kronor.

Mot medicinalstyrelsens uppskattning av medelsbehovet under anslagsposten till sjukvård m. m., vilken innebär en höjning med 1 000 kronor till 2 500 kronor, har jag intet att erinra.

Under delposten till övriga expenser har för innevarande budgetår beräknats ett engångsbelopp om cirka 11 400 kronor för inträdesavgifter för telefoner i nybyggnaden. Med hänsyn bl. a. till de höjda telefonkostnaderna torde emellertid nedräkningen böra begränsas till 7 500 kronor.

I fråga om delposten till inköp och underhåll av inventarier och instrument kan jag icke tillstyrka någon höjning av medelsanvisningen. Posten bör sålunda uppföras med oförändrat belopp, 5 000 kronor.

Vad slutligen angår delposten till inköp och underhåll av djur, förordar jag, att densamma upptages till 19 000 kronor, innebärande en ökning med 1 500 kronor.

I enlighet med vad jag nu förordat bör anslaget uppräknas med $(2\,000 + 5\,600 + 1\,000 - 7\,500 + 1\,500)$ 2 600 kronor och sålunda bestämmas till $(95\,800 + 2\,600)$ 98 400 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens farmaceutiska laboratorium: Omkostnader* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 98 400 kronor.

[19] 17. Svenska farmakopékommittén m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	52 000	55 956
1952/53 (statsliggaren s. 922)	64 000	
1953/54 (förslag)	74 000	

Yrkanden.

Svenska farmakopékommittén (skr. 28/8 1952) hemställer, dels att anslaget höjes med 40 000 kronor, dels ock att de förslag till placering i högre lönegrad av laboratorer med farmaceutisk utbildning vid statens farmaceutiska laboratorium samt av laboratoriebiträdestjänster, som må komma att framläggas av tjänsteförteckningskommittén, beaktas vid fastställandet av löneförmåner till kommitténs motsvarande befattningshavare.

	Ökn. el. minskn.	
1. Avlöningar:		
a) Arvoden till två nya ledamöter	+ 2 000	
b) Arvode till sekreterare	+ 2 748	
c) Arvode till assistent	+ 18 276	
d) Arvoden till experter	+ 2 000	
e) 1 laboratoriebiträde Ce 11	+ 8 652	
f) 1 laboratoriebiträde Ce 11 i st. f. Cg 11	—	
g) Rörligt tillägg	+ 836	
h) Avrundning	— 12	+ 34 500
2. Omkostnader:		
a) Reseersättningar	— 1 500	
b) Expenser	+ 1 700	
c) Avgifter till apotekarpensioneringsfonden	+ 5 300	+ 5 500
		+ 40 000

Motiv.

1 a) För erforderlig effektivisering av farmakopéarbetet bör farmakopékommittén, som nu består av fyra ledamöter jämte sekreteraren-laboratorie-föreståndaren, erhålla ett ökat antal ledamöter. Den danska farmakopékommittén består av 19 ledamöter jämte en farmaceutisk, en juridisk och en medicinsk sekreterare, den norska av 13 ledamöter, därav en sekreterare, och den nya finska farmakopékommittén av fem ledamöter jämte sekreterare.

Svenska farmakopékommitténs fyra nuvarande ledamöter representera ämnesområdena farmakologi, praktisk medicin, farmaceutisk kemi och galenisk farmaci. Det är angeläget, att kommittén kompletteras med en representant för den praktiska farmacien och en för industriell läkemedelsforskning. Medicinalstyrelsens år 1947 framlagda förslag avsåg en kommitté med representanter för de sex nu angivna ämnesområdena. Krav har även framställts om representanter för veterinärmedicin och farmakognosi. Den föreslagna utökningen medför också den fördelen, att det vid förfall bland ledamöterna blir lättare att ernå beslutsmässighet. Härför erfordras närvaro av minst två tredjedelar av ledamöterna, f. n. sålunda tre. Det har

vid upprepade tillfällen visat sig ogörligt att inom önskvärd tid samla en beslutsmässig kommitté.

1 b) Ökningen orsakas av den fr. o. m. den 1 januari 1952 genomförda höjningen av statstjänstemännens löneförmåner.

1 c) och e) Kommitténs verksamhet har organiserats i nära anslutning till arbetet inom den i november 1948 inrättade Nordiska farmakopénämnden (NFN), vars väsentliga uppgift är att planera riktlinjer och allmänna metoder i den gemensamma nordiska farmakopé, som skall utkomma år 1960, samt att verka för ett samnordiskt arbete på komplettering av nu gällande nationella farmakopéer. På båda dessa områden är arbetet i de flesta fall organiserat så, att en arbetsgrupp inom ett land framlägger ett förslag, som därefter granskas i de övriga länderna. Arbetsuppgifterna fördelas möjligast likformigt på Danmark, Norge, Sverige och Finland. I Danmark äro till laboratoriet knutna fyra och i Norge tre farmaceutiskt utbildade personer. På grund av den svenska farmakopékommitténs begränsade person- och laboratorieresurser har en avsevärd eftersläpning i behandlingen av till Sverige hänskjutna ärenden uppkommit.

Kommittén besitter f. n. ej tillräckliga laboratorieresurser för att snabbt tillgodogöra sig resultaten från NFN:s arbete eller från farmakopéarbetet i de övriga länderna.

Även planerna på införandet i farmakopén av olika kvaliteter av ett och samma läkemedel för olika användningsändamål måste beaktas. Enbart för natriumklorid torde en kvalitetssänkning medföra en besparing på 10 000 kronor årligen.

En avsevärd del av sekreterarens arbetstid måste ägnas ärenden av merendels kvalificerad, men expeditionell natur.

Kommitténs mest angelägna krav är därför inrättandet av en assistentbefattning vid laboratoriet. Assistenten bör vara en för laboratoriearbete lämpad apotekare med goda insikter i kemi och analytisk kemi. Han bör tills vidare anställas mot arvode, ej understigande lön till apoteksanställd apotekare, och bör erhålla jämförliga sociala förmåner.

Det arbete med renskrivning och stencilering av protokoll och andra handlingar, som måste utföras av det nuvarande laboratoriebiträdet, inkräktar väsentligt på hennes laboratorieuppgifter. Med hänsyn härtill och till nödvändigheten att effektivisera laboratoriearbetet är det oundgängligen erforderligt att inrätta ytterligare en laboratoriebiträdestjänst.

1 d) Kommittén har i större utsträckning än tidigare måst anlita särskild expertis för att biträda vid utarbetandet av förslag, som från svensk sida förelagts NFN, och för att granska av övriga länder framlagda förslag. Behovet av dylik expertis kommer att öka nästa budgetår. Med hänsyn härtill och till penningvärdets fall måste posten uppräknas från 2 000 till 4 000 kronor.

1 f) Då farmakopéarbetet för framtiden torde komma att bedrivas efter

nu uppdragna riktlinjer, bör tjänsten förenas med pensionsrätt. Skulle så ej ske riskeras, att befattningen får passagekaraktär, vilket med hänsyn till nödvändigheten av kontinuitet i arbetet vore synnerligen olyckligt.

2 a) Under budgetåret 1953/54 kommer NFN att hålla två sammanträden utanför Sverige. Anslaget för 1952/53 hade beräknats med tanke på tre dylika sammanträden.

2 b) Kostnaden för bl. a. papper, böcker och telefonavgifter har stigit avsevärt. Anslagsbelastningen för budgetåret 1951/52, 1 860 kronor, har påverkats av att räkningar till ett ansenligt belopp, vilka hänföra sig till inköp under nämnda år, inkommit först efter budgetårsskiftet.

2 c) Avgifterna för sekreterarens egen och för hans efterlevandes pensionering enligt apoteksväsendets pensionsbestämmelser utgjorde under 1951/52 sammanlagt 3 952 kronor mot anvisade 2 700 kronor. Det torde vara nödvändigt, att innehavaren av den föreslagna assistentbefattningen erhåller liknande förmåner. För avgifter till apotekarpensioneringsfonderna erfordras i sådant fall tillhoppa 8 000 kronor.

Yttranden.

Medicinalstyrelsen anför.

Det torde icke råda något tvivel om att farmakopékommittén är i behov av en jämförelsevis betydande utbyggnad, även om man beaktar, att vårt land framdeles kan få draga nytta av internationellt samarbete på farmakopéområdet. De ökade resurser, som skulle erhållas vid bifall till kommitténs förslag, torde motsvara ett behov, som icke kommer att minska. Styrelsen har därför funnit förslaget i allt väsentligt välgrundat och tillstyrker detsamma. Dock har styrelsen, med hänsyn till den föreslagna förstärkningen av kommitténs sammansättning och personal, hyst en viss tvekan rörande nödvändigheten av att uppräknas anslagsposten till arvoden till experter.

Statskontoret uttalar.

Det nuvarande läget manar till stor försiktighet, särskilt då det gäller utbyggnad av statliga organ. Statskontoret kan därför icke understödja förslaget om utökning av antalet ledamöter i farmakopékommittén.

Frågan om förbättrad löneställning för sekreteraren torde böra upptagas till prövning, sedan ställning tagits till tjänsteförteckningskommitténs förslag till lönegradsplacering av jämförbara befattningar vid statens farmaceutiska laboratorium.

Vid utformandet av organisationen för farmakopéarbetet förutsattes, att kommittén skulle för laboratorieförsök och dylika arbeten anlita statliga laboratorier, främst farmaceutiska laboratoriet. Farmaceutiska laboratoriet borde sålunda tillhandahålla den personal, som utöver sekreteraren och dennes skrivhjälp kunde komma att erfordras för det löpande kontors- och laboratoriearbetet. Vid sådant förhållande läser kommitténs yrkande om inrättande av en assistentbefattning och en laboratoriebiträdestjänst böra lämnas utan bifall.

En uppräknning av posten till arvoden till experter torde böra medgivas endast om antalet ledamöter bibehålles oförändrat. Med extra-ordinarie-

sättning av den laboratoriebiträdestjänst i Cg 11, som inrättades den 1 juli 1952, bör tills vidare anstå.

Posten till reseersättningar torde med hänsyn till belastningen under budgetåret 1951/52 kunna nedsättas till 8 000 kronor. Posten till expenser föreslår statskontoret uppräknad till 3 000 kronor.

Departementschefen.

Såsom framgår av den lämnade redogörelsen, har kommittén hemställt om en förstärkning i flera avseenden av sina personella resurser. Ehuru jag i likhet med kommittén och medicinalstyrelsen anser det angeläget, att farmakopéarbetet effektiviseras, finner jag mig i rådande läge icke kunna tillstyrka en så långt gående utökning. För att åtminstone i någon mån få till stånd en intensifiering av farmakopéarbetet vill jag emellertid förorda, att antalet ledamöter i kommittén utökas från fyra till sex. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att efter överläggningar med berörda myndigheter fastställa, vilka ämnesområden de nya ledamöterna lämpligen bör representera. Såsom f. n. gäller beträffande den ledamot, som icke tillika är representant för Sverige i den nordiska farmakopénämnden, bör arvodet till de nya ledamöterna utgå med 1 000 kronor per år. Vidare förordar jag, att för anlåtande av experter anvisade medel ökas från 2 000 till 3 000 (+ 1 000) kronor samt att för extra skrivhjälp beräknas ett belopp av cirka 2 000 kronor. Det nuvarande laboratoriebiträdet, som f. n. måste ägna en del av sin arbetstid åt skrivgöromål av olika slag, kan då helt disponeras för sina egentliga arbetsuppgifter. Den sammanlagda kostnaden för de av mig sålunda föreslagna förstärkningarna uppgår till (2 000 + 1 000 + 2 000) 5 000 kronor per år.

Det till sekreteraren fr. o. m. den 1 januari 1952 utgående särskilda lönetillägget föranleder en höjning av medelsanvisningen med 2 748 kronor. Jag är icke beredd förorda, att arvodet till sekreteraren därutöver höjes.

Befattningen som laboratoriebiträde bör med tillämpning av de i propositionen nr 241/1952 angivna principerna för lönegradsplacering av laboratoriebiträden placeras i Cg 13. Kostnadsökningen härför beräknar jag, inklusive 1952 års särskilda lönetillägg, till omkring 1 600 kronor. Förslaget om beredande av extra ordinarie anställning åt den nuvarande innehavaren av befattningen finner jag mig icke kunna nu tillstyrka.

Mot kommitténs beräkning av medelsbehovet under posten till reseersättningar, innebärande en minskning med 1 500 kronor, har jag intet att erinra. Beträffande posten till expenser förordar jag en till 200 kronor begränsad höjning. För avgifter till apotekarpensioneringsfonden beräknar jag på grundval av utgifterna under budgetåret 1951/52, 3 952 kronor, ett belopp om i runt tal 4 000 kronor, innebärande en uppräknad med 1 300 kronor.

Sveriges andel i de gemensamma kostnaderna för den nordiska farmakopénämnden torde komma att uppgå till oförändrat belopp eller omkring

12 200 kronor. Jag förutsätter därvid, att det liksom hittills skall få ankomma på Kungl. Maj:t att sedermera närmare bestämma andelens storlek.

Vad jag sålunda förordat föranleder en uppräknig av anslaget med (5 000 + 2 748 + 1 600 — 1 500 + 200 + 1 300) 9 348 kronor, vilket belopp torde böra avrundas uppåt till 10 000 kronor. Anslaget uppföres alltså med (64 000 + 10 000) 74 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till Svenska farmakopékommittén m. m. för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 74 000 kronor.

[20] 18. Statens rättsläkarstationer: Avlöningar.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	152 000	165 221
1952/53 (statsliggaren s. 923)	169 000	
1953/54 (förslag)	193 000	

Yrkande.

Medicinalstyrelsen (skr. 1/9 1952) föreslår, att anslaget höjes med 86 700 kronor.

	Ökn. el. minskn.
1. Statens rättsläkarstation vid Stockholm.	
a) <i>Läkarpersonal:</i>	
1 rättsläkare, tillika biträdande föreståndare Ce 31	+ 21 984
1 biträdande rättsläkare Ce 29	+ 20 148
Ersättningar enl. taxa för tjänsteförättningar	+ 13 500
1 assistentbefattning indrages	— 10 668
Höjt arvode till assistent	+ 3 736
b) <i>Vaktmästare i Ce 11</i>	+ 8 652
c) <i>Vikariatsersättningar m. m.:</i>	
Vikariatsersättningar	+ 552
Övertidsersättningar	— 2 000
Anställande av tillfällig personal	— 1 000
d) <i>Omräkning:</i>	
Reglerade arvoden till assistent m. fl.	+ 2 448
Höjt rörligt tillägg	+ 7 900
Löneklassuppflyttningar	+ 594
Avrundning	+ 314
2. Statens rättsläkarstation i Lund.	
a) <i>Läkarpersonal:</i>	
Föreståndaren Ce 31 i st. f. Ce 29	+ 1 824
Ersättning enl. taxa för tjänsteförättningar	+ 4 000
Höjt arvode till assistenten	+ 3 736
b) <i>Tekniskt biträde Ce 11</i>	+ 3 984
c) <i>Vikariatsersättningar</i>	+ 1 100
d) <i>Omräkning:</i>	
Höjt arvode till assistent	+ 1 596
Höjt rörligt tillägg	+ 4 300
	+ 86 700

Motiv.

1 a) och 2 a) I betänkande angående omorganisation av rättsmedicinalväsendet i riket (SOU 1943:20) föreslog medicinalstyrelsens rättsmedicinska nämnd, att vid den definitiva organisationen skulle läkarpersonalen vid rättsläkarstationen i Stockholm utgöras av, förutom föreståndaren, två biträdande rättsläkare, en assistent och en amanuens. Nu finnas, utöver föreståndaren, två assistenter och en amanuens.

Rättsläkarstationens nya lokaler å Norrbackaområdet äro väsentligt större än de tidigare lokalerna. De inskränkningar i stationens verksamhet, som före överflyttningen varit oundvikliga på grund av utrymmesbrist, böra nu upphöra. Personalen bör sålunda utökas och omorganiseras i huvudsaklig överensstämmelse med rättsmedicinska nämndens förslag.

Den fortgående ökningen av den rutinmässiga undersökningsverksamheten vid stockholmsstationen har haft till följd, att föreståndaren icke hinner att vid sidan av sin professur i detalj leda och övervaka hela verksamheten vid stationen. Det är därför nödvändigt, att en befattning såsom biträdande föreståndare inrättas. Denne bör ha ställning såsom rättsläkare och samma kompetens som finnes stadgad för behörighet till tjänst såsom rättsläkare vid rättsläkarstationen i Lund.

Förslaget till läkarnas lönegradsplacering förutsätter, att taxan höjes. Med skrivelse den 30 oktober 1951 har styrelsen överlämnat förslag till ny taxa. Förslaget innebär i huvudsak en uppräknig av taxesatserna med i genomsnitt 25 procent, motsvarande penningvärdets fall intill sagda tidpunkt. Tages hänsyn till sedermera inträffad penningvärdesförsämring, bör medelsanvisningen ökas för stockholmsstationen till 47 000 kronor och för lundastationen till 14 000 kronor, vilket motsvarar en höjning av taxesatserna med i genomsnitt 40 procent. Om taxan höjes till denna nivå, skulle den sammanlagda inkomsten för assistent utgöra omkring 20 000 kronor, vilket motsvarar inkomsterna för förste underläkare vid lasarett.

1 b) Genom tillkomsten av det nya bårhuset har vaktmästarpersonalens arbete betydligt ökat. Därest ytterligare en vaktmästartjänst inrättas, beräknas utgifterna för övertidsersättningar och tillfällig personal kunna minskas med 2 000 resp. 1 000 kronor.

1 c) Med hänsyn till de föreslagna nya tjänsterna vid stockholmsstationen bör beloppet till vikariatsersättningar m. m. uppräknas.

2 b) Den nuvarande halvtidstjänsten såsom tekniskt biträde har lockat endast en sökande, vilken icke innehar tillfredsställande kompetens. För att få mera kompetenta sökande och med hänsyn till att antalet förrättningar ökat väsentligt sedan rättsläkarstationen den 1 juli 1951 trädde i verksamhet kan det ökade renskrivningsarbetet med fördel utföras av det tekniska biträdet som utfyllnad av det ofta ojämnt fördelade tekniska arbetet. Tjänsten bör därför åter inrättas som en heltidstjänst.

2 c) För vikarie till assistenten erfordras ett belopp av 2 000 kronor eller i runt tal 1 100 kronor mer än för innevarande budgetår.

Departementschefen.

Det ökade utrymme, över vilket rättsläkarstationen vid Stockholm numera förfogar, medger en utvidgad verksamhet. Då emellertid inflyttningen i de nya lokalerna skett för endast kort tid sedan, har någon säkrare erfarenhet ännu icke kunnat vinnas rörande personalbehovet. I avvaktan på ytterligare sådan erfarenhet anser jag mig icke böra tillstyrka inrättandet av de nu föreslagna nya tjänsterna.

På de av medicinalstyrelsen anförda skälen tillstyrker jag, att ytterligare 3 500 kronor anvisas för bestridande av de på tekniskt biträde vid stationen i Lund ankommande göromålen m. m.

Till förslagen om högre lönegradsplacering är jag ej beredd att nu taga ställning. Frågan härom torde komma att upptagas till behandling av tjänsteförteckningskommittén. I anslutning härtill bör även prövas, huruvida taxan för tjänsteförrättningar bör ändras och assistenternas arvode ökas.

Medicinalstyrelsens beräkning av anslaget i övrigt föranleder ej annan erinran från min sida än att till vikariatsersättningar för rättsläkarstationen vid Stockholm bör upptagas oförändrat belopp, att uppräkningsen av beloppet till vikariatsersättningar för rättsläkarstationen i Lund torde böra begränsas till 500 kronor samt att posten till rörligt tillägg höjes med 15 000 kronor i stället för av medicinalstyrelsen beräknade (7 900 + 4 300) 12 200 kronor.

En ökning av medelsbehovet under anslaget med i runt tal 300 kronor föranledes av uppflyttningen enligt propositionen nr 241/1952 av bårhusföreståndaren från Ca 13 till Ca 14.

Vid bifall till vad jag sålunda förordat bör anslaget höjas med (2 448 + 594 + 314 + 3 500 + 500 + 1 596 + 15 000 + 300) 24 252 kronor eller avrundat 24 000 kronor.

Anslaget beräknas på följande sätt: avlöningar till ordinarie tjänstemän 21 000 (+ 400) kronor, arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, 90 000 (+ 4 000) kronor, avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 47 600 (+ 4 000) kronor samt rörligt tillägg 34 400 (+ 15 600) kronor.

Anslaget bestämmes alltså till (21 000 + 90 000 + 47 600 + 34 400) 193 000 (+ 24 000) kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för statens rättsläkarstationer, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1953/54:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	21 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	90 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ..	47 600
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	34 400

Summa förslagsanslag kronor 193 000;

b) till *Statens rättsläkarstationer*: Avlöningar för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 193 000 kronor.

[21] 19. Statens rättsläkarstationer: Omkostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	38 000	43 377
1952/53 (statsliggaren s. 924)	81 500	
1953/54 (förslag)	92 500	

Yrkande.

Medicinalstyrelsen (skr. 1/9 1952) föreslår, att anslaget höjes med 16 700 kronor.

	Utgifter 1951/52	Anslag 1952/53	Förslag	Ökning
1. <i>Statens rättsläkarstation vid Stockholm.</i>				
a) Reseersättningar	8 600	7 500	9 000	1 500
b) <i>Expenser:</i>				
Övriga <i>expenser</i>	18 039	23 000	35 000	12 000
2. <i>Statens rättsläkarstation i Lund.</i>				
a) Reseersättningar	5 338	3 000	5 000	2 000
b) <i>Expenser:</i>				
Övriga <i>expenser</i>	3 000	3 400	3 900	500
c) Övriga <i>utgifter:</i>				
Kostnader för <i>fotografering</i>	279	300	1 000	700
				16 700

Motiv.

1 a) Posten bör uppräknas med hänsyn till bl. a. under 1952 höjda järnvägstaxor och traktamenten.

1 b) För avlöning enligt gällande kollektivavtal till två heltidsanställda städerskor beräknas 12 350 kronor. Kostnaderna för tvätt och rengöringsmedel uppskattas till 3 000 kronor. Utgifterna för telegram, telefon m. m., vilka under första halvåret 1952 belöpte sig till 1 300 kronor, beräknas för nästa budgetår till 2 600 kronor. För skrivmaterial utbetalades under budgetåret 1951/52 2 964 kronor. För nästa budgetår beräknas 3 000 kronor. Med ledning av erfarenheterna från bl. a. karolinska institutets rättsmedicinska institution torde utgifterna för bokinköp, bindning av böcker m. m. kunna uppskattas till 14 300 kronor.

I enlighet härmed beräknas för övriga expenser sammanlagt (12 350 + 3 000 + 2 600 + 3 000 + 14 300) 35 250 kronor eller i runt tal 35 000 kronor.

2 a) Under budgetåret 1951/52 uppgick kostnaden för resor — frånsett vissa engångskostnader — till 4 085 kronor. Med hänsyn härtill och höjningen av järnvägstaxorna under år 1952 bör posten till reseersättningar uppräknas till 5 000 kronor.

2 b) Delposten bör höjas på grund av ökade städningskostnader samt prisstegringar.

4 b) Rättsläkarstationen har hittills fått utnyttja patologiska institutionens i Lund fotografiska laboratorium mot ersättning endast för förbrukningsmateriel. Laboratoriets belastning med institutionens egna arbeten har emellertid ökat så, att rättsläkarstationen ej i fortsättningen kan erhålla nämnda förmån.

Departementschefen.

Vad angår omkostnaderna för rättsläkarstationen vid Stockholm uppskattar jag medelsbehovet under posten till reseersättningar till ett med 1 000 kronor höjt belopp. Till övriga expenser torde böra anvisas 30 000 kronor, vilket innebär en uppräknings med 7 000 kronor.

Mot medicinalstyrelsens beräkning av omkostnaderna för rättsläkarstationen i Lund har jag ej annan erinran än att höjningen av posten till övriga expenser bör begränsas till 300 kronor.

Anslaget i sin helhet skulle i enlighet härmed höjas med (1 000 + 7 000 + 2 000 + 300 + 700) 11 000 kronor.

Anslaget uppföres alltså med (81 500 + 11 000) 92 500 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens rättsläkarstationer: Omkostnader* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 92 500 kronor.

[22] 20. Medikolegala besiktningar.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	25 000	24 643
1952/53 (statsliggaren s. 924)	30 000	
1953/54 (förslag)	30 000	

Yrkande.

Medicinalstyrelsen skr. 1/9 1952) föreslår, att anslaget höjes med 10 000 kronor.

Motiv.

Arvodet för rättsmedicinsk obduktion, förrättad av annan än tjänsteläkare eller vid rättsläkarstation anställd legitimerad läkare samt för obduktion utan särskilt förordnande enligt § 13 i stadgan den 29/1 1886

bör — bl. a. på grund av penningvärdets fall — höjas från 100 till 200 resp. från 40 till 80 kronor. Med hänsyn härtill samt till belastningen på anslaget under förra budgetåret föreslås, att anslaget uppräknas.

Departementschefen.

Medicinalstyrelsens förslag att uppräknas arvoden torde lämpligen böra upptagas till prövning i samband med handläggningen av styrelsens hemställan om höjning av rättsläkarnas ersättningar enligt taxa för tjänsteförrättningar. Med utgångspunkt från oförändrade arvoden upptager jag anslaget för nästa budgetår till samma belopp som i gällande riksstat, 30 000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Medikolegala besiktningar* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 30 000 kronor.

[23] 21. Förste provinsialläkare och provinsialläkare m. fl.: Avlöningar.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	8 390 000	10 041 215
1952/53 (statsliggaren s. 925) ..	10 200 000	
1953/54 (förslag)	11 640 000	

Yrkande.

Medicinalstyrelsen (skr. 1/9 1952) föreslår, att anslaget höjes med 1 730 000 kronor samt att antalet provinsialläkartjänster ökas med 35.

	Ökning
1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän (förste provinsialläkare och provinsialläkare) ..	354 000
2. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	100 000
3. Rörligt tillägg	1 276 000
	1 730 000

Motiv.

1) Gällande personalförteckning upptager 549 provinsialläkartjänster. Antalet beslutade provinsialläkardistrikt — bortsett från Visby distrikt — är 523. Av de (549 — 523) 26 i personalförteckningen ingående provinsialläkartjänster, för vilka motsvarande provinsialläkardistrikt ännu icke beslutats, är i 11 fall fråga om omvandling av extra distrikt till ordinarie. Av de (26 — 11) 15 återstående distrikten torde 13 komma att tagas i anspråk för inrättande av distrikt, vilka styrelsen förordat i samband med förslag till ändringar i gällande provinsialläkardistriktsindelning till större överensstämmelse med den nya kommunindelningen. För genomförande av denna distriktsindelning erfordras — utöver nämnda 13 distrikt — ytterligare 18 distrikt. Då denna ändring är angelägen föreslås, att antalet tjänster på personalförteckningen för nästa budgetår utökas med 15.

Det är önskvärt, att de äldre extra distrikten snarast möjligt ombildas till ordinarie. Under nästa budgetår torde 10 extra distrikt böra överföras till ordinarie stat och motsvarande antal tjänster alltså upptagas på personalförteckningen.

Den 15 juli 1952 utgjorde antalet ordinarie provinsialläkardistrikt med mer än 7 000 invånare 200 eller nära 40 procent av samtliga distrikt. I icke mindre än 63 eller 12 procent av samtliga distrikt översteg invånarantalet 10 000. Det är angeläget, att den i 1948 års statsverksproposition angivna målsättningen — distrikt med i regel mellan 4 000 och 7 000 invånare — förverkligas utan allt för lång tidsutdräkt. För att bereda möjlighet till en uppdelning av de mest folkrika distrikten torde på personalförteckningen böra uppföras 10 nya tjänster. Skulle av annan anledning nyinrättande av distrikt genom delning av ett bestående distrikt eller i samband med omfördelning av området för flera distrikt under den närmaste tiden framstå såsom särskilt angeläget, bör ett eller flera av de nämnda tio distrikten kunna tagas i anspråk härför. I den mån fråga uppstår om inrättande av nya distrikt i samband med den av medicinalstyrelsen i februari 1952 föreslagna försöksverksamheten beträffande hälsokontroll, bör även sådant distrikt inrymmas bland nyssnämnda 10 distrikt.

Antalet nya distrikt på personalförteckningen skulle i enlighet härmed uppgå till (15 + 10 + 10) 35.

Av de i personalförteckningen upptagna 549 provinsialläkartjänsterna beräknas 548 kunna vara besatta den 1 juli 1953 och den återstående tjänsten den 1 januari 1954.

Av de föreslagna 35 nya provinsialläkartjänsterna torde de för kongruensplanens successiva genomförande avsedda 15 tjänsterna knappast kunna hinna besättas före den 1 juli 1954, varför medel för dessa tjänster ej behöver beräknas på avlöningsanslaget för budgetåret 1953/54. De 10 tjänster för extra distrikt, som förordats överförda på ordinarie stat, beräknas vara både inrättade och besatta den 1 januari 1954, då tillfredsställande läkarbostad i regel finnes anordnad i vederbörande distrikt. Slutligen torde de 10 nya tjänsterna i distrikt, vilka föreslagits skola inrättas bl. a. för att nedbringa invånarantalet i de folkrikaste distrikten, icke kunna beräknas bli besatta under budgetåret 1953/54.

I enlighet härmed har posten till avlöningar till ordinarie tjänstemän för budgetåret 1953/54 upptagits med $\left(24 \times 18\,000 + 548 \times 12\,000 + \frac{11 \times 12\,000}{2} \right)$ 7 074 000 kronor.

2) Posten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal bör med hänsyn till att belastningen för budgetåret 1951/52 utgjorde 1 084 010 kronor samt till provinsialläkarkårens utbyggnad och inträffad höjning av dagarvodena uppräknas med 100 000 till 1 100 000 kronor.

3) Till rörligt tillägg, för vilket ändamål för budgetåret 1951/52 utbetalats 2 646 345 kronor, bör beräknas ett med 1 276 000 till 3 741 900 kronor förhöjt belopp.

Departementschefen.

Medicinalstyrelsens förslag innebär, att på personalförteckningen skulle uppföras 35 nya tjänster. Av dessa avses 15 för distrikt, vilka skulle inrättas för åstadkommande av större överensstämmelse mellan kommunindelningen och indelningen i provinsialläkardistrikt. 10 tjänster beräknas för distrikt, som föreslås ändrade från extra till ordinarie. De återstående 10 befattningarna motiveras av behovet att uppdelna de mest folkrika distrikten. Styrelsen förutsätter, att därest en av styrelsen i februari 1952 föreslagen försöksverksamhet genomföres, de för denna verksamhet erforderliga distrikten inrymmas bland sistnämnda 10 distrikt.

I mitten av september 1952 hade distrikt inrättats för sammanlagt 523 av de på personalförteckningen uppförda 549 provinsialläkartjänsterna. I distrikten var i 37 fall provinsialläkartjänsten utan innehavare. Omkring 30 av dessa tjänster måste av olika anledningar anses svåra att besätta till följd av bristen på läkare inom provinsialläkarorganisationen. Särskilt kännbar är denna läkarknapphet i de tre nordligaste länen, där antalet tjänster utan innehavare uppgick till ej mindre än 18. Det har visat sig svårare att besätta provinsialläkartjänsterna i de nordligaste länen, när nya distrikt inrättats i övriga län. Med anledning härav anser jag mig icke f. n. böra förorda inrättande av nya distrikt i andra fall än då så erfordras för att ernå en bättre överensstämmelse mellan kommun- och provinsialläkardistriktsindelningarna. För detta ändamål torde fr. o. m. nästa budgetår på personalförteckningen böra uppföras 8 nya tjänster. Då jag icke f. n. är beredd att tillstyrka förslaget om nyssnämnda försöksverksamhet, erfordras ej nu särskilda tjänster för detta ändamål. För omvandling av extra distrikt till ordinarie torde böra inrättas 10 tjänster.

Vad angår medelsbehovet för nästa budgetår räknar jag med avlöningar till 24 förste provinsialläkare och 546 provinsialläkare, därav 1 fr. o. m. den 1 januari och 15 fr. o. m. den 1 april 1954. Till grundlöner åt dessa befattningshavare åtgår ett belopp av $(24 \times 18\,000 + 530 \times 12\,000 + \frac{1}{2} \times 12\,000 + 15 \times \frac{1}{4} \times 12\,000)$ 6 843 000 kronor eller i runt tal 6 850 000 kronor. För rörligt tillägg beräknar jag 3 675 900 kronor. I övrigt föranleder medicinalstyrelsens medelsberäkning icke någon erinran från min sida.

Anslaget beräknas sålunda: avlöningar till ordinarie tjänstemän (förste provinsialläkare och provinsialläkare) 6 850 000 (+ 130 000) kronor, arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, oförändrat 14 100 kronor, avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 1 100 000 (+ 100 000) kronor samt rörligt tillägg 3 675 900 (+ 1 210 000) kronor.

Anslaget bestämmes alltså till (6 850 000 + 14 100 + 1 100 000 + 3 675 900) 11 640 000 (+ 1 440 000) kronor.

Personalförteckningen för nästa budgetår bör upptaga 18 nya provinsialläkartjänster.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t vidtaga nyss angivna ändringar i personalförteckningen för förste provinsialläkare och provinsialläkare m. fl.;

b) godkänna följande avlöningsstat för förste provinsialläkare och provinsialläkare m. fl., att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1953/54:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän (förste provinsialläkare och provinsialläkare), <i>förslagsvis</i>	6 850 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t,	
a) Arvoden till biträdande förste provinsialläkare	14 000
b) Avlöning till civila läkarstipendiater, <i>förslagsvis</i>	100 14 100
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	1 100 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	3 675 900
Summa förslagsanslag kronor	11 640 000;

c) till Förste provinsialläkare och provinsialläkare m. fl.: Avlöningar för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 11 640 000 kronor.

[24] 22. Förste provinsialläkare och provinsialläkare m. fl.: Sjukvård m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	25 000	15 371
1951/52	25 000	13 401
1952/53 (statsliggaren s. 931)	25 000	
1953/54 (förslag)	15 000	

Medicinalstyrelsen (skr. 1/9 1952) föreslår, att anslaget sänkes med 5 000 kronor.

Departementschefen.

Med hänsyn till belastningen å anslaget under de senast förflutna två budgetåren torde anslagsbeloppet kunna nedsättas med 10 000 till 15 000 kronor. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Förste provinsialläkare och provinsialläkare m. fl.: Sjukvård m. m.* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 15 000 kronor.

[25] 23. Förste provinsialläkare och provinsialläkare m. fl.: **Reseersättningar.**

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	180 000	209 399
1951/52	200 000	210 205
1952/53 (statsliggaren s. 931)	250 000	
1953/54 (förslag)	250 000	

Medicinalstyrelsen (skr. 1/9 1952) föreslår, att anslaget upptages till oförändrat belopp.

Departementschefen.

Anslaget torde uppföras med ett belopp, som ansluter sig till belastnings-siffrorna för budgetåren 1950/51 och 1951/52 samt inträdda kostnadsstegringar. I likhet med medicinalstyrelsen föreslår jag, att det upptages till 250 000 kronor, och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Förste provinsialläkare och provinsialläkare m. fl.: Reseersättningar* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 250 000 kronor.

[26] 24. Förste provinsialläkare och provinsialläkare m. fl.: **Bidrag för anskaffande av bostäder åt provinsialläkare å landsbygden.** Anslaget är uppfört på riksstaten för innevarande budgetår med 50 000 kronor (statsliggaren s. 932). Vid ingången av budgetåret fanns å anslaget en reservation av 207 600 kronor.

Medicinalstyrelsen (skr. 1/9 1952) upplyser, att under budgetåren 1950/51 och 1951/52 beviljats men ännu icke utbetalats statsbidrag till ett belopp av 127 260 kronor. Av tillgängliga medel återstår sålunda ett disponibelt belopp av (207 600 + 50 000 — 127 260) 130 340 kronor. Styrelsen har vidare tillstyrkt statsbidrag med 35 000 kronor beträffande ett distrikt. Tages hänsyn härtill, skulle sålunda för innevarande budgetår återstå (130 340 — 35 000) 95 340 kronor. Det är icke möjligt att förutsäga antalet ansökningar om statsbidrag under innevarande och nästa budgetår. Det totala medelsbehovet uppskattas för återstoden av innevarande budgetår till 90 000 och

för budgetåret 1953/54 till 110 000 kronor. I enlighet härmed skulle anslaget för nästa budgetår böra uppföras med (90 000 + 110 000 — 95 340) 104 660 kronor eller i runt tal 100 000 kronor.

Departementschefen.

Av den vid ingången av innevarande budgetår kvarstående reservationen, var ett belopp av 130 340 kronor disponibelt. Det är f. n. icke möjligt att mera exakt bedöma medelsbehovet för innevarande och nästa budgetår. Jag beräknar emellertid, att en ytterligare medelsanvisning av 50 000 kronor skall vara tillfyllest.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Förste provinsialläkare och provinsialläkare m. fl.:*
Bidrag för anskaffande av bostäder åt provinsialläkare å landsbygden för budgetåret 1953/54 anvisa ett reservationsanslag av 50 000 kronor.

[27] 25. Bidrag till extra provinsialläkares avlöning m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	67 500	74 673
1952/53 (statsliggaren s. 932)	63 500	
1953/54 (förslag)	45 000	

Yrkanden.

Medicinalstyrelsen (skr. 1/9 1952) föreslår dels viss ändring av de gällande statsbidragsgrunderna, dels ock uppräknig av anslaget med 500 kronor.

Motiv.

Statsbidrag utgår f. n. till 43 extra provinsialläkardistrikt. Bidraget uppgår till 1 500 kronor per år och distrikt. Enligt beslut av Kungl. Maj:t skall ett av distrikten indragas fr. o. m. den 1 januari 1953, varjämte två föreslagits ändrade till ordinarie. Jämlikt av Kungl. Maj:t givet uppdrag skall medicinalstyrelsen därjämte avgiva förslag till överförande av ytterligare 10 extra distrikt till ordinarie stat. Den 1 juli 1953 skulle sålunda återstå (43 — 1 — 2 — 10) 30 statsbidragsberättigade distrikt.

I samband med äskanden om anslag för budgetåret 1953/54 till avlöningar åt förste provinsialläkare och provinsialläkare m. fl. har hemställts om överförande fr. o. m. den 1 januari 1954 av 10 extra distrikt till ordinarie. Vidare beräknas 5 nya extra distrikt bliva inrättade fr. o. m. den 1 juli 1953. Slutligen förutsattes, att av bestående extra distrikt, till vilka statsbidrag icke utgår, två skulle bliva bidragsberättigade senast fr. o. m. den 1 juli 1953.

Antalet distrikt, för vilka statsbidrag bör beräknas, skulle sålunda uppgå till $(43 - 2 - 1 - 10 + 2 + 5)$ 37 under första hälften av budgetåret 1953/54 och $(37 - 10)$ 27 under budgetårets senare del.

Jämlikt 1925 års kungörelse angående dyrtidstillägg åt vissa extra provinsialläkare kan i vissa fall sådant tillägg utgå av statsmedel med högst 500 kronor. Författningen, som tillämpas endast i undantagsfall, bör upphävas. Medicinalstyrelsen anser, att i samband med kungörelsens upphävande kompensation för de ökade kostnader för extra provinsialläkares avlönande, som kommunala huvudmännen fått vidkännas under senare år, bör beredas huvudmännen genom höjning av det statsbidrag, som utgår jämlikt kungörelsen den 30 december 1911 angående ändrade bestämmelser i fråga om statsbidrag till avlönande av extra provinsialläkare. 1911 års kungörelse bör därför ändras på det sätt, att det däri angivna högsta bidragsbeloppet per år och distrikt — 1 500 kronor — fr. o. m. den 1 juli 1953 ökas med 500 kronor.

Anslagsbehovet skulle enligt dessa beräkningar uppgå till $(37 \times 2\,000 - \frac{10 \times 2\,000}{2})$ 64 000 kronor.

Yttrande.

Statskontoret har icke något att erinra mot medicinalstyrelsens förslag om upphävande av kungörelsen den 8 maj 1925 (nr 206) angående dyrtidstillägg åt vissa extra provinsialläkare. En höjning av statsbidraget till extra provinsialläkare synes ämbetsverket visserligen i och för sig befogad i betraktande av penningvärdets fall sedan år 1911, då nu gällande maximibelopp fastställdes. Emellertid torde statsbidraget även efter en förhöjning i föreslagen omfattning alltjämt ej vara av någon betydelse för landstingens ekonomi. Statskontoret ifrågasätter, om icke ett ställningstagande bör anstå i avvaktan på resultatet av den utredning, som f. n. pågår rörande statens bidrag till kommuner med flera.

Departementschefen.

Vid beräkningen av anslaget för innevarande budgetår förutsattes, att extra provinsialläkardistrikt komme att inrättas endast i ett strängt begränsat antal fall. Jag intager härutinnan samma ståndpunkt vid beräkningen av anslaget för budgetåret 1953/54. Såsom anförts under punkten 23 anser jag mig böra räkna med omändring av 10 extra distrikt till ordinarie distrikt. Jag beräknar vidare, att under nästa budgetår 3 extra distrikt skall inrättas (fr. o. m. den 1 juli 1953).

Vad angår medicinalstyrelsens hemställan om höjning av statsbidraget till avlönande av extra provinsialläkare anser jag i likhet med statskontoret, att med ett ställningstagande i frågan bör anstå i avvaktan på för-

slag i ämnet av allmänna statsbidragsutredningen. I övrigt föranleder medicinalstyrelsens förslag ej erinran från min sida.

Medelsbehovet för nästa budgetår uppskattar jag i enlighet härmed till $(35 \times 1\,500 - \frac{1}{2} \times 10 \times 1\,500)$ 45 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till extra provinsialläkares avlöande m. m.* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 45 000 kronor.

Sjukvårdsanstalterna.

Sinnessjukvårdsanstalter.

[28] 26. **Statens sinnessjukhus: Avlöningar.** För innevarande budgetår har under denna rubrik anvisats ett förslagsanslag av 65 130 000 kronor. Vidare upptager riksstaten till Statens sinnessjukhus: Omkostnader och Statens sinnessjukhus: Övervakning av vissa försöksutskrivna patienter förslagsanslag av resp. 30 665 000 och 25 000 kronor. Slutligen har för samma budgetår till Utrustning av nya sinnessjukhus anvisats ett reservationsanslag av 1 000 000 kronor.

Medicinalstyrelsen har avgivit sina slutliga förslag till beräkningen av nämnda anslag för nästa budgetår så sent, att jag vid tiden för statsverkspropositionens färdigställande ännu icke hunnit att taga ställning till förslagen. Med hänsyn härtill torde anslagen i riksstatsförslaget upptagas med allenast preliminärt beräknade belopp. Avlöningsanslaget synes därvid böra uppföras med 82 450 000, omkostnadsanslaget med 34 450 000, anslaget till övervakning av vissa försöksutskrivna patienter med 25 000 och anslaget till utrustning av nya sinnessjukhus med 1 000 000 kronor.

Beträffande de tre sistnämnda anslagen gör jag hemställa under följande tre punkter. Här hemställer jag att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Statens sinnessjukhus: Avlöningar* för budgetåret 1953/54 beräkna ett förslagsanslag av 82 450 000 kronor.

[29] 27. **Statens sinnessjukhus: Omkostnader.** Under åberopande av vad jag under föregående punkt anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Statens sinnessjukhus: Omkostnader* för budgetåret 1953/54 beräkna ett förslagsanslag av 34 450 000 kronor.

[30] 28. Statens sinnessjukhus: Övervakning av vissa försöksutskrivna patienter. Under återopande av vad jag anfört under punkten 28 hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Statens sinnessjukhus: Övervakning av vissa försöksutskrivna patienter för budgetåret 1953/54 beräkna ett förslagsanslag av 25 000 kronor.

[31] 29. Utrustning av nya sinnessjukhus. Under återopande av vad jag anfört under punkten 28 hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Utrustning av nya sinnessjukhus för budgetåret 1953/54 beräkna ett reservationsanslag av 1 000 000 kronor.

[32] 30. Driftkostnadsersättning för psykiatriska klinikerna i Lund och Uppsala.

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	1 700 000	1 878 353
1951/52	1 800 000	1 874 334
1952/53 (statsliggaren s. 942)	1 800 000	
1953/54 (förslag)	2 800 000	

Yrkande.

Medicinalstyrelsen (skr. 1/9 1952) föreslår, att anslaget höjes med 1 000 000 kronor.

Motiv.

Såsom driftkostnadsersättning för psykiatriska kliniken i Lund har under budgetåret 1951/52 utbetalats ett belopp av 503 075 kronor, avseende tiden 1 januari—31 december 1951. Enligt inhämtad uppgift torde emellertid statens totala ersättning för kalenderåret 1951 stiga till 538 000 kronor. I sitt budgetförslag för år 1953 har lasarettsdirektionen beräknat driftkostnaden per underhållsdag till 47 kronor 14 öre, d. v. s. 22,2 procent högre än den verkliga dagkostnaden för år 1951, 38 kronor 58 öre. Vid motsvarande ökning av driftkostnadsersättningen skulle denna vid oförändrad beläggning under budgetåret 1953/54 komma att uppgå till omkring $\left(\frac{538\,000 \times 122,2}{100}\right)$ 657 000 kronor. På grund av pågående ombyggnad av kliniken uppgick emellertid antalet vård dagar under år 1951 endast till cirka 14 000. Under hösten 1952 torde klinikens samtliga 114 vårdplatser bli färdigställda och utnyttjade, och för år 1953 räknar lasarettsdirek-

tionen med 35 000 vård dagar. Statens driftkostnadsersättning för sistnämnda år uppskattas till omkring 1 500 000 kronor.

Under budgetåret 1951/52 har såsom driftkostnadsersättning för psykiatriska kliniken i Uppsala utbetalats ett belopp av 1 371 259 kronor, avseende tiden 1 juli 1950—31 december 1951. Enligt vad under hand inhämtats skulle den totala ersättningen för budgetåret 1951/52 komma att uppgå till 1 079 430 kronor. Driftkostnaden per underhållsdag har i inkomst- och utgiftsstaten för budgetåret 1952/53 beräknats till 41 kronor 59 öre eller till ett belopp, som är 21,9 procent högre än klinikens verkliga dagkostnad under budgetåret 1951/52, 34 kronor 13 öre. Vid motsvarande ökning av driftkostnadsersättningen skulle denna under budgetåret 1953/54 uppgå till omkring $\left(\frac{1\,079\,430 \times 121,9}{100}\right)$ 1 300 000 kronor.

Departementschefen.

Medicinalstyrelsens beräkning av medelsbehovet för nästa budgetår anser jag mig kunna godtaga. Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Driftkostnadsersättning för psykiatriska klinikerna i Lund och Uppsala* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 2 800 000 kronor.

[33] 31. **Ersättning till Malmöhus läns landsting för anskaffande av bostäder till personal vid psykiatriska kliniken i Lund.** Något motsvarande anslag finnes ej uppfört på riksstaten för innevarande budgetår.

Sedan Malmöhus läns landstings hälso- och sjukvårdsberedning anhållit om överläggningar rörande ersättning för personalbostäder inom psykiatriska kliniken i Lund uppdrog Kungl. Maj:t den 29 september 1950 åt statens kommitté för sinnessjukvårdens utbyggande att å statens vägnar upptaga sådana förhandlingar samt att till Kungl. Maj:t inkomma med på förhandlingarna grundade förslag i ämnet.

I skrivelse den 15 november 1952 har *statens kommitté för sinnessjukvårdens utbyggande* anfört i huvudsak följande.

Enligt det mellan Kungl. Maj:t och kronan samt Malmöhus läns landsting den 24 oktober och 5 september 1928 slutna avtalet har landstinget åtagit sig att driva den av staten uppförda psykiatriska kliniken i Lund. I enlighet med beslut av 1948 års riksdag har verkställts viss ny- och ombyggnad av kliniken. I överensstämmelse med byggnadsförslaget ha samtliga i kliniken inrymda personalbostadsrum blivit tagna i anspråk för sjukvårdsändamål. Till följd härav måste motsvarande bostäder anskaffas på annat håll. Frågan om vilken av parterna, som har att svara för denna anskaffning, är icke reglerad i avtalet. Då emellertid bostäder funnos inrymda i kliniken vid tiden för byggnadens upplåtande till landstinget, finner kommittén skäligt, att landstinget erhåller viss ersättning för anskaffning av motsvarande bostäder utanför byggnaden.

Bostäderna utgöras av 26 enkelrum. Anskaffningskostnaden för rummen uppgår enligt landstingets beräkningar till i medeltal 13 700 kronor per rum eller sammanlagt (26 × 13 700) 356 200 kronor. Emot storleken av den beräknade kostnaden har kommittén intet att erinra.

Med utgångspunkt från anskaffningskostnaden och de omkostnader m. m., som enligt kommitténs mening böra belasta bostäder av ifrågavarande slag, samt de hyresersättningar i enlighet med kollektivavtal mellan landstingens centrala lönenämnd och svenska kommunalarbetsförbundet, som landstinget kan uppbära för bostäderna, har kommittén beräknat ersättningsbeloppet till 48 500 kronor, vilket motsvarar det kapitaliserade värdet å merkostnaderna efter 7 procent.

Landstinget har förklarat sig kunna godtaga denna ersättning.

Kommittén hemställer, att för budgetåret 1953/54 måtte upptagas ett anslag å 48 500 kronor till ifrågavarande ersättning.

Statskontoret, som funnit den föreslagna ersättningen skälig, har icke något att erinra mot kommitténs förslag.

Departementschefen.

Då den psykiatriska kliniken vid tiden för upplåtelsen inrymt vissa bostäder men därefter helt tagits i anspråk för sjukvårdsändamål, finner jag det rimligt, att landstinget ersättes för anskaffande av motsvarande antal nya bostäder. Den av kommittén beräknade ersättningen på 48 500 kronor, vilken godtagits av landstinget, anser jag skälig.

I enlighet med kommitténs förslag bör för ändamålet uppföras ett anslag på 48 500 kronor för nästa budgetår. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till Malmöhus läns landsting för anskaffande av bostäder till personal vid psykiatriska kliniken i Lund* för budgetåret 1953/54 anvisa ett anslag av 48 500 kronor.

[34] 32. Bidrag till sinnessjukvården i Stockholm, Göteborg och Malmö.

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	11 000 000	12 339 876
1951/52	11 700 000	14 728 312
1952/53 (statsliggaren s. 943) ..	14 000 000	
1953/54 (förslag)	17 500 000	

Yrkande.

Medicinalstyrelsen (skr. 1/9 1952) föreslår, att anslaget uppräknas med 3 500 000 kronor.

Motiv.

Anslagsbelastningen har under de senaste åren varit större än som på förhand beräknats, huvudsakligen beroende på den fortgående stegringen av vårdkostnaderna vid statens sinnessjukhus. Även sedan hänsyn tagits till de betydande inkomstökningarna vid nämnda sjukhus, torde de under år 1952 inträffade löne- och prisstegringarna komma att öka vårdkostnaderna i sådan omfattning, att anslaget bör uppräknas med 25 procent.

Departementschefen.

I likhet med medicinalstyrelsen beräknar jag medelsbehovet för nästa budgetår till 17 500 000 kronor och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till sinnessjukvården i Stockholm, Göteborg och Malmö* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 17 500 000 kronor.

[35] 33. **Bidrag till uppförande eller inrättande av psykiatriska avdelningar vid lasarett.** Anslaget är i gällande riksstat uppfört med ett formellt belopp av 100 kronor (statsliggaren s. 943). Vid ingången av budgetåret 1952/53 fanns på anslaget en reservation av 350 200 kronor.

Medicinalstyrelsen (skr. 1/9 1952) upplyser, att till styrelsen hittills endast en ansökan om statsbidrag för ändamålet ingivits. Denna avser bidrag med 408 000 kronor för en psykiatrisk avdelning vid lasarettet i Västerås. Byggnadstillstånd har emellertid ännu icke beviljats vare sig till denna eller till annan psykiatrisk lasarettavdelning. Med hänsyn härtill och då utbetalning av statsbidrag för någon annan anläggning sannolikt icke torde kunna ifrågakomma under nästa budgetår, föreslår styrelsen, att anslaget uppföres med allenast ett formellt belopp av 100 kronor.

Departementschefen.

I enlighet med medicinalstyrelsens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till uppförande eller inrättande av psykiatriska avdelningar vid lasarett* för budgetåret 1953/54 anvisa ett reservationsanslag av 100 kronor.

[36] 34. **Bidrag till driften av psykiatriska avdelningar vid lasarett.**

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	30 000	28 956
1952/53 (statsliggaren s. 943)	30 000	
1953/54 (förslag)	30 000	

Medicinalstyrelsen (skr. 1/9 1952) föreslår, att anslaget uppföres med oförändrat belopp. Driftbidrag har hittills beviljats endast en avdelning, nämligen psykiatriska avdelningen vid lasarettet i Linköping, vilken inrymmer 29 bidragsberättigade vårdplatser. Det högsta statsbidrag, som för ett år kan utgå till driften av avdelningen, uppgår till $(29 \times 365 \times 3)$ 31 755 kronor. Såvitt nu är känt torde någon ytterligare avdelning icke kunna tagas i bruk under kalenderåret 1953.

Departementschefen.

Medicinalstyrelsens förslag föranleder ej någon erinran från min sida. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till driften av psykiatriska avdelningar vid lasarett* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 30 000 kronor.

[37] 35. *Bidrag till uppförande, inrättande eller inlösen av vårdhem för lättskötta sinnessjuka.* Anslaget är å gällande riksstat uppfört med ett formellt belopp av 100 kronor (statsliggaren s. 943). Vid ingången av budgetåret 1952/53 fanns på anslaget en reservation av 511 534 kronor.

Medicinalstyrelsen (skr. 1/9 1952) upplyser, att framställning om bidrag under innevarande budgetår torde komma att göras för vårdhem i Halmstad och Varberg med resp. 74 och 29 vårdplatser. Med hänsyn till reservationens storlek torde dock någon ytterligare medelsanvisning icke f. n. erfordras. Anslaget bör uppföras på riksstaten för nästa budgetår med ett formellt belopp.

Departementschefen.

Jag biträder *medicinalstyrelsens* förslag och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till uppförande, inrättande eller inlösen av vårdhem för lättskötta sinnessjuka* för budgetåret 1953/54 anvisa ett reservationsanslag av 100 kronor.

[38] 36. *Bidrag till driften av vårdhem för lättskötta sinnessjuka.*

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	1 300 000	1 350 635
1951/52	1 400 000	1 428 988
1952/53 (statsliggaren s. 944)	1 400 000	
1953/54 (förslag)	1 600 000	

Yrkande.

Medicinalstyrelsen (skr. 1/9) 1952) föreslår, att anslaget höjes med 200 000 kronor.

Motiv.

Antalet vårdplatser torde komma att öka med 429 under budgetåret 1953/54. Statsbidrag kan beräknas komma att utgå för 352 av platserna under hela budgetåret med $(1,25 \times 352 \times 365)$ 160 600 kronor och för 77 platser under ett halvt år med $(1,25 \times 77 \times 184)$ 17 710 kronor eller tillsammans 178 310 kronor. Medelsbehovet skulle i enlighet härmed uppgå till i runt tal $(1\,428\,988 + 178\,310)$ 1 600 000 kronor.

Departementschefen.

Emot medicinalstyrelsens medelsberäkning har jag ej någon erinran och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till driften av vårdhem för lättskötta sinnerjsjuka* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 1 600 000 kronor.

[39] 37. Statens skol- och yrkeshem på Salbohed: Avlöningar.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	203 000	255 974
1952/53 (statsliggaren s. 944)	243 000	
1953/54 (förslag)	287 000	

Yrkande.

Skolöverstyrelsen (skr. 30/8 1952) föreslår, att anslaget höjes med 44 700 kronor.

<i>Omräkning:</i>	Ökn. ell. minskn.
Löneklassändringar.....	+ 2 028
Ersättning för obekväm arbetstid	+ 2 000
Ersättning till extra nattvakt.....	+ 717
Rörligt tillägg	+ 40 000
Avrundning	— 45
	+ 44 700

Motiv.

Av Kungl. Maj:t beslutade lönegradsuppflyttningar ha haft inflytande jämväl på den extra nattvaktens ersättning. I summan för nattvaktens arvode ingår även ersättning för obekväm arbetstid.

Departementschefen.

Skolöverstyrelsens beräkning av medelsbehovet föranleder ej annan erinran från min sida än att uppräkningsposten till rörligt tillägg bör begränsas till 37 000 kronor. För lönegradsuppflyttningar enligt propositionen 241/1952 fordras 2 300 kronor.

Anslaget beräknas sålunda: avlöningar till ordinarie tjänstemän oförändrat 71 400 kronor, arvode bestämt av Kungl. Maj:t, oförändrat 2 500

kronor, avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 116 900 (+ 7 000) kronor samt rörligt tillägg 96 200 (+ 37 000) kronor.

Anslaget bestämmes alltså till (71 400 + 2 500 + 116 900 + 96 200) 287 000 (+ 44 000) kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen, att

a) godkänna följande avlöningsstat för statens skol- och yrkeshem på Salbohed, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1953/54:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	71 400
2. Arvode, bestämt av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i> ..	2 500
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ..	116 900
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	96 200
<hr/>	
Summa förslagsanslag kronor	287 000;

b) till *Statens skol- och yrkeshem på Salbohed: Avlöningar* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 287 000 kronor.

[40] 38. Statens skol- och yrkeshem på Salbohed: Omkostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	153 000	216 895
1952/53 (statsliggaren s. 945)	168 600	
1953/54 (förslag)	182 200	

Yrkande.

Skolöverstyrelsen (skr. 30/8 1952) föreslår, att anslaget höjes med 23 400 kronor.

	Utgifter 1951/52	Anslag 1952/53	Förslag	Ökning
1. Reseersättningar	1 832	2 300	2 500	+ 200
2. <i>Expenser:</i>				
a) Bränsle, lyse och vatten	62 105	31 000	36 000	+ 5 000
b) Övriga <i>expenser</i>	2 975	2 100	3 000	+ 900
3. Övriga <i>utgifter:</i>				
a) Underhåll av byggnader	17 800	10 000	12 000	+ 2 000
b) Inköp och underhåll av inventarier ..	3 800	9 300	12 300	+ 3 000
c) Beklädnad och sängkläder	48 310	32 100	42 300	+ 10 200
d) Undervisning samt kostnader för idrotts- och lekmaterial	1 900	2 100	3 200	+ 1 100
e) Utgifter för öppen vård	1 330	1 800	2 800	+ 1 000
				+ 23 400

Motiv.

1) Posten bör uppräknas till följd av de höjda järnvägs- och automobil-taxorna.

2 a) Med hänsyn till belastningen bör posten höjas. Den särskilt höga belastningen under föregående budgetår beror bl. a. på vissa engångs-utgifter.

3 a) En av arbetsledaren i snickeri företagen ekonomisk besiktning av byggnaderna ger vid handen, att underhålls-, ändrings- och förbättrings-arbeten erfordras i betydande omfattning.

3 b) Då det är viktigt, att varje elev vid hemmet erhåller en god yrkes-träning, bör han innan han lämnar skolan, få tillfälle att använda och vänja sig vid sådana maskiner, som han kan få att sköta i sitt förvärvs-arbete. Av denna anledning bör en planhyvel för snickeriverkstaden anskaffas. Kostnaden beräknas till 4 500 kronor.

För att avkastningen från hemmets jordbruk och trädgårdsanläggningar skall kunna tillvaratagas rationellt, bör ett belopp av 4 500 kronor anvisas till inköp av ett djupfrysningsaggregat. F. n. måste hemmet sälja en myc-ket stor del av sina produkter för att senare inköpa motsvarande varor.

3 c) Posten för beklädnad och sängkläder har under föregående bud-getår måst överskridas med 17 500 kronor. Efter en beräknad kostnad av 450 kronor per år och elev fordras en höjning av posten till 42 300 kronor.

3 d) Från posten bestrides bl. a. kostnaden för slöjdvirke för skolslöjd och för fritidssysselsättning, undervisningsmateriel för teoretisk yrkesunder-visning och arvode för konfirmationsundervisning. Kostnaden har beräknats till 1 100 kronor. Härtill kommer kostnaden för övrig undervisningsmateriel jämte materiel för en teoretisk kurs i ladugårdsskötsel, vilken skall på-börjas under innevarande budgetår. Materiel för fritidssysselsättning samt lek- och idrottsmateriel måste härjämte förnyas.

3 e) En del av eleverna kan under sommarferierna lämnas tillstånd att vistas i sina hem. Det finns dock elever utan hem eller med olämpliga hem. Det är ofta mycket svårt att utan ersättning bereda dessa barn ferievistelse i lämpliga hem. Posten bör höjas för att öka möjligheterna till sådan ferievistelse.

Departementschefen.

Skolöverstyrelsens förslag, att posten till reseersättningar skulle höjas, anser jag mig icke kunna tillstyrka. För bränsle, lyse och vatten samt för övriga expenser torde ökningarna böra begränsas till 4 000 resp. 600 kro-nor. Posten till beklädnad och sängkläder synes med hänsyn till belast-ningen böra höjas med 7 900 kronor. Till underhåll av byggnader samt till inköp och underhåll av inventarier upptager jag 9 500 resp. 8 800 kronor, vilket innebär en minskning med 500 kronor för vardera ända-

målet. I övrigt föranleder skolöverstyrelsens beräkning av anslaget ej någon erinran från min sida.

Anslaget bör sålunda ökas med (4 000 + 600 + 7 900 — 500 — 500 + 1 100 + 1 000) 13 600 kronor till (168 600 + 13 600) 182 200 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens skol- och yrkeshem på Salbohed: Omkostnader* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 182 200 kronor.

[41] 39. Statens skol- och yrkeshem i Vänersborg: Avlöningar.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	98 000	117 064
1952/53 (statsliggaren s. 945)	125 000	
1953/54 (förslag)	161 500	

Yrkande.

Skolöverstyrelsen (skr. 30/8 1952) föreslår, att anslaget höjes med 38 300 kronor.

1. Personalförstärkning m. m.	Ökning
a) 1 vårdarinna Ce 10	4 860
b) Utbyte av en slöjdlärare Ca 19 mot lärartjänst Ca 22	1 260
c) Utbyte av biträdande slöjdlärlarinna Cg 11 mot vävlärlarinna Ce 16	1 200
2. Höjt arvode till räkenskapsföraren	1 000
3. Omräkning:	
a) Löneklassförändringar	3 456
b) Ersättning för obehövlig arbetstid	2 500
c) Höjt rörligt tillägg	24 000
d) Avrundning	24
	38 300

Motiv.

1 a) Anstaltsklientelet är mycket svårskött, och den nuvarande personalen vid skolhemmet är ej tillräckligt stor för att en under elevernas fritid nödvändig differentiering av flickorna skall kunna ske. För elevernas tillsyn och omvårdnad fordras kvalificerade vårdarinnor.

1 b) Elevsammansättningen är sedan ett par år tillbaka sådan, att en uppdelning i två klassavdelningar måste ske. F. n. är vid vardera avdelningen engagerad en specialutbildad lärare. Den ena innehar en befattning i Ce 22. En andra lärartjänst i kunskapsämnen har erhållits genom att man tagit i anspråk lönen för den vakanta slöjdlärartjänsten i Ca 19 och anställt en befattningshavare i Cg 19. För att hemmet skall kunna behålla en kompetent befattningshavare, är det nödvändigt, att lärartjänsten i Ca 19 ändras till en lärartjänst i kunskapsämnen i Ca 22.

1 c) Den innevarande budgetår inrättade tjänsten som biträdande slöjdlärlarinna i Cg 11 bör ändras till en vävlärlarinnetjänst, vilken tjänst ej bör

placeras lägre än vad 1941 års lärarlönesakkunniga föreslagit för motsvarande befattningar vid centralanstalterna, nämligen Ce 16.

2) Arvodet till räkenskapsföraren höjdes fr. o. m. den 1 juli 1952 med 450 kronor till 1 000 kronor. Befattningshavaren är även anställd som räkenskapsförare vid statens ungdomsvårdsskola, Brättegårdens yrkeshem. Arbetet vid de båda hemmen torde vara av samma omfattning. Vid Brättegården erhåller räkenskapsföraren ett arvode av 2 000 kronor för år. Det synes skäligt, att samma arvode utgår vid vänersborgshemmet.

Departementschefen.

Med hänsyn till angelägenheten av att en differentiering av eleverna kommer till stånd även under deras fritid förordar jag, att fr. o. m. nästa budgetår ytterligare en vårdarinna anställs. Befattningshavaren torde placeras i lönegrad Cg 10. Förslagen om tjänsteuppflyttningar och om höjt arvode till räkenskapsföraren anser jag mig däremot icke kunna tillstyrka.

Anslaget bör höjas med 7 632 kronor för tjänsten såsom vårdarinna, 5 250 kronor för automatiska löneklassförändringar, 2 500 kronor för ersättning för obekvämt arbetstid, 1 704 kronor i anledning av lönegradsuppflyttningar enligt propositionen 241/1952 samt 19 400 kronor för den allmänna lönehöjningen. Anslaget bör alltså uppräknas med (7 632 + 5 250 + 2 500 + 1 704 + 19 400) 36 491 kronor eller i runt tal 36 500 kronor.

Anslaget beräknas sålunda: avlöningar till ordinarie tjänstemän oförändrat 26 300 kronor, arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, oförändrat 3 000 kronor, avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 77 500 (+ 12 200) kronor samt rörligt tillägg 54 700 (+ 24 300) kronor.

Anslaget bestämmas alltså till (26 300 + 3 000 + 77 500 + 54 700) 161 500 (+ 36 500) kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) godkänna följande avlöningsstat för Statens skol- och yrkeshem i Vänersborg, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1953/54:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	26 300
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	3 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ..	77 500
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	54 700

Summa förslagsanslag kronor 161 500;

b) till Statens skol- och yrkeshem i Vänersborg: Avlöningar för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 161 500 kronor.

[42] 40. Statens skol- och yrkeshem i Vänersborg: Omkostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	56 300	59 863
1952/53 (statsliggaren s. 946)	68 500	
1953/54 (förslag)	78 000	

Yrkande.

Skolöverstyrelsen (skr. 30/8 1952) föreslår, att anslaget höjes med 15 500 kronor.

	Utgifter 1951/52	Anslag 1952/53	Förslag	Ökning
1. Resersättningar	200	500	1 500	1 000
2. Expenser:				
a) Bränsle, lyse och vatten	11 870	9 000	12 000	3 000
b) Övriga expenser	1 246	850	1 000	150
3. Övriga utgifter:				
a) Inköp och underhåll av inventarier..	2 500	3 100	8 000	4 900
b) Renhållning	3 822	2 950	4 000	1 050
c) Beklädnad och sängkläder	6 564	10 000	14 000	4 000
d) Undervisning samt kostnader för idrotts- och lekmateriel	899	900	1 200	300
e) Utgifter för öppen vård	974	400	1 500	1 100
				15 500

Motiv.

1) Under försöksvistelse utom hemmet anses elev tillhöra hemmet och stå under dess övervakning. Vid behov skall elev återföras till anstalten. Enligt gällande reglemente skall anstalten bestrida kostnaderna för elevs överförande till annan anstalt.

Hemmet har f. n. 15 elever, som försöksutskrivits eller placerats i kontrollerad familjevård. Därjämte torde varje år 6 à 7 elever bliva överförda till annan anstalt. Den nuvarande medelstillelningen förslår icke ens till kostnaderna för resor för övervakning av försöksutskrivna elever. Hemmet har hittills tvingats att begära ersättning från kommunala myndigheter.

3 a) Behovet av nya möbler och en elektrisk symaskin, vilken är avsedd att användas i undervisningen, är trängande. Vidare bör ett belopp av 1 020 kronor anvisas för inköp av en elektrisk mangel för det nyuppförda tvätteriet.

3 b) Därest den under anstaltens avlöningsstat föreslagna nya vårdarinnan inrättas, kan delposten bibehållas vid oförändrat belopp, enär vårdarinnan avses skola bl. a. sköta tvätten med hjälp av anstaltens elever.

3 c) Klädkostnaderna per elev och år beräknas till i genomsnitt 350 kronor. För underhåll av sängkläder erfordras 700 kronor.

3 d) Enär eleverna numera uppdelats på två klassavdelningar, erfordras ytterligare undervisningsmateriel. För förvaring av undervisningsmaterielen kräves dessutom lämpliga hyllor och skåp.

Departementschefen.

Föreslagna ökningar till reseersättningar, bränsle, lyse och vatten, inköp och underhåll av inventarier (viss engångsanskaffning), renhållning, beklädnad och sängkläder samt utgifter för öppen vård torde böra begränsas till resp. 500, 2 000, 3 000, 550, 2 000 och 1 000 kronor. I övrigt biträder jag skolöverstyrelsens beräkningar.

Anslaget bör sålunda höjas med (500 + 2 000 + 3 000 + 550 + 2 000 + 1 000 + 150 + 300) 9 500 kronor till (68 500 + 9 500) 78 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens skol- och yrkeshem i Vänersborg: Omkostnader* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 78 000 kronor.

[43] 41. Bidrag till anstalter för obildbara sinnesslöa.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	1 800 000	1 856 646
1952/53 (statsliggaren s. 946)	3 200 000	
1953/54 (förslag)	3 960 000	

Yrkande.

Medicinalstyrelsen (skr. 1/9 1952) föreslår, att anslaget höjes med 1 200 000 kronor till 4 400 000 kronor.

Motiv.

Ett tillfredsställande underlag för en definitiv reglering av statens bidrag till sinnesslovården kan icke anses föreligga förrän något års erfarenhet vunnits om resultatet av den enhetliga bokföring, som fr. o. m. år 1952 påbörjats vid de enskilda sinnesslöanstalterna. En ytterligare provisorisk höjning av statsbidraget bör dock komma till stånd nästa budgetår.

Med hänsyn till att statsbidrag numera utgår med samma belopp per vårdad både för bildbara och för obildbara sinnesslöa har styrelsen fastställt samma vårdavgift för arbetshemselever och vårdhemspatienter vid de enskilda anstalter, som omfatta både arbetshem och vårdhem. Härvid har jämväl beaktats löne- och prisstegringen intill våren 1952. Vårdavgiften höjdes för arbetshemseleverna vid de kombinerade hemmen med mellan 400 och 800 kronor och vid de flesta fristående arbetshemmen med högst 600 kronor. Avgiften för vårdhemspatienter har på grund av statsbidragets höjning i många fall fastställts till oförändrat belopp, i enstaka fall något sänkts. För cirka 30 procent av de enskilda vårdhemmen har avgiften dock höjts med 100 till 300 kronor. Höjningarna ha endast räckt till att täcka merkostnaderna

efter löne- och prisläget vid tiden för avgifternas fastställande. Däremot tillgodose de ej eftersträvad förbättring av vårdstandarden. Flera anstalter ha icke funnit avgifterna tillräckliga för att kunna täcka driftkostnaderna och ha till styrelsen inkommit med ansökningar om avgiftshöjning. Sedan avgifterna fastställdes har levnadskostnadsindex stigit med ca 3 procent, och torde man även framdeles få räkna med en stegring.

Allvarliga betänkligheter måste resas mot att vidtaga ytterligare höjning av vårdavgifterna. I avbidan på 1951 års sinnesslövårdssakkunnigas förslag bör därför statsbidraget fr. o. m. den 1 januari 1953 provisoriskt höjas med cirka 5 procent av medeltalet för anstalternas driftkostnader, vilket kan förväntas ligga i närheten av 4 000 kronor, eller med 100 kronor för vårdad och halvår.

Vid bifall härtill skulle anslaget behöva ökas med i runt tal 800 000 kronor. Antalet nytillkomna godkända vårdplatser utgör cirka 400, vilket påkallar en uppräknig med 400 000 kronor.

Yttrande.

Statskontoret anser, att då statsbidraget höjts för innevarande budgetår, bidraget bör utgå efter oförändrade grunder i avvaktan på förslag i statsbidragsfrågan av 1951 års sinnesslövårdsutredning.

1951 års sinnesslövårdsutredning framhåller, att den ännu icke kunnat upptaga statsbidragsfrågorna till närmare utredning samt att den till följd härav saknar tillräckligt underlag för att bedöma skäligheten av de föreslagna höjningarna. Emellertid synes det av medicinalstyrelsen redovisade materialet utvisa, att en höjning är motiverad, i varje fall såvitt angår anstalterna för obildbara sinnesslöa. Då det icke kan anses tillfredsställande att nu göra någon skillnad mellan de olika kategorierna, tillstyrker utredningen en provisorisk höjning i enlighet med styrelsens förslag.

Departementschefen.

I likhet med medicinalstyrelsen anser jag det angeläget att i görligaste mån undvika ytterligare höjning av vårdavgifterna. Jag tillstyrker därför, att statsbidraget provisoriskt höjes från 400 till 450 kronor för elev och halvår. Då statsbidraget utbetalas halvårsvis i efterskott, bör höjningen genomföras fr. o. m. den 1 januari 1953. Kostnadsökningen i anledning härav beräknar jag till 400 000 kronor. Härtill kommer kostnaden för 400 nytillkomna vårdplatser med 360 000 kronor. Anslaget skulle i enlighet härmed höjas med $(400\ 000 + 360\ 000)$ 760 000 kronor till $(3\ 200\ 000 + 760\ 000)$ 3 960 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att *dels medgiva*, att statsbidraget till driftkostnader vid anstalter för obildbara sinnesslöa må utgå enligt av mig i det föregående angivna grunder;

dels ock till *Bidrag till anstalter för obildbara sinnesslöa* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 3 960 000 kronor.

[44] 42. **Bidrag till uppförande eller inrättande av anstalter för bildbara sinnesslöa.** Anslaget är i gällande riksstat uppfört med ett belopp av 100 000 kronor (statsliggaren s. 948). Vid ingången av budgetåret 1952/53 fanns på anslaget en reservation av 727 500 kronor.

Skolöverstyrelsen (skr. 30/8 1952) hemställer, att anslaget för nästa budgetår anvisas med 725 000 kronor. Av reservationen är ett belopp av 688 000 kronor bundet genom bifallna men ännu ej utbetalade ansökningar om bidrag. För tiden intill den 1 juli 1954 förväntas ansökningar om statsbidrag på sammanlagt 856 000 kronor. I enlighet härmed erfordras för nästa budgetår en medelsanvisning av (688 000 + 856 000 — 727 500 — 100 000) 716 500 kronor eller i runt tal 725 000 kronor.

Departementschefen.

Bidrag för de av skolöverstyrelsen i anslagsframställningen angivna ansökningarna å tillhopa 688 000 kronor torde komma att utbetalas under innevarande budgetår. Till Kungl. Maj:t har nu inkommit en ansökan om statsbidrag med 630 000 kronor. Med hänsyn härtill samt till väntade ansökningar i övrigt förordar jag, att anslaget för nästa budgetår uppföres med ett belopp av 850 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till uppförande eller inrättande av anstalter för bildbara sinnesslöa* för budgetåret 1953/54 anvisa ett reservationsanslag av 850 000 kronor.

[45] 43. **Bidrag till driften av anstalter för bildbara sinnesslöa.**

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	5 800 000	5 450 851
1952/53 (statsliggaren s. 948)	6 200 000	
1953/54 (förslag)	6 900 000	

Från anslaget bestridas kostnaderna för bidrag till driften av anstalter för bildbara sinnesslöa enligt därom meddelade bestämmelser. Vidare har från anslaget under en följd av budgetår utgått bidrag till dels allmänna svenska föreningen för vården om sinnesslöa och fallandesjuka för anordnande av en utbildningskurs för vårdspersonal vid sinnesslöanstalterna, dels ock föreningen för sinnesslöa barns vård för uppehållande av verksamheten vid föreningens seminarium Slagsta för utbildande av lärarinnor vid skolor för sinnesslöa barn. Härjämte har under ett vart av budgetåren 1946/47—

1949/50 enligt medgivande av riksdagen från anslaget anvisats ett belopp av högst 20 000 kronor samt för vardera av budgetåren 1950/51—1952/53 ett belopp av högst 29 800 kronor för anordnande av en särskild med hjälpklasslärarutbildningen kombinerad kurs för utbildning av sinnesslörlärare.

Yrkanden.

1. *Skolöverstyrelsen* (skr. 30/8 1952) föreslår, att anslaget, i vad det avser anstalter under överstyrelsens inseende, höjes från 5 100 000 till 7 000 000 kronor eller alltså med 1 900 000 kronor.

	Ökning
a) Statsbidrag till avlöning åt föreståndare och lärare	196 800
b) Statsbidrag till övriga driftkostnader	1 534 900
c) Fortbildningskurs för föreståndare	16 700
d) Fortbildningskurs för lärare	2 400
e) Utbildningskurser för vårdarinnor	16 000
f) Uppflyttning i högre lönegrupp av föreståndaren vid Söderhaga skolhem	2 800
g) Statsbidrag till inackordering av externatelever	36 000
h) Avrundning	94 400
	1 900 000

2. *Medicinalstyrelsen* (skr. 1/9 1952) hemställer dels att den del av anslaget, som ställes till styrelsens förfogande höjes med 230 000 kronor till 1 330 000 kronor, dels ock att statsbidrag till kostnaderna för utbildning av vårdpersonal vid sinnesslöanstalterna må på av Kungl. Maj:t föreskrivna villkor bestridas från förevarande anslag.

Motiv.

1 a) Under budgetåret 1952/53 beräknas på grund av vid skolorna genomförda utvidgningar tillkomma 18 nya lärartjänster, av vilka 8 vid skol- och arbetshem och 10 vid externatskolorna. Statsbidraget till avlöning åt dessa lärare beräknas till i runt tal 142 000 kronor.

För budgetåret 1952/53 ha till lärarpersonalens löner beviljats 2 290 000 kronor. Den faktiska åtgången under 1953/54 beräknas till 2 486 800 kronor.

1 b) Vid de under överstyrelsens inseende stående anstalterna är enhetligt ordnad bokföring införd sedan lång tid tillbaka. Överstyrelsen anser, att statsbidraget icke står i rimligt förhållande till de verkliga driftkostnaderna. Skäl föreligga för en höjning av statsbidraget. Driftkostnaden vid landstingsanstalterna uppgick under år 1951 till i genomsnitt 3 600 kronor per elev och år, sedan statsbidragen till lärarlönerna avdragits. Om man utgår från en prisstegring på 15 procent de närmaste åren, skulle driftkostnaderna i genomsnitt uppgå till omkring 4 200 kronor för år och elev. Därest statsbidraget skulle utgöra en tredjedel av driftkostnaderna, skulle det uppgå till 1 400 kronor per elev och år, sedan statsbidraget för lärarlönerna frändragits. I avvaktan på det förslag, som 1951 års sinnesslövärdsutredning kan komma att framlägga, föreslår överstyrelsen, att driftbidraget

per elev och halvår höjes från 400 till 600 kronor. För eleverna i kontrollerad familjevård och för externaten föreslås däremot ej någon höjning. Antalet elever på skolhemmen beräknas öka med 80 och på externaten med 100. Statsbidraget skulle uppgå till, vid skolhemmen ($3\,431 \times 1\,200$) 4 117 200 kronor, vid externaten (762×200) 152 400 kronor och för elever i kontrollerad familjevård (807×180) 145 260 kronor, eller sammanlagt 4 414 860 kronor, avrundat till 4 414 900 kronor.

1 c) För budgetåret 1951/52 beviljades medel för en 14 dagars fortbildningskurs för föreståndare vid skolorna. På grund av de goda erfarenheterna av denna kurs bör en sådan kurs anordnas även under budgetåret 1953/54. Kostnaderna beräknas till 16 700 kronor.

1 d) Den för budgetåret 1952/53 beviljade fortbildningskursen för lärare upprepas under budgetåret 1953/54. Lärare, vilkas utbildning vid seminariet ligger längre tillbaka i tiden, äro ej sällan föga informerade om modernt arbetssätt. Kostnaderna beräknas till 18 400 kronor.

1 e) Inom sinnesslövrården tjänstgör f. n. en vårdpersonal, som till största delen icke är fackutbildad. Under budgetåret 1953/54 böra två kurser — vardera om tre veckor — anordnas för en kostnad av 8 000 kronor för kurs.

1 f) Föreståndaretjänsten vid Söderhaga skolhem är f. n. placerad i Ca 19. Tjänsten bör i likhet med föreståndaretjänsten vid statens skol- och yrkeshem i Vänersborg hänföras till lönegrad Ca 23. Söderhaga skolhem är en specialanstalt för psykopatiska sinnesslöa flickor och är till karaktären närmast att jämföra med vänersborgshemmet.

1 g) För budgetåret 1951/52 anvisades försöksvis till inackordering av sådana barn, som icke ha sina hem i stad, där externatskola finnes inrättad, 8 000 kronor. Statsbidraget skulle utgå med 400 kronor per elev och halvår eller med samma belopp som till elever vid skol- och arbetshem. Med hänsyn till att externatskolor f. n. finnas i ett 25-tal städer och att ett flertal externat komma att inrättas de närmaste åren, torde till inackordering av ifrågakvarande elever för budgetåret 1953/54 böra beräknas 36 000 kronor, motsvarande statsbidrag till 30 elever. Bidragen ha beräknats till 600 kronor för elev och halvår liksom till skol- och arbetshemmen.

2) Med utgångspunkt från en höjning av statsbidraget från 400 till 500 kronor samt från anstaltarnas rekvisitioner för verksamheten under kalenderåret 1951 bör medicinalstyrelsens andel av anslaget uppräknas med 216 000 kronor.

Från anslaget har fr. o. m. budgetåret 1946/47 anvisats 6 000 kronor till bidrag till allmänna svenska föreningen för vården om sinnesslöa och fallandesjuka för anordnande av en utbildningskurs för vårdpersonal vid sinnesslöanstalterna. För att antalet elever skall kunna ökas från 10 till 20 och en särskild ledare för kursen kunna anställas, bör medelsanvisningen för ändamålet höjas med 14 000 kronor till 20 000 kronor.

Departementschefen.

I likhet med skolöverstyrelsen beräknar jag statsbidraget till lärarpersonalens löner till 2 486 800 kronor eller i runt tal 2 400 000 kronor.

Vad angår de anslagsäskande myndigheternas yrkanden om ändrade statsbidragsgrunder förordar jag, att driftbidraget för andra elever än dem, som utplacerats i kontrollerad familjevård och på externat, provisoriskt höjes från 400 till 450 kronor för elev och halvår. Då statsbidragen utbetalas halvårsvis i efterskott, torde de föreslagna ändringarna bära tillämpas fr. o. m. den 1 januari 1953. Vid bifall härtill bör det för övriga driftkostnader för innevarande budgetår beräknade beloppet, 3 980 000 kronor, höjas med 528 000 kronor till 4 508 000 kronor eller i runt tal 4 500 000 kronor. Jag tillstyrker även, att statsbidraget för inackordering av vissa barn vid externatskolor höjes till 450 kronor för elev och halvår. Skolöverstyrelsens förslag om utvidgning av statsbidragsgivningen för denna inackorderingsverksamhet anser jag mig bära biträda. Kostnadsökningen vid bifall till dessa förslag uppskattar jag till 19 000 kronor.

I likhet med skolöverstyrelsen finner jag angeläget, att två utbildningskurser för vårdarinnor inom sinnesslövarden anordnas under nästa budgetår. Kostnadsberäkningen härför föranleder ej någon erinran från min sida. Övriga av skolöverstyrelsen framlagda förslag anser jag mig icke kunna tillstyrka.

Det sammanlagda medelsbehovet för nästa budgetår skulle sålunda uppgå till (2 400 000 + 4 500 000 + 19 000 + 16 000) 6 935 000 kronor eller i runt tal 6 900 000 kronor.

Vad beträffar övriga ändamål, vilka tillgodoses från detta anslag, tillstyrker jag på av medicinalstyrelsen anförda skäl, att för nästa budgetår ett belopp av 20 000 kronor får utgå till allmänna svenska föreningen för vården om sinnesslöa och fallandesjuka för anordnande av en utbildningskurs för vårdpersonal vid sinnesslöanstalterna. Kostnaden torde kunna rymmas inom det nyss angivna anslagsbeloppet.

Vad angår utbildningen av sinnesslölärare har 1946 års hjälp- och särklasslärarutrednings hösten 1947 framlagda förslag om inrättande av ett speciallärarinstitut, avsett bl. a. för utbildning av sinnesslölärare, ännu ej föranlett någon åtgärd från statsmakternas sida. Förslaget torde icke komma att föreläggas årets riksdag. Däremot pågår utbildning av dylika lärare fortfarande vid seminariet å Slagsta. Huruvida verksamheten vid detta seminarium kommer att fortgå även efter utgången av läsåret 1952/53, är emellertid f. n. osäkert. Därest så icke skulle bliva fallet måste utbildningen av sinnesslölärare äga rum på annat sätt. En möjlighet är därvid att fortsätta med sådana kortare kurser, som hittills anordnats i anslutning till de särskilda kurserna för hjälpklasslärare. Möjligen är även andra utvägar tänkbara. I dagens läge vill jag — på samma sätt som i föregående års statsverksproposition — förorda, att det får ankomma på Kungl.

Maj:t att besluta om den lämpligaste formen för ifrågavarande utbildning, varvid uppkommande kostnader — i likhet med bidraget till seminariet å Slagsta och kostnaderna för de med hjälpklassläroutbildningen kombinerade kurserna — torde få bestridas från nu ifrågavarande anslag.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) medgiva, att statsbidraget till driftkostnader vid anstalter för bildbara sinnesslöa må utgå enligt av mig i det föregående angivna grunder;

b) till *Bidrag till driften av anstalter för bildbara sinnesslöa* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 6 900 000 kronor.

[46] 44. **Statens anstalt för fallandesjuka: Avlöningar.** Till detta ändamål har för löpande budgetår anvisats ett förslagsanslag av 870 000 kronor. Vidare upptager riksstaten till Statens anstalt för fallandesjuka: Omkostnader och Statens anstalt för fallandesjuka: Ferieresor för elever m. m. förslagsanslag av 385 500 resp. 4 000 kronor.

Medicinalstyrelsen har avgivit slutliga förslag rörande beräkningen av anslagen vid en sådan tidpunkt, att jag vid tiden för statsverkspropositionens färdigställande ännu icke hunnit att taga ställning till förslagen. Med hänsyn härtill förordar jag, att medelsanvisningen i riksstatsförslaget för nästa budgetår upptages med allenast preliminärt beräknade belopp. Anslagen torde därvid böra uppföras med 980 000, 360 000 resp. 4 000 kronor.

Beträffande de två sistnämnda anslagen gör jag hemställan under följande två punkter. Här hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Statens anstalt för fallandesjuka: Avlöningar* för budgetår 1953/54 beräkna ett förslagsanslag av 980 000 kronor.

[47] 45. **Statens anstalt för fallandesjuka: Omkostnader.** Under återopande av vad jag anført under föregående punkt hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Statens anstalt för fallandesjuka: Omkostnader* för budgetåret 1953/54 beräkna ett förslagsanslag av 360 000 kronor.

[48] 46. **Statens anstalt för fallandesjuka: Ferieresor för elever m. m.** Under återopande av vad jag anført under punkten 46 hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Statens anstalt för fallandesjuka: Ferieresor för elever m. m.* för budgetåret 1953/54 beräkna ett förslagsanslag av 4 000 kronor.

[49] 47. Bidrag till epileptikeranstalter.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	700 000	705 117
1952/53 (statsliggaren s. 953)	700 000	
1953/54 (förslag)	800 000	

Yrkanden.

Medicinalstyrelsen (skr. 1/9 1952) har överlämnat en av styrelsen för svenska diakonsällskapet gjord framställning om extra statsbidrag med 50 000 kronor för budgetåret 1953/54 för en vid Berga vårdhem för fallandesjuka män anordnad klinisk undersökningsavdelning samt föreslagit, att anslaget, i vad styrelsen angår, upptages till 895 000 kronor.

Skolöverstyrelsen (skr. 30/8 1952) har uppskattat medelsbehovet för statsbidrag till lärarlöner vid en anstalt av hithörande slag (Margaretahemmet) till 67 400 kronor mot beräknade 52 700 kronor för löpande budgetår.

Motiv.

I beloppet om 895 000 kronor ingår bidraget på 50 000 kronor till svenska diakonsällskapet för undersökningsavdelningen vid Berga vårdhem. För innevarande budgetår har detta bidrag upptagits till 44 000 kronor. Ökningen föranledes av de stegrade driftkostnaderna för avdelningen.

Medicinalstyrelsen har följt samma regler vid fastställandet av vårdavgifterna vid epileptikeranstalterna som vid de enskilda sinnesslöanstalterna. Ökningen uppgår till belopp från 400 till 1 000 kronor. Avgifterna utgöra lägst 2 000 och högst 3 500 kronor. I medeltal uppgå de till 3 000 kronor. De flesta vårdavgiftsbeloppen äro enligt styrelsens mening alltför höga. En ökning av statsbidraget är därför påkallad. Styrelsen föreslår, att statsbidraget provisoriskt höjes från 450 till 600 kronor för elev och lästermin resp. halvår. Härav föranlett anslagsbehov uppgår till 210 000 kronor.

Vid bifall till vad sålunda föreslagits bör anslagsbeloppet för medicinalstyrelsens del höjas med (6 000 + 210 000) 216 000 kronor.

Yttranden.

Statskontoret avstyrker förslaget om höjning av statsbidraget i avvaktan på resultatet av 1951 års sinnesslövrådsutredning. Ej heller anser sig ämbetsverket böra tillstyrka yrkandet om höjt bidrag till den kliniska undersökningsavdelningen vid Berga vårdhem.

1951 års sinnesslövrådsutredning framhåller, att den ännu icke kunnat upptaga statsbidragsfrågorna till närmare utredning samt att den till följd

härav saknar tillräckligt underlag för att bedöma skäligheten av de föreslagna bidragshöjningarna. Emellertid synes det av medicinalstyrelsen redovisade materialet utvisa, att en höjning är motiverad, i varje fall såvitt angår anstalterna för obildbara sinnesslösa. Då det likväl icke kan anses tillfredsställande att nu göra någon skillnad mellan de olika kategorierna, tillstyrker utredningen en provisorisk höjning av bidragen i enlighet med styrelsens förslag.

Departementschefen.

Såsom jag anfört i fråga om de obildbara sinnesslöa finner jag det angeläget, att ytterligare höjning av vårdavgifterna undvikas även beträffande epileptikeranstalterna. I avvaktan på resultatet av 1951 års sinnesslövärdsutredning torde statsbidraget provisoriskt böra höjas från 450 till 500 kronor per elev och lästermin resp. halvår. Ändringen torde böra träda i kraft den 1 januari 1953. Vid bifall härtill skulle medelsbehovet under anslaget öka med 70 000 kronor. Förslaget att höja bidraget till svenska diakonsällskapet för den vid Berga vårdhem anordnade kliniska undersökningsavdelningen anser jag mig icke böra tillstyrka.

Medelsbehovet för nästa budgetår uppskattar jag med utgångspunkt från belastningen för budgetåret 1951/52 till i runt tal 800 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) medgiva, att statsbidraget till driftkostnader vid epileptikeranstalter må utgå enligt av mig i det föregående angivna grunder;

b) medgiva, att till svenska diakonsällskapet må — utan hinder av gällande bestämmelser om statsbidrag till epileptikeranstalter — under budgetåret 1953/54 utgå ett extra statsbidrag med högst 44 000 kronor för en vid Berga vårdhem för fallandesjuka män anordnad klinisk undersökningsavdelning, på villkor, bl. a., att vid densamma mottagas patienter även från andra epileptikeranstalter enligt anvisningar som inspektören för sinnesslövärderna må meddela;

c) till *Bidrag till epileptikeranstalter* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 800 000 kronor.

[50] 48. **Bidrag till driften av anstalter för psykopatiska och nervösa barn.**

Statsbidrag enligt särskilda av 1948, 1951 och 1952 års riksdagar godkända grunder utgår till fyra enskilda psykopathem för barn, nämligen Mellansjö och Råbylunds skolhem samt Skärsbo och Frölundaborgs barn-

hem. Avtal rörande de närmare villkoren för statsbidraget har slutits mellan medicinalstyrelsen och huvudmännen för hemmen. I övrigt gäller kungörelsen den 4 juni 1937 (nr 303; ändr. 270/1942 och 557/1952) angående statsbidrag till driften av anstalter för psykopatiska och nervösa barn.

Medicinalstyrelsen har anmält, att huvudmännen för de fyra nämnda psykopathemmen uppsagt avtalen och hemställt om höjning av bidragen. Då erforderlig utredning i frågan ännu icke är slutförd, torde med den definitiva beräkningen av förevarande anslag få tills vidare anstå. Jag förordar alltså, att anslaget i riksstatsförslaget upptages med allenast preliminärt beräknat belopp. Anslaget synes därvid böra uppföras med 400 000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Bidrag till driften av anstalter för psykopatiska och nervösa barn* för budgetåret 1953/54 beräkna ett förslagsanslag av 400 000 kronor.

Universitetssjukhus.

[51] 49. Karolinska sjukhuset: Avlöningar.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	10 800 900	15 205 057
1952/53 (statsliggaren s. 954) ..	14 270 000	
1953/1954 (förslag)	18 009 000	

Yrkanden.

I. *Direktionen för karolinska sjukhuset* (skr. 1/9 1952) hemställer, att anslaget höjes med 3 819 000 kronor.

A. Redan befintliga avdelningar och kliniker.

	Ökn. el. minskn.
1. <i>Vissa rationaliseringsåtgärder m. m.:</i>	
a) Vikariatslöneförordnande i 14 lönegraden för 30 sjuksköterskor i 12 lönegraden	+ 20 520
b) 6 barnsköterskor Ce 6	+ 40 464
c) 27 sjukvårdsbiträden Cg 5	+ 172 368
d) Budtjänst	+ 20 000
e) Avgår enligt a)—d) i minskade sjuksköterskelöner och övertidsersättningar	— 350 000
2. <i>Kirurgiska kliniken:</i>	
a) 1 överläkare Ce 29 i st. f. 1 förste underläkare	— 1 776
b) 1 kontorsbiträde Cf 4—Ce 8 för urologpolikliniken i st. f. 1 deltidsanställt biträde	+ 2 844
c) 1 sjukvårdsbiträde Cg 5 för urologpolikliniken	+ 6 384
d) 1 översköterska Ca 15 i st. f. 1 sjuksköterska Ce 12	+ 1 092
3. <i>Radiofysiska institutionen:</i>	
a) 1 assistent	+ 14 000

	Ökn. el. minskn.
4. Radiopatologiska institutionen:	
a) 1 förste underläkare.....	+ 21 924
b) 1 andre underläkare	+ 17 220
5. Medicinska garnisonsavdelningen:	
a) 5 sjuksköterskor Ce 12	+ 45 000
b) Utgår: 2 sjukvårdsbiträden Cg 5.....	— 12 768
c) Minskade övertidsersättningar enligt a).....	— 11 008
6. Kvinnokliniken:	
a) Uppflyttning av 1 översköterska Ca 14 till Ca 15.....	+ 408
7. Ögonkliniken:	
a) 1 förste underläkare.....	+ 21 924
b) Arvode till personal för elektroretinogramundersökningar.....	+ 4 000
c) 1 sjuksköterska Ce 12 på halvtid.....	+ 4 500
8. Konung Gustaf V:s jubileumsklinik:	
a) 1 förste underläkare	+ 21 924
b) 1 kontorsbiträde Cf 4—Ce 8.....	+ 6 744
c) 2 ekonomibiträden Cg 5, varav 1 på halvtid	+ 9 576
9. Hudkliniken:	
a) 5 barnsköterskor Ce 6 i st. f. 5 sjukvårds- eller ekonomiträden Cg 5 och ½ sjuksköterska Ce 12.....	— 2 700
10. Barnkliniken:	
a) 1 biträdande överläkare.....	+ 15 696
b) Avgår enligt a) arvode för konsulterande läkare å kvinnokliniken	— 7 500
c) 1 andre underläkare vid medicinska avdelningen	+ 17 220
d) 1 andre underläkare vid röntgenavdelningen	+ 17 220
e) Arvode till hjärtspecialist	+ 6 000
f) 1 sjuksköterska Ce 12.....	+ 9 000
g) 1 översköterska Ce 14 i st. f. 1 sjuksköterska Ce 12	+ 684
h) 28 barnsköterskor Ce 6	+ 188 832
i) 1 sjukvårdsbiträde Cg 5.....	+ 6 384
j) 2 kontorsbiträden Cf 4—Ce 8	+ 13 488
k) Arvode till fotograf.....	+ 5 000
11. Röntgendiagnostiska avdelningen:	
Vid den reumatologiska klinikens ibruktagna erfordras:	
a) 1 förste underläkare (21 924)	
b) 1 andre underläkare (17 220)	
c) 1 översköterska Ca 14 (9 684)	
d) 1 sjuksköterska Ca 12 (9 000)	
e) 2 sjukvårdsbiträden Cg 5 (12 768)	
Då den reumatologiska kliniken beräknas vara färdig för inflyttning den 1 april 1954, erfordras personallöner under ett kvartal	+ 17 649
12. Kliniskt-kemiska centrallaboratoriet:	
a) Extra ordinariesättning av 1 laboratoriebiträde Cg 11	—
13. Kliniskt-fysiologiska centrallaboratoriet:	
a) 1 sjukvårdsbiträde Cg 5	+ 6 384
14. Bakteriologiska avdelningen:	
a) 1 andre underläkare	+ 17 220
b) 2 laboratoriebiträden Cg 8.....	+ 15 096
c) 1 ekonomibiträde Cg 5	+ 6 384
d) 1 preparator Ca 14 i st. f. 1 förste vaktmästare Ca 11	+ 1 032

	Ökn. el. minskn.
15. <i>Intendentkontoret:</i>	
a) 1 biträdande sjukhusintendent Ca 25.....	+ 16 464
b) 1 förste assistent Ca 22.....	+ 13 956
c) 1 assistent Ca 19 i st. f. 1 kansliskrivare Ca 15.....	+ 1 776
d) 1 halvtidsanställd ingenjör Ce 27 i st. f. 1 på fastighetsunderhållsanslaget anställd byggnadsingenjör	+ 9 138
e) 1 kontorist Ce 13 i st. f. 1 assistent Cg 17.....	— 1 560
f) 1 kassörstjänst Ca 16 i st. f. 1 kassör Ca 18	— 852
g) kassörstjänsten Ca 18 beräknas ej bli vakant under budgetåret.....	+ 852
16. <i>Maskinavdelningen:</i>	
a) 1 maskinmästare Ca 21	+ 13 164
b) 1 förste reparatör Ca 15 i st. f. 1 reparatör Ca 13	+ 744
c) 1 kontorsbiträde Cf 4—Ce 8 på halvtid.....	+ 3 372
17. <i>Framställningar från civilförvaltningens personalförbund:</i>	
a) 1 sjukvårdsbiträde Ce 6 vid hudklinikens badavdelning i st. f. 1 ekonomi- biträde Ce 5	+ 360
b) Uppflyttning av 4 ekonomibiträden Ce 5 vid sömnadsverkstaden till Ce 6	+ 1 440
c) 3 reparatörer Ca 13 i st. f. 2 reparatörer Cg 13 och 1 reparatör Ce 13	—
d) Ordinariesättning av 1 reparatörstjänst Cg 12.....	—
18. <i>Särskilda förslag av direktionen:</i>	
a) Utbyte av en arvodesbefattning för biträdande föreståndarinna mot be- fattning Ce 17	—
b) Utgår: 1 arbetsinstruktör Ce 14	— 9 684
19. <i>Uppräkning av anslagsposten Avlöningar till ordinarie tjänstemän .....</i>	+ 55 561
20. <i>Uppräkning av anslagsposten Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t .....</i>	+ 49 804
21. <i>Uppräkning av anslagsposten Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal....</i>	+ 232 000
22. <i>Löneklassuppflyttningar .....</i>	+ 85 924
23. <i>Ändrad lönegradsplacering för viss personal .....</i>	+ 52 200
24. <i>Rörligt tillägg .....</i>	+ 2 605 104
25. <i>Vikarier under semester och tjänsteledighet .....</i>	+ 4 600
26. <i>Ersättning för arbete å obevämd arbetsid .....</i>	+ 186 000
	+ 3 708 792
B. Personalbehov vid den nya reumatologiska kliniken.	
	Ökning
1. <i>Vårdavdelningarna:</i>	
3 översköterskor Ce 14.....	29 052
6½ sjuksköterskor Ce 12	58 500
16½ sjuksköterskeelever eller sjukvårdsbiträden Cg 5	105 336
6 ekonomibiträden Cg 5	38 304
1 kurator Ce 17.....	10 908
2. <i>Polikliniken:</i>	
1 översköterska Ce 14.....	9 684
1 sjuksköterskeelev eller sjukvårdsbiträde Cg 5	6 384
1 ekonomibiträde Cg 5.....	6 384
1 kontorsbiträde Cf 4—Ce 8	6 744
3. <i>Laboratorium:</i>	
1 översköterska Ce 14.....	9 684
1 sjuksköterskeelev eller sjukvårdsbiträde Cg 5	6 384
1 ekonomibiträde Cg 5	6 384
4. <i>Läkarpersonal:</i>	
1 överläkare Ce 29	20 148
2 förste underläkare	43 848
1 andre underläkare	17 220

5. Kulvertvåning, trappor och jourrum:	Ökning
1½ ekonomibitråde Cg 5	9 576
6. Badavdelningen:	
1 sjukvårdsbiträde Ce 6	6 744
7. För kliniken gemensam ekonomipersonal:	
1 reparatör Ce 13	9 348
1 vaktmästare Ca 10	8 280
5 ekonomibiträden Cg 5	31 920
	440 832

Det sammanlagda antalet befattningshavare vid den reumatologiska kliniken skulle sålunda enligt förslaget utgöra 53½. De årliga kostnaderna för denna personaluppsättning beräknas till 440 832 kronor. Med hänsyn till att den reumatologiska kliniken beräknas tagas i bruk först den 1 april 1954, kan emellertid anslagsbehovet för budgetåret 1953/54 beräknas till fjärdedelen av förutnämnda belopp eller till 110 208 kronor. Då det ökade anslagsbehovet för redan befintliga avdelningar och kliniker uppgår till 3 708 792 kronor, behöver avlöningsanslaget uppräknas med sammanlagt (3 708 792 + 110 208) 3 819 000 kronor.

II. I särskild skrivelse den 4 december 1951 föreslår *särskilt tillkallad sakkunnig* för utredning av frågan om formen för ersättning för de patologiska undersökningar, som utföras vid karolinska sjukhusets radiopatologiska institution och patologiska avdelning, att 2 laboratorstjänster i Ce 29 inrättas samt att i samband härmed medel för gäldande av ersättning för patologiska undersökningar icke vidare anvisas under sjukhusets omkostnadsanslag.

Motiv.

Karolinska sjukhuset omfattar f. n. 1 422 vårdplatser. Barnklinikens medicinska avdelning öppnades den 1 juli 1951, dess kirurgiska poliklinik omkring den 1 december 1951, kirurgiska avdelningen i övrigt den 1 januari 1952 samt den barnpsykiatriska avdelningen den 1 februari 1952. Kliniken kan f. n. på grund av otillräcklig vårdpersonal endast utnyttjas till omkring 70 procent. Antalet vård dagar vid sjukhuset, inklusive garnisonssjukhuset, under budgetåret 1953/54 kan, under förutsättning att barnkliniken erhåller tillräcklig personal för att kunna helt utnyttjas och den reumatologiska kliniken öppnas den 1 april 1954, beräknas uppgå till omkring 451 000.

Tillgången på sjukvårds- och ekonomipersonal är allttjämt otillfredsställande. F. n. beräknas 80 sjuksköterskebefattningar samt 445 befattningar för sjukvårds- och ekonomibiträden stå obesatta vid direktionen underlydande sjukhus. För uppehållande av vakanserna anlitas tillfällig personal av olika slag.

För att minska den omfattande övertidstjänstgöringen för sjuksköterskorna samt i övrigt åstadkomma bättre arbetsorganisation har en översyn företagits av arbetsschemat vid vissa kliniker och avdelningar. Centrala sjukvårdsberedningen har vidare företagit undersökningar rörande transporttjänsten vid sjukhuset samt framlagt vissa förslag till dennas ordnande.

Statens organisationsnämnd, som erhållit i uppdrag att rationalisera kontorsarbetet på bl. a. klinikexpeditionerna, har ställt en tjänsteman till direktionens förfogande. Denne har under året verkställt åtskilliga undersökningar samt framlagt vissa förslag, som torde leda till personalbesparing.

Beträffande vårddagskostnaderna vid karolinska sjukhuset och serafimerlasarettet anföres.

Därest de ifrågavarande sjukhusens karaktär av undervisningssjukhus beaktas, synes icke kostnaden per vårddag vara anmärkningsvärt hög i jämförelse med övriga sjukhus i Stockholm. Vid Södersjukhuset utgjorde sålunda vårddagskostnaden år 1949 38 kronor 57 öre, år 1950 42 kronor 42 öre och år 1951 55 kronor 74 öre. Vid Sabbatsbergs sjukhus uppgick kostnaden per vårddag motsvarande år till 37 kronor 58 öre, 39 kronor 42 öre resp. 49 kronor 47 öre. Vid karolinska sjukhuset slutligen uppgick vårddagskostnaden budgetåret 1949/50 till 37 kronor 2 öre och budgetåret 1950/51 till 44 kronor 56 öre.

Ökningen av vårddagskostnaden vid karolinska sjukhuset och serafimerlasarettet kan ej heller procentuellt sett anses vara högre än vid vissa andra sjukhus. Detta belyses av följande siffror.

Sjukhus	Dagkostnad		Procentuell stegring	Dagkostnad år 1950	Procentuell stegring
	1940	1949			
Karolinska sjukhuset (ortsgrupp 5)	15: 14	36: 47	140,9	40: 79	169,4
Serafimerlasarettet (ortsgrupp 5)	17: 20	38: 36	123	40: 99	138,4
Sabbatsbergs sjukhus (ortsgrupp 5)	14: 78	37: 58	154,3	39: 42	166,7
Akademiska sjukhuset (ortsgrupp 3)	11: 34	29: 99	162,7	34: 67	205,7
Centrallasarettet i Stocksund (ortsgrupp 4)	10: 63	30: 15	183,6	31: 77	198,9

Att kostnaden vid karolinska sjukhuset och serafimerlasarettet är högre än vid vissa andra sjukhus beror på flera omständigheter. Förläggande av undervisning till ett sjukhus innebär sålunda större lokal- och personalbehov samt större materialåtgång. En omständighet, som jämväl bör beaktas vid bedömandet av vårddagskostnaden vid direktionen underlydande sjukhus, är den därstädes bedrivna polikliniska sjukvården, som är förhållandevis större än vid flertalet andra sjukhus. Detta ökar vårddagskostnaden avsevärt. Vidare bör uppmärksammas karolinska sjukhusets och serafimerlasarettets karaktär av rikssjukhus. Tillkomsten av nya undersöknings- och behandlingsmetoder, nya antibiotica, instrument m. m. ställer också särskilt stora krav på undervisningssjukhusen. Slutligen bör nämnas, att karolinska sjukhuset har ett antal institutioner exempelvis patologiska, radiopatologiska och radiofysiska institutionerna, vilka icke erfordras för rutinsjukvården men vilkas drift drager betydande kostnader. Landstingssjukhusens drift belastas icke av motsvarande utgifter. Samma är förhållandet med vissa administrationskostnader. Även om sålunda de i jämförelse med kommunala sjukhus i vissa fall högre kostnaderna vid undervisningssjukhusen kunna förklaras, är det angeläget att vidtaga varje åtgärd, som kan nedbringa kostnaderna.

I A.

1 a) — e) Under budgetåret 1951/52 har genomgång skett av arbets-schemat vid vårdavdelningarna på kirurgiska kliniken, kirurgiska garnisons-avdelningen samt kvinno-, öron- och ögonklinikerna, och ha förslag till nya arbetsschemata uppgjorts. Härvid har man sökt i möjligaste mån elimi-nera nuvarande övertidstjänstgöring samt eftersträvat att ersätta sjuk-sköterskor, särskilt i nattjänst, med sjukvårdsbiträden eller, vid barnavdel-ningar, med barnsköterskor. Förslag till rationalisering av bl. a. budtjänsten har framlagts. Vid ingången av budgetåret 1953/54 torde arbetsomlägg-ningarna kunna vara helt genomförda. Förslaget till omläggning av arbets-schemat jämte därav beräknade besparingar framgår av följande tablå.

Klinik m. m.	Nuvarande övertids- kostnad kr.	Förändringar i personalstaten						Netto- besparing kr.
		ökning			minskning			
		antal tjänste- män	löne- grad	års- kostnad kr.	antal tjänste- män	löne- grad	års- kostnad kr.	
Kirurg och garnison	80 000	19	Cg 5	121 296	10	Ce 12	90 000	49 000
Kvinnokliniken	36 000	6	Ce 6	40 464	3	Ce 12	27 000	
		2	Cg 5	12 768	—	—	—	10 000
Öronkliniken	28 000	6	Cg 5	38 304	4	Ce 12	36 000	25 700
Ögonkliniken	12 000	$\frac{1}{2}$	Ce 12	4 500	—	—	—	7 500
Hudkliniken	—	—	—	—	$\frac{1}{2}$	Ce 12	4 500	4 500
Kir. operation	12 000	1	Ca 15	10 092	—	—	—	2 000
Laboratorier m. m.	30 000	—	—	—	—	—	—	30 000
Summa	198 000			227 424			157 500	128 700

Enligt den arbetsordning, som är avsedd att gälla, böra 6 barnsköterske-tjänster inrättas vid kvinnokliniken samt 27 extra sjukvårdsbiträden an-ställas vid denna och vissa andra kliniker. Den nya ordningen kommer vidare att innebära, att varje nattsköterska får att ansvara för mer än en, i regel tre vårdavdelningar. De borde därför rätteligen liksom vid lands-tingens sjukhus vara placerade i 14 lönegraden. För serafimerlasarettet har Kungl. Maj:t medgivit, att 14 sjuksköterskor under tjänstgöring som natt-sköterskor med ansvar för mer än en vårdavdelning må erhålla vikariat-löneförordnande i 14 lönegraden. Vid karolinska sjukhuset skulle antalet nattsköterskor med motsvarande tjänstgöring utgöra 30. Kostnaden härför bör avdragas från den utgiftsminskning, som vinnes genom rationalise-ringen. Slutligen bör för ordnande av budtjänsten anvisas ett belopp på omkring 20 000 kronor, vilket ävenledes bör frånräknas den angivna be-sparingen.

Rörande den i tablåen upptagna nya tjänsten i Ca 15 hänvisas till vad som anföres under punkten 2 d).

2 a) Enligt föreliggande generalplan skall vid sjukhuset anordnas en urologisk klinik omfattande 75 vårdplatser. Vid kirurgiska kliniken vårdas redan nu i medeltal omkring 70 urologfall. Vården av de urologiska fallen

har företrädesvis förlagts till två av den kirurgiska klinikens allmänna avdelningar, vilka med tiden erhållit karaktär av en fristående specialavdelning. Den ansvarige chefen för denna avdelning bör vara fast knuten till sjukhuset med överläkares ställning och icke såsom nu endast vara underläkare med personligt förordnande som biträdande överläkare.

2 b) För skötseln av korrespondens, registrering och kassatjänst vid urologpolikliniken erfordras ett heltidsanställt kontorsbiträde.

2 c) Sedan urologpolikliniken överflyttat till egna lokaler erfordras ett sjukvårdsbiträde för städning, diskning, rengöring av instrument m. m.

2 d) Personalen på kirurgiska klinikens operationsavdelning är f. n. hårt arbetstyngd. Detta gäller speciellt den översköterska, som förutom sin löpande tjänst i operationsarbetet har att handlägga organisatoriska och administrativa uppgifter för avdelningen i dess helhet. Det är därför synnerligen motiverat att på avdelningen inrätta en tjänst för en »ledande sjuksköterska» genom ombildning av en av de sjukskötersketjänster i Ce 12, vilka genom rationaliseringen frigöras på de kirurgiska vårdavdelningarna, till befattning som översköterska. Genom denna personalförstärkning skulle huvuddelen av den nuvarande övertidstjänstgöringen för sjuksköterskorna på operationsavdelningen bortfalla.

3 a) Inom vissa delar av den vid radiofysiska institutionen bedrivna tillsynsverksamheten kräves en ökad arbetsinsats, därest icke en ansenlig risk för strålskador skall uppstå. Särskilt gäller detta tillsynen av det radiologiska arbetet vid de tre jubileumsklinikerna, där användningen av stora kvantiteter radium och andra radioaktiva ämnen under senare år ökat synnerligen starkt. Antalet anläggningar, vid vilka radioaktiva ämnen brukas, har ökat från 54 år 1948 till 147 år 1951.

4 a)—b) Direktionen hänvisar till den 21 december 1951 avgivet utlåtande över en av särskilt tillkallad sakkunnig verkställd utredning om formen för ersättning för de patologiska undersökningar, som utföras vid bl. a. radiopatologiska institutionen. I detta utlåtande hemställde direktionen, att vid institutionen finge inrättas en förste och en andre underläkartjänst samt att i samband därmed medel för gäldande av ersättning för de patologiska undersökningarna icke vidare skulle anvisas under sjukhusets omkostnadsanslag. Genom beslut den 30 juni 1952 har Kungl. Maj:t medgivit att — utöver tidigare under omkostnadsanslaget anvisat belopp av 16 100 kronor — av anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal finge för undersökningarna under budgetåret 1952/53 tagas i anspråk högst 23 100 kronor. För ändamålet anvisade medel motsvarar lön till en förste och en andre underläkare.

5 a)—c) Vid envar av de fyra medicinska garnisonsavdelningarna är antalet vårdplatser 28. Ungefär hälften av patientantalet utgöres av civila patienter. Av sjuksköterskeutbildad personal finnes vid varje avdelning endast en översköterska. Därjämte har anställts en gemensam ambulerande

översköterska för avlösning. Vid medicinska kliniken, där varje vårdavdelning omfattar 25 platser, disponeras tre sjuksköterskor per vårdavdelning. Till följd av de ur personalsynpunkt otillfredsställande förhållandena vid garnisonsavdelningarna har det visat sig allt svårare att erhålla vikarier till sjukskötersketjänsterna vid ledigheter och vakanser. Det är därför angeläget med en personalförstärkning. Vid bifall till förslaget kunna två sjukvårdsbiträdestjänster indragas och övertidskostnaderna nedbringas med cirka 11 000 kronor.

6 a) Mycket stora krav måste ställas på den översköterska, som är ansvarig för att arbetet på förlossningsavdelningen fungerar tillfredsställande samt att personalen utnyttjas effektivt.

7 a) Antalet läkare har varit oförändrat sedan år 1934. Bristen på läkare har medfört, att verksamheten måst begränsas beträffande såväl klinik- som poliklinikarbetet. Sjukhusets successiva utbyggande har kraftigt ökat behovet av konsultationer från andra kliniker. Läkarnas rutinarbete är så omfattande, att ett flertal moderna behandlingsmetoder icke kunnat tagas i bruk vid kliniken. Jämväl ur undervisningens synpunkt framstår en förstärkning av läkarpersonalen som angelägen. Det är sålunda f. n. icke möjligt att giva de studerande erforderlig praktisk handledning. Behovet av läkare kan icke tillgodoses genom överflyttning av läkare från annan klinik.

7 b) Undersökningen av ögats elektroretinogram har från att tidigare huvudsakligen ha varit en vetenskaplig uppgift numera utvecklats till en klinisk undersökningsmetod av stor praktisk nytta. För vetenskapligt ändamål anställd personal har hittills måst utföra för sjukvården erforderliga undersökningar.

7 c) Genom föreslagen personalförstärkning beräknas nu utgående övertidsersättning om närmare 12 500 kronor kunna inbesparas.

8 a)–c) Den i radio och press intensifierade propagandan för kräftsjukdomarnas bekämpande har medfört en ökad belastning på den gynekologiska avdelningen. I avsikt att bereda vårdmöjlighet åt det ständigt ökade antalet sjuka har överläkaren nödgats vidtaga ett flertal olika åtgärder, såsom förkortning av vårdtiden, överförande till andra sjukhus av vissa sjuka, som lämpligen bort opereras på avdelningen, samt polikliniskt utförande av skrapningar och provexcisioner. Dessa åtgärder, som för de sjuka medföra ett ofrånkomligt riskmoment, kunna ur medicinsk synpunkt endast försvaras såsom framtvingna nödfallsåtgärder. Genom föreslagen personalförstärkning beräknas avdelningen kunna utökas med 8 vårdplatser.

Isotoplaboratoriet kommer under hösten 1952 att erhålla större lokaler. För städning och disk m. m. erfordras därför ett ekonomibitråde på halvtid.

9 a) På grund av svårigheten att erhålla elever har vid barnavdelningen på hudkliniken försöksvis anställts 5 barnsköterskor, varvid samtidigt 5

befattningar som sjukvårdsbiträden indragits och $\frac{1}{2}$ sjukskötersketjänst lämnats vakant. Denna försöksorganisation har fungerat väl och bör slutgiltigt fastställas.

10 a)—k) Barnkliniken har under det gångna året kunnat beläggas till ungefär 70 procent. Stockholms stad har i skrivelse till direktionen den 16 april 1952 framställt erinringar mot rådande förhållanden, vilka bl. a. medfört, att av staden kontrakterade vårdplatser ej kunnat utnyttjas. Staden har förklarat sig komma att framställa ekonomiska krav mot sjukhuset med anledning härav.

En biträdande överläkartjänst vid medicinska avdelningen är enligt de erfarenheter, som numera vunnits, erforderlig för att sjukvård och undervisning skall kunna bedrivas på ett tillfredsställande sätt. Innehavaren av tjänsten skall även bestrida konsultverksamhet vid kvinnokliniken.

Vid nuvarande låga patientbeläggning på barnkliniken har behovet av underläkare vid medicinska avdelningen kunnat någorlunda tillfredsställande tillgodoses genom vissa provisoriska anordningar. Därest kliniken erhåller tillräcklig vårdpersonal för ett fullt utnyttjande av vårdplatserna, bör läkarpersonalen vid avdelningen emellertid utökas med en andre underläkare.

Till följd av det ökade antalet röntgenundersökningar bör röntgenavdelningen tillföras en andre underläkare och ett sjukvårdsbiträde.

För den kirurgiska avdelningen föreligger ett starkt behov av en läkare med hjärt- och kärlkirurgi som specialité, vilket behov intill tillkomsten av den thoraxkirurgiska kliniken torde kunna tillgodoses genom att möjlighet beredes avdelningen att vid behov anlita erforderlig expertis. För vården av patienter med svårare missbildningar erfordras ytterligare en sjuksköterska.

Vid klinicens rutinlaboratorium bör en sjukskötersketjänst ändras till överskötersketjänst för att täta ombyten på tjänsten skola kunna undvikas.

Beträffande barnskötersketjänsterna hänvisar direktionen till en skrivelse den 13 maj 1952. Däri framhölls, att en ökning av beläggningen på kliniken vore nödvändig icke blott med hänsyn till gjorda åtaganden gentemot Stockholms stad och Stockholms län utan även på grund av undervisningens behov av patientklientel och önskvärldheten av att det kapital, som nedlagts i byggnad och utrustning, utnyttjades i största möjliga utsträckning. Orsaken till den låga beläggningen vore den otillräckliga uppsättningen av personal för vårdavdelningarna, framför allt lägre vårdpersonal (elever och barnsköterskor). För budgetåret 1952/53 begärdes en ökning av personalen med 6 barnsköterskor och 14 elever. Ingen av dessa tjänster beviljades av statsmakterna. Med ledning av vunna erfarenheter och efter samråd med centrala sjukvårdsberedningen fann direktionen erforderligt, att ytterligare 28 barnsköterskor anställdes.

För såväl klinikens centralexpedition som den psykiatriska avdelningen erfordras ett kontorsbiträde.

Vid de medicinska och kirurgiska avdelningarna vårdas ett stort antal barn med sådana sjukdomstillstånd, som böra följas med fotografering före, under och efter behandling.

11 a)—e) Ett färdigställande av den reumatologiska kliniken ökar belastningen på den röntgendiagnostiska avdelningen. På grund härav kommer avdelningen att utökas med två laboratorier, vilket nödvändiggör begärd personalförstärkning.

12 a) Ett konstant behov av tjänsten föreligger.

13 a) Utökning av sjukvårdsbiträdespersonalen erfordras för framkallning och montering av ekgfilm samt för handräckning.

14 a)—c) De alltmer stegrade kraven på bakteriologiska undersökningar samt tillkomsten av barnkliniken har föranlett en väsentlig ökning av arbetsbelastningen. Till följd av bristen på personal måste f. n. ett stort antal prov sändas till statens bakteriologiska laboratorium för undersökning. Kostnaden härför uppgick budgetåret 1950/51 till 15 200 kronor samt budgetåret 1951/52 till 58 000 kronor. Huvudparten av ifrågavarande undersökningar skulle kunna utföras billigare vid sjukhusets bakteriologiska avdelning, därest tillräcklig personal ställdes till förfogande.

14 d) Innehavarens arbetsuppgifter motsvara dem, som vid andra laboratorier åvila preparatorer. Vederbörande har tidigare 16 års väl vitsordad tjänst vid statens bakteriologiska laboratorium.

15 a)—g) Antalet befattningshavare i mera kvalificerad ställning på intendentkontoret har varit oförändrat sedan år 1940. Personalen vid sjukhuset omfattade år 1940 1 143 och vid serafimerlasarettet 487 eller sammanlagt 1 630 personer. F. n. uppgår personalen vid direktionen underlydande sjukhus till 2 370 befattningshavare, d. v. s. en stegring med ungefär 50 procent. De årliga statsanslagen till karolinska sjukhuset och serafimerlasarettet uppgå f. n. till cirka 30 miljoner kronor. Förutom överdirektören och de två sjukhusintendenterna finnes vid sjukhusen följande administrationspersonal i mera kvalificerad ställning, nämligen en förste assistent, tre assistenter, en extra assistent och två kassörer. En jämförelse med andra förvaltningar torde utvisa, att icke någon av dessa med ur ekonomisk och personalsynpunkt motsvarande ansvarsområde har en för kvalificerade arbetsuppgifter så fåtalig personal. En förstärkning av personalen i mera kvalificerad ställning kan icke längre uppskjutas. Brist på administrativ och arbetsledande personal får icke utgöra en orsak till höjda driftkostnader.

16 a)—c) Personalförstärkningen betingas huvudsakligen av den på grund av sjukhusets utbyggnad ökade arbetsbelastningen.

17 a) Förutsättning för förslaget är, att vederbörande själv ombesörjer städning av badavdelningen.

17 b) Befattningshavarna ombesörja nysömnads- och tapetserararbete.

17 c)—d) Det är önskvärt, att en rimligare proportion åstadkommes mellan antalet ordinarie och icke-ordinarie tjänster.

18 a) I samband med tillkomsten av barnkliniken inrättades en arvodesbefattning som biträdande föreståndarinna. Då ett konstant behov av befattningen föreligger, bör densamma uppföras å extra ordinarie stat.

18 b) Jfr punkt 7 a) under Serafimerlasarettet: Avlöningar.

I B.

I fråga om personalbehovet vid den nya reumatologiska kliniken framhåller direktionen.

Byggnaden för den reumatologiska kliniken beräknas vara färdigställd omkring den 1 januari 1954. På grund av vissa inrednings- och utrustningsarbeten torde kliniken dock icke kunna tagas i bruk före den 1 april 1954.

Kommittén för karolinska sjukhusets fortsatta utbyggande överlämnade den 2 februari 1948 utredning med förslag till reumatologisk klinik. Vid utredningen fanns fogat ett av dåvarande sjukhusintendenten G. Heimer uppgjort förslag till personalstat för kliniken, vid dåvarande löneläge representerande en årskostnad av 352 000 kronor. Rörande denna personalstat uttalade kommittén, att den ansåge personalbehovet i vissa avseenden ha beräknats för knappt.

Direktionen har nu låtit verkställa ny utredning rörande personalbehovet. Utredningen har skett i samråd med professor N. Svartz.

Chefskapet över kliniken anser direktionen böra utövas av en överläkare. Övergångsvis, under den tid den nuvarande chefen för medicinska kliniken kvarstår i tjänst, torde denne möjligen böra tillerkännas visst överinseende över reumatologiska kliniken. Mot detta förslag har reservation anförts av direktionens ordförande samt av överdirektören G. Dahlberg och professorn T. Skoog, vilka ansett chefen för reumatologiska kliniken under en övergångstid böra vara biträdande överläkare, underställd chefen för den medicinska kliniken.

Personalens storlek har anpassats efter personalbehovet vid en vanlig medicinsk vårdavdelning. Anledning saknas till antagande, att vårdklientelet vid en reumatologisk klinik är mera lättskött än vid en medicinsk avdelning. Såsom varande en remissklinik för hela riket torde den huvudsakligen komma att beläggas med svårare fall.

Kuratoren är avsedd att placeras vid en för medicinska, kirurgiska, kvinno- och reumatologiska klinikerna gemensam kuratorsexpedition. Den kurator, som f. n. betjänar de tre förstnämnda klinikerna, är redan alltför arbets-tyngd och en förstärkning är därför oundgängligen nödvändig.

II.

Den patologiska avdelningen vid karolinska sjukhuset, som är inrymd i samma byggnad som den patologisk-anatomiska institutionen vid karolinska institutet, förestås av professorn i patologisk anatomi vid karolinska institutet. Såsom avdelningens föreståndare uppbär professorn — utöver sin lön som professor vid institutet — från karolinska sjukhuset ett föreståndararvode av 1 500 kronor per år. Å sjukhusets stat finnes f. n. icke uppförd någon läkarpersonal avsedd för den patologiska avdelningen. Den patologisk-anatomiska institutionen har följande å institutets stat

uppförda läkarpersonal, nämligen två prosektorer, en förste assistent, två förste amanuenser och två tredje amanuenser.

Den radiopatologiska institutionen är en svultspatologisk forskningsavdelning, som jämte radiumhemmet och radiofysiska avdelningen utgör den s. k. jubileumskliniken. Institutionen är karolinska institutets institution för radiopatologi och står till förfogande för undervisning och forskning, för arbeten i samband med sjukvården vid radiumhemmet samt för arbeten, som falla inom Konung Gustaf V:s jubileumsfonds uppgift att befrämja det vetenskapliga studiet av kräftsjukdomarna. Å karolinska institutets stat upptages professorn i radiopatologi, vilken såsom föreståndare för institutionen åtnjuter samma arvode som föreståndaren för den patologiska avdelningen. Å institutets stat finnes vidare uppförd en för institutionen avsedd laboratorstjänst. Utöver professorn och laboratorn förfogar institutionen f. n. över en patolog och två amanuenser, vilka läkare helt avlönas av resp. cancerföreningen, Forsgrénka fonden och jubileumsfonden. Arbetstiden för dessa befattningshavare är för patologen heltid och för amanuenserna två timmar varje dag.

Till såväl patologiska avdelningen som radiopatologiska institutionen remitteras material för patologisk undersökning icke enbart från karolinska sjukhuset utan jämväl från andra sjukvårdsinrättningar, provinsialläkare m. fl. Denna undersökningsverksamhet ligger helt vid sidan av avdelningens och institutionens stadgeenliga åligganden. För de privata undersökningarna har föreståndaren att själv anställa och avlöna erforderlig personal.

Antalet allmänna undersökningar vid patologiska avdelningen har under tiden 1940—1950 ökat från 1 883 till 5 791. Motsvarande siffror för de privata undersökningarna äro 91 och 348. Antalet obduktioner utgjorde år 1940 246 och år 1950 284. Vid den radiopatologiska institutionen uppgick antalet allmänna undersökningar år 1940 till 3 431 och år 1950 till 5 796. Under samma tid steg antalet privata undersökningar från 3 657 till 13 425.

Jämlikt § 37 av reglementet för karolinska sjukhuset är föreståndaren för den patologiska avdelningen skyldig att utföra de åligganden, som i vederbörlig ordning bliva honom ålagda. Någon föreskrift angående den närmare innebörden av dessa åligganden har hittills icke meddelats. Prosektorerna äro enligt gällande instruktioner skyldiga att utföra och demonstrera resp. biträda professorn vid utförande och demonstrerande av obduktionerna vid patologisk-anatomiska institutionen under vardera sex månader av året enligt lärarkollegiets vid institutet närmare bestämmande samt att under ytterligare fyra månader av året deltaga i arbetet med samlingarnas underhåll och förkovran. Skyldighet föreligger vidare för envar av prosektorerna att under en månad varje år tjänstgöra vid radiopatologiska institutionen vid tjänsteutbyte med laboratorn därstädes.

Föreståndaren för den radiopatologiska institutionen åligger jämlikt § 57 förenämnda reglemente att ombesörja, att institutionen fullgör de arbetsuppgifter, som ankomma på densamma. Enligt för laboratorn av kanslern för rikets universitet fastställd instruktion åligger det denne bl. a. att under fyra månader av året deltaga i den mikroskopiskt-diagnostiska verksamheten vid institutionen. Övrig personal har att enligt instruktion, som utfärdas av direktionen, biträda i arbetet vid institutionen.

De tjänstgöringsföreskrifter, som meddelats för den patologisk-anatomiska institutionens lärarpersonal kännetecknas enligt utredningsmannen

av en viss oklarhet. Den föreståndaren enligt reglementet åvilande skyldigheten är så allmänt formulerad, att den kan tagas till intäkt för den uppfattningen, att någon begränsning av hans skyldighet gentemot sjukhuset icke föreligger. Än större oklarhet råder beträffande prosektorernas skyldigheter med avseende å de patologiska undersökningarna. Utredningsmannen erinrar, att en extra laboratorbefattning genom beslut av 1947 års riksdag omändrades till en ordinarie prosektorsbefattning. Som motive-ring härför framfördes, att vid institutionen hela året påginge en högst betydande klinikantundervisning och vetenskaplig obduktionsverksamhet, vilken vore särskilt viktigt med hänsyn till sjukhusets många specialklinik. Från institutionens sida har hävdats, att för undervisningen av de medicine studerande icke erfordras patologiskt undersökningsmaterial i vidare mån än som kan tillgodoses genom den vid institutionen bedrivna obduktionsverksamheten. Härigenom erhöles t. o. m. material i större omfattning än som strängt taget erfordrades för undervisningen. De patologiska undersökningarna voro emellertid i viss utsträckning erforderliga för institutionen, nämligen för utbildning av patologer. För denna del av verksamheten, som icke kunde anses höra till institutionens och dess befattningshavares åligganden, erfordrades omkring 2 000 undersökningsfall. Övriga fall hänförde sig uteslutande till sjukvården. För forskningen vore endast resultaten av undersökningsverksamheten oundgängliga.

Utredningsmannen framhåller, att den sålunda hävdade uppfattningen angående de patologiska undersökningarnas obehövlighet för undervisning och forskning icke tidigare accepterats av statsmakterna. Någon enhetlig uppfattning på denna punkt synes icke heller ha rått bland medicinsk expertis. Enligt utredningsmannen ter det sig mot bakgrunden av vad som anförts vid bl. a. 1947 års riksdag mest följdriktigt att hävda, att det åligger den vid patologisk-anatomiska institutionen anställda lärarpersonalen att i tjänsten delta i den undersökningsverksamhet, som hänför sig till undervisning, klinikantutbildning och forskning, varvid anledning saknas att angeva institutionens behov av patologiska undersökningar till annat antal än som från institutionens sida framhållits såsom erforderligt för utbildningsändamål eller i runt tal 2 000 undersökningar per år. Det återstående antalet undersökningar, som uteslutande är av betydelse för sjukvården, kan uppskattas till högst 3 800 per år.

Vad åter angår den *radiopatologiska institutionen* råder enligt utredningsmannen ingen tvekan om att befattningshavarna därstädes äro skyldiga att svara för de undersökningar, som erfordras för sjukhusets räkning. För institutionen innebar den överenskommelse, som år 1941 träffades mellan statsmakterna och jubileumsfonden i samband med statsövertagandet av institutionen, att staten framdeles skulle svara för kostnaderna för undersökningsverksamheten. För denna verksamhet, begränsad till att avse radiumhemmets behov, ställdes till förfogande förutom föreståndaren en laborator. Den till institutionen hörande amanuensen, vilken skulle avlönas med medel från Forsgrénka fonden, skulle däremot enligt överenskommelsen utnyttjas för forskningsändamål. För den särskilt under de senaste åren starkt ökade undersökningsverksamheten har emellertid måst utnyttjas förutom denne amanuens ytterligare med bidrag från cancerföreningen och jubileumsfonden avlönad läkare och amanuens. Från sjukhusets omkostnadsanslag har därjämte utgått medel för undersökningsverksamheten, vilka medel använts för avlönande av en förste underläkare. Den väsentligt vidgade undersökningsverksamheten har i allt högre

grad tenderat till att begränsa institutionens vetenskapliga forskningsmöjligheter och det synes icke råda någon tvekan om att den personal, som år 1941 ansågs tillräcklig, icke kan svara för den vidgade undersökningsverksamheten och samtidigt i avsedd omfattning tillfredsställande upprätthålla sina forskningsuppgifter. Utredningsmannen uppskattar det antal undersökningsfall, som icke rimligen kan beräknas medhinnas av den ordinarie personalen under normal arbetstid, till 3 800 fall per år.

Beträffande formen för ersättning för den för karolinska sjukhusets räkning utförda undersökningsverksamheten synes två alternativ erbjuda sig. Antingen kan kontant ersättning utgå till de i verksamheten deltagande läkarna, beräknad efter visst belopp för varje undersökning, eller kan personalen förstärkas. Från svenska patologförbundet har gjorts gällande, att en patolog icke skall ha större arbetsbörda än som svarar emot cirka 2 000 undersökningar och omkring 300 obduktioner eller omräknat i enbart undersökningar 4 100 sådana årligen. Utredningsmannen anser sig i stort sett kunna biträda denna uppfattning och finner det därför ådagalagt att — därest alternativet med personalförstärkning väljes — anställandet av deltidstjänstgörande läkare icke är tillfyllest. Mot alternativet med särskild ersättning talar enligt utredningsmannen bl. a. den omständigheten, att en vid sidan av de ordinarie arbetsuppgifterna växande enskild verksamhet i längden icke kan undgå att menligt påverka arbetsresultatet såväl i som utom tjänsten. Utredningsmannen har för sin del funnit förhållandena vid den radiopatologiska institutionen påkalla en lösning av ersättningsfrågan enligt det alternativ, som redan tillämpas, nämligen med personalförstärkning. Starka skäl tala för att ersättningsfrågan löses på enahanda sätt vid den patologiska avdelningen. Visserligen torde undersökningsmaterialet vid avdelningen icke vara av den storlek, att verksamheten icke utan större svårighet skulle kunna omhänderhas av patologisk-anatomiska institutionens läkare, därest materialet liksom hittills uppdelades på ett flertal befattningshavare. Vikten av att frågan löses på ett sådant sätt, att man för sjukvården alltid kan påräkna kvalificerad sakkunskap, synes emellertid tala för en lösning enligt alternativet med personalförstärkning. I överensstämmelse härmed bör enligt utredningsmannen särskild läkarpersonal anställas vid patologiska avdelningen och radiopatologiska institutionen i den mån för karolinska sjukhuset erforderliga undersökningar icke kunna utföras av redan befintlig personal eller av från institutets till sjukhusets stat överförd läkare. Utredningsmannen föreslår, att två laboratorstjänster i Ce 29 inrättas vid sjukhuset, vilkas innehavare böra ha till uteslutande uppgift att svara för de för sjukhusets räkning erforderliga patologiska undersökningarna. I samband med inrättandet av de föreslagna befattningarna böra medel för gäldande av ersättning för patologiska undersökningar icke vidare anvisas under sjukhusets omkostnadsanslag. De sammanlagda årliga kostnaderna för de patologiska undersökningarna vid sjukhuset ha hittills uppgått till i runt tal 45 000 kronor.

Yttranden.

I A—B.

Statskontoret anför.

I avvaktan på av statsutskottet påkallad översyn av arbetsuppgifter och arbetsförhållanden vid karolinska sjukhuset torde största återhållsamhet

böra iakttagas gentemot krav på personalökningar. En dylik restriktivitet är dessutom motiverad med hänsyn till angelägenheten av att i nuvarande läge söka undvika åtgärder medförande ökade kostnader för statsverket. Tidigare förslag, vilka avvisats av statsmakterna, böra icke nu bifallas.

Direktionens förslag om inrättande av vissa tjänster m. m. i samband med omläggning av arbetsschemat på vissa avdelningar tillstyrkes.

I och för sig synes icke något vara att erinra mot förslaget om utbyte av en förste underläkartjänst på kirurgiska kliniken mot en befattning som överläkare. Statskontoret förutsätter dock, att en dylik tjänsteändring icke tages till intäkt för krav på utökning av läkarpersonalen på kliniken.

I utlåtande den 30 juli 1952 förklarade sig statskontoret icke ha blivit övertygat om nödvändigheten att utan avvaktande av strålskyddskommitténs arbete förstärka personalen vid radiofysiska institutionen. Ämbetsverket har icke funnit anledning frångå denna ståndpunkt.

Vidkommande radiopatologiska institutionen hänvisar statskontoret till utlåtande den 31 december 1951 över sakkunnigförslaget.

Med hänsyn till vad direktionen anfört rörande arbetsförhållandena vid de medicinska garnisonsavdelningarna vill statskontoret icke motsätta sig inrättandet av en sjukskötersketjänst för avlösning.

Statskontoret har icke något att erinra mot att vidgade arbetsledande funktioner åläggas därtill lämpad personal på avdelningarna. Däremot är ämbetsverket med hänsyn till konsekvenserna icke berett förorda, att för dessa befattningshavare inrättas tjänster i 15 lönegraden, vilken lönesättning icke har motsvarighet vid andra statliga sjukhus. Spörsmålet synes för övrigt böra upptagas i samband med den av riksdagen påkallade utredningen.

Under återopande av vad statskontoret inledningsvis anfört avstyrker ämbetsverket förslaget om inrättande av en förste underläkartjänst vid vardera ögonkliniken och radiumhemmets gynekologiska avdelning. Av samma skäl motsätter sig statskontoret den begärda utökningen av personalen på barnkliniken. Vad särskilt gäller barnklinikens medicinska avdelning, måste det nuvarande antalet läkare, som — fransett överläkaren — uppgår till tio, varav två deltidsanställda, anses tillräckligt för att väl täcka behovet vid avdelningen, som omfattar 150 platser (av vilka 10 f. n. icke äro belagda).

Förslaget om visst utbyte av tjänster vid hudkliniken, vilket beräknas medföra en besparing av 2 700 kronor, tillstyrkes.

I fråga om chefskapet för den blivande reumatologiska kliniken ansluter sig statskontoret till reservanternas mening. Ehuru personalantalet vid kliniken skulle överstiga det tidigare beräknade med $3\frac{1}{2}$ befattningshavare, vill ämbetsverket icke motsätta sig bifall till framställningen i denna del. Den av dåvarande sjukhusintendenten Heimer upprättade avlöningsstaten för kliniken giver nämligen vid handen, att ett belopp av 60 000 kronor då ansetts erforderligt för vikarier och extrapersonal för vakning m. m., för vilka ändamål direktionen nu äskat medel med obetydligt belopp. Härigenom skulle de totala avlöningskostnaderna enligt föreliggande förslag i realiteten komma att understiga de ursprungligen beräknade. Vidare må erinras, att byggnadskommittén ansett den av Heimer uppskattade personalstyrkan väl knapp.

I avvaktan på närmare erfarenheter rörande behovet av personal vid de två nya röntgenlaboratorierna föreslår statskontoret, att medel anvisas för

anställande av 1 andre underläkare, 1 översköterska och 1 ekonomibiträde vid röntgendiagnostiska avdelningen.

Enligt statskontorets uppfattning bör en överflyttning av undersökningar från statens bakteriologiska laboratorium till sjukhuset komma till stånd endast under förutsättning, att den medför kostnadsbesparingar för statsverket. Då sakrevisionen f. n. företager en översyn rörande organisationen av statens bakteriologiska laboratorium, synes föreliggande spörsmål böra upptagas till behandling i samband därmed. Det lär emellertid kunna ifrågasättas, huruvida ett bortfall av ifrågavarande undersökningar kan medföra några personalindragningar vid laboratoriet. Med beaktande härav och under hänvisning till vad statskontoret inledningsvis anfört, kan ämbetsverket f. n. icke tillstyrka bifall till förslaget.

Statens organisationsnämnd framhåller, att den ledande administrativa personalen vid sjukhuset är synnerligen starkt bunden av löpande göromål, däribland många av mer eller mindre rutinmässig karaktär. Risk föreligger därför, att väsentliga angelägenheter av driftsekonomisk och organisatorisk art icke nöjaktigt behandlas på grund av bristande tid. För att få en ändring till det bättre till stånd är det principiellt riktigt att i främsta rummet giva intendentsexpeditionen en fast organisation och därvid genomföra en systematisk gruppering av göromålen i arbetsenheter och till dessas chefer delegera lämpliga arbetsuppgifter. Den av direktionen föreslagna organisationen synes därvid lämplig. Nämnden tillstyrker inrättandet av föreslagna befattningar för expeditionstjänst vid kirurgiska kliniken, barnkliniken och reumatologiska kliniken.

Centrala sjukvårdsberedningen uttalar.

Då den reumatologiska kliniken är avsedd att beläggas med tidskrävande och i förhållande till exempelvis pensionsstyrelsens avdelningar mer svårskötta patienter, synes det riktigt att vid personalbehovets bedömande utgå från förhållandena vid de medicinska vårdavdelningarna.

Det torde emellertid även vara av intresse att jämföra med förhållandena vid den reumatologiska kliniken vid lasarettet i Lund, vid vilken dock ej finnes någon avdelning med hel- och halvskilda rum. De allmänna vårdavdelningarna vid karolinska sjukhuset med vardera 29 platser avses erhålla $10\frac{1}{2}$ personal eller 2,76 vårdplatser per personalenhet. Vårdavdelningarna i Lund ha 28 resp. 40 platser med $8\frac{5}{6}$ resp. $12\frac{5}{6}$ personal, d. v. s. 3,18 resp. 3,13 vårdplatser per personalenhet. Karolinska sjukhusets allmänna vårdavdelningar skulle alltså få omkring 15 procent mer personal än vårdavdelningarna i Lund. Den större personalen vid karolinska sjukhuset torde emellertid vara erforderlig bl. a. emedan man icke såsom i Lund har rutinerade undersköterskor att tillgå.

Klinikens vid karolinska sjukhuset enskilda avdelning om 15 vårdplatser erhåller 1,43 vårdplatser per personalenhet, vilket i jämförelse med avdelningar av motsvarande typ vid storstads- och undervisningssjukhusen icke är anmärkningsvärt.

För den reumatologiska klinikens rutinlaboratorium ha tre tjänster begärts (översköterska, elev och städerska). Under förutsättning att laboratoriet endast skall betjäna den reumatologiska kliniken torde den biträdande personalen kunna minskas med en befattningshavare. Emellertid

har karolinska sjukhusets byggnadskommitté hos direktionen begärt, att en utredning utan dröjsmål verkställes angående förutsättningarna för en rationalisering av laboratorieverksamheten vid sjukhuset. Denna utredning får förutsättas komma att beröra även den reumatologiska klinikens laboratorium. Slutlig ställning till behovet av föreslagna tjänster kan därför icke tagas, förrän resultatet av utredningen föreligger.

I samband med tillkomsten av nu ifrågavarande klinik begäras ytterligare tre ekonomibiträden för sjukhusets centralkök. En jämförelse med andra sjukhus med liknande kosthåll ger vid handen, att karolinska sjukhusets centralkök uppvisar ett så lågt antal dagsportioner per kökspersonal-enhet, att beredningen ifrågasätter, om en ökning av kökspersonalen över huvud taget är erforderlig. I varje fall bör utökningen kunna begränsas.

II.

Över utredningsmannens förslag ha yttranden avgivits av *statskontoret, statens lönenämnd, medicinalstyrelsen, kanslern för rikets universitet efter hörande av karolinska institutets lärarkollegium, direktionen för karolinska sjukhuset samt Sveriges läkarförbund.*

Förslaget beträffande den *radiopatologiska institutionen* tillstyrkes av *statskontoret, lönenämnden och medicinalstyrelsen.*

Direktionen för karolinska sjukhuset anför.

Bidrag från cancerföreningen eller jubileumsfonden för anställande av amanuenser med uppgift att biträda i diagnostiken för sjukhusets räkning torde icke kunna påräknas efter den 1 juli 1952. Den ledande personalen vid institutionen måste nödvändigtvis ha möjlighet att, utöver sin kontrollerande verksamhet, i tillräcklig omfattning ägna sig åt forskningsarbete och följa den vetenskapliga utvecklingen. I annat fall föreligger risk för att rutinarbetet tager denna personal i anspråk i sådan omfattning, att framåtskridandet hämmas. Erfarenheten har visat, att, för att tillfredsställande förhållanden i nämnda avseenden skola kunna vinnas, två läkare böra tillföras institutionen.

Lärarkollegiet vid karolinska institutet föreslår inrättandet av en laboratoriefattning och en andre underläkartjänst eller alternativt en förste och en andre underläkartjänst samt en amanuensbefattning, medan *kanslern* icke är övertygad om nödvändigheten att vid sidan av laboratoriefattningen inrätta en andre underläkartjänst. *Läkarförbundet* vill icke taga bestämd ställning till, huruvida utredningsmannens förslag utgör den bästa lösningen av ersättningsfrågan. I vart fall förutsätter förslaget, att en andre underläkartjänst därjämte inrättas.

Beträffande *patologiska avdelningen* anser *statskontoret*, att den på institutets stat uppförda läkarpersonalen bör åläggas att i tjänsten utföra även de undersökningar, som erfordras för sjukvårdens behov. Även med en sådan utökning av läkarpersonalens tjänsteåligganden lär dock den av utredningsmannen föreslagna personalförstärkningen vara erforderlig. *Lönenämnden* har intet att erinra mot utredningsmannens förslag.

Medicinalstyrelsen framhåller.

Enligt styrelsens mening kan det icke anses åligga läkarna vid avdelningen att deltaga i undersökningsverksamheten i vidare mån än som påkallas av undervisning och forskning. Det synes därför rimligt, att för övriga undersökningar utgår särskild ersättning eller anställs en särskild befattningshavare. Det är emellertid av vikt, att man icke fastlåser en tjänsteman vid detta rutinarbete. De därigenom minskade möjligheterna till vetenskapligt arbete skulle praktiskt taget utesluta hans utsikter till befordran. Det är också angeläget, att undersöknings- och forskningsverksamheten vid patologiska avdelningen så organiseras, att kompetent läkarpersonal alltid kan påräknas för ändamålet. Stor risk för att så icke blir fallet måste anses föreligga, därest nuvarande ersättningssystem slopas. Detta system bör därför icke övergivias.

Direktionen för karolinska sjukhuset uttalar.

Under förutsättning att patologisk-anatomiska institutionens läkarpersonal kan åläggas att för sjukhusets räkning utan särskild ersättning utföra undersökningar, som erfordras för institutionens undervisnings- och forskningsverksamhet, skulle en läkare vara tillfyllest för återstoden av sjukhusets undersökningar. Direktionen är emellertid icke övertygad om att inrättandet av en laboratorbefattning är den bästa lösningen. Det synes ovisst, huruvida man till tjänsten kan förvärva tillräckligt kvalificerad kraft. Vidare kan risk föreligga för att befattningshavaren, som måste bli i hög grad bunden av rutingörsmål, får föga tid över för utvecklings- och forskningsarbete, och att verksamheten följaktligen stelnar i formerna. Sjukhusets behov av patologisk diagnostik måste emellertid säkerställas. Utredningsmannens förslag synes icke kunna ge betryggande garanti i detta avseende. Det nuvarande ackordsystemet bör därför fortsätta, under förutsättning att bindande avtal träffas med patologisk-anatomiska institutionens läkare för bestämd tidsperiod rörande utförandet av undersökningar för sjukhusets räkning.

Lärarkollegiet vid karolinska institutet har principiellt intet att erinra emot inrättandet av kliniska patolobefattningar men understryker rekryteringssvårigheterna. Arbetsuppgifterna bliva föga meriterande i vetenskaplig konkurrens men fordra samtidigt mångårig erfarenhet för att rätt kunna fyllas. Det är därför mest praktiskt att icke frångå nuvarande system, som vid alla landets medicinska högskolor visat sig fungera tillfredsställande.

Läkarförbundet uttalar bl. a., att en uppdelning av undersökningsmaterialet på en grupp omfattande 2 000 fall, som skulle omhändertagas av institutionens vetenskapliga stab, och en grupp, som skulle undersökas av en laborator, säkerligen komme att stöta på organisatoriska svårigheter. Det nuvarande systemet bör bibehållas.

Departementschefen.

Jag upptager först frågan om personalbehovet vid sjukhusets redan nu befintliga avdelningar och kliniker.

Såsom framgår av den tidigare lämnade redogörelsen har en utredning rörande möjliga besparings- och rationaliseringsåtgärder vid sjukhuset på-börjats under budgetåret 1951/52. Enligt min mening har man härvid på ett erkännansvärt sätt sökt nedbringa de nuvarande höga kostnaderna för övertidstjänstgöring. Genom den föreslagna nya arbetsordningen kan till följd av minskade övertidsersättningar beräknas uppkomma en årlig nettobesparing om cirka 88 000 kronor. Med hänsyn till den förbättring av driftsekonomin, som är att påräkna genom den nya ordningen, anser jag att direktionen bör bemyndigas att inom gällande personal- och kostnadsram vidtaga sådana dispositioner beträffande vårdpersonalen, som kan leda till en ytterligare minskning av övertidstjänstgöringen. Den nya organisationen kommer att innebära, att varje nattsköterska får att ansvara för mer än en, i regel tre vårdavdelningar. Enligt vad jag underhand inhämtat kan antalet sköterskor med sådan tjänstgöring beräknas till 26. Jag biträder direktionens förslag, att sköterska vid natttjänstgöring med ansvar för mer än en vårdavdelning erhåller vikariatslöneförordnande i 14 lönegraden.

I utlåtande den 28 mars 1952, nr 11, punkt 41, uttalade statsutskottet, att enligt dess mening en allmän och såvitt möjlig fullständig översyn av arbetsuppgifter och arbetsförhållanden vid karolinska sjukhuset och serafimerlasarettet borde komma till stånd samt undersökning ske av möjligheterna att förbättra driftsekonomin. Riksdagen fattade beslut i överensstämmelse med vad utskottet föreslagit. Jag kommer i det följande att föreslå, att sjukhusets administrativa ledning förstärkes i syfte bl. a. att möjliggöra för överdirektören och intendenten att själva fortlöpande verkställa eller biträda vid erforderliga organisationsundersökningar och rationaliseringsutredningar. Härigenom skulle förutsättningar skapas för att den av statsutskottet begärda undersökningen skulle kunna bedrivas med erforderligt bistånd från sjukhusets ledning. Jag vill vidare nämna, att jag nyligen med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande tillkallat ledamoten av riksdagens andra kammare Fr. Thapper och f. d. lasarettsläkaren G. Börner att såsom sakkunniga verkställa översynen.

Genom beslut av 1949 års riksdag inrättades vid karolinska sjukhuset 54 undersköterskebefattningar avsedda såsom befordringstjänster för sjukvårdsbiträden, som genomgått viss utbildning. För varje vårdavdelning vid sjukhuset avsågs en dylik befattning. Undersköterskornas arbetsuppgifter sammanfaller i betydande utsträckning med sjuksköterskeelevernas. Till följd härav kommer elevernas praktiska utbildning att försämrats, om en del av deras arbete överflyttas på undersköterskor. Med hänsyn härtill har hittills undersköterska icke ansetts böra placeras på vårdavdelning, som har fullt antal elever. Härigenom kan sjukhuset f. n. utnyttja endast 33 undersköterskebefattningar på befintliga vårdavdelningar. Detta förhållande har medfört, att förbättringen av befordringsmöjligheterna för bi-

trädespersonalen blivit mindre än vad som avsetts vid undersköterskebefattningarnas inrättande. Med hänsyn härtill och då behov föreligger att utnyttja ifrågavarande befattningar även på andra arbetsställen än vårdavdelningar förordar jag i enlighet med ett av direktionen i skrivelse den 21 oktober 1952 framlagt förslag, att direktionen bemyndigas att i mån av behov placera dessa befattningar även vid polikliniker, laboratorier och behandlingsavdelningar.

Jag tillstyrker, att en befattning som förste underläkare vid kirurgiska kliniken omändras till en tjänst som överläkare i Ce 29.

Frågan om formen för ersättning för de patologiska undersökningar, som utföres vid radiopatologiska institutionen och patologiska avdelningen, har tidigare varit föremål för överväganden vid ett flertal tillfällen utan att man slutligt tagit ställning till ersättningsfrågan. Sedan detta spørsmål nu kan anses nöjaktigt utrett, förordar jag att man slutgiltigt löser frågan. I likhet med utredningsmannen anser jag det önskvärt, att man frångår den nuvarande indirekta ersättningsformen och att i stället särskild läkarpersonal anställs för de patologiska undersökningarna. Att så bör ske vid radiopatologiska institutionen synes mig uppenbart. Däremot kan tvekan råda, om en sådan lösning är lämplig även beträffande den patologiska avdelningen. Starka skäl synes mig dock tala mot att man bibehåller det nuvarande ersättningssystemet. Detta system förutsätter, att ett bindande avtal träffas mellan sjukhuset och läkarna, varigenom läkarna, utöver sina ordinarie arbetsuppgifter, på fritid åtager sig en viss andel av undersökningsverksamheten mot särskild ersättning. Innehavarna av vissa på karolinska institutets stat upptagna lärartjänster skulle sålunda bli skyldiga att utanför ordinarie arbetstid utföra undersökningsarbete, som till väsentlig del vore utan betydelse för forskning och undervisning.

Jag förordar, att vid radiopatologiska institutionen inrättas en förste och en andre underläkartjänst. Genom en sådan personalförstärkning synes man kunna få garanti för, att den på institutionen ankommande forsknings- och undervisningsverksamheten kan bedrivas i önskvärd omfattning. Jag förordar vidare, att en laboratoriefattning i Ce 31 inrättas vid den patologiska avdelningen. I samband härmed bör i enlighet med vad utredningsmannen föreslagit föreskrivas skyldighet för den vid patologisk-anatomiska institutionen anställda lärarpersonalen att utföra för utbildningsändamål erforderliga patologiska undersökningar, vilka beräknas till 2 000 för år. Vid bifall till detta mitt förslag bör medel för gäldande av ersättning för patologiska undersökningar icke vidare anvisas under sjukhusets omkostnadsanslag.

Vad direktionen anfört har övertygat mig om nödvändigheten av en förstärkning av sköterskepersonalen vid medicinska garnisonsavdelningen. Jag tillstyrker därför, att 3 nya sjuksköterskor i Ce 12 anställas. I samband härmed torde en tjänst såsom sjukvårdsbiträde i Cg 5 kunna utgå.

Vid ögonkliniken bör på grund av det kraftigt ökade arbetet vid polikliniken och med hänsyn till undervisningens behov inrättas en befattning som förste underläkare. Jag tillstyrker likaledes, att personalen på radiumhemmets gynekologiska avdelning ökas med en förste underläkare och ett ekonomibiträde i Cg 5 för att bereda ökade vårdmöjligheter vid avdelningen.

Mot förslaget att vid hudkliniken ersätta 5 sjukvårdsbiträden i Cg 5 och $\frac{1}{2}$ sjuksköterska i Ce 12 med 5 barnsköterskor i Ce 6 har jag ingen erinran.

Vad barnkliniken angår har vad direktionen anfört övertygat mig om att en personalförstärkning är nödvändig. Jag anser mig därför böra föreslå, att personalen utökas med 10 barnsköterskor i Ce 6. Härigenom torde förutsättningar skapas för en ökning av beläggningen vid kliniken.

Vid röntgendiagnostiska avdelningen fordras ny personal i samband med tillkomsten av den reumatologiska kliniken. I avvaktan på närmare erfarenhet av omfattningen av nytillkommande arbetsuppgifter synes personalökningen i enlighet med vad statskontoret förordat böra begränsas till en andre underläkare, en översköterska i Ca 14 samt ett sjukvårdsbiträde i Cg 5.

Direktionens förslag om förstärkning av administrationspersonalen på intendentkontoret har motiverats med hänvisning till sjukhusets snabba tillväxt. Av direktionens argumentation har jag blivit övertygad om att det icke minst ur driftsekonomiska synpunkter är nödvändigt att nu omorganisera kontoret. Jag anser mig böra förorda inrättande av två assistentbefattningar, av vilka en i 21 och en i 19 lönegraden, båda tillsvidare på extra ordinarie stat. I samband härmed bör nuvarande medelsanvisning å 10 000 kronor för anlåtande av tillfällig arbetskraft indragas samt en befattning som assistent i Cg 17 utbytas mot en tjänst som kontorist i Ce 13.

Direktionens hemställan om ordinariesättning av vissa reparatörstjänster anser jag mig endast såtillvida kunna biträda, att jag föreslår ändring av en reparatörstjänst i Ce 13 till ordinarie. Förslaget om överförande till serafimerlasarettets stat av en befattning som arbetsinstruktör i Ce 14 föranleder ingen erinran från min sida.

I övrigt har jag icke funnit mig böra biträda direktionens förslag till personalförstärkningar eller löneförbättringar.

År 1948 påbörjades vid karolinska sjukhuset en verksamhet för s. k. arbetsberedning, vilken avsåg att i första hand giva vid sjukhuset inskrivna patienter industriell arbetsterapi. Verksamheten har trots begränsade resurser visat sig vara av betydande värde. T. o. m. utgången av november månad 1951 har sysselsättning beretts åt sammanlagt 572 patienter. Förutom att dessa åtnjutit en med hänsyn till sitt hälsotillstånd lämplig arbetsterapi har arbetet givit dem en inkomst på sammanlagt cirka 101 000 kronor. Till arbetsledaren vid verksamheten utgår f. n. enligt Kungl. Maj:ts medgivande arvode med belopp motsvarande lön enligt löneklass 12 å löneplan 1 i statens

lönepansförordning. I skrivelse den 7 mars 1952 har styrelsen för statens arbetsklirik i Stockholm på anförda skäl hemställt om bemyndigande för styrelsen att övertaga den vid arbetsberedningen hittills bedrivna verksamheten. Styrelsen har tillika föreslagit, att medel måtte anvisas för att anställa en arbetsledare med arvode motsvarande 12 lönegraden samt att 10 000 kronor anvisas som förlagskapital för verksamheten. Framställningen har tillstyrkts av medicinalstyrelsen. Efter samråd med chefen för socialdepartementet förordar jag, att arbetsberedningen tillsvidare bibehålles vid sjukhuset. Jag anser mig emellertid böra tillstyrka, att för arbetsledaren inrättas en tjänst som arbetsinstruktör i Cg 14 å sjukhusets stat. Till frågan om förlagskapital för verksamheten återkommer jag vid beräkningen av sjukhusets omkostnadsanslag.

Från anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, utgår ersättning till bl. a. direktionens ordförande och vice ordförande samt ledamöter och suppleanter. Jag förordar, att ordförandens och vice ordförandens arvoden höjes från 3 000 till 3 300 resp. från 900 till 1 000 kronor. Sammanträdesarvodet till annan direktionsledamot än ordförande och vice ordförande ävensom till suppleant för sådan bör ökas med 2 kronor till 8 kronor. Det särskilda arvode, som tillkommer direktionsledamot, vilken tillika är ledamot eller suppleant i direktionens arbetsutskott, torde böra uppräknas från 480 kronor till 540 kronor.

Vid anmälan av de för budgetåret 1953/54 erforderliga anslagen till eklestiasitikdepartementet har departementschefen föreslagit, att en personlig laboratur i klinisk audiologi inrättas för docenten vid karolinska institutet Lennart Holmgren, vilken laboratur är avsedd att förenas med en befattning som överläkare vid det audiologiska laboratoriet vid karolinska sjukhuset. Med hänsyn härtill bör under förevarande punkt medel beräknas för överläkararvode åt Holmgren med 1 500 kronor.

Vad sålunda föreslagits medför en ökning av medelsbehovet med 232 000 kronor för personalförstärkningar och 1 000 kronor för arvodeshöjningar. För vikariatsersättningar beräknas en ökning av 10 000 kronor. Härtill kommer provisoriskt lönetillägg för tjänstgöring på s. k. obekväml arbetstid med cirka 186 000 kronor. De automatiska utgiftsökningarna uppskattas till 86 000 kronor för löneklassuppflyttningar och 2 600 000 kronor för rörligt tillägg. Övertidsersättningarna torde minska med cirka 100 000 kronor. Med hänsyn till belastningen bör ordinarieposten höjas med 50 000 och anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, med likaledes 50 000 kronor. I 1951 års statsverksproposition beräknades att barnkliniken personal skulle komma att tillsättas successivt. Medelsanvisningen för budgetåren 1951/52 och 1952/53 har anpassats härefter. På grund härav erfordras nu en uppräknin g av medelstillelningen med 232 000 kronor. För ändrade lönegradsplaceringar och arvodeshöjningar till följd av riksdagens beslut i anledning av i propositionerna 107, 241, 242 och

245/1952 framlagda förslag böra avses 185 000 resp. 99 000 kronor. Ökningen skulle alltså bli (232 000 + 1 000 + 10 000 + 186 000 + 86 000 + 2 600 000 — 100 000 + 50 000 + 50 000 + 232 000 + 185 000 + 99 000) 3 631 000 kronor.

Jag övergår härefter till frågan om *den nya reumatologiska kliniken personaluppsättning*. 1944 års byggnadskommitté uppskattade år 1948 personalbehovet till 52 befattningshavare medan direktionen nu framlagt en personalstat omfattande 53½ befattningshavare. Direktionen har därvid förutsett, att sjukvårdspersonalen skall ha högst 192 timmars tjänstgöring per 4-veckorsperiod samt att övertidstjänstgöring icke skall förekomma annat än i enstaka undantagsfall.

För egen del har jag funnit mig böra framlägga följande förslag till personalstat.

Vid *vårdavdelningarna* räknar jag i likhet med direktionen med följande personal, nämligen 3 översköterskor i Ce 14, 6½ sjuksköterskor i Ce 12, 16½ sjuksköterskeelever eller sjukvårdsbiträden i Cg 5, 6 ekonomibiträden i Cg 5 och 1 kurator i Ce 17.

Vid *polikliniken* anser jag behov föreligga av följande personal, nämligen 1 översköterska i Ce 14, 1 sjuksköterskeelev eller sjukvårdsbiträde i Cg 5, 1 ekonomibitråde i Cg 5 och 1 kontorsbiträde i Cf 4—Ce 8.

För *laboratoriet* bör beräknas 1 översköterska i 14 lönegraden, 1 sjuksköterskeelev eller sjukvårdsbiträde i 5 lönegraden samt 1 ekonomibitråde i 5 lönegraden. Samtliga dessa befattningshavare torde dock i avbidan på begärd utredning angående förutsättningarna för en rationalisering av laboratorieverksamheten vid sjukhuset endast böra erhålla extra anställning.

I fråga om *läkarpersonalen* ansluter jag mig såvitt angår chefskapet för kliniken till reservanternas inom direktionen mening, att chefen tills vidare bör vara biträdande överläkare, underställd chefen för den medicinska kliniken. Härutöver fordras 2 förste och 1 andre underläkare.

För *kulvertvåning m. m. samt badavdelning* torde böra beräknas 1½ ekonomibitråde i Cg 5 och ett sjukvårdsbiträde i Ce 6.

Vad slutligen angår för *kliniken gemensam ekonomipersonal* förordar jag anställande av en reparatör i Ce 13 och en vaktmästare i Ca 10. Antalet ekonomibiträden bör i anledning av vad centrala sjukvårdsberedningen anfört minskas från 5 till 4.

Det sammanlagda antalet befattningshavare skulle i enlighet härmed uppgå till 52½. Kostnaden för personalen på reumatologiska kliniken under ett kvartal beräknar jag till 108 000 kronor. Då det ökade medelsbehovet för befintliga avdelningar uppgår till 3 631 000 kronor, skulle alltså avlöningsanslaget behöva uppräknas med sammanlagt (3 631 000 + 108 000) 3 739 000 kronor.

Anslaget beräknas sålunda: avlöningar till ordinarie tjänstemän 2 065 000 (+ 110 000) kronor, arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl.

Maj:t, 617 000 (+ 155 000) kronor, avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 9 361 000 (+ 610 000) kronor samt rörligt tillägg 5 966 000 (+ 2 864 000) kronor.

Anslaget uppföres alltså med (2 065 000 + 617 000 + 9 361 000 + 5 966 000) 18 009 000 kronor.

Det bör få ankomma på Kungl. Maj:t att företaga erforderliga ändringar i personalförteckningen.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för karolinska sjukhuset, vilka påkallas av vad jag i det föregående förordat;

b) godkänna följande avlöningsstat för karolinska sjukhuset, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1953/54:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	2 065 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	617 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	9 361 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	5 966 000
<hr/>	
Summa förslagsanslag kronor	18 009 000;

c) till *Karolinska sjukhuset*: *Avlöningar* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 18 009 000 kronor.

[52] 50. *Karolinska sjukhuset: Omkostnader.*

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	4 982 000	6 695 867
1952/53 (statsliggaren s. 962)	6 900 000	
1953/54 (förslag)	7 121 500	

Yrkande.

Direktionen för karolinska sjukhuset (skr. 1/9 1952) hemställer, att anslaget höjes med 412 500 kronor.

	Utgifter 1951/52	Anslag 1952/53	Förslag	Ökn. el. minskn.
1. Sjukvård m. m. åt personalen.....	31 449	35 000	33 500	— 1 500
2. Rescersättningar	34 000	35 000	37 000	+ 2 000
3. Värme, lyse och vatten.....	1 126 524	1 180 000	1 200 000	+ 20 000
4. Övriga expenser	259 948	234 000	311 000	+ 77 000
5. Inventariers underhåll och komplette- ring.....	722 499	630 000	809 000	+ 179 000
6. Tvätt och renhållning	139 240	146 000	150 000	+ 4 000
7. Kosthåll	1 577 330	1 540 000	1 706 000	+ 166 000
8. Läkemedel	1 388 864	1 270 000	1 432 000	+ 162 000
9. Förbrukningsartiklar m. m. för sjuk- vården	1 501 557	1 800 000	1 600 000	— 200 000
10. Diverse utgifter	30 790	30 000	34 000	+ 4 000
				+ 412 500

Motiv.

Direktionen har vid beräkningarna utgått från belastningen per vård dag under budgetåret 1951/52. Anslaget har därefter uppräknats med utgångspunkt från oförändrat prisläge men med hänsyn till antalet underhållsdagar, som beräknas öka från 437 389 under budgetåret 1951/52 till 451 000 under budgetåret 1953/54. En ytterligare uppräkning har skett med beaktande av att prisstegringarna under budgetåret 1951/52 till största delen påverkat sjukhusets utgifter först under senare delen av budgetåret.

4) Kungl. Maj:t har den 30 juni 1952 bemyndigat direktionen att beställa utbyggnad av sjukhusets telefonväxel för en kostnad av högst 31 300 kronor, vilken kostnad kommer att belasta omkostnadsstaten för budgetåret 1953/54. I posten ingår jämväl ett belopp av 5 000 kronor för bestridande av kostnaderna för utbildning av personal vid sjukhusets verkskydd.

5) Uppräkningen beror dels på den allmänna prisstegringen dels ock på ökat medelsbehov för anskaffning av inventarier av engångskaraktär. För urologpolikliniken föreslås sålunda inköp av cystoskop och katetrar för en sammanlagd kostnad av 5 896 kronor. Apparaturen utgör en nödvändig komplettering av poliklinikens utrustning. För medicinska garnisonsavdelningen erfordras för underlättandet av arbetet en uppskivningsmaskin för smörgåsmat. Kostnaden för maskinen utgör 1 339 kronor. För kvinnokliniken beräknas 3 000 kronor för anskaffning av apparatur, avsedd att användas vid fall av s. k. graviditetstoxikos. Kliniken behöver också en diktafonapparat för en kostnad av 4 000 kronor. Till radiumhemmet bör anskaffas en röntgenapparat för pendelbestrålning. Kostnaden beräknas till 47 190 kronor. Anskaffandet av en dylik apparat skulle innebära en värdefull komplettering till redan befintlig utrustning för bekämpandet av olika svulstformer med varierande lokalisation. För röntgendiagnostiska avdelningen erfordras 2 100 kronor för inköp av tillsatsanordning till apparat för skiktröntgenundersökning. Slutligen räknar direktionen med ett belopp av 12 745 kronor för inköp av en EKG-apparat och en spirometer med inbyggd katarometer till kliniskt-fysiologiska laboratoriet i ersättning för

utsliten liknande apparatur. Den sammanlagda kostnaden för anskaffning av engångsinventarier beräknas till 76 270 kronor.

Yttranden.

Statskontoret uttalar.

Beräkningen av anslagsposterna till sjukvård m. m. åt personalen och till reseersättningar samt delposterna till förbrukningsartiklar m. m. för sjukvården, diverse utgifter och värme m. m. har icke givit anledning till erinran. Belastningen å delposten till övriga expenser utgjorde för budgetåret 1951/52 i runt tal 260 000 kronor. Med hänsyn härtill och då ett belopp av 20 000 kronor torde förslå att täcka ökade telefonkostnader, m. m., föreslås, att posten upptages med 280 000 kronor. Delposten till inventariers underhåll och komplettering synes, med beaktande av att i belastnings-siffran för budgetåret 1951/52 torde ingå kostnader för vissa engångsanskaffningar med ett belopp av 124 000 kronor, kunna bestämmas till 725 000 kronor. För tvätt- och renhållning, kosthåll samt läkemedel synes böra anvisas 146 000, 1 700 000, resp. 1 400 000 kronor.

Centrala sjukvårdsberedningen har underkastat beräkningen av kostnaderna för anskaffning av inventarier av engångskaraktär en granskning, som föranlett vissa förslag till ändringar. Den totala kostnaden, som av direktionen upptagits till 76 270 kronor, hör i enlighet härmed minskas till 75 071 kronor.

Departementschefen.

Vid sina anslagsberäkningar har direktionen utgått från senast tillgängliga belastningssiffror, varefter en uppräknings skett med hänsyn till ökat antal underhållsdagar. Direktionen har sålunda räknat med en ökning av antalet underhållsdagar från omkring 437 000 budgetåret 1951/52 till 451 000 nästa budgetår. Dessutom har en ytterligare uppräknings skett med beaktande av att inträffade prisstegringar under budgetåret 1951/52 i stort sett påverkat utgifterna först under budgetårets senare del. Även om det erbjuder svårigheter att på förhand uppskatta antalet vård dagar samt eventuellt inträffande prisstegringar har jag i huvudsak ansett mig kunna beräkna medelsbehovet på grundval av de av direktionen angivna principerna.

Anslagsposten till sjukvård m. m. åt personalen torde böra minskas med 1 500 kronor till 33 500 kronor. För reseersättningar torde böra upptagas ett till 37 000 kronor förhöjt belopp.

I fråga om anslagsposten till expenser beräknar jag för bränsle, lyse och vatten ett belopp av 1 200 000 kronor. För övriga expenser torde böra anvisas ett belopp av 300 000 kronor. Härvid har 5 000 kronor avsetts för verkstadsdriften vid arbetsberedningen. Sammanlagt skulle alltså anslagsposten till expenser uppgå till (1 200 000 + 300 000) 1 500 000 kronor.

Vad angår anslagsposten till övriga utgifter synes för inventariers under-

håll och komplettering böra beräknas 675 000 kronor, vilket innebär en höjning av medelsanvisningen med 45 000 kronor. Inom anslaget torde kunna inrymmas kostnaderna för engångsanskaffning av vissa inventarier, nämligen en röntgenapparat för pendelbestrålning till radiumhemmet samt EKG-apparat och spirometer till kliniskt-fysiologiska laboratoriet. Delposten till tvätt och renhållning synes tills vidare kunna uppföras med oförändrat belopp, medan delposten till kosthåll torde böra höjas med 160 000 till 1 700 000 kronor. För läkemedel beräknar jag ett belopp av 1 400 000 kronor, vilket innebär en höjning med 130 000 kronor. Till förbrukningsartiklar m. m. för sjukvården torde böra anvisas 1 600 000 kronor, varvid, i enlighet med förslag under föregående punkt, medel icke beräknats för gäldande av ersättning för patologiska undersökningar vid radiopatologiska institutionen och patologiska avdelningen. Delposten till diverse utgifter föreslår jag upptagen med oförändrat belopp, 30 000 kronor. Anslagsposten till övriga utgifter skulle alltså uppgå till (675 000 + 146 000 + 1 700 000 + 1 400 000 + 1 600 000 + 30 000) 5 551 000 kronor.

Jag uppskattar således omkostnadsanslaget i dess helhet till (33 500 + 37 000 + 1 500 000 + 5 551 000) 7 121 500 (+ 221 500) kronor samt hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Karolinska sjukhuset: Omkostnader* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 7 121 500 kronor.

[53] 51. *Karolinska sjukhuset: Utrustning.* Anslag för detta ändamål är i gällande riksstat uppfört med 400 000 kronor (statsliggaren s. 963).

Yrkande.

Direktionen för karolinska sjukhuset (skr. 1/9 1952) hemställer om ett anslag å 669 700 kronor.

1. Utrustning av reumatologiska kliniken, röntgendiagnostiska avdelningens tillbyggnad och badavdelningen	575 400
2. Utrustning av rutinlaboratorium för den medicinska kliniken	51 300
3. Utrustning av centralförrådet i samband med nybyggnad	43 000

669 700

Motiv.

I propositionen nr 148/1952 beräknades för utrustning av den reumatologiska kliniken, röntgendiagnostiska avdelningens tillbyggnad, badavdelningen och centralköket samt för anskaffning av apparatur för den nuvarande röntgenologiska avdelningen ett medelsbehov av 975 420 kronor, varav 400 000 kronor anvisats av 1952 års riksdag. Resten eller i runt tal 575 400 kronor bör anvisas för budgetåret 1953/54, under vilket år utrustningen i sin helhet måste anskaffas.

2) Avsikten är att i den blivande reumatologiska kliniken inrymma ett rutinlaboratorium för den medicinska kliniken. För utrustning av labora-

toriet erfordras enligt upprättat utrustningsförslag en medelsanvisning av 51 300 kronor.

3) Under innevarande budgetår kommer den planerade utbyggnaden av centralförrådet att påbörjas. Byggnadsföretaget beräknas vara slutfört under loppet av år 1953. Efter utbyggnaden kommer centralförrådet jämväl att inrymma en avdelning för central förbandsberedning. För utrustning av denna avdelning samt för komplettering av utrustningen vid förrådet erfordras enligt upprättat utrustningsförslag ett belopp av 43 000 kronor.

Yttrande.

Centrala sjukvårdsberedningen har avgivit yttrande över förslaget till utrustning av medicinska klinikers rutinlaboratorium och centralförrådet. Anledning till erinran har förekommit i huvudsak endast beträffande tre i förslaget upptagna poster, nämligen i fråga om fotometer för haemoglobinbestämningar, en dammsugare och vissa hyllställningar. Fotometern torde sålunda kunna ersättas med en Autenrietts haemoglobinometer. Den för laboratoriet avsedda industridammsugaren har ansetts onödigt stor och bör kunna utbytas mot en mindre typ. För centralförrådet avsedda hyllställningar äro tänkta att utföras i stål. Monterbara, plastbehandlade trähyllor av modern konstruktion torde emellertid vara bättre lämpade för ändamålet. Med för dagen gällande priser torde ett belopp av 76 300 kronor vara tillräckligt för anskaffning av den i förslaget avsedda utrustningen till rutinlaboratoriet och centralförrådet.

Departementschefen.

Direktionens framställning har i och för sig icke givit mig anledning till erinran. I fråga om medelsbehovet ansluter jag mig emellertid till vad centrala sjukvårdsberedningen föreslagit och förordar alltså, att ett belopp av (575 400 + 76 300) 651 700 kronor anvisas för ändamålet. Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Karolinska sjukhuset: Utrustning* för budgetåret 1953/54 anvisa ett reservationsanslag av 651 700 kronor.

[54] 52. Serafimerlasarettet: Avlöningar.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	4 295 000	5 716 223
1952/53 (statsliggaren s. 963)	5 292 000	
1953/54 (förslag)	6 310 600	

Yrkande.

Direktionen för *karolinska sjukhuset* (skr. 1/9 1952) hemställer, att anslaget höjes med 982 000 kronor.

	Ökn. el. minskn.
1. Kirurgiska kliniken:	
a) 1 narkosöverläkare Ce 29 i st. f. 1 biträdande narkosöverläkare	+ 4 452
b) 1 förste underläkare (narkosläkare)	+ 21 924
2. Neurokirurgiska kliniken:	
a) 1 laboratoriebiträde Ce 8 med halvtidstjänstgöring	+ 3 774
3. Röntgenavdelningen:	
a) 1 förste underläkare	+ 21 924
b) 2 sjuksköterskor Ce 12	+ 18 000
c) Minskade övertidsersättningar enl. b)	— 13 000
d) 1 kontorsbiträde Cf 4—Ce 8	+ 6 744
e) Uppflyttning av 1 översköterska från Ca 14 till Ca 15	+ 408
4. Bakteriologiska centrallaboratoriet:	
a) 1 andre underläkare på halvtid (jfr kemiska centrallaboratoriet)	—
b) 1 laboratoriebiträde Cg 11	+ 8 652
c) 1 ekonomibiträde Cg 5 med halvtidstjänstgöring	+ 3 192
d) Utökning av tjänstgöringstiden för 1 kontorsbiträde från deltid till heltid	+ 2 880
e) 1 laboratoriebiträde Ce 8 i st. f. 1 handräkningsbiträde Ca 6	+ 804
5. Kemiska centrallaboratoriet:	
a) 1 förste underläkare	+ 21 924
6. För klinikerna gemensam personal:	
a) Utbyte av en arvodesbefattning för fotograf mot befattning Ce 15.....	+ 4 392
b) Arvode för biblioteksservice	+ 1 400
7. Övriga framställningar från befattningshavare m. fl.:	
a) Överflyttning från karolinska sjukhusets till serafimerlasarettets stat av 1 arbetsinstruktör Ce 14	+ 9 684
b) 1 reparatör Ce 13	+ 9 348
c) Uppflyttning av 1 trädgårdsmästare från Ca 12 till Ca 13.....	+ 348
8. Löneklassuppflyttningar	+ 15 000
9. Vikarier under semester.....	+ 10 000
10. Rörligt tillägg	+ 764 000
11. Provisoriskt lönetillägg för tjänstgöring å obekvämt arbetstid	+ 66 000
12. Avrundning.....	+ 150
	+ 932 000

Motiv.

1 a)—b) F. n. finnes vid lasarettet en biträdande narkosöverläkare. Med hänsyn till den hastiga utveckling, som ägt rum inom narkostekniken, är det ofrånkomligt, att större delen av ingreppen på kirurgiska och neurokirurgiska klinikerna sker i narkos. Av denna anledning och för att kunna tillgodose det otvivelaktigt mycket stora allmänna behovet av narkosspecialister i landet bör lasarettet äga personella resurser att uppehålla och bevara en högklassig anestesiverksamhet. Härför erfordras dels att den nuvarande deltidstjänsten såsom biträdande narkosöverläkare ersättes med en heltidsanställd narkosöverläkare dels ock att en förste underläkare-tjänst inrättas. Denna personal skall ansvara för och omhänderha narkosverksamheten för hela lasarettet.

2 a) Vid neurokirurgiska laboratoriet tjänstgör f. n. endast en laboratoriesköterska, vilken är fullt sysselsatt med rutinundersökningar. Anställdheten av ett laboratoriebiträde med halvtidstjänstgöring skulle medföra en avlastning från laboratoriesköterskan av en del rutinarbete, varigenom denna skulle få möjlighet att utföra även mer komplicerade undersökningar

inom ramen för fastställd normalarbetstid. F. n. utbetalas övertidsersättning till laboratoriesköterskan med 1 700--1 800 kronor per år. Då denna ersättning skulle bortfalla, om personalförstärkning erhålles, inskränker sig kostnadsökningen till omkring 2 000 kronor per år.

3 a) Antalet undersökningar vid röntgenavdelningen, som år 1950 uppgick till 30 083, hade år 1951 stigit till 31 328. Åtskilliga undersökningsmetoder ha utvecklats och blivit mer tidskrävande än tidigare. Med utförandet år 1951 av 2 176 röntgenundersökningar av nervsystemet hade $2\frac{1}{2}$ läkare varit helt sysselsatta. Övriga 29 152 undersökningar hade måst utföras av $4\frac{1}{2}$ läkare, motsvarande ett undersökningsantal per läkare av 6 480. Enligt medicinalstyrelsens norm för centrallasarett bör antalet undersökningar per läkare icke överstiga 5 000.

3 b) Den dagliga tjänstgöringstiden för sköterskorna på avdelningen uppgår f. n. till 8 timmar. Enligt medicinalstyrelsens anvisningar bör röntgenpersonal med hänsyn till strålningsrisken icke arbeta mer än 7 timmar per dag. Den under senare år ökade arbetsbelastningen nödvändiggör anställandet av ytterligare en sjuksköterska. Därutöver erfordras utökning med en sjuksköterska för att möjliggöra, att en av översköterskorna frigöres för mera kvalificerade arbetsuppgifter såsom handledning av personal, rationalisering av arbetet, handhavande av materiel m. m.

3 d) Det ökade arbetet på avdelningen har nödvändiggjort ianspråktagande av ett sjukvårdsbiträde för expeditionstjänst. Biträdet kan emellertid icke längre undvaras i sjukvårdsarbetet.

3 e) Enligt mellan svenska landstingsförbundet och svenska stadsförbundet, å ena, samt svensk sjuksköterskeförening, å andra sidan, träffad överenskommelse böra på avdelningar med minst 20 anställda inrättas s. k. ledande sjuksköterskebefattningar i 15 lönegraden.

4 a)—e) Efter den provisoriska utvidgning av laboratoriets lokaler, vilken inom den närmaste tiden kommer att företagas, torde laboratoriet kunna utföra de tuberkulosundersökningar för lasarettets räkning, vilka nu på grund av bristfälliga lokaler måste överlämnas till statens bakteriologiska laboratorium. Härigenom beräknas för sjukhuset uppkomma en årlig besparing av omkring 12 000 kronor. Viss personalförstärkning blir emellertid erforderlig vid laboratoriet med anledning härav. Därest en förste underläkartjänst inrättas vid kemiska centrallaboratoriet, bör den andre underläkare vid medicinska kliniken, som f. n. fullgör deltidstjänstgöring därstädes, i stället kunna på motsvarande sätt disponeras av bakteriologiska laboratoriet.

För att möjliggöra övertagandet av angivna tuberkulosundersökningar och i någon mån minska den nuvarande sjukvårdspersonalens övertidstjänstgöring erfordras ett laboratoriebiträde. För ökat disk- och rengöringsarbete torde ett ekonomibiträde med halvtidstjänstgöring vara tillräckligt. För registreringsarbete, journalföring m. m. bör nuvarande kontorsbiträde

med deltidstjänstgöring erhålla heltidsanställning. Det handräkningsbiträde, som handhar laboratoriets substratberedning, bör slutligen erhålla ställning som laboratoriebiträde. För arbetet fordras betydande kompetens, och vid andra jämförbara laboratorier är löneställningen för motsvarande tjänst avsevärt högre.

5 a) En andre underläkare vid medicinska kliniken har hittills fullgjort deltidstjänstgöring vid laboratoriet. Till följd av jourtjänstgöring vid medicinska kliniken är denne läkare under en period om nio dagar helt bunden till klinikarbete två dagar, varunder han icke kan utföra något arbete vid laboratoriet. Övriga dagar skall han deltaga i arbetet på en sjukavdelning, vilket inverkat menligt på hans arbete vid laboratoriet. Antalet analyser vid laboratoriet har ökat från 48 161 år 1944 till 74 887 år 1951. Med hänsyn till laboratoriets alltmer ökade arbetsuppgifter och den erfarenhet, som vunnits genom nuvarande disposition av läkarpersonalen vid laboratoriet, anser direktionen angeläget, att läkarpersonalen ökas.

6 a) Den fotografiska avdelningen är underdimensionerad. Hittills har sålunda i huvudsak endast den kirurgiska kliniken med den plastikkirurgiska avdelningen kunnat erhålla fotografisk service. Då det är uppenbart, att en rationellt bedriven sjukvård och medicinsk undervisning i våra dagar har ett betydande hjälpmedel i fotografiet och filmen, bör en lönegradsplacerad befattning inrättas.

6 b) Arvodet avser ersättning till den befattningshavare, som handhar förmedling av böcker och tidskrifter från karolinska institutets bibliotek till sjukhuset. Motsvarande verksamhet vid karolinska sjukhuset ombesörjes av sjukhusets personal.

7 a) Befattningshavaren har alltsedan tjänstens tillkomst disponerats av serafimerlasarettet.

7 b) Det är ytterst angeläget, att maskinavdelningens personal förstärkes. Tillkomsten av nybyggnad för patologisk avdelning och laboratorier tager i anspråk en stor del av maskinavdelningens kapacitet.

7 c) Trädgårdsmästaren har tidigare i fråga om löneställning jämställts med motsvarande befattningshavare vid sinnessjukhusen. Sistnämnda befattningshavare ha fr. o. m. den 1 juli 1952 uppflyttats till 13 lönegraden.

Yttrande.

Statskontoret uttalar.

Med hänsyn till av statsutskottet påkallad utredning av arbetsuppgifter och arbetsförhållanden vid serafimerlasarettet kan statskontoret icke tillstyrka någon utökning av läkarpersonalen. Erinras må jämväl, att en befattning som narkosläkare tillsattes så sent som fr. o. m. den 1 juli 1951, samt att direktionen för innevarande budgetår framförde krav på ytterligare läkare vid kemiska centrallaboratoriet och röntgenavdelningen, vilka icke biföllos av statsmakterna.

Beträffande lasarettets övertagande av vissa tuberkulosundersökningar

ävensom förslaget om uppflyttning av en översköterskebefattning å röntgenavdelningen hänvisar statskontoret till vad som anförts rörande motsvarande spörsmål vid karolinska sjukhuset.

Behovet av annan personal än läkare undandrager sig i huvudsak statskontorets bedömande. En förstärkning torde dock höra komma till stånd endast i undantagsfall.

Då uppgiften att handha förmedlingen av böcker och tidskrifter, som av lasarettets läkare lånas från karolinska institutets bibliotek, icke kan anses åligga lasarettet, avstyrker statskontoret direktionens förslag, att för ändamålet skulle anvisas ett belopp av 1 400 kronor. Därest det icke är möjligt för läkarna att själva omhändera låneverksamheten, synes å avdelningen befintlig biträdespersonal med fördel kunna anlitas härför.

Departementschefen.

Under hänvisning till vad som anförts i fråga om motsvarande personalgrupp vid karolinska sjukhuset förordar jag, att direktionen bemyndigas att i mån av behov placera vid lasarettet anställda undersköterskor för tjänstgöring jämväl vid polikliniker, laboratorier och behandlingsavdelningar.

Vad direktionen anført har övertygat mig om att röntgenavdelningens personal måste förstärkas. Jag biträder sålunda direktionens förslag om inrättande av en förste underläkartjänst vid avdelningen. Vidare förordar jag, att en befattning som sjuksköterska i Ce 12 inrättas. Härigenom bör det bliva möjligt att nedbringa de nu alltför långa väntetiderna vid avdelningen samt att minska nuvarande hälsorisker för personalen. Övertidsersättningarna vid avdelningen torde vid bifall till förslaget komma att minska med cirka 6 000 kronor.

Såsom framgår av vad jag uttalat under anslaget till karolinska sjukhusets avlöningar biträder jag förslaget om överförande till serafimerlasarettets stat av en arbetsinstruktör i Ce 14.

I övrigt har jag icke funnit mig böra tillstyrka direktionens förslag till personalförstärkningar eller löneförbättringar.

Vad sålunda föreslagits påkallar en ökning av medelsanvisningen till nya tjänster med 40 600 kronor. För vikariatsersättningar beräknas en ökning med 15 000 kronor. Härtill kommer den automatiska utgiftsstegringen med omkring 15 000 kronor för löneklassuppflyttningar, 770 000 kronor för den allmänna lönehöjningen samt 66 000 kronor för provisoriskt lönetillägg vid tjänstgöring på s. k. obekvämt arbetstid. För ändrade lönegrads-placeringar och arvodeshöjningar till följd av riksdagens beslut i anledning av i propositionerna 107, 241, 242 och 245/1952 framlagda förslag bör avses 71 000 resp. 47 000 kronor.

Anslagsbehovet bör alltså höjas med (40 600 + 15 000 + 15 000 + 770 000 + 66 000 + 71 000 + 47 000 — 6 000) 1 018 600 kronor.

Anslaget beräknas sålunda: avlöningar till ordinarie tjänstemän 816 700 (+ 20 500) kronor, arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, 249 200 (+ 47 000) kronor, avlöningar till övrig icke-ordinarie per-

sonal 3 225 200 (+ 141 000) kronor och rörligt tillägg till 2 019 500 (+ 810 100) kronor.

Anslaget bestämmes alltså till (816 700 + 249 200 + 3 225 200 + 2 019 500) 6 310 600 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för serafimerlasarettet, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1953/54:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	816 700
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	249 200
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	3 225 200
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	2 019 500

Summa förslagsanslag kronor 6 310 600;

b) till *Serafimerlasarettet*: *Avlöningar* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 6 310 600 kronor.

[55] 53. Serafimerlasarettet: Omkostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	2 193 000	2 838 207
1952/53 (statsliggaren s. 967)	2 661 000	
1953/54 (förslag)	2 942 600	

Yrkande.

Direktionen för karolinska sjukhuset (skr. 1/9 1952) hemställer, att anslaget höjes med 334 000 kronor.

	Utgifter 1951/52	Anslag 1952/53	Förslag	Ökning
1. Sjukvård m. m. åt personalen	11 405	8 000	11 000	3 000
2. Reseersättningar	1 592	1 000	2 000	1 000
3. Bränsle, lyse och vatten	330 442	245 000	330 000	85 000
4. Övriga expenser	67 989	65 000	70 000	5 000
5. Inventariers underhåll och komplettering	268 967	300 000	352 000	52 000
6. Tvätt och renhållning	63 224	40 200	63 200	23 000
7. Förbrukningsartiklar m. m. för sjukvården	645 170	480 000	645 000	165 000
				334 000

Motiv.

2) Anslagsposten belastas huvudsakligen av utgifter för reseersättning åt vissa vikarier å sjuksköterskebefattning. Till följd av rådande sjuksköterskebrist har det varit nödvändigt att i ökad omfattning anlita vikarier jämväl från avlägsnare delar av riket och från grannländerna. Det

på grund härav ökade medelsbehovet nödvändiggör en uppräknig av anslagsposten.

3) Uppräkningen föranledes av höjda priser å eldningsolja.

5) I anslutning till belastningen under budgetåret 1951/52 beräknas utgifterna för löpande underhåll till 248 000 kronor. Utgifterna för inventarier av engångskaraktär uppskattas till 104 000 kronor mot 72 000 kronor för budgetåret 1952/53. För kirurgiska kliniken föreslås inköp av en transportabel röntgenapparat, att användas vid s. k. pyelografier och vid behandling av vissa benbrott, samt en direktskrivande elektrokardiograf för kontroll av hjärtverksamheten vid operativa ingrepp. Kostnaden beräknas till 14 750 kronor. För neurokirurgiska kliniken erfordras en elektrokirurgisk diatermiapparat för en kostnad av 6 150 kronor, avsedd att ersätta en gammal och försliten sådan. Kliniken behöver också ett tippbord (2 350 kronor) för behandling av hjärnskadade samt tre diktafoner i ersättning för 15 år gamla och utslitna sådana. Kostnaden för diktafonapparaterna uppgår till 4 545 kronor. Vidare beräknas 5 550 kronor för inköp till neurologiska kliniken av två perimetrar för klinisk bestämning av synfält, något som är av stor vikt vid undersökning av sjukdomar och skador i centrala nervsystemet. För kliniken anses dessutom en diktafonapparat böra anskaffas för en kostnad av 1 471 kronor. I fråga om röntgenavdelningen erfordras inköp av apparatur för lungundersökningar, två magasinsskåp och ett betraktningsskåp för filmgranskning samt en röntgenapparat för tandundersökningar för en sammanlagd kostnad av 30 400 kronor. För fysiologiska laboratoriet begäres apparatur för bestämning av blodvolymen hos människor. Kostnaden uppskattas till 5 625 kronor. För neurofysiologiska laboratoriet beräknas 1 980 kronor för inköp av ett stroboskop, avsett att användas vid diagnostik av epilepsier. För kemiska laboratoriet behöver anskaffas en centrifug, en spektrofotometer samt s. k. Warburg-apparatur till en sammanlagd kostnad av 20 560 kronor. För bakteriologiska laboratoriet föreslås inköp av ett mikroskop för en kostnad av 2 255 kronor. Ett belopp av 2 570 kronor erfordras för inköp av en ny kassakontrollapparat. Den nuvarande har varit i bruk 20 år och är mycket försliten. Till anskaffande av materiel för verkskyddets övningar och utbildning beräknas 1 000 kronor. Slutligen räknar direktionen med ett belopp av 5 000 kronor för komplettering av fotografiutrustningen.

7) Det är sannolikt, att anslagsbehovet icke blir mindre än belastningen under budgetåret 1951/52 även om en mindre besparing beräknas kunna ske genom att vissa tbc-undersökningar återföras till sjukhusets bakteriologiska laboratorium.

Yttranden.

Statskontoret kan icke tillstyrka någon uppräknig av delposten till inventariers underhåll och komplettering. I övrigt föranleder direktionens

beräkningar icke annan erinran än att posten till förbrukningsartiklar m. m. för sjukvården synes böra bestämmas till 600 000 kronor.

Centrala sjukvårdsberedningen anför.

De beräknade kostnaderna böra höjas för dels apparatur för lungundersökningar från 16 000 till 19 500 kronor, dels två magasinskåp och ett filmgranskningsskåp från 9 400 till 11 700 kronor, dels ock en centrifug från 4 900 till 5 185 kronor. För den föreslagna diatermiapparaten till neurokirurgiska kliniken anser sig beredningen böra tillstyrka ett belopp av 4 500 kronor. Direktionens förslag i övrigt i fråga om inventarieanskaffningen har icke givit anledning till erinran. Den totala kostnaden, som av direktionen upptagits till 104 206 kronor, bör i enlighet härmed höjas till 108 641 kronor.

Departementschefen.

För sjukvård m. m. åt personalen torde, i enlighet med direktionens förslag, böra upptagas ett belopp av 11 000 kronor, vilket innebär en ökning med 3 000 kronor. Anslagsposten till reseersättningar synes böra höjas med 800 till 1 800 kronor.

Under anslagsposten till expenser beräknar jag i likhet med direktionen 330 000 kronor för bränsle, lyse och vatten samt 70 000 kronor för övriga expenser. Anslagsposten upptages alltså till (330 000 + 70 000) 400 000 kronor, vilket innebär en ökning med 90 000 kronor.

I fråga om anslagsposten till övriga utgifter upptager jag delposten till tvätt och renhållning till 63 000 kronor, vilket innebär en höjning av medelsanvisningen med 22 800 kronor. Delposten till förbrukningsartiklar m. m. för sjukvården anser jag böra höjas med 165 000 kronor till 645 000 kronor. Övriga delposter torde kunna uppföras med oförändrade belopp. Inom det till inventariers underhåll och komplettering beräknade anslaget, 300 000 kronor, torde finnas utrymme för vissa av de engångsanskaffningar, varom direktionen gjort framställning. Anslagsposten till övriga utgifter skulle alltså ökas med (22 800 + 165 000) 187 800 kronor samt upptagas till (2 342 000 + 187 800) 2 529 800 kronor.

Omkostnadsanslaget i dess helhet uppskattar jag följaktligen till (2 661 000 + 3 000 + 800 + 90 000 + 187 800) 2 942 600 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Serafimerlasarettet: Omkostnader* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 2 942 600 kronor.

[56] 54. Avlöning av vissa underordnade läkare vid Sabbatsbergs sjukhus.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	131 500	165 040
1952/53 (statsliggaren s. 968)	150 000	
1953/54 (förslag)	180 000	

Direktionen för karolinska sjukhuset (skr. 1/9 1952) föreslår, att anslaget höjes med 30 000 kronor.

Motiv.

Ökningen av medelsbehovet beror på av Kungl. Maj:t medgiven höjning av arvodena till biträdande överläkare och biträdande läkare, det ökade rörliga tillägget å underläkararvodena samt ökade utgifter för löneklass-uppflyttningar.

Departementschefen.

Då anslagsberäkningen icke givit mig anledning till erinran, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Avlöning av vissa underordnade läkare vid Sabbatsbergs sjukhus* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 180 000 kronor.

[57] 55. Bidrag till vissa driftkostnader vid Sabbatsbergs sjukhus.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	206 000	244 503
1952/53 (statsliggaren s. 968)	262 000	
1953/54 (förslag)	362 000	

Genom beslut den 28 maj 1948 godkände Kungl. Maj:t avtal mellan staten och Stockholms stad angående samarbete för ny- och ombyggnad samt drift av det staden tillhöriga Sabbatsbergs sjukhus. Närmare redogörelse för avtalet återfinnes i propositionen nr 213/1948.

Det för budgetåret 1952/53 anvisade anslaget avser statens bidrag för kalenderåret 1952 till driftkostnader vid *kvinnokliniken*, vilken uppläts för undervisning den 1 juli 1949, samt vid ett *bakteriologiskt centrallaboratorium*, som togs i bruk i slutet av mars månad 1952.

Enligt uppgifter, som under hand kommit mig tillhanda, beräknas driftkostnaderna för hela sjukhuset under kalenderåret 1953, sedan vissa mindre inkomster frånräknats, till 14 287 745 kronor. Antalet vård dagar vid hela sjukhuset uppskattas till 210 000, varför kostnaden per vård dag skulle komma att utgöra 68 kronor 4 öre. Då vidare antalet vård dagar vid kvinnokliniken beräknas till 48 000, skulle den på kvinnokliniken belöpande delen av sjukhusets driftkostnader utgöra $48\,000 \times 68$ kronor 4 öre eller 3 265 920

kronor. Eftersom staten enligt avtalet har att bidraga till de på kvinno-
kliniken belöpande driftkostnaderna med 10 procent, kommer det för nästa
budgetår erforderliga statsbidraget att utgöra 326 592 kronor eller avrundat
326 000 kronor.

Jämlikt förenämnda avtal har staten vidare att bidraga till driftkost-
naderna vid det bakteriologiska centrallaboratoriet med 2 procent. Då de
sammanlagda driftkostnaderna för laboratoriet under kalenderåret 1953
uppskattas till 1 810 000 kronor, torde statens andel kunna beräknas till
omkring 36 000 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet för nästa budgetår skulle sålunda uppgå
till (326 000 + 36 000) 362 000 kronor.

Jag får därför hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till vissa driftkostnader vid Sabbatsbergs
sjukhus* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av
362 000 kronor.

[58] 56. **Bidrag till vissa driftkostnader vid Kronprinsessan Lovisas vård-
anstalt för sjuka barn.** Anslag för detta ändamål är i gällande riksstat upp-
fört med 430 000 kronor (statsliggaren s. 968).

1951 års riksdag godkände vissa av föredragande departementschefen
förordade grunder rörande statens bidrag till driftkostnaderna vid Kron-
prinsessan Lovisas vårdanstalt för sjuka barn (prop. nr 123; riksd. skr.
nr 295). Enligt avtalet skall överläkaren vid vårdanstaltens medicinska
avdelning, vilken tillika är professor, ävensom sådan personal, som ute-
slutande anställs för forsknings- och undervisningsändamål, tillsättas,
avlönas och pensioneras av staten; dock att vårdanstalten bestrider kost-
naden för särskilt överläkararvode. Härjämte bidrager staten med halva
löne- och pensionskostnaden för av vårdanstalten anställd läkarpersonal
med vissa undantag. Vidare skall staten årligen erlægga dels ett belopp,
motsvarande 10 procent av anstaltens driftkostnader, dels ock för använd-
ningen av sjukhusbyggnaderna för undervisningsändamål en särskild er-
sättning, motsvarande $\frac{1}{4} \times 1,25$ procent av byggnadernas taxeringsvärde.
Statens bidrag utbetalas i den ordning, som Kungl. Maj:t bestämmer.
Avtalet skall tills vidare gälla under fem år fr. o. m. den 1 juli 1951.

I skrivelse den 26 augusti 1952 har styrelsen för vårdanstalten hemställt
om statsbidrag till täckande av vårdanstaltens driftkostnader under kalen-
deråret 1953. Statens bidrag för läkarlöner har därvid beräknats uppgå till
258 528 kronor. De totala driftkostnaderna uppskattas till 2 379 731 kronor,
varav statens andel 237 973 kronor. För användningen av sjukhusbyggnad-
en har med nyss angiven formel för beräkningarna och med utgångs-
punkt från ett taxeringsvärde av 1 270 000 kronor upptagits ett belopp av
3 968 kronor.

Styrelsen erinrar, att enligt hittills tillämpad ordning statens bidrag utbetalas, då de verkliga driftkostnaderna kunna fastställas. Enär vårdanstalten tillämpar ett med kalenderåret sammanfallande räkenskapsår, sker utbetalningen efter varje räkenskapsårs utgång. Driftkostnadsersättningen från Stockholms stad och Stockholms län utbetalas däremot under löpande kalenderår. Stockholms stad lämnar sålunda varje månad förskott med belopp, motsvarande $\frac{1}{13}$ av beräknat årsanslag, medan Stockholms län lämnar förlagsmedel efter anfordran. Med hänsyn till de alltmer stegrade utgifterna är det angeläget att jämväl statsverkets bidrag till driftunderskottets täckande utanordnas förskottsvis under löpande kalenderår, förslagsvis på så sätt att varje kvartal $\frac{3}{13}$ av det beräknade årsanslaget utbetalas.

Departementschefen.

Såsom framgår av styrelsens framställning, har den hittills tillämpade ordningen för utbetalning av statsbidraget till Kronprinsessan Lovisas vårdanstalt för sjuka barn medfört vissa svårigheter för anstalten. Med hänsyn härtill är jag för min del benägen att tillmötesgå styrelsens begäran om utbetalning av bidraget vid en tidigare tidpunkt än f. n. Jag vill erinra om att utbetalning av bidrag till såväl akademiska sjukhuset i Uppsala som Malmö allmänna sjukhus sker förskottsvis under löpande budgetår resp. kalenderår. Vad beträffar ordningen för utbetalningen av nu ifrågavarande bidrag torde i huvudsak böra tillämpas samma bestämmelser som i fråga om utbetalande av bidrag till Malmö allmänna sjukhus. Det synes mig sålunda skäligt, att styrelsen medgives rätt att efter utgången av juni månad varje år erhålla förskott å bidraget för löpande kalenderår med belopp, motsvarande hälften av det för föregående kalenderår utbetalade bidraget. Denna omläggning bör tillämpas fr. o. m. kalenderåret 1953. Bidraget för kalenderåret 1953 torde i anslutning till styrelsens framställning böra upptagas till i avrundat tal 500 000 kronor.

att till *Bidrag till vissa driftkostnader vid Kronprinsessan Lovisas vårdanstalt för sjuka barn* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 500 000 kronor.

[59] 57. *Avlöning av läkare vid akademiska sjukhuset i Uppsala.* Anslag för detta ändamål är i gällande riksstat uppfört med 1 288 000 kronor (statsliggaren s. 968).

1951 års riksdag godkände av föredragande departementschefen förordade ändrade grunder för samarbetet rörande driften av akademiska sjukhuset (proposition nr 123; riksd. skr. nr 295).

Yrkande.

Universitetskanslern har med skrivelse den 8 oktober 1952 överlämnat en den 28 juni 1952 dagtecknad framställning från *det större akademiska konsistoriet i Uppsala* angående medel för budgetåret 1953/54 till avlöning av läkare vid akademiska sjukhuset. Konsistoriet har grundat sin anslagsframställning på en av *direktionen för akademiska sjukhuset* den 9 juni 1952 gjord framställning. För budgetåret 1953/54 hemställs om en höjning av anslaget med 312 000 kronor.

	Ökning
1. 1 förste underläkare vid medicinska kliniken	20 654
2. 1 förste underläkare vid barnkliniken.....	20 654
3. 1 förste underläkare vid kvinnokliniken	20 654
4. 1 förste underläkare vid öronkliniken.....	20 654
5. 1 förste underläkare vid hudkliniken	20 654
6. 1 förste underläkare vid centrallaboratoriet	20 654
7. Höjning av det rörliga tillägget	188 076
	312 000

Motiv.

1) En vårdavdelning med 39 platser behöver delas på två läkare. Den föreslagna befattningshavaren skall tjänstgöra på denna avdelning samt på electrocardiografiavdelningen.

2) Befattningshavaren skall handha övervakningen av de nyfödda barnen på barnbördsavdelningen. Vid flertalet sådana avdelningar i Stockholm har man sedan länge barnläkare anställda särskilt för detta ändamål. Han skall dessutom tjänstgöra som föreståndare för barnpolikliniken. Arbetet på polikliniken har under de senaste åren ökat genom inrättandet av ett flertal nya specialmottagningar. Även ur undervisningssynpunkt föreligger ett trängande behov av ytterligare en underläkartjänst. Föreslagen utökning av antalet underläkare vid barnkliniken utgör sålunda en oundgänglig förutsättning för planerad ökning av antalet kurser i pediatrik från två till tre per år.

3) Patientantalet vid gynekologiska avdelningen har stigit från 1 047 år 1940 till 2 196 år 1948. Vid barnbördsavdelningen utgjorde motsvarande siffror 2 184 och 2 994. Under samma tid har någon ökning av läkarpersonalen icke skett. Jämförande siffror för Karolinska sjukhuset och lasarettet i Lund visa, att ytterligare en läkartjänst är erforderlig.

4) Den nya öronkliniken inrymmer en avdelning, avsedd för patienter med röst- och talrubbingar. Avdelningen kan dock f. n. icke utnyttjas för avsett ändamål till följd av bristen på läkare. Ett trängande vårdbehov föreligger för patienter med röst- och talrubbingar.

5) En hudklinik saknas f. n. vid sjukhuset. En provisorisk klinik omfattande omkring 30 vårdplatser beräknas bli färdigställd under budgetåret 1952/53 inom en av epidemisjukhusets paviljonger. Framställning har gjorts om att å universitetets stat måtte upptagas en professur i derma-

tologi och venereologi. För sjukvårdens bedrivande är det oundgängligen nödvändigt med en underläkartjänst.

6) Centrallaboratoriet har f. n. två underläkare. Laboratoriet innefattar såväl blodgivarcenral som allergilaboratorium, för vilka ändamål särskilda läkarbefattningar inrättats vid andra sjukhus. Så länge centrallaboratoriets överläkare tillika är styresman för sjukhuset, erfordras ytterligare en underläkare för att överläkaren skall kunna frigöras för med styresmannaskapet förenade administrativa uppgifter.

Yttrande.

Statskontoret anser framställningen om ytterligare läkartjänster icke böra föranleda någon åtgärd.

Departementschefen.

Vad direktionen anfört har övertygat mig om, att en förstärkning av läkarpersonalen vid barnkliniken är nödvändig. Särskilt med hänsyn till undervisningens behov framstår en ökning av läkarpersonalen som angelägen. Jag förordar därför, att vid kliniken inrättas en förste underläkartjänst. Enligt vad jag under hand inhämtat har numera byggnadstillstånd beviljats för uppförande av en provisorisk hudklinik. Kliniken beräknas vara färdigställd senast den 1 juli 1953. Med hänsyn härtill och då det för handhavande av den polikliniska vården av hudsjukdomar erfordras kvalificerad läkarpersonal tillstyrker jag, att jämväl vid hudkliniken inrättas en förste underläkartjänst. De av mig framlagda förslagen påkallar en ökning av medelsanvisningen med 41 328 kronor. För rörligt tillägg bör beräknas en med 190 000 kronor förhöjd medelsanvisning. Anslaget i sin helhet bör alltså upptagas med (1 288 000 + 41 328 + 190 000) 1 519 328 eller avrundat 1 519 000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Avlöning av läkare vid akademiska sjukhuset i Uppsala* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 1 519 000 kronor.

[60] 58. Bidrag till vissa driftkostnader vid akademiska sjukhuset i Uppsala.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	1 100 000	1 606 058
1952/53 (statsliggaren s. 969)	1 700 000	
1953/54 (förslag)	1 800 000	

1951 års riksdag godkände av föredragande departementschefen förordade ändrade grunder för samarbetet rörande driften av akademiska sjukhuset (prop. nr 123; skr. nr 295).

Yrkande.

Universitetskanslern har med skrivelse den 8 oktober 1952 överlämnat en den 28 juni 1952 dagtecknad framställning från *det större akademiska konsistoriet i Uppsala* angående medel för budgetåret 1953/54 till driften av akademiska sjukhuset. Konsistoriet har grundat sin anslagsframställning på en av *direktionen för akademiska sjukhuset* den 9 juni 1952 gjord sammanställning av sjukhusets utgifter och inkomster jämte beräkning av statsverkets och landstingets bidrag till kostnaderna. För budgetåret 1953/54 begäres ett statsbidrag på 1 800 000 kronor.

Motiv.

Totalkostnaden för sjukhusets drift — bortsett från läkarlönerna — har beräknats till 11 417 627 kronor, varav 7 250 827 kronor för löner och 4 166 800 kronor för omkostnader. I enlighet med gällande bidragsgrunder har landstingets andel i kostnaderna beräknats på följande sätt. Sedan totalkostnaden minskats med vissa mindre bidrag, har återstoden, 11 243 127 kronor, dividerats med totalantalet vård dagar, som uppskattats till 255 000. Kvoten 44 kronor 9 öre utgör kostnaden per vård dag. Denna dagkostnad har multiplicerats med antalet vård dagar för sjuka från Uppsala län, vilket beräknats till 212 000. Från den erhållna produkten 9 347 080 kronor har avdrag gjorts med 13 procent eller 1 215 120 kronor, varvid skillnaden blivit 8 131 960 kronor. Sedan från sistnämnda belopp dragits vissa legosängsavgifter och statsbidrag m. m., kvarstår 7 320 105 kronor, vilket utgör landstingets bidrag.

Inkomsterna i form av legosängsavgifter, poliklinikavgifter, bostadshyror m. m. beräknas till 2 330 855 kronor. Statens andel av kostnaderna skulle alltså uppgå till (11 417 627 — 7 320 105 — 2 330 855) 1 766 667 kronor eller avrundat 1 800 000 kronor.

Departementschefen.

Den föreliggande beräkningen av medelsbehovet för budgetåret 1953/54 föranleder ingen erinran från min sida. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till vissa driftkostnader vid akademiska sjukhuset i Uppsala* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 1 800 000 kronor.

[61] 59. **Bidrag till utrustning vid akademiska sjukhuset i Uppsala.** Anslag för detta ändamål är i gällande riksstat uppfört med 97 000 kronor (statsliggaren s. 970).

Yrkande.

Universitetskanslern har med skrivelse den 8 oktober 1952 överlämnat en den 20 september 1952 dagtecknad framställning från *det större akademiska konsistoriet i Uppsala* angående medel för budgetåret 1953/54 till bidrag till utrustning vid akademiska sjukhuset i Uppsala. Konsistoriet har grundat sin anslagsberäkning på en av *direktionen för akademiska sjukhuset* den 8 september 1952 gjord framställning om utverkande av medel för ändamålet. För budgetåret 1953/54 begäres ett statsbidrag å 167 000 kronor, varvid förutsättes, att Uppsala läns landsting anslår lika stort belopp.

1. Materiel för diagnostik och terapi till röntgendiagnostikavdelningen	101 480
2. Materiel för diagnostik och terapi till radioterapiavdelningen	84 149
3. Materiel för diagnostik och terapi till övriga kliniker m. m.	46 958
4. Viss utrustning av klinikerna	27 245
5. Diktafonapparater	14 000
6. Möbler	25 900
7. Diverse materiel	9 550
8. Oförutsedda utgifter	24 718
	334 000

Motiv.

1)—2) Röntgendiagnostikavdelningens utvidgning genom om- och tillbyggnad samt tillkomsten av en särskild radioterapiavdelning nödvändiggör nyanskaffning av apparatur till betydande belopp. Till röntgendiagnostikavdelningen erfordras sålunda en röntgenapparat i ersättning för en 17 år gammal utsliten sådan. Kostnaden för apparaten utgör 69 580 kronor. För omflyttning av nuvarande apparatutrustning beräknas 10 600 kronor. Dessutom bör till avdelningen anskaffas ett golvtakstativ för att möjliggöra montering av ytterligare ett röntgenrör samt 2 högbelastningsrör i ersättning för redan befintliga sådana. Kostnaderna härför uppskattas till sammanlagt 21 300 kronor.

Radioterapiavdelningen beräknas under budgetåret 1953/54 komma att inflytta i större lokaler. För att avdelningen skall fylla de anspråk, som kunna och bära ställas på densamma, är det nödvändigt med en avsevärd komplettering av utrustningen. Sålunda bör en ny djupterapiapparat anskaffas, vilken bör kombineras med s. k. Choul-apparatur, avsedd för behandling av intrakavitärt belägna tumörer, vilka f. n. icke kunna behandlas vid avdelningen. Kostnaderna för denna apparatur beräknas till 72 594 kronor. För behandling av hudtumörer föreslås inköp av en dermamobil för en kostnad av 17 200 kronor. Till avdelningen erfordras vidare 2 behandlingsbord i ersättning för 2 ålderdomliga och ohanterliga sådana, ett höj- och sänkbart behandlingsbord till komplettering av förutnämnd djupterapianläggning samt en behandlingsstol för en sammanlagd kostnad av 7 109 kronor. Vid behandling med stora stråldoser är det för undvikande av skador av största vikt att kunna kontrollmätta given dos. Erforderlig

apparatur härför utgöres av en dosimeter med inbyggd radiumstandard för 7 388 kronor. Behandlingen med radio-aktiva isotoper har kommit att användas vid ett flertal åkommor såsom vid vissa blodsjukdomar, vissa hudsjukdomar, inoperabel struma m. m. För att kunna kontrollera effekten av sådan behandling erfordras möjligheter att mäta isotopernas strålning i och utom kroppen. Kostnaden för erforderlig elektroteknisk apparatur för detta ändamål uppgår till 4 876 kronor. För transport- och monteringskostnader i samband med omflyttning av äldre röntgenapparatur beräknas 12 700 kronor. Viss i handlingarna i ärendet närmare angiven utrustning av undersöknings- och behandlingsrum erfordrar en medelsanvisning av 6 427 kronor. Slutligen beräknas 5 855 kronor för möblering och annan inredning av avdelningen. Då inom ramen för tidigare beviljat ombyggnadsanslag ett belopp av 50 000 kronor finnes disponibelt för ändamålet, utgör medelsbehovet 84 149 kronor.

3) Till kirurgiska kliniken erfordras en bronchospirometer för undersökning och behandling av thoraxkirurgiska fall, 2 inandningsapparater för penicillin samt 2 oscillometrar för en sammanlagd kostnad av 13 948 kronor. Den snabba utvecklingen inom hjärtkirurgien under senare år har medfört starkt ökade krav på exakt diagnos av medfödda hjärtfel. För att kunna säkert bedöma möjligheterna för kirurgiska åtgärder måste ofta s. k. hjärtkateterisering utföras. Kostnaden för erforderlig apparatur härför uppgår till 20 000 kronor. För lungkliniken föreslås inköp av en vinkelcentrifug för en kostnad av 800 kronor. För barnkliniken har upptagits 2 780 kronor för inköp av en apparat för ångbehandling och en bröstmjölkspump. Till kvinnokliniken behöver anskaffas en bröstmjölkspump samt vissa instrument för en kostnad av 2 330 kronor. Slutligen beräknas ett belopp av 7 100 kronor för inköp till centrallaboratoriet av en flamfotometer för utförande av vissa analyser samt en analysvåg.

4) Till kirurgiska kliniken erfordras 3 elektriska sugapparater, ett bord, ett operationsbord, ett cystoskop och en operationslampa. Kostnaden beräknas till 9 400 kronor. För lungkliniken har upptagits 3 300 kronor för inköp av 4 skärmar på hjul för isolering vid akuta infektionssjukdomar. Kvinnokliniken behöver 2 undersökningsbord för en kostnad av 3 000 kronor. För barnkliniken beräknas 8 945 kronor för inköp av en sängvåg, ett kylskåp och 20 barnsängar. För medicinska kliniken avses slutligen 2 600 kronor för inköp av en säng.

5) 7 diktafoner erfordras varav 2 för kirurgiska kliniken, en för vardera av lung- och barnklinikerna samt 3 för medicinska kliniken.

6) Med hänsyn till den avsevärda tidsrymd, som måste beräknas förflyta innan en ny medicinsk klinik kan tagas i bruk, är det nödvändigt att vidtaga vissa åtgärder för ett försättande av den nuvarande medicinska kliniken i ett någorlunda tidsenligt skick. I första hand bör härvid inköp ske

av 150 nattduksbord i utbyte mot redan befintliga bord, vilka icke längre motsvara berättigade krav på bekvämlighet.

7) En varmvattenberedare har varit i bruk sedan år 1936 och är numera utsliten. Kostnaden för en ny beredare uppgår till 7 200 kronor. Utöver den utrustning med rullstolar, som nu finnes, behöver nyanskaffning ske av 5 rullstolar. Kostnaden utgör 2 350 kronor.

8) Då det icke är lämpligt, att nödvändig och önskvärd nyanskaffning av apparatur, som kan åstadkomma snabbt tillfrisknande och därmed ur den enskildes och samhällets synpunkt minskade kostnader, måste anstå i avbidan på erforderlig medelsanvisning, är det nödvändigt, att en förhållandevis stor reserv för oförutsedda utgifter står till förfogande.

Yttrande.

Centrala sjukvårdsberedningen anför.

För radioterapiavdelningen har föreslagits inköp av en djupterapiapparat med choulapparat och en dermamobil för en sammanlagd kostnad av 89 794 kronor. Genom att kombinera en djupterapiapparat med transportabel apparat, försedd med ett choulrör och ett rör för närbestrålning, kan hela utrustningen anskaffas för 83 000 kronor. Den beräknade kostnaden för apparatur för hjärtkateterisering bör höjas från 20 000 till 22 172 kronor. För vårdavdelningarna inom den kirurgiska kliniken har föreslagits elektriska sugapparater av en typ, som avses för operationssalar. Apparater med sådan kapacitet äro emellertid icke erforderliga. Med anskaffning av nattbord till medicinska kliniken torde böra anstå i avvaktan på närmare utredning. Beträffande medel för oförutsedda behov brukar beredningen som regel tillstyrka anslag härför, dock icke till högre belopp än vad som motsvarar cirka 5 procent av utrustningskostnaden. Med anledning härav anser sig beredningen böra för ändamålet föreslå ett belopp av 13 246 kronor. Enligt beredningens mening torde på sätt, beredningen i särskild specifikation närmare angivit, anskaffning av utrustning böra ske intill ett belopp av 287 000 kronor. Statsverkets andel i kostnaderna skulle sålunda komma att utgöra 143 500 kronor.

Departementschefen.

Med hänsyn till vad centrala sjukvårdsberedningen anfört anser jag, att utrustning icke bör anskaffas för högre belopp än 287 000 kronor. Jag tillstyrker, att staten bidrager med halva kostnaden för anskaffningen under förutsättning, att Uppsala läns landsting bidrager med andra hälften. Statsverkets andel i kostnaderna skulle sålunda komma att utgöra högst 143 500 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till utrustning vid akademiska sjukhuset i Uppsala* för budgetåret 1953/54 anvisa ett reservationsanslag av 143 500 kronor.

[62] 60. Bidrag till Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar i Lund.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	930 000	1 130 595
1952/53 (statsliggaren s. 970)	1 170 000	
1953/54 (förslag)	1 410 000	

Yrkande.

Medicinalstyrelsen (skr. 1/9 1952) hemställer om ett anslag av 1 410 000 kronor.

Departementschefen.

Beträffande grunderna för detta bidrag hänvisas till 1943 års statsverksproposition (VIII s. 141—171). Anslaget kommer för nästa budgetår att belastas med förskott för och preliminär utbetalning av statsbidrag för kalenderåret 1953. Då jag icke har något att erinra mot medicinalstyrelsens beräkning av medelsbehovet, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar i Lund* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 1 410 000 kronor.

[63] 61. Bidrag till viss utrustning vid Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar i Lund.

Anslag för detta ändamål är i gällande riksstat uppfört med 26 000 kronor (statsliggaren s. 970).

Yrkande.

Direktionen för Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar i Lund (skr. 4/9 1952) hemställer om ett statsbidrag av 15 522 kronor.

1. Komplettering av utrustning till röntgendiagnostiska avdelningen I.....	8 625
2. Merkostnad för utrustning av den planerade provisoriska röntgendiagnostiska avdelningen	6 897
	15 522

Motiv.

Av ansökningshandlingarna framgår, att statsbidrag begäres med hälften av den i varje särskilt fall beräknade kostnaden samt att Malmöhus läns landsting förutsattes skola anvisa lika stort belopp.

1) För avdelningen erfordras två patienthissar, en mörkläggningsgardin, en vikedörr, kasettmaterial, två talupptagningsapparater samt utskrivningsapparat.

2) 1951 års riksdag anvisade 190 000 kronor för utrustning av den planerade provisoriska röntgendiagnostiska avdelningen. Sammanlagda medels-

behovet hade uppskattats till 380 000 kronor. Enligt de definitiva anbuden å utrustningen, vilken numera beställts, uppgår kostnaden till 393 795 kronor.

Yttrande.

Centrala sjukvårdsberedningen framhåller i fråga om utrustningen till avdelning I, att prisgranskningen icke kunnat genomföras exakt. Kostnaden synes emellertid skälig, varför det äskade beloppet ansetts böra tillstyrkas. Beträffande tilläggsanslaget å 13 795 kronor vitsordar beredningen, att viss prisförhöjning inträffat, sedan utrustningen kostnadsberäknades. Vid jämförelse med de prisförhöjningar, som inträffat i fråga om röntgenutrustningsdetaljer, synes den begärda ökningen skälig.

Departementschefen.

I enlighet med de principer, som sedan länge tillämpats vid beviljande av statsbidrag till Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar i Lund, anser jag mig böra tillstyrka, att staten bidrager med hälften av de totala utrustningskostnaderna, under förutsättning att Malmöhus läns landsting bidrager med andra hälften.

Det erforderliga statsbidraget beräknar jag i likhet med direktionen för Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar i Lund till sammanlagt 15 522 kronor eller avrundat 15 500 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till viss utrustning vid Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar i Lund* för budgetåret 1953/54 anvisa ett reservationsanslag av 15 500 kronor.

[64] 62. **Bidrag till vissa byggnadsarbeten vid Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar i Lund m. m.** För detta ändamål är i gällande riksstat uppfört ett reservationsanslag av 630 000 kronor (statsläggaren s. 971).

Yrkanden.

1. *Direktionen för Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar i Lund* (skr. 4/9 1952) hemställer om ett statsbidrag av 162 218 kronor.

a) Nya hissar inom medicinska kliniken	29 500
b) Iordningsställande av skyddsrum inom barnkliniken	8 720
c) Ombyggnadsarbeten inom öronkliniken	24 215
d) Ny hiss inom kvinnokliniken	39 000
e) Ändringsarbeten inom röntgendiagnostiska avdelningen	13 846
f) Anskaffning av varmvattenberedare till centralköket	7 850
g) Framdragande av vattenledning	5 750
h) Anordnande av ytterbelysning	14 337
i) Omläggning av belysningsnätet inom lungkliniken	4 000
j) Anläggning av väg	15 000

162 218

2. Malmöhus läns landstings hälso- och sjukvårdsberedning hemställer i två skrivelser den 30 augusti 1952 om anslag å sammanlagt 1 112 769 kronor.

a) Uppförande av barndaghem	110 000
b) Ytterligare medel för om- och tillbyggnad av kvinnokliniken.....	1 002 769

1 112 769

Av handlingarna i ärendet framgår, att statsbidrag begäres med hälften av den i varje särskilt fall beräknade kostnaden samt att Malmöhus läns landsting för de olika ändamålen anvisat eller förutsättes skola anvisa enahanda belopp.

Motiv.

1 a) 1952 års riksdag beviljade 22 500 kronor till ny hiss inom medicinska kliniken. Den totala kostnaden beräknades därvid till 45 000 kronor. Enligt numera verkställd förnyad kostnadsberäkning kommer kostnaden till följd av inträffade prisstegringar att uppgå till 79 000 kronor. För att erhålla bättre kommunikationer inom kliniken bör emellertid ytterligare en hiss installeras, så att kliniken i stället för en större hiss erhåller två mindre sådana. Merkostnaden härför uppgår till 25 000 kronor. De totala kostnaderna skulle således belöpa sig till 104 000 kronor.

1 b) Den nya barnkliniken uppfördes under åren 1948—1951. Enligt föreskrift av civilförsvarsstyrelsen måste i kliniken inrymda 4 skyddsrum snarast möjligt iordningställas. Kostnaderna för dessa arbeten, för vilka medel tidigare icke anvisats, beräknas till 17 440 kronor.

1 c) De erforderliga arbetena utgöras av anordnande av audiometerrum, vattensteriliseringsanläggning, behandlingsenheter och allergilaboratorium, uppsättande av undertak och skydd för vissa rörstammar, utökning av snabbtelefonanläggningen, anskaffande av viss rostfri inredning samt ändring av väggöppning för instrumentkast.

1 d) Hissen har varit i bruk sedan år 1917 och uppfyller icke längre kraven på driftsäkerhet.

1 e) För nyanskaffning och komplettering av utrustningen inom röntgen-diagnostiska avdelningen har av 1948 och 1949 års landsting samt 1949 års riksdag anvisats sammanlagt 280 000 kronor. I samband med utrustningens anskaffande har viss omdisponering av befintliga lokaler ägt rum. Kostnaden för dessa ändringsarbeten har utgjort 27 692 kronor.

1 f) Nuvarande varmvattenberedare har sedan länge varit bristfällig.

1 g) Vattentrycket i ledningarna på södra lasarettområdet har sedan flera år varit otillfredsställande, och tillkomsten av nya byggnader på området har medfört, att vattenförsörjningen blivit otillräcklig. Ny ledning erfordras därför.

1 h) Till anordnande av ytterbelysning på norra lasarettområdet har 1950 års landsting anvisat 24 000 kronor. Jämväl å det södra området har numera ytterbelysning anordnats till en kostnad av 28 675 kronor.

1 i) Enär numera all modern behandlings- och forskningsapparat konstruerats för växelström, bör en omläggning ske av det elektriska ledningsnätet vid lungkliniken från likström till växelström.

1 j) För erhållande av tillfredsställande kommunikationer inom norra lasarettområdet såväl mellan vissa därstädes belägna kliniker inbördes som från lasarettområdet till allmän gata bör en ny väg anläggas.

2 a) Svårigheten att erhålla kvinnlig personal till lasarettet i Lund har aktualiserat frågan om uppförande därstädes av ett barndaghem. Enligt upprättat ritningsförslag skulle hemmet förläggas på lasarettets område och kunna mottaga 30 barn. Hemmet tänkes skola inrymma ett dag- och vilrum samt ett dag- och lektrum. Därtill skulle komma vissa bilokaler såsom isoleringsrum, kapprum med tillhörande torkrum och barnvagns-garage, expedition för föreståndarinna, toaletter, kök, personalmatsal och förråd. Byggnadsföretaget har kostnadsberäknats till 220 000 kronor.

2 b) Byggnadsföretaget kostnadsberäknades år 1945 till 694 462 kronor, varav statens andel utgjorde 347 231 kronor. Statens andel har tidigare anvisats (1946 års statsverksproposition, åttonde huvudtiteln). Sedan byggnadstillstånd erhållits, har byggnadsarbetet hösten 1951 utbjudits på entreprenad. Enligt inkomna anbud kommer den sammanlagda kostnaden för byggnadsföretaget, vilket numera påbörjats, att uppgå till lägst 2 700 000 kronor. Av merkostnaden belöper 280 000 kronor på en skyddsrumsanläggning, 240 000 kronor på vissa reparationsarbeten samt 30 000 kronor på inredning av forskningslaboratorier, för vilka ändamål medel icke beräknats i den ursprungliga kostnadskalkylen. Den del av merkostnaden, som kan hänföras till inträffad prisstegring efter år 1945, uppgår således till 1 455 538 kronor.

Yttrande.

Byggnadsstyrelsen anför.

Styrelsen har från direktionen infordrat ritningar och beskrivningar, som möjliggjort att i varje fall i stort bedöma omfattningen av de av direktionen föreslagna arbetena. Direktionens kostnadsberäkning synes skälig och har icke givit styrelsen anledning till erinran.

Styrelsen ifrågasätter lämpligheten av daghemsanläggningen. Erfarenheten från andra håll har givit vid handen, att även i tider av starkare personalbrist fördelarna av en sådan anläggning icke uppväga de betydande kostnaderna för anläggningen och dess drift. Styrelsen har i andra sammanhang givit uttryck åt den uppfattningen, att barndaghem rent principiellt böra förläggas till bostadsområdena. Ritningsförslaget bör i vart fall överarbetas i fråga om såväl den totala storleken som lokalernas allmänna anordnande. Samråd bör äga rum med socialstyrelsen.

Av föreliggande ritningar rörande kvinnokliniken framgår, att om- och tillbyggnaden enligt det nu aktuella förslaget icke minst till omfattningen avsevärt skiljer sig från det förslag, som år 1946 godtogs av Kungl. Maj:t och som enligt prisläget hösten 1945 kostnadsberäknades till 694 462 kronor.

Under vederbörligt hänsynstagande till efter sistnämnda tidpunkt inträffad prisstegring å cirka 72 procent och med tillägg för anordnande av nödvändiga skyddsrum böra kostnaderna nu beräknas till sammanlagt 1 495 000 kronor.

Med hänsyn till den betydande kostnadsskillnaden hade det varit angeläget att, innan byggnadsföretaget igångsattes, i första hand ompröva lämpligheten av så betydande investeringar i den befintliga byggnaden. Av samma skäl synes man ha haft anledning att i största möjliga utsträckning tillvarataga föreliggande möjligheter till kostnadsbesparande inskränkningar i byggnadsprogrammet. Sålunda kan nödvändigheten av vissa arbeten ifrågasättas. Detta gäller bl. a. ombyggnaden av vindsvåningar i norra flygeln samt källarvåningens utnyttjande. Inredningen av förlossningsavdelningen i källarens norra del innebär synnerligen kostnadskrävande ingrepp. Slutligen må framhållas, att förslaget omfattar även vissa underhållsåtgärder.

Styrelsen föreslår för sin del, att de byggnadsåtgärder, som, med undantag för anordnandet av nödvändiga skyddsrum, tillkommit utöver det av Kungl. Maj:t godtagna förslaget och för vilka kostnaderna uppskattas till (2 700 000 — 1 495 000) 1 205 000 kronor, göras till föremål för ytterligare överväganden och prövning i vanlig ordning. I detta sammanhang synes också närmare böra utredas, i vad mån nu föreslagna arbeten innefatta jämväl sådana åtgärder av underhållskaraktär, för vilka bidrag normalt utgår i annan ordning än här avsetts.

Departementschefen.

I enlighet med de principer, som sedan länge tillämpats vid beviljande av statsbidrag till Malmöhus läns landstings sjukvårdsinrättningar i Lund, anser jag mig böra tillstyrka, att staten bidrager med halva kostnaden för nya hissar inom medicinska kliniken, för iordningställande av skyddsrum inom barnkliniken, för ombyggnadsarbeten inom öronkliniken, för ny hiss inom kvinnokliniken, för ändringsarbeten inom röntgendiagnostiska avdelningen, för anskaffning av varmvattenberedare, för framdragande av vattenledning, för anordnande av ytterbelysning, för omläggning av belysningsnätet inom lungkliniken samt för anläggning av väg. Mot kostnadsberäkningarna för dessa arbeten har jag icke funnit anledning till erinran. Jag anser mig däremot icke f. n. kunna tillstyrka statsbidrag för uppförande av ett barndaghem. Såsom byggnadsstyrelsen framhållit synes föreliggande ritningsförslag böra göras till föremål för överarbetning såväl beträffande den totala storleken som lokalernas allmänna anordnande. Jag förutsätter, att Malmöhus läns landsting vid det fortsatta ritningsarbetet samråder med byggnadsstyrelsen och socialstyrelsen.

Vad slutligen angår hälso- och sjukvårdsberedningens hemställan om ett tilläggsanslag av 1 002 769 kronor för om- och tillbyggnad av kvinnokliniken vill jag erinra, att 1946 års riksdag beviljade statsbidrag för detta byggnadsföretag med 347 231 kronor. Arbetena kostnadsberäknades då till 694 462 kronor. Beredningen har sedermera antagit entreprenadanbud, som

med något mer än 2 milj. kronor överstigit den tidigare kostnadsberäkningen. Av merkostnaden belöper icke mindre än 550 000 kronor på ändamål, som tidigare icke prövats av statsmakterna. Med anledning härav finner jag det angeläget framhålla, att beredningens framställning om ytterligare bidrag bort göras före byggnadsarbetenas igångsättande. I likhet med byggnadsstyrelsen anser jag mig böra tillstyrka, att staten tills vidare lämnar bidrag endast till täckande av prisstegringen sedan år 1945 och kostnaden för anordnande av skyddsrum. Statens andel i dessa utgifter beräknar jag till högst 400 000 kronor. Jag förutsätter, att landstinget under det fortsatta arbetet samråder med byggnadsstyrelsen, varvid bör undersökas vilka begränsningar i byggnadsarbetena, som är möjliga utan att syftet med byggnadsföretaget förfelas.

Det sammanlagda medelsbehovet skulle alltså uppgå till (29 500 + 8 720 + 24 215 + 39 000 + 13 846 + 7 850 + 5 750 + 14 337 + 4 000 + 15 000 + 400 000) 562 218 kronor, vilket belopp torde kunna avrundas till 562 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till vissa byggnadsarbeten vid Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar i Lund m. m.* för budgetåret 1953/54 anvisa ett reservationsanslag av 562 000 kronor.

[65] 63. **Bidrag till Malmö allmänna sjukhus.** Anslag för detta ändamål är i gällande riksstat uppfört med 5 440 000 kronor (statsliggaren s. 971).

Genom beslut den 3 oktober 1952 har Kungl. Maj:t godkänt avtal mellan staten, å ena, samt Malmö stad, å andra sidan, angående anordnande av medicinsk undervisning vid Malmö allmänna sjukhus. Enligt detta avtal, beträffande vars närmare innehåll torde få hänvisas till propositionen nr 148/1952 (s. 38—41 och 46), skall staten bidraga med en tredjedel av löne- och pensionskostnaderna för viss läkarpersonal vid de genom avtalet upplåtta anläggningarna. För byggnader, som tillkommit eller må tillkomma efter den 30 juni 1950 och som tagas i anspråk för undervisnings- och forskningsändamål, skall staten härjämte erlægga byggnads- och utrustningsbidrag med 25 procent av de verkliga totalkostnaderna för anläggningarnas färdigställande och utrustning. Bidrag med 25 procent av de verkliga totalkostnaderna skall jämväl utgå till efter den 30 juni 1950 verkställda ombyggnads-, ändrings- och förbättringsarbeten å byggnader, använda för undervisnings- och forskningsändamål, i den mån fråga ej är om årligt underhåll, ävensom för utrustning i samband härmed. Staten skall vidare årligen bidraga med ett belopp, motsvarande 10 procent av den del av sjukhusets driftkostnader, som efter antalet vård dagar belöper på samtliga undervisningsklinikers vårdplatser. Slutligen åligger det staten att utgiva ersättning med 25 procent av anskaffningskostnaden för utrustning, som tillkommit utan samband med byggnadsarbete.

Enligt uppgifter, som under hand kommit mig tillhanda, beräknas statens bidrag för läkarlöner under kalenderåret 1953 till 400 000 kronor. De totala driftkostnaderna uppskattas till 20 735 000. Sedan totalkostnaden minskats med vissa löne- och pensionskostnader, har återstoden, 19 535 000 kronor, dividerats med totalantalet vård dagar, som uppskattas till 377 000. Kvoten 51 kronor 81 öre utgör kostnaden per vård dag. Då antalet vård dagar vid undervisningsklinikerna uppskattas till 222 000, skulle den på dessa kliniker belöpande delen av sjukhusets driftkostnader utgöra $222\,000 \times 51$ kronor 81 öre eller 11 501 820 kronor. Eftersom staten enligt avtalet har att bidraga till dessa driftkostnader med 10 procent, kommer det för nästa budgetår erforderliga statsbidraget att utgöra 1 150 182 kronor eller avrundat 1 150 000 kronor.

Enligt vad jag vidare inhämtat har arbetena på uppförande av nybyggnad för den medicinska polikliniken numera fortskridit så långt, att anläggningen beräknas bli färdigställd under loppet av år 1953. Kostnaden för uppförande och utrustning av polikliniken har av staden preliminärt beräknats till sammanlagt omkring 4 853 000 kronor. Med hänsyn till tidigare medelsanvisning skulle under år 1953 för ifrågavarande byggnadsföretag erfordras 2 300 000 kronor. För anordnande av en plastikkirurgisk avdelning samt anskaffande av utrustning till såväl denna avdelning som till lobotomiverksamhet och ett nyinrättat laboratorium å röntgendiagnostiska avdelningen beräknas ett medelsbehov av 305 000 kronor. Sammanlagt skulle alltså för byggnader och utrustning erfordras ett belopp av $(2\,300\,000 + 305\,000)$ 2 605 000 kronor eller avrundat 2 600 000 kronor, varav statens andel utgör 650 000 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet för nästa budgetår skulle sålunda uppgå till $(400\,000 + 1\,150\,000 + 650\,000)$ 2 200 000 kronor.

Jag får därför hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till Malmö allmänna sjukhus* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 2 200 000 kronor.

[66] 64. **Bidrag till anordnande av klinisk undervisning i epidemiologi vid epidemisjukhuset i Stockholm.** Anslag för detta ändamål är i gällande riksstat uppfört med 79 000 kronor (statsliggaren s. 971).

Genom beslut den 3 oktober 1952 uppdrog Kungl. Maj:t åt kommissionen för förhandlingar rörande karolinska sjukhusets fortsatta utbyggande m. m. att å statens vägnar upptaga förhandlingar med Stockholms stad om ändring i nu gällande avtal angående anordnande av klinisk undervisning i epidemiologi vid epidemisjukhuset i Stockholm i syfte att utöka antalet utbildningsplatser vid sjukhuset. Förhandlingarna har nu slutförts. Då ärendet emellertid ännu icke färdigberetts, torde anslaget i riksstatsförslaget

för nästa budgetår böra upptagas med ett allenast preliminärt beräknat belopp. Anslaget torde därvid uppföras med 43 000 kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Bidrag till anordnande av klinisk undervisning i epidemiologi vid epidemisjukhuset i Stockholm* för budgetåret 1953/54 beräkna ett förslagsanslag av 43 000 kronor.

[67] 65. **Bidrag till Göteborgs stad till driften av för undervisningsändamål upplåtna sjukhus.** Anslag för detta ändamål är i gällande riksstat uppfört med 635 000 kronor (statsläggaren s. 971).

Jämlikt gällande avtal mellan staten och Göteborgs stad angående anordnande av en medicinsk högskola i Göteborg (se prop. 221/1948) skall staten såsom bidrag till driften av för undervisningsändamål upplåtta sjukhus årligen erlägga 10 procent av den del av driftkostnaden vid resp. sjukhus, som efter antalet vård dagar belöper på för undervisningen disponerade vårdplatser. Den driftkostnad, som lägges till grund för beräkningen av statens bidrag, skall omfatta följande utgifter: avlöningar, pensioner m. m. till personal, som icke är uppförd på den medicinska högskolans stat, expeditjonskostnader, diverse, läkemedel, förbrukningsartiklar m. m. för sjukvården, kosthåll, värme, elektrisk energi, lyse och vatten, tvätt och renhållning, inventariers underhåll och komplettering, fastigheters underhåll samt hyror. Summan av angivna utgifter fördelas på summan av vård dagarna vid resp. sjukhus. Den sålunda erhållna kostnaden per vård dag (dagkostnaden) lägges till grund för beräkningen av statens bidrag under iakttagande av att den icke må överstiga medeldagkostnaden för samma år vid undervisningssjukhusen. Undantagna från nu ifrågavarande driftbidrag äro vissa i avtalet angivna vårdplatser.

Yrkande.

Universitetskanslern har med skrivelse den 26 september 1952 överlämnat en den 22 augusti 1952 dagtecknad framställning från *organisationskommittén för medicinska högskolan i Göteborg* om anvisande av erforderliga medel för budgetåret 1953/54. Kanslern har hemställt om en medelsanvisning av 1 950 000 kronor.

Motiv.

Under år 1953 kommer undervisning att äga rum vid medicinska kliniker I och II, kirurgiska klinikerna I och II samt ögonkliniken. Under förutsättning av statsmakternas bifall till ett av organisationskommittén framlagt förslag om inrättande fr. o. m. den 1 juli 1953 vid högskolan av

en professur i ettvarrt av följande ämnen, nämligen i obstetrik och gynekologi, neurologi, psykiatri-, öron-, näs- och halssjukdomar samt dermatovenereologi, kommer under år 1953 undervisning jämväl att meddelas vid kvinnokliniken II, neurologiska kliniken, psykiatriska kliniken, öronkliniken och dermatovenereologiska kliniken under fyra månader. Det officiella platsantalet på de berörda klinikerna uppgår till, för medicinska klinikerna I och II 206 resp. 148, för kirurgiska klinikerna I och II 191 vardera, för ögonkliniken 35, för kvinnokliniken II 99, för neurologiska kliniken 63, för psykiatriska kliniken 88, för öronkliniken 62 samt för dermatovenereologiska kliniken 82. Antalet underhållsdagar vid nämnda kliniker med undantag för den dermatovenereologiska kliniken beräknas till 319 479. Antalet underhållsdagar vid den dermatovenereologiska kliniken uppskattas till 10 004. Dagkostnaden enligt avtalet beräknas för år 1953 vid sistnämnda klinik till 35 kronor samt vid övriga kliniker till 60 kronor. Statens andel av de totala driftkostnaderna utgör i enlighet härmed 10 procent av $(319\,479 \times 60 + 10\,004 \times 35)$ 19 518 880 eller i runt tal 1 950 000 kronor.

Departementschefen.

Såsom framgår av organisationskommitténs framställning har kommittén vid sina anslagsberäkningar utgått från en dagkostnad av 35 kronor vid den dermatovenereologiska kliniken och 60 kronor vid övriga kliniker. Det synes mig emellertid kunna ifrågasättas, huruvida man vid driftbidragets beräkning har anledning räkna med en så hög kostnad per vård dag som 60 kronor. Enligt gällande avtal må vid beräkningen av statens bidrag kostnaden per vård dag icke överstiga medeldagkostnaden för samma år vid undervisningssjukhusen. Med undervisningssjukhus avses i detta sammanhang karolinska sjukhuset, serafimerlasarettet, akademiska sjukhuset i Uppsala och Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar i Lund. Vid karolinska sjukhuset och serafimerlasarettet, som uppvisar den största dagkostnaden, uppgick kostnaden per vård dag år 1951 till 46 kronor 42 öre resp. 43 kronor 62 öre. Med hänsyn härtill torde en något lägre dagkostnad än den av organisationskommittén angivna böra läggas till grund vid beräkningen av medelsbehovet för nästa budgetår. Jag föreslår, att dagkostnaden för samtliga kliniker med undantag av den dermatovenereologiska beräknas till 50 kronor. I enlighet härmed skulle statens andel av de totala driftkostnaderna utgöra 10 procent av $(319\,479 \times 50 + 10\,004 \times 35)$ 16 324 090 eller i runt tal 1 600 000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till Göteborgs stad till driften av för undervisningsändamål upplåttna sjukhus* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 1 600 000 kronor.

Övriga egentliga sjukvårdsanstalter.

[68] 66. Vissa bidrag till lasarett m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	15 800	15 774
1952/53 (statsliggaren s. 971)	15 800	
1953/54 (förslag)	12 200	

Genom beslut den 15 maj 1952 har Kungl. Maj:t uppdragit åt en särskild utredningsman att med beaktande av vad statsutskottet anfört i utlåtande nr 11/1952 p. 53 verkställa en översyn av anslaget samt framlägga de förslag till åtgärder, vartill utredningen må föranleda. Utredningen är ännu icke avslutad.

Från anslaget har tidigare till stiftelsen Danviks hospital utgått ett årligt belopp av 3 670 kronor. I skrivelse den 6 april 1949 hemställde direktionen över stiftelsen, att Kungl. Maj:t måtte befria stiftelsen från den stiftelsen åvilande skyldigheten att till psykiatriska sjukhuset i Stockholm utgiva en årlig avgift av 14 000 kronor. Sedan direktionen härefter anmält, att stiftelsen fr. o. m. den 1 juli 1952 avstode från ersättningen å 3 670 kronor under förutsättning att densamma fr. o. m. den 1 juli 1952 befriades från skyldigheten att utgiva förutnämnda avgift till psykiatriska sjukhuset, har Kungl. Maj:t genom beslut den 30 juni 1952 befriat stiftelsen från sagda skyldighet. Med hänsyn härtill synes ifrågavarande anslag för nästa budgetår böra nedräknas med i runt tal 3 600 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa bidrag till lasarett m. m.* för budgetåret 1953/54 anvisa ett anslag av 12 200 kronor.

[69] 67. Bidrag till uppförande eller inrättande av barnavdelningar vid lasarett m. m. Anslag för detta ändamål är i gällande riksstat uppfört med 100 kronor (statsliggaren s. 972). Vid ingången av budgetåret 1952/53 fanns en reservation på anslaget av 622 983 kronor.

Yrkande.

Medicinalstyrelsen (skr. 1/9 1952) föreslår, att anslaget uppföres med 200 000 kronor.

Motiv.

Efter frånräknande av ett beviljat men ej utbetalat bidrag finnes på anslaget ett disponibelt belopp av 500 583 kronor. Antalet hos styrelsen inneliggande ansökningar uppgår till åtta, avseende statsbidrag med tillhoppa 945 500 kronor. Härjämte finnes en barnavdelning, för vilken byggnadstillstånd kan antagas bli beviljat, men för vars anordnande statsbidrag

ännu icke sökts. För avdelningen beräknas 110 000 kronor. Om statsbidrag skulle beviljas för alla nu nämnda företag föreligger ett medelsbehov av (945 500 + 110 000 — 500 583) 554 917 kronor. Enär tvekan kan råda, huruvida bidrag kan beviljas i samtliga fall, anser styrelsen dock tillfyllest, att ett anslag av 200 000 kronor anvisas.

Departementschefen.

Medicinalstyrelsens beräkning föranleder i och för sig ingen erinran från min sida. Jag anser emellertid, att den disponibla behållningen på anslaget skall vara tillräcklig för de ansökningar, vilka kan beräknas bli behandlade före utgången av nästa budgetår. Med hänsyn härtill finner jag mig böra förorda, att anslaget uppföres allenast med ett formellt belopp.

Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till uppförande eller inrättande av barnavdelningar vid lasarett m. m.* för budgetåret 1953/54 anvisa ett reservationsanslag av 100 kronor.

[70] 68. Bidrag till driften av barnavdelningar vid lasarett m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	700 000	691 264
1951/52	750 000	801 017
1952/53 (statsliggaren s. 972)	800 000	
1953/54 (förslag)	900 000	

Yrkande.

Medicinalstyrelsen (skr. 1/9 1952) föreslår, att anslaget höjes med 100 000 kronor.

Motiv.

Enligt av styrelsen hittills fattade beslut kan bidrag beräknas utgå för 1 314 vårdplatser under år 1953, motsvarande ett sammanlagt bidragsbelopp av 853 215 kronor. På grund av den genom kungörelsen nr 230/1946 vidtagna ändringen i bidragsgrunderna beräknas ytterligare 27 f. n. drivna vårdplatser bliva berättigade till bidrag med ett sammanlagt belopp av 17 820 kronor. Enär nybyggnad för barnavdelning vid lasarettet i Lund tagits i bruk den 16 april 1951, bör bidrag beräknas för ytterligare 99 vårdplatser, motsvarande ett belopp av 65 340 kronor. I enlighet härmed skulle alltså det sammanlagda medelsbehovet uppgå till (853 215 + 17 820 + 65 340) 936 375 kronor. Med hänsyn härtill bör anslaget för nästa budgetår icke upptagas till lägre belopp än 900 000 kronor.

Departementschefen.

Mot medicinalstyrelsens beräkning av medelsbehovet för nästa budgetår har jag intet att erinra.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till driften av barnavdelningar vid lasarett m. m.* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 900 000 kronor.

[71] 69. **Bidrag till uppförande eller inrättande av tuberkulossjukvårdsanstalter.** Anslag för detta ändamål är i gällande riksstat uppfört med 100 kronor (statsliggaren s. 972). Vid ingången av budgetåret 1952/53 fanns en reservation å anslaget av 1 265 592 kronor.

Yrkande.

Medicinalstyrelsen (skr. 1/9 1952) hemställer om ett anslag av 1 000 000 kronor.

Motiv.

Ett belopp av 306 393 kronor beräknas vara disponibelt för att tillgodose andra ansökningar än sådana, som redan beviljats.

Styrelsen har med tillstyrkan överlämnat en framställning om bidrag med 775 000 kronor till uppförande av ny köksbyggnad m. m. vid Apelvikens kustsanatorium.

I skrivelse den 15 december 1951 har styrelsen för föreningen kustsanatoriet Apelviken hemställt om anvisande av 52 000 kronor till utförande av en vattenbassäng för behandling av barnförlammningspatienter. I skrivelse den 6 juni 1952 har medicinalstyrelsen föreslagit, att för detta ändamål måtte beräknas 54 000 kronor. Styrelsen understryker behovet av att en för eftervård av barnförlammningspatienter ändamålsenlig vattenbassäng anordnas vid sanatoriet. Byggnadsstyrelsen och centrala sjukvårdsberedningen ha icke haft något att erinra mot förslaget. Såsom villkor för statsbidragets utgående bör bl. a. gälla, att byggnadsarbetet utföres under kontroll av person med av byggnadsstyrelsen godkänd kompetens ävensom att bassängen efter färdigställandet skall avsynas av dylik person.

I skrivelse den 30 december 1949 har direktionen för Kronprinsessan Victorias kustsanatorium hemställt, att av de medel, som 1947 års riksdag beviljade för uppförande av ny barnavdelning, 434 000 kronor måtte få användas för vissa förbättrings- och moderniseringsarbeten. I skrivelse den 6 oktober 1950 har medicinalstyrelsen föreslagit, att för ändamålet beräknas 525 000 kronor enligt följande:

a) Om- och tillbyggnad av operations-, röntgen- och undersökningsavdelning, inredande av vårdavdelning med 21 vårdplatser samt omläggning av avloppsledningar	400 000
b) utbytande av uppvärmningssystem med lågtrycksånga mot uppvärmning med pumpvarmvatten	77 000
c) omläggning av högspänningsställverket	12 000
d) sammanslagning av riks- och lokaltelefonnätet till en telegrafverkets automatiska abonnentväxel	22 000
e) uppförande av växthus	14 000

Summa kronor 525 000

Minskningen av barnavdelningen till 21 platser har föranletts av att nedgången i tuberkulosfrekvensen gjort sig särskilt märkbar i fråga om barnklientelet.

Såsom villkor för statsbidragets utgående bör bl. a. gälla, att byggnadsarbetena utföras enligt i ärendet företedda ritningar och beskrivningar med iakttagande av de ändringar, som byggnadsstyrelsen och centrala sjukvårdsberedningens arbetsutskott påkallat.

Förslaget om ändrad användning av tidigare anvisade medel har hittills bifallits endast såtillvida, att 1952 års riksdag anvisat 22 000 kronor för sammanslagning av riks- och lokaltelefonnätet till en telegrafverkets automatiska abonnentväxel. Medicinalstyrelsen hemställer, att återstoden (525 000 — 22 000) 503 000 kronor jämte 1 005 kronor för täckande av ökade kostnader för telefonväxeln anvisas.

Sedan utredningen rörande om- och tillbyggnad av Solhems sjukhus slutförts, föreslår medicinalstyrelsen att 525 000 kronor anvisas för genomförande av den första etappen av föreliggande byggnadsprojekt. Enligt styrelsens uppfattning bör sjukhuset ombildas till en ortopedisk avdelning för Älvsborgs län. En förutsättning för att förhandlingar härom med vederbörande landsting skola leda till ett gynnsamt resultat är, att sjukhuset förses med erforderliga vårdmöjligheter.

Styrelsen har mottagit ansökningar om bidrag för anordnande av nya vårdplatser *dels* vid länssanatoriet Lugnet med 16 000 kronor, *dels ock* vid lasarettet i Värnamo med 60 000 kronor.

Hos styrelsen inneliggande ansökningar om medgivande att nedlägga vissa tuberkulossjukvårdsanstalter kunna beräknas medföra återleverans av 61 800 kronor.

Enligt statsbidragssakkunnigas för hälso- och sjukvården förslag skulle bidrag till uppförande eller inrättande av lungtuberkulosanstalter icke längre utgå. Då de lungtuberkulosanstalter, till vilkas anordnande bidrag här beräknats, redan helt eller delvis iordningställt och ansökningar om bidrag härtill redan föreligga, bör ett genomförande av sakkunnigförslaget icke utgöra hinder för bifall till ansökningarna.

Det sammanlagda medelsbehovet beräknas till (775 000 + 54 000 + 503 000 + 1 005 + 525 000 + 16 000 + 60 000 — 61 800 — 306 393) 1 565 812 kronor, vilket belopp med hänsyn till byggnadssvårigheter och onormal eftersläpning i fråga om statsbidragens utbetalande synes kunna avrundas nedåt till 1 000 000 kronor.

Departementschefen.

Som en följd av den under senare år inträffade nedgången i tuberkulosfrekvensen föreligger vid såväl Apelvikens som Kronprinsessan Victorias kustsanatorier ett icke ringa överskott på vårdplatser. Vid Apelvikens kustsanatorium, som har 371 vårdplatser, utgjorde medelbeläggningen under tiden den 1 januari—31 oktober 1952 240 patienter, medan Kronprinsessan Victorias kustsanatorium med 223 vårdplatser under samma tid hade en medelbeläggning av 177 patienter. Med hänsyn till den minskade tuberkulosfrekvensen synes det mig kunna ifrågasättas, huruvida behov föreligger att framdeles bibehålla båda ifrågavarande sanatorier vid deras uppgift att tjäna som vårdanstalter för kirurgisk tuberkulos. I syfte att vinna klarhet härutinnan har jag nyligen uppdragit åt medicinalstyrelsen att i

samråd med vederbörande styrelse och direktion samt särskild sakkunnig utreda frågan angående den framtida användningen av dessa sanatorier. Innan resultatet av denna utredning föreligger, anser jag det icke böra ifrågakomma att anvisa medel för vare sig uppförande av ny köksbyggnad vid Apelvikens kustsanatorium eller för angivna byggnadsarbeten vid Kronprinsessan Victorias kustsanatorium. Däremot finner jag mig på av medicinalstyrelsen anförda skäl böra tillstyrka förslaget, att medel anvisas för utförande av en vattenbassäng vid Apelvikens kustsanatorium. Kostnaderna härför beräknar jag till 54 000 kronor. För täckande av merkostnader för telefonväxel vid Kronprinsessan Victorias kustsanatorium synes vidare böra anvisas 1 000 kronor.

Vad angår förslaget om medelsanvisning för om- och tillbyggnad av Solhems sjukhus i Borås vill jag meddela, att förhandlingar f. n. pågår med härav berörda parter angående ett eventuellt överlåtande av sjukhuset till landstinget. Därest dessa förhandlingar skulle visa sig leda till en ur statsmakternas synpunkt acceptabel lösning av frågan om sjukhusets framtida ställning, torde jag få underställa riksdagen förslag i ämnet. Någon anslagstilldelning för byggnadsarbeten vid sjukhuset torde därför icke nu böra ifrågakomma.

Jag förordar, att medel i viss utsträckning beräknas för att tillgodose framställningar om bidrag till anordnande av nya vårdplatser för lungtuberkulos. För detta ändamål synes ett belopp av 80 000 kronor vara erforderligt. Å andra sidan torde man kunna räkna med återleveranser till statsverket av omkring 62 000 kronor i samband med att vissa anstalter nedläggas.

Det sammanlagda medelsbehovet skulle alltså uppgå till (54 000 + 1 000 + 80 000 — 62 000) 73 000 kronor. Då emellertid ett belopp av 306 393 kronor finnes disponibelt å anslaget, är det ej erforderligt att ytterligare medel anvisas för nästa budgetår. Anslaget torde därför böra uppföras med allenast ett formellt belopp. Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) medgiva, att föreningen kustsanatoriet Apelviken må för bestridande av kostnaderna för anordnande av en vattenbassäng komma i åtnjutande av statsbidrag med högst 54 000 kronor;

b) medgiva, att föreningen Kronprinsessan Victorias kustsanatorium i Barkåkra må för bestridande av merkostnad för en automatisk telefonväxel komma i åtnjutande av statsbidrag med 1 000 kronor;

c) till *Bidrag till uppförande eller inrättande av tuberkulossjukvårdsanstalter* för budgetåret 1953/54 anvisa ett reservationsanslag av 100 kronor.

[72] 70. Bidrag till driften av anstalter för lungtuberkulos.

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	4 600 000	4 593 590
1951/52	4 700 000	4 492 802
1952/53 (statsliggaren s. 972)	4 600 000	
1953/54 (förslag)	4 400 000	

Yrkande.

Medicinalstyrelsen (skr. 1/9 1952) föreslår, att anslaget nedsättes med 200 000 kronor.

Motiv.

Inom styrelsen har upprättats en tablå, angivande det högsta antal vårdplatser, för vilket bidrag enligt gällande bidragskungörelse kan förväntas ifrågakomma, ävensom de belopp, till vilka bidragen beräknas uppgå. Förhöjt bidrag beräknas för anstalter inom Gotlands, Blekinge, Väster-norrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län. Inom nämnda län har nämligen medeltalet för tuberkulosdödligheten under femårsperioden 1946—1950 med mera än 25 procent överstigit medeltalet för riket under samma period; sistnämnda medeltal utgjorde 0,40 på 1 000 invånare. (Jfr 3 § 2 mom. statsbidragskungörelsen). Bidragens slutsumma uppgår till 6 234 126 kronor.

Vidare beräknas bidrag för sammanlagt 330 av landstingen i Stockholms, Gotlands, Örebro, Västmanlands, Gävleborgs och Västernorrlands län ävensom Stockholms stad förhyrda vårdplatser å jubileumsfondens sanatorier. Härför erfordras ett belopp av 282 546 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet uppgår alltså till högst (6 234 126 + 282 546) 6 516 672 kronor.

Medelsbehovet för budgetåret 1951/52 uppskattades av styrelsen till högst 6 765 588 kronor, medan nettoutgifterna uppgått till allenast 4 492 802 kronor, och alltså understigit det beräknade maximala medelsbehovet med cirka 34 procent. Med hänsyn såväl härtill som till belastningen å anslaget under senast förflutna budgetår anser styrelsen tillfyllest, att anslaget för budgetåret 1953/54 upptages till 4 400 000 kronor.

Departementschefen.

I enlighet med medicinalstyrelsens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till driften av anstalter för lungtuberkulos* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 4 400 000 kronor.

[73] 71. Bidrag till driften av anstalter för kirurgisk tuberkulos.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	2 975 000	3 483 696
1952/53 (statsliggaren s. 973)	4 650 000	
1953/54 (förslag)	3 450 000	

Yrkande.

Medicinalstyrelsen (skr. 1/9 1952) föreslår, att anslaget nedsättes med 1 200 000 kronor.

Motiv.

Utgifterna under budgetåret 1951/52 fördelade sig sålunda:

Driftbidrag enligt gällande kungörelse	549 941
Bidrag till stödjebandage	60 294
Bidrag till täckande av driftunderskott	1 942 139
	<hr/>
	Summa kronor 2 552 374

Det å anslaget utestående förskottet ökade under samma budgetår med 931 322 kronor, varför nettobelastningen uppgått till (2 552 374 + 931 322) 3 483 696 kronor.

Inom styrelsen har upprättats en tablå upptagande de anstalter, för vilka *driftbidrag* kan förväntas ifrågakomma, ävensom de belopp, till vilka bidragen för varje anstalt beräknas högst uppgå. Tablån, som avser beläggningen på de enskilda anstalterna under tiden den 1 april 1953—31 mars 1954 samt på övriga anstalter under kalenderåret 1953, upptager ett sammanlagt bidragsbelopp av 918 705 kronor. Med hänsyn till att 146 vårdplatser vid Apelvikens kustsanatorium och kronprinsessan Victorias kustsanatorium i Barkåkra ställts till förfogande för eftervård av barnförämningspatienter bör beloppet minskas med 173 192 kronor till 745 513 kronor. Då skillnaden mellan det beräknade maximibeloppet och det faktiskt utbetalade beloppet för budgetåret 1951/52 uppgick till ungefär 25 procent, anser emellertid styrelsen det för nästa budgetår beräknade maximibeloppet 745 513 kronor kunna reduceras till i runt tal 560 000 kronor.

Utgifterna för *bidrag till stödjebandage och proteser*, som under de två senaste budgetåren uppgått till 51 741 kronor och 60 294 kronor, beräknas till 60 000 kronor.

Till *bidrag till täckande av driftunderskott* vid enskilda anstalter har Kungl. Maj:t för år 1950 beviljat statsbidrag med sammanlagt 1 942 139 kronor, vilket belopp utbetalats under budgetåret 1951/52. För år 1951 och första halvåret 1952 kan statsbidrag beräknas utgå med 4 400 000 kronor. I de av Kungl. Maj:t för budgetåret 1952/53 fastställda inkomst- och utgiftsstaterna beräknas driftunderskotten uppgå till sammanlagt 3 331 680 kronor. Vid Styrso kustsanatorium har avvecklingen av den tidigare bedrivna

verksamheten icke slutförts, varför uppgift saknas angående driftunderskottet för denna anstalt. Täckning för det driftunderskott, som eventuellt kommer att uppstå för tiden efter den 1 juli 1952, förutsättes komma att belasta ifrågavarande anslag för nästa budgetår. Enär någon mera noggrann beräkning av detta underskott svårligen låter sig göra och då kostnaden kan antagas bli förhållandevis ringa, har något belopp för ändamålet emellertid icke upptagits av styrelsen. Å andra sidan skall den del av driftunderskottet vid Apelvikens och kronprinsessan Victorias kustsanatorier, som är att hänföra till kostnaderna för vården av barnförslammingspatienter, eller i runt tal 490 000 kronor, bestridas från anslaget till bidrag till vanförestalter m. m. För täckande av driftunderskottet vid de enskilda anstalterna för kirurgisk tuberkulos under budgetåret 1952/53 synes sålunda böra upptagas ett belopp av (3 331 680 — 490 000) 2 841 700 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet uppgår alltså till (560 000 + 60 000 + 2 841 700) 3 461 700 kronor, vilket belopp — med hänsyn till de osäkra faktorer som påverka anslagsbelastningen — torde kunna avrundas nedåt till 3 450 000 kronor.

Departementschefen.

Mot medicinalstyrelsens beräkning av medelsbehovet för nästa budgetår har jag intet att erinra.

Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till driften av anstalter för kirurgisk tuberkulos* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 3 450 000 kronor.

[74] 72. Bidrag till resor för vissa patienter vid kustsanatorierna m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	60 000	77 640
1952/53 (statsliggaren s. 973)	60 000	
1953/54 (förslag)	60 000	

Yrkande.

Medicinalstyrelsen (skr. 1/9 1952) föreslår, att anslaget uppföres med oförändrat belopp.

Motiv.

Belastningen budgetåret 1951/52 omfattar ett par utbetalade statsbidrag för längre tid än ett år. Då för innevarande budgetår anvisat belopp beräknas motsvara medelsbehovet, synes anslaget böra uppföras med oförändrat belopp.

Departementschefen.

I enlighet med medicinalstyrelsens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till resor för vissa patienter vid kustsanatorierna m. m.* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 60 000 kronor.

[75] 73. **Bidrag till byggnadsarbeten vid folksanatorierna.** Under detta anslag har under en följd av år på grund av framställningar i varje särskilt fall medel anvisats för byggnadsarbeten vid jubileumsfondens sanatorier. För innevarande budgetår har anvisats ett reservationsanslag av 324 000 kronor (statsliggaren s. 974).

Yrkande.

Överstyrelsen för Konung Oscar II:s jubileumsfond (skr. 25/8 1952) har hemställt om ett anslag av 302 000 kronor. Det äskade beloppet fördelar sig på sätt framgår av följande uppställning.

<i>Hessleby sanatorium.</i>	
Ändringar inom läkaravdelningen.....	35 000
Tvättställ i hel- och halvskilda rum	19 000
<i>Hälshulls sanatorium.</i>	
Utökning av köksavdelningen m. m.	60 000
Ytterligare medel för uppförande av ett bostadshus för gift personal m. m.	38 000
<i>Österåsens sanatorium.</i>	
Ytterligare medel för uppförande av ett bostadshus för sköterskor	135 000
Ytterligare medel för uppförande av underläkarbostad	15 000
	302 000

Motiv.

I skrivelse den 16 september 1947 hemställde överstyrelsen om statsbidrag till bl. a. följande byggnadsarbeten vid Hessleby sanatorium, nämligen ändringar inom läkaravdelningen, avseende i första hand anskaffande av en ny röntgenanläggning, ombyggnad av bottenvåningen i östra paviljongen samt anordnande av tvättställ i hel- och halvskilda rum. Arbetena beräknades draga en kostnad av sammanlagt 135 800 kronor. 1949 års riksdag anvisade 61 800 kronor för anskaffande av en ny röntgenanläggning och för erforderliga ändringsarbeten inom röntgenavdelningen. Bidrag till övriga föreslagna arbeten har däremot ännu icke beviljats. Behovet av dessa ändringsarbeten kvarstår emellertid alltjämt. Sanatoriets underläkare saknar sålunda fortfarande eget expeditjonsrum. Ett dylikt bör snarast möjligt anordnas inom läkaravdelningen. Därjämte bör apoteket erhålla ett särskilt rum. Bristen på tvättställ i de hel- och halvskilda rummen, vilka i stor utsträckning disponeras såsom isoleringsrum för svårt sjuka,

är ur arbetssynpunkt synnerligen besvärande och bör snarast avhjälpas. Med en ombyggnad av bottenvåningen i östra paviljongen synes däremot tills vidare kunna anstå. Inredning av arbetsrum för underläkaren och särskilt rum för apotek samt anordnande av tvättställ beräknades år 1947 draga en kostnad av 54 000 kronor. Då överstyrelsen räknar med möjligheten att kunna avsevärt begränsa omfattningen av ändringsarbetena inom läkaravdelningen, anser sig styrelsen — oavsett den inträdda stegringen av byggnadskostnaderna — icke böra nu ifrågasätta förhöjt anslag. Överstyrelsen förutsätter dock, att den framdeles får inkomma med framställning om statsbidrag till täckande av eventuellt uppkommande merkostnader.

Det är angeläget, att en utökning av köksavdelningen vid Hålahults sanatorium snarast möjligt kommer till stånd. Genom tillkomsten av ett nytt familjebostadshus samt ändring av ett tidigare befintligt bostadshus har möjlighet numera yppats att taga i anspråk tre ovanför köksavdelningen belägna bostadsrum för anordnande av en matsal för den kvinnliga personalen. Härigenom kan den nuvarande inom köksavdelningen belägna matsalen utnyttjas för en utökning av köksavdelningen. Enligt år 1945 gjorda kostnadsberäkningar skulle för ändamålet erfordras 60 000 kronor. Överstyrelsen anser sig f. n. böra inskränka sig till att äska bidrag med detta belopp. När framdeles ökad möjlighet vinnes att bedöma kostnadsstegringen, ämnar styrelsen hemställa om statsbidrag till merkostnadernas täckande.

För uppförande av förutnämnda familjebostadshus samt ändring av ett befintligt bostadshus har riksdagen år 1950 och 1951 anvisat tillhoppa 305 000 kronor. Det nya bostadshuset uppfördes år 1951. Ombyggnaden av det äldre bostadshuset beräknas vara slutförd under hösten 1952. Såvitt nu kan bedömas, kommer kostnaden för dessa byggnadsföretag att stiga till 343 000 kronor. För att slutföra arbetena erfordras alltså ytterligare 38 000 kronor.

1950 års riksdag beviljade bl. a. 175 000 kronor för påbörjande av ett bostadshus för sjuksköterskor vid Österåsens sanatorium. De totala byggnadskostnaderna beräknades därvid på grundval av det ursprungliga ritningsförslaget till 275 000 kronor. Sedan byggnadsstyrelsen låtit omarbета det ursprungliga ritningsförslaget, varvid kostnaderna enligt prisläget år 1947 beräknats till totalt 340 000 kronor, anvisade 1952 års riksdag ytterligare 165 000 kronor för ändamålet. Enligt numera infordrade anbud kommer kostnaden för byggnadsföretaget att uppgå till cirka 475 000 kronor. För täckande av merkostnaderna erfordras en ytterligare medelsanvisning av 135 000 kronor.

Underläkarbostaden var färdigställd i maj månad 1949. Byggnadsföretaget kostnadsberäknades år 1947 till 55 000 kronor. Den verkliga kostnaden har emellertid — sedan ett mindre bidrag från sjukvårdsberedskapsnämnden frånräknats — uppgått till 70 291 kronor. Utöver av riksdagen

tidigare anvisade medel å tillhoppa 55 000 kronor bör därför ytterligare ett belopp av 15 000 kronor beviljas.

Yttrande.

Byggnadsstyrelsen anför.

Då närmare uppgifter angående den ifrågasatta begränsningen av ändringsarbetena vid Hessleby sanatorium icke kunnat erhållas, kan styrelsen endast uttala, att, om arbetena skulle utföras i enlighet med vad som förutsattes vid 1947 års beräkning, kostnaderna nu måste ökas för ändringarna inom läkaravdelningen från 35 000 till cirka 50 000 kronor samt för anordnande av tvättstall i hel- och halvskilda rum från 19 000 till omkring 25 000 kronor, eller till sammanlagt 75 000 kronor. Kostnaderna för utförande i oförändrad omfattning av den föreslagna utökningen av köksavdelningen m. m. vid Hålahults sanatorium uppgå vid nuvarande prisläge till omkring 100 000 kronor. Mot de av överstyrelsen begärda tilläggsanslagen för täckande av merkostnader för byggnadsarbeten vid Hålahults och Österåsens sanatorier har styrelsen, med hänsyn till de särskilda omständigheter, som här förelegat i skilda avseenden, icke något att erinra.

Departementschefen.

Jag anser vissa av de av överstyrelsen föreslagna arbetena vid folksanatorierna vara av sådan angelägenhetsgrad, att det skulle vara förenat med allvarliga olägenheter att ytterligare uppskjuta dem. Sålunda synes det vara i hög grad önskvärt, att ifrågasatt ändring av läkaravdelningen vid Hessleby sanatorium kommer till stånd inom den närmaste tiden. Jag förordar därför, att medel anvisas för dessa arbeten. Kostnaderna torde i enlighet med överstyrelsens förslag böra uppskattas till 35 000 kronor. Vidare vill jag tillstyrka, att medel beräknas för anskaffning av tvättstall vid nämnda sanatorium. Jag upptager kostnaden härför till 19 000 kronor. I likhet med byggnadsstyrelsen anser jag mig kunna acceptera överstyrelsens beräkningar av de uppkomna merkostnaderna för uppförandet av dels ett bostadshus för gift personal m. m. vid Hålahults sanatorium dels ock ett bostadshus för sköterskor och en underläkarbostad vid Österåsens sanatorium. Jag tillstyrker därför, att för täckande av nämnda merkostnader anvisas tillhoppa (38 000 + 135 000 + 15 000) 188 000 kronor.

Vid bifall till vad jag sålunda förordat skulle erfordras en medelsanvisning av (35 000 + 19 000 + 188 000) 242 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till byggnadsarbeten vid folksanatorierna* för budgetåret 1953/54 anvisa ett reservationsanslag av 242 000 kronor.

[76] 74. Bidrag till driften av folksanatorierna.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	697 000	697 000
1952/53 (statsliggaren s. 974)	879 000	
1953/54 (förslag)	813 000	

Yrkande.

Överstyrelsen för Konung Oscar II:s jubileumsfond (skr. 25/8 1952) hemställer, att anslaget uppföres med 813 000 kronor.

Motiv.

För innevarande budgetår har anslag beviljats med 300 000 kronor med tillägg för det underskott, som sanatoriernas drift medfört under budgetåret 1950/51. Av fondens vinst- och förlustkonto för verksamhetsåret 1951/52 framgår, att sanatoriernas drift under nämnda verksamhetsår medfört ett underskott å 512 858 kronor 60 öre.

Departementschefen.

Statsbidrag till driften av folksanatorierna torde liksom för innevarande budgetår böra utgå med det belopp, som erfordras för att täcka underskottet å driften för det senast förflutna budgetåret, jämte ett förskott av 300 000 kronor. Då för budgetåret 1951/52 uppkommit ett underskott av i runt tal 513 000 kronor, skulle alltså anslaget behöva upptagas till (300 000 + 513 000) 813 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till driften av folksanatorierna* för budgetåret 1953/54 anvisa ett anslag av 813 000 kronor.

[77] 75. Bidrag till ambulatorisk behandling m. m. av vissa tuberkulospatienter.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	500 000	597 061
1952/53 (statsliggaren s. 974)	600 000	
1953/54 (förslag)	600 000	

Yrkanden.

Medicinalstyrelsen (skr. 1/9 1952) föreslår, dels att grunderna för statsbidraget i visst hänseende ändras, dels ock att anslaget uppföres med oförändrat belopp.

Motiv.

Av anslagsbelastningen 1951/52 utgjorde 399 954 kronor behandlingsbidrag och 197 107 kronor resebidrag. En ny behandlingsmetod har nu-

mera införts, nämligen pneumoperitoneumbehandling, vilken innebär att luft (eller gas) införes i bukhålan i stället för i brösthålan. Denna behandlingsform har samma medicinska verkan som pneumothoraxbehandling och kommer till användning i vissa fall, då den sistnämnda behandlingsformen icke kan genomföras på grund av att lungan är fastväxt vid bröstkorgen. Pneumoperitoneumbehandling förekommer relativt sällan. Under år 1951 påbörjades endast 204 dylika behandlingar vid landets sanatorier mot 1 666 pneumothoraxbehandlingar. Enligt styrelsens mening bör bidragsrätten utsträckas till att avse även pneumoperitoneumbehandling. Med hänsyn till behandlingarnas fåtal torde en sådan utvidgning av bidragsrätten icke påkalla någon uppräknig av anslaget.

Yttrande.

Statskontoret har intet att erinra mot medicinalstyrelsens förslag.

Departementschefen.

Jag tillstyrker medicinalstyrelsens förslag om utvidgning av bidragsrätten till att avse jämväl pneumoperitoneumbehandling. Mot styrelsens beräkning av medelsbehovet har jag intet att erinra. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till ambulatorisk behandling m. m. av vissa tuberkulospatienter* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 600 000 kronor.

[78] 76. *Behandling av vissa lupuspatienter från landsorten.*

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	75 000	44 741
1952/53 (statsliggaren s. 974)	75 000	
1953/54 (förslag)	75 000	

Yrkanden.

Medicinalstyrelsen (skr. 1/9 1952) föreslår *dels* att rätten till statsbidrag utvidgas att avse även mindre bemedlade lupuspatienter, *dels* att statsbidrag må fr. o. m. den 1 januari 1952 utgå jämväl för i samband med meddelad kemoterapi erforderliga laboratorieundersökningar intill ett belopp av högst 20 000 kronor per år, *dels ock* att anslaget höjes med 25 000 kronor.

Motiv.

1951 års riksdag har bl. a. medgivit, att rätten till statsbidrag till resor för patienter vid vissa anstalter för radiumbehandling finge — i likhet med vad som redan gällde för vissa patienter vid kustsanatorierna och vanförestanstalterna — utvidgas till att avse icke allenast medellösa utan även mindre bemedlade patienter. I sina anslagsäskanden för budgetåret 1951/52

underströk styrelsen det principiellt önskvärda i att samma förmån infördes även i fråga om mindre bemedlade lupuspatienter. Med hänsyn till lämnade anvisningar om strängaste återhållsamhet vid anslagsäskandena ansåg sig dock styrelsen icke då böra framlägga förslag härom. I petita för budgetåret 1952/53 framhöll styrelsen, att denna utvidgning av bidragsrätten icke längre borde anstå.

Styrelsen finner det beklagligt, att ifrågavarande patientkategori försatts i ett sämre läge än övriga förut angivna grupper. Särskilt med hänsyn till de alltmer stegrade kostnaderna för erforderlig, ofta långvarig vistelse i Stockholm, anser sig styrelsen böra upprepa sitt tidigare förslag. Vid bestämningen av begreppet mindre bemedlad torde föreskrifterna i kungörelsen (nr 257/1939) angående statsbidrag till lindring i sjukvårdskostnaderna för mindre bemedlade patienter å landsbygden böra tjäna till ledning.

Statsbidraget för kemoterapeutisk behandling, vilket infördes år 1951, har i anslutning till vad styrelsen föreslog begränsats till gottgörelse för de antibiotica och kemiska ämnen, som användas vid behandlingen, och omfattar sålunda icke de i samband med behandlingen verkställda laborationerna. Styrelsens ställningstagande hade grundat sig på svårigheten att bedöma och avgränsa behovet av erforderliga laborationer.

Enligt vad styrelsen inhämtat, uppgick den debiterade kostnaden för sådana laborationer vid Finseninstitutet på S:t Görans sjukhus i Stockholm till 25 530 kronor år 1950 och 30 080 kronor år 1951. Motsvarande utgifter vid övriga ljusinstitut torde vara obetydliga. Styrelsen finner det skäligt, att Stockholms stad i viss utsträckning avlastas utgifter för laborationer, som anses oundgängligen erforderliga. Med hänsyn till att behovet av sådana laborationer varierar i varje särskilt fall torde någon till varje särskild behandling anknuten enhetsersättning icke kunna tillämpas. I stället torde ersättning lämpligen böra, räknat fr. o. m. den 1 januari 1952, utgå efter de debiterade kostnaderna, dock med ett till förslagsvis högst 20 000 kronor för år begränsat belopp.

Belastningen på anslaget budgetåret 1951/52 uppgick till 44 741 kronor, därav för vård å Finseninstitutet vid S:t Görans sjukhus i Stockholm 44 632 kronor samt för vård å motsvarande institut i Köpenhamn 109 kronor. Då emellertid den 1 juli 1952 räkningar å tillhoppa 32 532 kronor ännu icke likviderats har den totala nettobelastningen på anslaget uppgått till (44 741 + 32 532) 77 273 kronor.

Vid bifall till styrelsens förslag om utvidgning av bidragsrätten torde — även om möjligheter saknas att på förhand närmare beräkna kostnadsökningen — anslaget böra uppräknas till 100 000 kronor. Vid oförändrade bidragsgrunder synes anslaget böra uppföras med samma belopp som i gällande riksstat.

Yttrande.

Statskontoret. Då förslag om utvidgning av bidragsrätten till att avse ersättning för behandling även av mindre bemedlade patienter avvisats av statsmakterna år 1952 och då några nya omständigheter av beskaffenhet att böra föranleda ändrat ståndpunktstagande icke anförts, bör ej heller den nu föreliggande framställningen föranleda någon åtgärd. Statskontoret finner det i viss mån tveksamt, om ersättning bör utgå för laborationer i samband med kemoterapeutisk behandling. Med hänsyn till vad medicinal-

10 — *Bihang till riksdagens protokoll 1953. 1 saml. Nr 1. Bil. 13.*

styrelsen anfört vill dock statskontoret ej motsätta sig förslaget, dock under förutsättning att garantier skapas för att gottgörelse endast lämnas för sådana laboratorieundersökningar, som äro oundgängligen erforderliga. Prövningen härav lärer böra ankomma på medicinalstyrelsen. Bestämmelser i ämnet torde böra intagas i det mellan medicinalstyrelsen och Stockholms stads sjukhusdirektion träffade avtalet. Ersättning bör icke utgå förrän tidigast fr. o. m. den 1 juli 1953. Med den begränsning i fråga om rätten till statsbidrag, som sålunda förordas, synes det tillräckligt, att anslaget höjes till 85 000 kronor.

Departementschefen.

I likhet med medicinalstyrelsen finner jag det motiverat, att bidragsrätten utsträcker till att omfatta jämväl mindre bemedlade patienter. Jag tillstyrker därför styrelsens förslag härom. För bestämmandet av begreppet mindre bemedlad torde böra gälla samma grunder, som angives i kungörelsen angående statsbidrag till lindring⁷ i sjukvårdskostnaderna för mindre bemedlade patienter å landsbygden. Jag anser mig däremot icke f. n. kunna tillstyrka, att rätten till statsbidrag utvidgas att avse jämväl ersättning för laborationer i samband med kemoterapeutisk behandling.

Vad angår medelsbehovet för nästa budgetår finner jag mig i avvaktan på närmare erfarenhet av verkningarna av den föreslagna bidragsändringen böra förorda, att anslaget uppföres med oförändrat belopp.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Behandling av vissa lupuspatienter från landsorten* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 75 000 kronor.

[79] 77. **Bidrag till uppförande, inrättande eller inlösen av epidemivårdanstalter.** Anslag för detta ändamål är i gällande riksstat uppfört med 100 kronor (statsliggaren s. 975). Vid ingången av budgetåret 1952/53 fanns en reservation på anslaget av 1 001 395 kronor.

Yrkande.

Medicinalstyrelsen (skr. 1/9 1952) föreslår, att anslaget uppföres med 100 kronor.

Motiv.

Beloppet av beviljade, men ännu ej utbetalade bidrag uppgår till 495 000 kronor. För att tillgodose av styrelsen tillstyrkta framställningar skulle erfordras 747 000 kronor. Inom loppet av nästa budgetår kan statsbidrag vidare komma att sökas med ett sammanlagt belopp av 287 500 kronor. Det totala medelsbehovet skulle alltså utgöra (495 000 + 747 000 + 287 500

— 1 001 395 — 100) 528 005 kronor. Med hänsyn till den eftersläpning, som hittills gjort sig gällande i fråga om huvudmännens statsbidragsansökningar, och det disponibla beloppets storlek torde emellertid medel ej behöva anvisas för nästa budgetår.

Departementschefen.

I likhet med medicinalstyrelsen anser jag medel ej behöva anvisas för nästa budgetår. Jag föreslår, att anslaget uppföres med ett formellt belopp av 100 kronor, och hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till uppförande, inrättande eller inlösen av epidemivårdanstalter* för budgetåret 1953/54 anvisa ett reservationsanslag av 100 kronor.

[80] 78. Bidrag till driften av epidemivårdanstalter.

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	1 000 000	1 115 386
1950/51	600 000	1 302 212
1951/52	600 000	618 850
1952/53 (statsliggaren s. 975)	700 000	
1953/54 (förslag)	700 000	

Yrkande.

Medicinalstyrelsen (skr. 1/9 1952) föreslår, att anslaget uppföres med oförändrat belopp. Vidare hemställas om viss ändring i gällande föreskrifter om tillfällig användning av epidemivårdanstalter för vård av smittofall, som icke avses i 2 § epidemilagen.

Motiv.

Frekvensen av de smittsamma sjukdomar, å vilka epidemilagen äger tillämpning, ökade enligt förste provinsialläkarnas halvmånadsrapporter från 26 885 fall år 1949 till 37 287 fall år 1950 för att därefter minska år 1951 till 14 565 och första halvåret 1952 till 4 345 fall.

Under senare år har frekvensen av hithörande sjukdomar helt dominerats av scharlakansfeber, som utgjorde 88 procent av fallen år 1949, 93 procent år 1950, 93 procent år 1951 samt 95 procent under förra hälften av år 1952. Totala antalet scharlakansfeberfall under hela år 1952 torde approximativt kunna uppskattas till inemot 8 500 mot 13 661 år 1951, 34 863 år 1950 samt 23 720 år 1949.

För övriga anmälningspliktiga epidemiska sjukdomar är frekvensen däremot påtagligt låg. Enligt förste provinsialläkarnas halvmånadsrapporter anmäldes 151 fall av difteri år 1949, 110 fall år 1950, 72 fall år 1951 samt 96 fall under första halvåret 1952, vilka siffror inbegripa s. k. bacillbärare. Av siffrorna för andra anmälningspliktiga epidemiska sjukdomar kan liksom under de senaste åren icke inhämtas något av intresse för ett säkert bedömande av utvecklingen framdeles. De allt livligare trafikförbindelserna med utlandet, där i flera länder epidemiska sjukdomar förekomma med

en för våra förhållanden hög frekvens, bidra till osäkerheten i beräkningarna.

Med hänsyn till att den tidigare relativt höga scharlakansfeberfrekvensen i avsevärd grad minskat år 1951, att korttidsbehandling praktiseras i ökad utsträckning samt att vård med penicillin bedrivs i hemmen i icke så få fall synes det motiverat att icke påyrka uppräkningsanslaget.

Kungl. Maj:t har den 7 maj 1943 bemyndigat epideminämnderna att efter samråd med vederbörande förste provinsialläkare eller i de städer, som utgöra egna epidemidistrikt, vederbörande förste stadsläkare medgiva tillfällig användning av epidemivårdanstalt eller avdelning därav för vård av akut sjuka med annan smittsam sjukdom än de i 2 § epidemilagen nämnda. Som villkor härför gäller, att medgivande må lämnas allenast för en tid av sex månader. Erfarenheten har visat, att denna tidsbegränsning numera framstår som ett formellt hinder i strävandena att rationellt utnyttja epidemisjukhusen och epidemisjukstugorna. Medgivande, varom nu är fråga, bör därför få lämnas för viss tid med förut stadgat förbehåll om skyndsamt utrymning för epidemisjukvård, då medicinalstyrelsen så finner erforderligt. Ändringen bör gälla fr. o. m. den 1 januari 1953.

Yttrande.

Statskontoret anser sig icke kunna tillstyrka föreslagen ändring av bemyndigandet för epideminämnd att upplåta epidemivårdsanstalt för annat sjukvårdsändamål.

Departementschefen.

Det framstår ur besparingssynpunkt som önskvärt, att lediga vårdplatser på epidemisjukhus eller avdelning därav i möjligaste mån nyttiggöres utan att kravet på nödig beredskap mot de smittsamma sjukdomarna eftersättes. I vissa fall har emellertid, såsom medicinalstyrelsen framhållit, gällande bestämmelser försvårat ett önskvärt utnyttjande av epidemisjukhusen för tillfälliga sjukvårdsbehov. Jag anser mig därför böra i anslutning till styrelsens förslag förorda, att medgivande att använda epidemivårdsanstalt eller avdelning därav för vård av akut sjuka med annan smittsam sjukdom än de i 2 § epidemilagen nämnda må kunna lämnas för viss tid med förbehåll om skyndsamt utrymning för epidemisjukvård, då medicinalstyrelsen så finner erforderligt. Därest riksdagen icke har något att erinra mot en dylik ändring, torde jag senare få förelägga Kungl. Maj:t förslag till erforderliga bestämmelser i ämnet.

Mot medicinalstyrelsens beräkning av medelsbehovet under anslaget för nästa budgetår har jag intet att erinra. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till driften av epidemivårdsanstalter* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 700 000 kronor.

[81] 79. Bidrag till uppförande m. m. av hem för kroniskt sjuka. Å riksstaten för innevarande budgetår har för detta ändamål anvisats ett reservationsanslag av 100 kronor (statsliggaren s. 976). Vid ingången av budgetåret 1952/53 fanns en reservation på anslaget av 1 758 072.

Yrkande.

Medicinalstyrelsen (skr. 1/9 1952) hemställer, att anslaget uppföres med 300 000 kronor.

Motiv.

Sedan beviljade men ej utbetalade bidrag frånräknats reservationen, kan ett belopp av 1 481 883 kronor beräknas återstå av anslaget. Kungl. Maj:t har under prövning ansökningar om bidrag till tretton anstalter, för vilka kan beräknas åtgå ett belopp av sammanlagt 776 000 kronor. För att tillgodose aderton hos styrelsen ineliggande framställningar kan vidare komma att erfordras 709 500 kronor. Statsbidrag beräknas dessutom komma att sökas för åtta hem med sammanlagt 549 000 kronor. Av Kungl. Maj:t medgiven återbetalning av uppburna bidrag beräknas medföra återleverans av 24 592 kronor. Hos styrelsen ineliggande ansökningar om tillstånd att nedlägga två anstalter torde vidare föranleda återbäring av 34 530 kronor. Medelsbehovet skulle alltså utgöra (776 000 + 709 500 + 549 000 — 24 592 — 34 530 — 1 481 883) 493 495 kronor. Enär tvekan kan råda, huruvida bifall kommer att lämnas till samtliga ansökningar, samt med hänsyn till normal eftersläpning i fråga om statsbidragens utbetalande, anses emellertid anslagsbehovet kunna begränsas till 300 000 kronor. En viss rationalisering synes ha uppnåtts i fråga om ansökningsförfarandet genom de nya bidragsbestämmelser, som utfärdats den 21 december 1951. Det är styrelsens avsikt att tillvarataga ytterligare eventuellt förefintliga möjligheter till förenklingar.

Departementschefen.

Med hänsyn till storleken av det för ändamålet disponibla beloppet torde anslaget böra uppföras med allenast ett formellt belopp. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till uppförande m. m. av hem för kroniskt sjuka* för budgetåret 1953/54 anvisa ett reservationsanslag av 100 kronor.

[82] 80. Bidrag till driften av hem för kroniskt sjuka.

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	2 700 000	2 555 729
1951/52	2 700 000	2 846 319
1952/53 (statsliggaren s. 976)	2 700 000	
1953/54 (förslag)	2 800 000	

Yrkande.

Medicinalstyrelsen (skr. 1/9 1952) föreslår, att anslaget uppföres med 2 800 000 kronor.

Motiv.

Antalet vårdplatser, för vilka enligt gällande statsbidragsbestämmelser statsbidraget utgör 1 krona 50 öre för dag och patient, uppgår enligt av styrelsen godkända planer för samtliga sjukvårdsområden till 5 851. Inom ett sjukvårdsområde finnes därjämte en anstalt med 4 vårdplatser, vilka icke inordnats i planerna och för vilka statsbidrag enligt gällande bestämmelser utgår med 90 öre för dag och patient. För samtliga dessa (5 851 + 4) 5 855 platser kan driftbidrag för år 1953 komma att utgå med sammanlagt 3 204 736 kronor. Detta belopp har beräknats under förutsättning att alla vårdplatser fullt utnyttjas under hela 1953 och utgör sålunda en maximsiffra, som i och för sig medger en viss reducering. Å andra sidan synes man böra räkna med att driftbidrag kan komma att utgå till ett icke obetydligt antal nya platser. Med hänsyn härtill och till belastningen under det senaste budgetåret synes en uppräknig av anslaget böra ske med 100 000 till 2 800 000 kronor.

Departementschefen.

Mot medicinalstyrelsens beräkning av medelsbehovet för nästa budgetår har jag intet att erinra.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till driften av hem för kroniskt sjuka* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 2 800 000 kronor.

[83] 81. Bidrag till driften av centralanstalter för radioterapi.

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	600 000	877 264
1951/52	600 000	582 162
1952/53 (statsliggaren s. 976)	600 000	
1953/54 (förslag)	800 000	

Från detta anslag utgår statsbidrag till driften av två av de tre centralanstalter för radioterapi, vilka upprättats med medel ur Konung Gustaf V:s jubileumsfond, nämligen de till lasarettet i Lund och Sahlgrenska sjukhuset i Göteborg anslutna anstalterna. Den tredje av dessa anstalter, vilken är ansluten till karolinska sjukhuset, drives helt såsom statlig anstalt.

Yrkande.

Medicinalstyrelsen (skr. 1/9 1952) hemställer, att anslaget höjes med 200 000 kronor.

Motiv.

Belastningen å anslaget under budgetåret 1951/52 har uppgått till 582 162 kronor. Härtill kommer ytterligare bidrag enligt inneliggande rekvisition å 191 343 kronor. Den verkliga kostnaden för budgetåret 1951/52 utgör sålunda (582 162 + 191 343) 773 505 kronor.

Antalet statsbidragsberättigade vårdplatser vid *lundaanstalten* har numera ökat från 55 till 80.

Utgiften per underhållsdag, d. v. s. dagkostnaden, har för år 1953 beräknats till 47 kronor 14 öre. Inkomsten för underhållsdag kan med ledning av 1951 års siffror beräknas på följande sätt: genomsnittlig legosängsavgift 2 kronor 5 öre, bidrag av vederbörande huvudman 2 kronor 50 öre samt ytterligare bidrag av vederbörande huvudman, motsvarande skillnaden mellan 2 kronor 50 öre och den genomsnittliga legosängsavgiften, 45 öre. Den del av dagkostnaden, som återstår ogulden, uppgår alltså till (47: 14 — 2: 05 — 2: 50 — 0: 45) 42 kronor 14 öre. Enligt gällande regler skall statsbidrag för denna brist utgå med 5 kronor 50 öre.

I upprättat budgetförslag har antalet underhållsdagar beräknats till 29 000. Statsbidraget skulle då efter 5 kronor 50 öre för underhållsdag kunna uppskattas till 159 500 kronor.

Vid *göteborgsanstalten* utgör antalet statsbidragsberättigade vårdplatser 89. Dagkostnaden för år 1953 beräknas till 42 kronor 30 öre. Med ledning av de verkliga förhållandena under år 1951 kan den genomsnittliga inkomsten av legosängsavgiften beräknas till 4 kronor 25 öre per vård dag. Härtill kommer bidrag från huvudmannen med 3 kronor. Den del av dagkostnaden, som härefter återstår, uppgår alltså till (42: 30 — 4: 25 — 3) 35 kronor 5 öre, varå statsbidrag enligt gällande grunder skulle utgå med 6 kronor. Då antalet underhållsdagar under år 1953 uppskattats till 30 000, skulle dagkostnadsbidraget kunna beräknas till 180 000 kronor.

Å statsverket belöpande kostnad för röntgenbehandling och radiumapplikation har uppskattats till, för *lundaanstalten* 371 104 kronor och för *göteborgsanstalten* 234 175 kronor eller tillhopa 605 279 kronor. För budgetåret 1952/53 beräknades motsvarande kostnader uppgå till 275 172 resp. 191 209 kronor eller sammanlagt 466 381 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet uppgår alltså till (159 500 + 180 000 + 605 279) 944 779 kronor. Med hänsyn till utökningen av antalet vårdplatser vid *lundaanstalten* samt beräknad kostnadsökning för röntgenbehandling och radiumapplikation synes anslaget böra uppräknas med 200 000 till 800 000 kronor.

Departementschefen.

Då medicinalstyrelsens beräkning av medelsbehovet för nästa budgetår torde kunna godtagas, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till driften av centralanstalter för radioterapi* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 800 000 kronor.

[84] 82. *Bidrag till resor för patienter vid vissa anstalter för radiumbehandling m. m.*

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	270 000	205 394
1951/52	300 000	530 343
1952/53 (statsliggaren s. 977)	350 000	
1953/54 (förslag)	400 000	

Yrkande.

Medicinalstyrelsen (skr. 1/9 1952) föreslår, att anslaget höjes med 50 000 kronor.

Motiv.

Nettoutgifterna under budgetåret 1950/51 hade rätteligen bort upptagas till cirka 336 000 kronor. Anslaget för budgetåret 1951/52 har nämligen till följd av försenade statsbidragsutbetalningar belastats med ett belopp av 130 500 kronor avseende bidragsrekvisitioner, vilka icke hunnit behandlas under budgetåret 1950/51. Sedan sistnämnda belopp avdragits från belastningen för budgetåret 1951/52, kvarstår det ungefärliga medelsbehovet eller 400 000 kronor.

Departementschefen.

I enlighet med medicinalstyrelsens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till resor för patienter vid vissa anstalter för radiumbehandling m. m.* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 400 000 kronor.

[85] 83. *Bidrag till driften av en neurokirurgisk avdelning vid lasarettet i Lund.*

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	75 000	
1952/53 (statsliggaren s. 977)	75 000	
1953/54 (förslag)	75 000	

Yrkande.

Medicinalstyrelsen (skr. 1/9 1952) hemställer, att anslaget uppföres med oförändrat belopp.

Motiv.

I utlåtande nr 11 till 1952 års riksdag underströk statsutskottet, att statsbidrag icke borde utbetalas, förrän mellan Malmöhus läns landsting och övriga intressenter träffade avtal om upplåtelse av den neurokirurgiska avdelningen bringats i full överensstämmelse med statsbidragsgrunderna. Malmöhus läns landsting har numera underställt medicinalstyrelsen en preliminär tilläggsöverenskommelse till tidigare avtal att gälla fr. o. m. den 1 juli 1951. Till följd härav har styrelsen förklarat, att hinder icke längre syntes föreligga att utbetala å tiden fr. o. m. den 1 juli 1951 belöpande statsbidrag.

Antalet vårdplatser vid avdelningen utgör 38. Enligt budgetförslaget för Lunds lasarett för år 1953 har antalet underhållsdagar vid avdelningen under nämnda år beräknats uppgå till 13 000. Med ett statsbidrag av 6 kronor per underhållsdag har statsbidragsbeloppet uppskattats till 78 000 kronor. Medicinalstyrelsen har icke funnit anledning att framställa någon erinran mot denna beräkning men anser beloppet kunna avrundas nedåt till 75 000 kronor.

Departementschefen.

Då överenskommelsen mellan Malmöhus läns landsting och övriga intressenter numera bringats i full överensstämmelse med statsbidragsgrunderna torde, såsom medicinalstyrelsen framhållit, hinder ej längre möta mot statsbidragets utanordnande. I enlighet härmed och då jag icke har något att erinra mot medicinalstyrelsens beräkningar uppskattar jag medelsbehovet för nästa budgetår till 75 000 kronor eller samma belopp, som anvisats för innevarande budgetår. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till driften av en neurokirurgisk avdelning vid lasarettet i Lund* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 75 000 kronor.

[86] 84. **Ombyggnad och utrustning av Spenshults reumatikersjukhus.** Anslag för detta ändamål är i gällande riksstat uppfört med 740 000 kronor (statsliggaren s. 977). Med bifall till av Kungl. Maj:t i propositionen nr 136/1952 framlagt förslag medgav riksdagen att till anslaget finge överföras en å annat anslag befintlig reservation av 87 000 kronor. Jämlikt beslut av Kungl. Maj:t den 30 juni 1952 skall av anslaget jämte till det samma överförd reservation ett belopp av 732 000 kronor användas för ombyggnadsarbeten och återstoden eller 95 000 kronor för anskaffning av utrustning.

Yrkanden.

I. *Riksföreningen mot reumatism* (skr. 18/9 1952) hemställer, att ett anslag av 33 080 kronor anvisas.

II. *Byggnadsstyrelsen* (skr. 24/11 1952) anhåller, att 110 000 kronor anvisas för vissa byggnadsåtgärder, som icke kunna utföras inom ramen för tidigare anvisade medel.

Motiv.

I. De beräkningar, som legat till grund för bestämmandet av det av riksdagen anvisade anslaget, hänförde sig till prisläget sommaren 1951. Den under tiden därefter fram till sommaren 1952 inträffade byggnads-kostnadsstegringen utgör enligt byggnadsstyrelsens beräkningar 4 procent, motsvarande 33 080 kronor.

II. Riksföreningen har anmält, att vissa ytterligare byggnadsåtgärder m. m. måste utföras i samband med de arbeten, som redan beslutats av riksdagen. Dessa tillkommande åtgärder, som icke kunde utföras inom ramen för tidigare anvisade medel, hade av föreningen ansetts oundgängligen nödvändiga. I åtgärderna innefattas förflyttning av röntgenanläggningen till källarvåningen för en kostnad av 40 000 kronor samt målningsarbeten, kostnadsberäknade till 50 000 kronor. Härtill kommer anskaffning av en varmvattenberedare till en kostnad av 12 000 kronor samt merkostnader för en automatisk abonnentväxel, vilka beräknas till 8 000 kronor. Det sammanlagda medelsbehovet utgör således (40 000 + 8 000 + 12 000 + 50 000) 110 000 kronor.

Departementschefen.

Då jag anser mig kunna acceptera föreningens beräkningar av de uppkomna merkostnaderna på grund av prisstegringar tillstyrker jag, att för täckande av den del av dessa kostnader, som hänför sig till ombyggnadsarbeten, anvisas ett belopp av 30 000 kronor. Jag finner mig däremot icke kunna förorda anvisande av medel för de av byggnadsstyrelsen angivna ändamålen. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ombyggnad och utrustning av Spenshults reumatikersjukhus* för budgetåret 1953/54 anvisa ett reservationsanslag av 30 000 kronor.

Vanförestalter m. m.

[87] 85. Bidrag till vanförestalter m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	6 500 000	8 840 883
1951/52	8 100 000	10 843 951
1952/53 (statsliggaren s. 978)	14 000 000	
1953/54 (förslag)	11 000 000	

Anslaget avser de fyra vanförestalterna i Stockholm, Hälsingborg, Göteborg och Härnösand.

Yrkanden.

I. Medicinalstyrelsen (skr. 1/9 1952) föreslår, att anslaget nedräknas med 2 930 000 kronor.

II. I en till medicinalstyrelsen ställd och av styrelsen överlämnad skrivelse den 27 september 1951 hemställer *styrelsen för föreningen för bistånd åt vanföra i Göteborg* om anvisande av 41 596 kronor för inköp av undervisningsmateriel till yrkesskolorna vid vanförestalten i Göteborg.

Motiv.

I. Nettobelastningen å anslaget under budgetåret 1951/52 har uppgått till 10 843 951 kronor, häri inräknad en ökning med 2 869 708 kronor på utestående oredovisade förskott. Det av styrelsen såsom normal beläggning fastställda antalet platser på samtliga anstalters olika avdelningar utgör: kliniker 427, skolhem 205, yrkesskolor 566 och asylhem 65.

Bidragen till *kliniker, polikliniker, skolhem, yrkesskolor och asylhem* torde i anslutning till belastningssiffrorna under budgetåret 1951/52 böra uppföras med oförändrade belopp.

Nettobelastningen å anslagsposten till *stödjebandage och proteser* har under de två senaste budgetåren uppgått till 1 773 914 resp. 2 063 458 kronor. Med hänsyn till utgifternas ökning under sistförflutna budgetår synes anslagsposten böra höjas med 350 000 kronor till 2 000 000 kronor. Beträffande bidraget till *invalidvagnar och rullstolar*, vilket bidrag fr. o. m. budgetåret 1951/52 redovisas under särskild post, ansluter sig belastningssiffran tämligen väl till för detta ändamål anvisat belopp, varför samma belopp torde böra beräknas för nästa budgetår.

Medicinalstyrelsen anmäler i detta sammanhang, att Svenska vanförevårdens centralkommitté hemställt, att frågan om vidgad rätt till statsbidrag för ortopediska hjälpmedel snarast måtte upptagas till prövning. Kommittén har erinrat, att enligt gällande bestämmelser statsbidrag finge utgå endast för erforderliga stödjebandage och proteser åt patient, som behandlades för vanförhet på ortopedisk klinik. Under senare år hade emellertid nya ortopediska hjälpmedel tillkommit, av vilka de flesta varit okända vid fastställandet av bidragsbestämmelserna. Detta hade medfört, att man vid sidan av bidragsberättigade ortopediska hjälpmedel hade sådana med lika avgörande betydelse för en invalids normala livsföring, till vilka statsbidrag ej utginge. För nytillkomna ortopediska hjälpmedel borde emellertid utgå bidrag med samma belopp som för proteser och stödjebandage under förutsättning, att de av kommittén rekommenderades till erhållande av statsbidrag. Medicinalstyrelsen framhåller, att den av centralkommittén föreslagna utvidgningen av bidragsrätten synes kunna medföra

avsevärda ekonomiska konsekvenser för statsverket. På grund av den snabba utvecklingen på området kan storleken av det ekonomiska engagement, som en vidgad bidragsrätt skulle medföra, icke med någon grad av säkerhet bedömas. Styrelsen anser sig därför i nuvarande läge icke kunna tillstyrka en utvidgning av bidragsrätten utan en närmare utredning angående de ekonomiska konsekvenserna härav.

I fråga om bidrag till *täckande av underskott* anföres:

Kungl. Maj:t har för täckande av enligt avgivna revisionsberättelser uppkomna driftunderskott vid de fyra vanförestalterna för år 1950 beviljat statsbidrag med 3 834 965 kronor. För år 1951 och första halvåret 1952 har av medicinalstyrelsen beräknats komma att åtgå sammanlagt 8 390 000 kronor. I de av Kungl. Maj:t för budgetåret 1952/53 fastställda inkomst- och utgiftsstaterna beräknas driftunderskotten till 6 198 400 kronor.

Kungl. Maj:t har den 17 januari 1947 uppdragit åt medicinalstyrelsen att vidtaga åtgärder till upprättande av en beredskap mot eventuellt uppkommande större barnförslamningsepidemier. Enligt tidigare verkställda undersökningar har styrelsen till sitt förfogande för detta ändamål 30 platser vid lasarettet i Lund, 34 platser vid epidemisjukhuset i Hälsingborg samt 50 platser vid aktiebolaget Vejbystrands vilohem. Vårdplatserna vid lasarettet i Lund och epidemisjukhuset i Hälsingborg utnyttjas som annexavdelningar till vanförestalten i Hälsingborg. Vejbystrands vilohem är såsom annexavdelning knuten till vanförestalten i Stockholm. Vid kustsanatoriet Apelviken och Kronprinsessan Victorias kustsanatorium är det numera möjligt att taga i anspråk sammanlagt 146 vårdplatser för ifrågasvarande ändamål. Ersättning för dessa vårdplatser — sammanlagt 260 — erlægges med belopp, motsvarande den verkliga vårdkostnaden för dag och patient, minskad med patientavgiften, en krona för dag. Av platserna har man i medeltal under år 1951 tagit i anspråk vid vanförestalternas annexavdelningar 68 samt vid kustsanatorierna 109 platser. För år 1951 och första halvåret 1952 föreligger ännu icke något bokslut. Senast tillgängliga definitiva uppgift angående driftunderskottet härrör från år 1950, då underskottet för 99 platser utgjorde 252 136 kronor. Antalet vårdade uppgick år 1951 som tidigare nämnts till 68 patienter eller omkring två tredjedelar av 1950 års antal. Om man räknar med en höjning av 1950 års löne- och prisnivå i förhållande till dagens med cirka 30 procent, skulle med utgångspunkt från 1951 års beläggningssiffra driftunderskottet för budgetåret 1952/53 kunna beräknas till i runt tal $\left(\frac{2}{3} \times 252\,136 + \frac{252\,136 \times 30}{100} \right)$ 220 000 kronor. Då medel härför icke beräknats i gällande utgiftsstat för berörda vanförestalter, bör medelsanvisningen upptagas i detta sammanhang. Driftunderskotten för 110 eftervårdsplatser vid kustsanatorierna beräknas uppgå till sammanlagt 490 000 kronor.

Utgifterna för täckande av underskott avseende budgetåret 1952/53 skulle alltså kunna beräknas till i runt tal $(6\,198\,400 + 220\,000 + 490\,000)$ 6 900 000 kronor.

II. Styrelsen för föreningen för bistånd åt vanföra i Göteborg hemställde i skrivelse den 10 maj 1950 om anvisande av 48 920 kronor för inköp av viss stadigvarande undervisningsmateriel för yrkesskolorna. Denna fram-

ställning har ännu icke föranlett någon medelsanvisning. Behovet av en komplettering av inventariebeståndet kvarstår alltjämt. Styrelsen föreslår därför, att för inköp av stadigvarande, i särskild förteckning angiven undervisningsmateriel anvisas 41 596 kronor.

Yttranden.

Över framställningen från föreningen för bistånd åt vanföra i Göteborg har yttranden avgivits av medicinalstyrelsen, statskontoret och 1951 års vanförevårdsutredning.

Medicinalstyrelsen erinrar, att centrala sjukvårdsberedningen i yttrande över föreningens år 1950 gjorda framställning uttalade, att i framställningen angiven undervisningsmateriel vore erforderlig för bedrivande av anstaltens verksamhet. En jämförelse mellan den till föreningens tidigare framställning fogade och den nu föreliggande förteckningen giver vid handen, att i nu föreliggande förslag några smärre nyanskaffningar utgått till följd av viss omläggning av verksamheten. Å andra sidan har till följd av inträffade prisstegringar kostnaden i övrigt något ökats. Då behovet av materielen fortfarande kvarstår och med hänsyn till kravet på en effektivisering av undervisningen tillstyrker styrelsen, att för materielens anskaffning anvisas ett belopp, motsvarande de verkliga kostnaderna, dock högst 41 600 kronor.

Statskontoret hemställer under hänvisning bl. a. till pågående utredning angående vanföreanstalternas organisation, att framställningen icke måtte föranleda någon åtgärd.

1951 års vanförevårdsutredning anför.

Den begärda upprustningen har såväl av medicinalstyrelsen som centrala sjukvårdsberedningen förklarats vara nödvändig för undervisningen vid yrkesskolorna. Utredningen har vid besök på skolorna kommit till samma uppfattning. Vid sina överväganden rörande vanföreanstalternas yrkesutbildning har utredningen vidare redan nu kommit till den bestämda uppfattningen, att samhället har anledning att medverka till att denna yrkesutbildning göres så effektiv och rationell som möjligt. Icke minst gäller det därvid att förse yrkesskolorna med moderna maskiner och övrig utrustning i tillräcklig omfattning. Dessa ansträngningar torde i första hand böra inriktas på de yrkesavdelningar, som under rådande förhållanden anses vara mest ägnade att giva eleverna en god försörjning i deras blivande förvärvsarbete, vilket torde vara fallet med de avdelningar, för vilka den begärda upprustningen avsetts. Med hänsyn härtill finner utredningen angeläget, att erforderligt anslag snarast anvisas.

Departementschefen.

Till förslaget om en utvidgning av bidragsrätten för ortopediska hjälpmedel är jag i likhet med medicinalstyrelsen icke nu beredd taga ställning. Såsom styrelsen framhållit, är det icke möjligt att i avsaknad av närmare utredning överblicka de ekonomiska konsekvenserna av en vidgad

bidragsgivning på detta område. Det synes mig emellertid angeläget, att en dylik utredning kommer till stånd, vilken utredning det lämpligen bör ankomma på medicinalstyrelsen att verkställa. Av vikt är därvid att söka fastställa vilka hjälpmedel, som är av så väsentlig betydelse för den enskildes livsföring och så kostnadskrävande, att statsbidrag till deras anskaffande bör utgå.

Medicinalstyrelsen har vid år 1950 förrättad inspektion av vanförestalten i Göteborg konstaterat, att anstalten är i stort behov av komplettering av sitt inventariebestand bl. a. i fråga om maskiner, instrument och annan stadigvarande undervisningsmateriel för yrkesskolorna. Såsom framgår av den lämnade redogörelsen, har jämväl 1951 års vanförevårdsutredning ansett angeläget, att yrkesskolorna förses med moderna maskiner och övrig utrustning i tillräcklig omfattning. Jag finner mig därför böra förorda, att en komplettering av undervisningsmaterielen kommer till stånd. Mot omfattningen av den föreslagna nyanskaffningen har jag intet att erinra. Kostnaderna för ändamålet torde kunna uppskattas till i runt tal 40 000 kronor. Med hänsyn till anstaltens ekonomiska ställning förordar jag, att kostnaden i sin helhet bestrides av statsmedel. Jag anser emellertid att kostnaden bör uppdelas på två budgetår, och föreslår därför, att för nästa budgetår för ändamålet anvisas ett belopp av 20 000 kronor.

Mot medicinalstyrelsens beräkning av medelsbehovet i övrigt har jag intet annat att erinra än att bidraget till yrkesskolor torde uppföras med 650 000 kronor i stället för som föreslagits med 680 000 kronor.

Jag uppskattar sålunda det sammanlagda medelsbehovet för nästa budgetår till (11 040 000 + 20 000) 11 060 000 eller i runt tal 11 000 000 kronor.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till vanförestalter m. m.* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 11 000 000 kronor.

[88] 86. **Bidrag till resor för vanföra m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1948/49	440 000	528 638
1949/50	440 000	520 806
1950/51	525 000	144 243
1951/52	525 000	657 938
1952/53 (statsliggaren s. 980)	575 000	
1953/54 (förslag)	575 000	

I enlighet med förslag av medicinalstyrelsen (skr. 1/9 1952) uppföres anslaget med oförändrat belopp.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till resor för vanföra m. m.* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 575 000 kronor.

[89] 87. Bidrag till kuratorsverksamhet vid vanförestalterna.

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	36 000	36 000
1951/52	36 000	36 000
1952/53 (statsliggaren s. 980)	36 000	
1953/54 (förslag)	36 000	

I enlighet med förslag av medicinalstyrelsen (skr. 1/9 1952) uppföres anslaget med oförändrat belopp.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till kuratorsverksamhet vid vanförestalterna* för budgetåret 1953/54 anvisa ett anslag av 36 000 kronor.

[90] 88. Bidrag till Eugeniahemmet.

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	400 000	517 621
1951/52	470 000	521 589
1952/53 (statsliggaren s. 981)	700 000	
1953/54 (förslag)	680 000	

Till sällskapet Eugeniahemmet i Stockholm, vars ändamål är att bereda bostad, vård och underhåll åt fattiga, obotligt sjuka och vanföra barn från hela landet, utgår statsbidrag för hemmets drift samt för erforderliga stödjebandage och proteser åt patient, som på hemmet behandlas för vanförhet.

Yrkande.

Sällskapet Eugeniahemmets styrelse (skr. 29/5 1952) hemställer, att bidrag för budgetåret 1953/54 må utgå efter oförändrade grunder.

Motiv.

Till följd av den fr. o. m. den 1 juli 1952 genomförda omläggningen av hemmets räkenskaper från kalenderår till budgetår är det icke möjligt att f. n. lämna några uppgifter om det ekonomiska utfallet för tiden den 1 januari 1951—30 juni 1952. Det torde dock med visshet kunna förutsättas, att underskottet blir proportionellt minst lika stort som för kalenderåret 1950, då driftunderskottet för hemmet i dess helhet uppgick till i runt tal 279 700 kronor. Underskottet för tiden den 1 januari 1951—30 juni 1952 har av medicinalstyrelsen beräknats till 435 000 kronor. Med utgångspunkt från denna beräkning skulle med de från åren 1943—1950 kvarstående underskotten bristen den 30 juni 1952 utgöra i runt tal 975 000 kronor. Av denna brist skall enligt fastställda grunder ett belopp av omkring 295 000 kronor ersättas av statsmedel genom fyllnadsbidrag avseende bud-

getåret 1952/53, varefter den kvarstående bristen kommer att utgöra cirka 680 000 kronor. Då någon förbättring av hemmets ekonomi icke kan förväntas under den tid, som nu kan överblickas, synes det vara nödvändigt, att hemmet för att kunna fortsätta sin verksamhet i nuvarande omfattning kommer i åtnjutande av stöd av statsmedel i samma utsträckning som hittills.

Yttrande.

Medicinalstyrelsen upplyser, att nettoutgifterna på anslaget för budgetåret 1951/52 utgjort, för hemmets drift 184 009 kronor, för stödjebandage och proteser 100 195 kronor samt för täckande av driftunderskott för år 1950 188 199 kronor eller tillhopa 472 403 kronor. Då emellertid det på anslaget utestående oredovisade förskottet under budgetåret 1951/52 ökat med 49 186 kronor, har den totala nettobelastningen på anslaget uppgått till (472 403 + 49 186) 521 589 kronor.

Det av styrelsen såsom normal beläggning av hemmet fastställda antalet platser utgör liksom under sistförflutna budgetår 175, fördelade med 35 på sjukavdelningen, 100 på folk- och småskoleavdelningarna samt 40 på övriga avdelningar. Vid full beläggning av samtliga dessa platser under hela tiden fr. o. m. den 1 april 1953 t. o. m. den 31 mars 1954 skulle erfordras ett bidragsbelopp av 199 837 kronor. Med hänsyn till den verkliga beläggningen under senare år torde emellertid detta belopp kunna minskas med cirka 10 procent till 180 000 kronor. Härtill bör läggas ett belopp, motsvarande det för sistförflutna budgetår utbetalade bidraget till bandage och proteser, eller i runt tal 100 000 kronor.

I fråga om bidraget till täckande av viss del av uppkommande underskott anföres:

Styrelsen tillstyrker, att sådant bidrag tills vidare må utgå i överensstämmelse med hittills gällande grunder d. v. s. för sjukavdelningen samt folk- och småskoleavdelningarna. I den av Kungl. Maj:t fastställda inkomst- och utgiftsstaten för budgetåret 1952/53 har beräknats ett underskott av 564 400 kronor, inklusive kostnader för bl. a. höjda avlöningar till befattningshavare och kollektivanställd personal.

För utrönande av huru stor del av underskottet, som kan anses belöpa på sjukavdelningen samt folk- och småskoleavdelningarna, har följande uträkning gjorts, därvid driftkostnaden för underhållsdag beräknats uppgå till 15 kronor.

Inkomster	Sjukavdelningen (35 platser)	Folk- och småskoleavdelningarna (100 platser)	Övriga avdelningar (40 platser)
Statsbidrag	5: 50	2: 75	2: —
Vårdavgift	1: —	1: —	1: —
Underskott för underhållsdag	8: 50	11: 25	12: —
Summa driftkostnader	15: —	15: —	15: —

Enär en del elever vistas i sina hem under ferierna, har styrelsen ansett sig böra räkna med ett något lägre underskott för underhållsdag på folk- och småskoleavdelningarna än tabellen angiver, förslagsvis 10 kronor 75 öre. I enlighet härmed har styrelsen uppskattat driftunderskottet per dag till, för sjukavdelningen (8: 50 × 35) 297 kronor 50 öre, för folk- och småskoleavdelningarna (10: 75 × 100) 1 075 kronor samt för övriga avdelningar (12: — × 40) 480 kronor. Sjukavdelningen samt folk- och småskoleavdelningarna skulle i enlighet härmed komma att för dag uppvisa ett underskott på tillhoppa 1 372 kronor 50 öre, motsvarande 74,09 procent av hela underskottet. Sällskapet äger emellertid utöver sedvanligt statsbidrag till vårdkostnaderna samt vårdavgifter från enskilda och kommuner uppbära statsbidrag för avlönande av lärarpersonal vid folk- och småskoleavdelningarna samt till biblioteket. Detta bidrag har för budgetåret 1952/53 beräknats till cirka 80 000 kronor. Under hänsynstagande härtill kan driftunderskottet för sjukavdelningen samt folk- och småskoleavdelningarna antagas komma att uppgå till 70,61 procent av 564 400 eller 398 523 kronor, vilket belopp torde kunna avrundas till 400 000 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet skulle således kunna beräknas uppgå till (180 000 + 100 000 + 400 000) 680 000 kronor.

Departementschefen.

Mot medicinalstyrelsens beräkning av medelsbehovet för nästa budgetår har jag intet att erinra.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till Eugeniahemmet* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 680 000 kronor.

[91] 89. Bidrag till stödjebandage och proteser vid ortopediska lasarettavdelningar m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	400 000	764 633
1952/53 (statsliggaren s. 982)	600 000	
1953/54 (förslag)	800 000	

Yrkande.

Medicinalstyrelsen (skr. 1/9 1952) föreslår, att anslaget uppräknas med 200 000 kronor.

Motiv.

Under budgetåret 1951/52 har statsbidrag utgått till sju anstalter, nämligen Södersjukhuset och S:t Görans sjukhus i Stockholm, lasarettet i Lund, Malmö allmänna sjukhus, Solhems sjukhus i Borås, lasarettet i Örebro och lasarettet i Linköping. Vid lasarettet i Kristianstad är en ortopedisk avdelning avsedd att öppnas under den närmaste tiden. Enligt av lasarettens 11 — *Bihang till riksdagens protokoll 1953. 1 saml. Nr 1. Bil. 13.*

direktionen lämnad uppgift kommer statsbidrag till stödjebandage och proteser vid avdelningen att sökas för år 1953. Statsbidraget har approximativt beräknats uppgå till 75 000 kronor. Med beaktande härav och med utgångspunkt från belastningen å anslaget under det senast förflutna budgetåret kan ett belopp av i runt tal 800 000 kronor beräknas bliva erforderligt under nästa budgetår.

Departementschefen.

Mot medicinalstyrelsens beräkning av medelsbehovet för nästa budgetår har jag intet att erinra. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till stödjebandage och proteser vid ortopediska lasarettssavdelningar m. m.* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 800 000 kronor.

[92] 90. Bidrag till de vanföras riksorganisation.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	3 400	3 110
1952/53 (statsliggaren s. 982)	3 400	
1953/54 (förslag)	6 800	

Anslaget är avsett för anställande av en legitimerad sjukgymnast vid organisationens konvalescenthem Sommarsol i Vejbystrand.

Yrkande.

De vanföras riksorganisation (skr. 22/9 1952) hemställer, att anslaget höjes med 3 400 kronor.

Motiv.

Sjukgymnast har varit anställd vid konvalescenthemmet under tiden fr. o. m. den 1 maj t. o. m. den 31 augusti 1952. Under denna tid har sjukgymnastisk behandling meddelats åt 65 patienter. Antalet behandlingstimmor har uppgått till 850. Huvuduppgiften har varit att taga hand om barnförlamningsfall, vilka också erhållit större delen av antalet behandlingstimmor. Sjukgymnastiken har — liksom tidigare år — varit av stort värde för patienterna, och i flera fall ha betydande framsteg kunnat konstateras. Den hittills bedrivna verksamheten bör därför få fortsätta jämväl under år 1953. Organisationen har numera utbyggt sin verksamhet i Vejbystrand genom anläggande därstädes av en barnkoloni avsedd att mottaga svårt vanföra barn. Jämväl vid barnkolonien bör en sjukgymnast anställas. Organisationen hemställer, att kostnaden härför bestrides av statsmedel.

Yttranden.

Statskontoret anser sig i avsaknad av utredning rörande riksorganisationens möjligheter att själv bestrida kostnaderna för anställandet av ytterligare en sjukgymnast icke kunna tillstyrka ökat statsbidrag.

Medicinalstyrelsen framhåller, att den hittills vid konvalescenthemmet bedrivna verksamheten visat sig vara av utomordentlig betydelse för patienterna och att ett märkbart positivt resultat erhållits. Behov föreligger av ökade eftervårdsmöjligheter för svårt vanföra barn och anledning föreligger till antagande, att koloniverksamheten kommer att bli till stort gagn. Styrelsen tillstyrker därför, att organisationen tillerkännes begärt statsbidrag.

Departementschefen.

Statsbidraget till de vanföras riksorganisation tillkom såsom ett led i strävandena att tillgodose föreliggande behov av en utökad eftervård av barnförslamningspatienter. Såsom framgår av vad medicinalstyrelsen anfört, föreligger alltså ett sådant behov beträffande svårt vanföra barn. Det synes mig angeläget, att man tillvaratager förefintliga möjligheter att tillgodose detta behov. En sådan möjlighet synes vara, att en sjukgymnast anställs vid riksorganisationens barnkoloni i Vejbystrand. Enligt vad jag under hand inhämtat angående organisationens ekonomi torde detta icke vara möjligt, med mindre organisationen erhåller särskilt bidrag för ändamålet. Med hänsyn härtill och då den hittills vid organisationens konvalescenthem bedrivna verksamheten lämnat gynnsamma resultat anser jag mig böra förorda, att organisationen tillerkännes statsbidrag för anställandet av ytterligare en sjukgymnast under år 1953. Bidraget bör på grund härav uppräknas med 3 400 till högst 6 800 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till de vanföras riksorganisation* för budgetåret 1953/54 anvisa ett anslag av 6 800 kronor.

[93] 91. **Bidrag till Riksföreningen mot barnförslamning.** Något anslag för detta ändamål är ej uppfört i gällande riksstat.

Yrkande.

Riksföreningen mot barnförslamning (skr. 17/10 1952) hemställer om ett statsbidrag av 15 000 kronor.

Motiv.

Riksföreningen bildades år 1949 och har till uppgift att på olika sätt verka för en förbättring av barnförslamningsvården. Verksamheten har

hittills omfattat åtgärder för stärkande av epidemiberedskapen, bidrag till special- och efterutbildning av sjukgymnaster, ekonomiskt stöd åt sjuka och invalidiserade, visst stöd åt forskning rörande barnförlamning samt upplysnings- och propagandaverksamhet. Ekonomiskt understöd har företrädesvis utgått till patienter i behov av efterbehandling, till barnförlamade husmödrar med minderåriga barn, till invalider för anskaffande av invalidfordon samt till partiellt arbetsföra, som ansetts böra komma i åtnjutande av viss yrkesutbildning. I och med ökad kännedom om föreningens understödsverksamhet ha ansökningar om hjälp influtit i en ständigt växande ström, utvisande förhandenvaron av ett stort latent hjälpbehov. Det administrativa arbetet, som tidigare skötts av frivilliga krafter, har härigenom kraftigt ökat och nödvändiggjort anställande av 2 skrivbiträden, av vilka ett på halvtid samt en kurator. Kostnaderna för denna personal beräknas under år 1953 komma att uppgå till cirka 32 000 kronor. Föreningens ekonomi baserar sig på inkomster i form av medlemsavgifter, på donationer och andra gåvor samt på insamlingsverksamhet. För bestridande av administrationskostnaderna har föreningen emellertid endast att lita till inflytande medlemsavgifter, vilka för år 1953 beräknas uppgå till cirka 10 000 kronor. För att kunna vidmakthålla understödsverksamheten i nuvarande omfattning erfordras därför bidrag av statsmedel.

Departementschefen.

Det allmänna har under senare år i ökad omfattning lämnat bidrag till de barnförlamadades eftervård. Det oaktat torde mycket ännu återstå att göra, innan de som drabbats av denna sjukdom får tillgång till alla de hjälpmedel, som fordras för att kunna återföra dem till arbete. Den av föreningen bedrivna verksamheten synes mig härvidlag på ett värdefullt sätt komplettera samhällets egna åtgärder på detta område. För att föreningens verksamhet skall kunna bedrivas i önskvärd utsträckning anser jag mig därför böra förorda, att föreningen tillerkännes ett visst bidrag av statsmedel. Bidraget synes mig lämpligen böra fastställas att utgå med belopp motsvarande 15 procent på summan av de donationer, andra gåvomedel eller insamlingsmedel, som årligen tillgodoföres föreningens verksamhet, dock med högst 15 000 kronor för år. Vad beträffar ordningen för utbetalningen av bidraget föreslår jag, att detsamma utbetalas efter utgången av varje kalenderår, sedan föreningen lämnat för detsammans bestämmande erforderliga uppgifter. Bidrag torde utbetalas första gången efter utgången av kalenderåret 1953. För ändamålet torde böra anvisas ett särskilt anslag, benämnt Bidrag till Riksföreningen mot barnförlamning.

Under åberopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till Riksföreningen mot barnförlamning* för budgetåret 1953/54 anvisa ett anslag av 15 000 kronor.

[94] 92. Bidrag till anskaffande och drift av hörapparater.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	100 000	100 000
1952/53 (statsliggaren s. 982)	100 000	
1953/54 (förslag)	110 000	

Medel för detta ändamål anvisades å riksstaten första gången av 1947 års riksdag (skr. nr 362) i anledning av väckta motioner (I: 74 och II: 136). Vidare har t. o. m. budgetåret 1948/49 från femte huvudtitelns reservationsanslag till Åtgärder till förebyggande och hävande av invaliditet för samma ändamål anvisats ett belopp av ytterligare 10 000 kronor årligen. Fr. o. m. budgetåret 1949/50 har motsvarande belopp i stället upptagits under nu ifrågakvarande anslag.

Yrkande.

Hörselfrämjandets centralstyrelse (skr. 8/9 1952) hemställer, *dels* att grunderna för statsbidraget i visst hänseende ändras, *dels ock* att anslaget höjes med 25 000 kronor.

Motiv.

Under budgetåret 1951/52 har till 511 personer utbetalats bidrag med cirka 96 000 kronor, motsvarande ett bidragsbelopp per person av 189 kronor. Det för nämnda budgetår anvisade anslaget har icke till fullo hunnit förbrukas. Av anslaget återstod sålunda vid budgetårets utgång ett oredovisat belopp av 32 080 kronor. Den del av anslaget, som icke blivit kassamässigt utanordnad före den 1 juli 1952, har emellertid tagits i anspråk med undantag för 12 390 kronor, som reserverats för hjälpfall under utredning. Genom att landstingen i Örebro, Södermanlands, Värmlands och Gävleborgs län numera i egen regi övertagit den hörselvårdande verksamheten inom sina resp. områden och en fortsatt utbyggnad av landstingens verksamhet på detta område kan förväntas torde det totala antalet utprovningar komma att öka. Med hänsyn härtill anser sig hörselfrämjandet böra uppskatta anslagsbehovet för budgetåret 1953/54 till 125 000 kronor, innebärande en ökning i förhållande till nu utgående anslag med 25 000 kronor.

Enligt gällande bestämmelser må bidrag utgå såväl till anskaffande som drift av hörapparat. Anslaget har emellertid hittills icke ansetts kunna tåla den belastning, som utanordnande av driftbidrag skulle innebära. Enligt hörselfrämjandets uppfattning bör anslaget i första hand utnyttjas för bidragsgivning i samband med anskaffande av hörapparat. Så länge statligt anslag icke kan beviljas med betydligt större belopp än hittills, är det icke möjligt att jämväl lämna bidrag till inköp av batterier. Bidragsrätten bör därför inskränkas till att endast avse anskaffande av hörapparat.

Yttrande.

Statskontoret anser anslaget böra upptagas med oförändrat belopp. Mot den föreslagna ändringen i gällande bidragsbestämmelser har ämbetsverket intet att erinra.

Departementschefen.

Enligt vad jag under hand inhämtat ha numera landstingen i Norrbottens, Västerbottens, Värmlands, Örebro och Södermanlands län i egen regi övertagit den hörselvårdande verksamheten inom sina områden. Liknande verksamhet har påbörjats i Gävleborgs och Älvsborgs län varjämte landstinget i Östergötlands län beslutat att övertaga hörselvården fr. o. m. den 1 januari 1953. För utbildning av personal för utprovning av hörapparater har hittills vid karolinska sjukhuset i Stockholm hållits två kurser med sammanlagt cirka 20 deltagare från olika landsting. Ytterligare en dylik kurs är avsedd att anordnas i början av år 1953. Anledning föreligger till antagande, att under år 1953 ytterligare 6 landsting komma att börja egen verksamhet för utprovning m. m. av hörapparater. Med hänsyn till nu anförda omständigheter torde en ökning av antalet hjälpfall vara att förvänta. Jag förordar därför, att anslaget för nästa budgetår uppräknas med 10 000 kronor. Bidrag från anslaget torde, om så skulle erfordras, efter Kungl. Maj:ts bestämmande kunna få beviljas och utbetalas även på annat lämpligt sätt än genom hörselfrämjandet.

Förslaget om ändring i nu gällande bidragsbestämmelser anser jag mig icke böra biträda.

I enlighet med vad sålunda anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till anskaffande och drift av hörapparater* för budgetåret 1953/54 anvisa ett anslag av 110 000 kronor.

[95] 93. Bidrag till hörselfrämjandet.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	75 000	75 000
1952/53 (statsliggaren s. 983)	85 000	
1953/54 (förslag)	85 000	

Yrkande.

Hörselfrämjandets centralstyrelse (skr. 8/9 1952) hemställer, att medelsanvisningen för förmedlingsverksamheten under kalenderåret 1953 höjes med 95 000 kronor, varav 34 152 kronor avse täckande av förluster å verksamheten åren 1951 och 1952.

Motiv.

De faktiska inkomsterna (inkl. statsbidrag) och utgifterna för år 1951 utgjorde 162 761 resp. 163 753 kronor, innebärande en förlust av 992 kronor. För år 1952 beräknas motsvarande inkomster och utgifter till 162 200 resp. 195 360 kronor. Ett underskott av ej mindre än 34 152 kronor skulle alltså uppstå å verksamheten för åren 1951 och 1952. Detta sammanhänger huvudsakligen med dels höjda kostnader för lönekomensation till och ökade pensionsavgifter för personalen, dels ock minskade förmedlingsinkomster, till följd av bl. a. sänkta apparatpriser. Utgifterna för år 1953 uppskattas till 223 310 kronor. Då inkomsterna — inberäknat förmedlingsinkomster och oförändrat statsbidrag, 85 000 kronor — torde komma att uppgå till 163 500 kronor, skulle alltså förmedlingsverksamheten under år 1953 komma att utvisa ett underskott av 59 810 kronor.

Någon tendens till avmattning i föreningens verksamhet har icke gjort sig märkbar under år 1951, varför någon minskning av personalen icke kunnat ske. Under första halvåret 1952 ha landstingen inom Örebro, Södermanlands, Värmlands och Gävleborgs län övertagit verksamheten för utprovning av hörapparater inom resp. landstingsområden, vilket emellertid icke föranlett minskat besökarantal varken vid föreningens apparatcentraler i Stockholm och Göteborg eller i samband med utprovningsresorna. Under första halvåret 1952 har man tvärtom kunnat inregistrera ett något större besökarantal än under motsvarande tid år 1951.

Med utgångspunkt från en brist på (34 152 + 59 810) 93 962 kronor skulle medelsbehovet för budgetåret 1953/54 uppgå till (85 000 + 93 962) 178 962 kronor, vilket belopp torde böra uppräknas till minst 180 000 kronor.

Yttrande.

Statskontoret framhåller, att man torde kunna räkna med att landstingens successivt vidgade förmedlingsverksamhet i längden kommer att minska arbetsuppgifterna för föreningen. Det bör därför vara angeläget för denna att i tid aypassa sin verksamhet så, att bättre balans uppnås mellan utgifter och inkomster. Det torde i nuvarande läge icke kunna ifrågakomma att till föreningens verksamhet för budgetåret 1953/54 bevilja högre statsbidrag än som anvisats för innevarande budgetår.

Departementschefen.

Enligt vad som framgår av hörselfrämjandets skrivelse beräknas förmedlingsverksamheten för år 1952 lämna ett underskott om cirka 33 000 kronor. För år 1953 har föreningen med hänsyn till stegrade löner och omkostnader räknat med ett underskott om icke mindre än cirka 60 000 kronor. Föreningen synes därvid ha förutsatt, att någon minskning av verksamheten icke skulle uppkomma. Såsom jag anført under föregående

punkt, har emellertid ett icke ringa antal landsting redan börjat eller har för avsikt att under kalenderåret 1953 börja egen verksamhet för utprovning m. m. av hörapparater. Det torde få antagas, att denna ökning av landstingens insatser måste komma att påverka föreningens verksamhet. I likhet med statskontoret anser jag det därför angeläget, att föreningen i tid avpassar sin verksamhet efter de förändrade betingelser, som redan nu kan förutses. Med hänsyn härtill finner jag mig icke kunna tillstyrka någon uppräknig av anslaget utan förordrar, att detsamma uppföres med samma belopp som i gällande riksstat eller med 85 000 kronor.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till hörselfrämjandet* för budgetåret 1953/54 anvisa ett anslag av 85 000 kronor.

Förlossningsanstalter.

[96] 94. **Bidrag till uppförande eller inrättande av förlossningsanstalter.**

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	100	100 250
1952/53 (statsliggaren s. 983)	100	
1953/54 (förslag)	100	

Yrkande.

Medicinalstyrelsen (skr. 1/9 1952) föreslår, att anslaget uppföres med 200 000 kronor.

Motiv.

Vid ingången av budgetåret 1952/53 fanns en reservation å anslaget av 1 186 612 kronor. Då för samma budgetår anvisats ett anslag av 100 kronor, uppgår det disponibla beloppet till 1 186 712 kronor. Sedan beviljade men ej utbetalade bidrag frånräknats, kan ett belopp av 635 212 kronor beräknas återstå. För att tillgodose hos Kungl. Maj:t eller styrelsen inneliggande framställningar (6 resp. 13) kan komma att erfordras tillhopa (190 000 + 409 000) 599 000 kronor. Härjämte bör räknas med tre barnbördsavdelningar, för vilka byggnadstillstånd beviljats under de senaste åren eller kan beräknas komma att beviljas och för vilka statsbidrag ännu icke sökts. Bidraget till dessa avdelningar skulle uppgå till 332 500 kronor.

Före utgången av budgetåret 1952/53 skulle sålunda kunna föreligga ett medelsbehov av (599 000 + 332 500 — 635 212) 296 288 kronor, vilket belopp torde kunna avrundas nedåt till 200 000 kronor.

Departementschefen.

Med hänsyn till storleken av det belopp, som alltjämt är disponibelt på anslaget, torde anslaget för nästa budgetår kunna liksom f. n. uppföras med allenast ett formellt belopp av 100 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till uppförande eller inrättande av förlossningsanstalter* för budgetåret 1953/54 anvisa ett reservationsanslag av 100 kronor.

[97] 95. Bidrag till driften av förlossningsanstalter och väntehem m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	2 500 000	2 032 585
1951/52	2 500 000	2 375 190
1952/53 (statsliggaren s. 983)	2 300 000	
1953/54 (förslag)	2 400 000	

Yrkande.

Medicinalstyrelsen (skr. 1/9 1952) föreslår, att anslaget uppräknas med 200 000 kronor.

Motiv.

Enligt av styrelsen hittills fattade beslut kan statsbidrag för år 1953 beräknas utgå för 3 126 vårdplatser (varav 3 038 vårdplatser å barnbördshus, barnbördsavdelning eller förlossningshem om minst sex vårdplatser samt 88 vårdplatser å förlossningshem om högst fem vårdplatser eller förlossningsrum hos barnmorska), motsvarande ett sammanlagt bidragsbelopp av 3 065 700 kronor. Vidare har styrelsen för statsbidrag till driften av väntehem för barnaföderskor i rikets ödemarksområden (fyra vårdplatser) och till hemhjälp åt kvinnor, som vistas å dylikt väntehem, beräknat 2 640 resp. 1 320 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet skulle sålunda kunna uppskattas till (3 065 700 + 2 640 + 1 320) 3 069 660 kronor. Vårdplatserna torde dock icke kunna beräknas bli fullt belagda under kalenderåret. Å andra sidan synes man böra räkna med att driftbidrag skall komma att utgå för ett icke oväsentligt antal nya vårdplatser. Med hänsyn härtill och till belastningen å anslaget under det senaste budgetåret synes anslaget böra uppräknas med 200 000 kronor.

Departementschefen.

Med hänsyn till medelsåtgången det senaste budgetåret synes en uppräkning av anslaget motiverad. Jag förordar, att anslaget ökas med 100 000 kronor och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till driften av förlossningsanstalter och väntehem m. m.* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 2 400 000 kronor.

[98] 96. **Viss ersättning till barnbördshuset i Lund.** Under denna rubrik är å gällande riksstat uppfört ett anslag av 1 400 kronor. Ersättningen utgår med 1 358 kronor enligt Kungl. Maj:ts brev den 19 maj 1899 och 18 oktober 1907 (statsliggaren s. 983).

För nästa budgetår torde böra beräknas enahanda belopp. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Viss ersättning till barnbördshuset i Lund* för budgetåret 1953/54 anvisa ett anslag av 1 400 kronor.

Hälsovård i allmänhet.

[99] 97. **Statens institut för folkhälsan: Avlöningar.**

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	1 493 000	1 787 384
1952/53 (statsliggaren s. 983)	1 871 000	
1953/54 (förslag)	2 305 000	

Yrkanden.

Styrelsen för statens institut för folkhälsan (skr. 26/8 1952) hemställer, att anslaget höjes med 410 600 kronor.

	Ökning
<i>Allmänhygieniska avdelningen:</i>	
1. a) Uppflyttning av laborator och överlärare Ca 31—Ca 33	1 524
b) Uppflyttning av laborator Ce 29—Ce 33	2 556
2. Distriktssköterskeskolan.	
1 biträdande föreståndare Ce 21	13 164
<i>Yrkeshygieniska avdelningen:</i>	
3. Tekniska laboratoriet.	
Uppflyttning av förste avdelningsingenjör Ca 27—Ca 31 ..	1 800
4. Analytiska laboratoriet.	
a) Uppflyttning av förste avdelningsingenjör Ce 27—Ce 31	1 836
b) Uppflyttning av förste kemist Ce 25—Ce 29	1 872
c) 1 kemist Ce 20	12 420
5. Medicinska laboratoriet.	
a) Uppflyttning av laborator Ca 29—Ca 33	3 492
b) Uppflyttning av laborator Ce 29—Ce 33	3 492
<i>Födoämneshygieniska avdelningen:</i>	
6. »Gemensam personal».	
Kansliskrivare Ce 15 i st. f. kontorist Ce 13	396

7. Kemiska laboratoriet.	
a) Uppflyttning av laborator Ca 29—Ca 33	3 492
b) Uppflyttning av förste kemist Ce 25—Ce 29.....	2 820
c) 1 assistent Ce 20	12 420
8. Biologiska laboratoriet.	
a) Uppflyttning av laborator Ca 29—Ca 33	1 524
b) 1 assistent Ce 20	12 420
c) Uppflyttning av 1 laboratoriebiträde Ce 11—Ce 15.....	1 440
9. Vattenlaboratoriet.	
Uppflyttning av förste avdelningsingenjör Ce 27—Ce 31.....	1 836
<i>Vitaminavdelningen:</i>	
10. a) Laborator Ca 33 i st. f. förste avdelningsingenjör Ce 27	3 492
b) Uppflyttning av assistent Ce 20—Ce 23	816
c) Försöksassistent Ca 20 i st. f. första laboratoriebiträde Ca 15.....	1 080
d) 1 kontorist Ce 13	9 348
<i>Administrationsavdelningen:</i>	
11. a) Intendent Ca 31 i st. f. förste byråsekreterare Ca 27	3 708
b) Uppflyttning av kassör Ce 15—Ce 17.....	816
c) Verkmästare Ca 14 i st. f. vaktmästare Ca 11.....	336
d) Mekaniker Ce 12 i st. f. vaktmästare Ce 10.....	720
e) Stallförman Ce 12 i st. f. vaktmästare Ce 10	720
	Summa för lönehöjningar och nyanställningar
	99 540
12. <i>Arvoden och särskilda ersättningar:</i>	
a) Arvoden till två laboratorer	3 072
b) Arvoden till styrelsens ordförande och ledamöter	3 500
13. <i>Arvoden till speciallärare .....</i>	13 100
	Summa för arvoden
	19 672
14. <i>Omräkning:</i>	
a) Höjt rörligt tillägg	250 000
b) Löneklassuppflyttningar	38 700
c) Uppflyttning av 7 vaktmästare Ce, Cg 9—10	2 688
	Summa omräkning
	291 388
	410 600

Styrelsen yrkar härjämte, att institutets vetenskapligt utbildade assistenter placeras i den lönegrad, som kan komma att medgivnas för liknande assistentbefattningar vid andra motsvarande vetenskapliga institutioner, samt att löneställningen för laboratoriebiträdespersonalen skyndsamt regleras.

1 a) och b), 5 a) och b), 7 a) samt 8 a). Laboratorerna böra uppflyttas till den lönegrad, som kan komma att fastställas för laboratorer vid universitet och högskolor. Av laboratorerna fordras god vetenskaplig utbildning och erfarenhet i till tjänsten hörande ämnen. Laboratorerna ha en självständig ställning som laboratieföreståndare med stor underlydande personal. Befattningarna böra icke bli passagetjänster för befattningar vid universitet och högskolor.

Beträffande 1 a) och 5 a) hänvisas även till vad som anföres under 12 a).

2) På grund av den snabba utvecklingen inom hälso- och socialvården bör distriktssköterskornas utbildning förbättras. Vid den praktiska utbildningen bör man placera eleverna i ett distrikt, där distriktssköterskans arbete omfattar alla grenar av hälsovård. Utbildningen bör förläggas till

ort i närheten av distriktssköterskeskolan, t. ex. i Stockholms län, med möjlighet för eleverna att besöka skolan för viss undervisning. En föreståndarinna bör vara ansvarig för utbildningen.

3) Befattningshavaren har närmast laborators tjänsteställning.

4 a) Befattningshavaren har krävande och ansvarsfulla uppgifter, såsom metodikprövningar och utarbetande av nya analytiska metoder för bestämningar av toxiska ämnen.

4 b) Förste kemisten har ett högt kvalificerat arbete med ständigt nya, ofta svårbemästrade problemställningar. Han har självständigt haft hand om det viktiga lösningsmedelsområdet samt i huvudsak sådana ämnen, som kunna vara eksemframkallande.

4 c) Om icke det synnerligen trängande behovet att inrätta en kemisttjänst för arbetsuppgifter inom det medicinsk-kemiska området tillgodoses, torde det ej längre vara möjligt att utföra begärda undersökningar.

6) Genom tillkomsten av den nya livsmedelslagstiftningen har födoämneshygieniska avdelningen tillförts nya uppgifter. Åt kontoristen torde komma att uppdragas att bokföra inkommande prov, att verkställa ompackning och nymärkning av prov för bevarande av anonymiteten, att upplägga och handha ett konfidentiellt register över företagare, vilkas varor eller förpackningar visat sig otillfredsställande, samt att sköta fortlöpande register över olika förekommande ämnens giftighet, över tidskriftslitteratur och över de varor, i vilka olika tillsatser användas.

7 b) Förste kemisten leder det löpande arbetet på laboratoriet och är ställföreträdare för laboratorn.

7 c) Enligt den nya livsmedelsstadgan skall avdelningen utföra systematiska undersökningar över livsmedel. För att bli avlastad från mindre kvalificerade analysarbeten har avdelningen dock utarbetat enklare analysmetoder, avsedda att användas av hälsovårdsnämnderna vid livsmedelskontrollen. Vidare bör undervisning i laboratorium ordnas för sådana tjänstemän vid hälsovårdsnämnderna, vilka praktisera vid avdelningen eller delta i kursen för hälsovårdstillsyningsmän. En särskild befattningshavare måste finnas, vilken kan omhänderha väsentliga delar av dessa båda uppgifter samt medverka vid utprovningen av svårare analysmetoder för livsmedel.

8 b) och c) Vissa biologiska prövningar av livsmedel, t. ex. mikroskopisk analys av olika beståndsdelar och föroreningar, äro ofta mycket tidskrävande och fordra specialutbildning, bl. a. i botanik. På laboratoriet finnes f. n. förutom laboratorn endast en assistent, vilket visat sig otillräckligt.

Laboratoriet behöver också tillföras ett högt kvalificerat biträde.

9) Förste avdelningsingenjören, som har närmaste ledningen av laboratoriets verksamhet, har i realiteten länge fyllt uppgifter, som åvila en laborator.

10 a) Vitaminavdelningen är den enda avdelning på institutet, där den befattningshavare, som närmast under avdelningsföreståndaren har att leda och övervaka arbetet, icke har laborators tjänsteställning. Befattningshavaren måste vara vetenskapligt högt kvalificerad och vid ledighet för avdelningsföreståndaren kunna vikariera för denne.

10 b) Befattningshavaren har den omedelbara ledningen av den kemiska vitaminkontrollen av vitaminerat mjöl, vitaminerade fodermedel samt flertalet farmaceutiska specialiteter innehållande B-vitamin. Han har vidare på senare tid alltmer anlåtats för bearbetningen av speciella analytiskt kemiska problem, vilka uppkomma i samband med den kontrollerande verksamheten.

10 c) De biologiska vitaminbestämningarna genom djurförsök och de i forskningssyfte företagna djurexperimenten måste utföras med minutiös noggrannhet, vilket kräver oavlätlig kontroll och övervakning. Stora ekonomiska värden stå härvid på spel. Den närmaste ledningen av detta arbete — för vilket anställts 13 befattningshavare — omhänderhas av ett första laboratoriebiträde. Uppgiften bör ankomma på en assistent.

10 d) Föreståndaren för vitaminavdelningen behöver i likhet med övriga avdelningsföreståndare ett kvalificerat biträde för upptagning av stenogram och skötsel av övriga sekreteraruppgifter.

11 a) Med hänsyn till de synnerligen kvalificerade och självständiga arbetsuppgifter, som åvila denne befattningshavare, intar han en tjänsteställning motsvarande laboratorerna.

11 b) I och med att förste byråsekreterarens tid i ökad omfattning tagits i anspråk för administrativa göromål, måste han kunna överlåta på en kvalificerad tjänsteman att självständigt handha vissa göromål.

11 c) och d) Personalen på institutets verkstad består av fyra yrkes-skoleutbildade »vaktmästare», av vilka två elektromekaniker och två snickare. Vaktmästaren i 11 lönegraden leder arbetet, har ansvaret för maskinutrustningen och har hand om inköp av för verksamheten erforderlig materiel. Han bör placeras i Ca 14 som verkmästare och den andre vaktmästaren under benämning mekaniker uppflyttas till Ce 12.

11 e) Skötseln av yrkeshygieniska och allmänhygieniska avdelningarnas försöksdjur samt i vissa fall beredning av olika stater till djuren handhas av två vaktmästare i 10 och två djurvårdare i 4 lönegraden. Arbetsledaren, som har ansvaret för djurens skötsel samt för inköp av foder o. d., bör placeras som stallförman i 12 lönegraden.

12 a) Befattningen som laborator och överlärare vid allmänhygieniska avdelningen har sedan institutets tillkomst varit placerad två lönegrader högre än institutets övriga laboratorbefattningar. Han bör uppfylla de krav, som ställas på innehavare av förste provinsialläkartjänst. Med befattningen bör därför förenas ett arvode motsvarande en löneförhöjning om två lönegrader (1 536 kronor).

På yrkeshygieniska avdelningen är behovet av en utökning av arbetskraften trängande. Då avdelningens organisation f. n. är föremål för utredning, anser sig styrelsen dock icke nu böra göra framställning härom. För att emellertid få en bättring till stånd bör den ordinarie laboratorn åläggas att mot arvode motsvarande två lönegraders uppflyttning självständigt handlägga vissa ansvarsfulla arbetsuppgifter, som nu åvila avdelningsföreståndaren.

12 b) Styrelsen har de senaste åren sammanträtt 13 gånger per år. Med hänsyn till institutets läge och sammanträdenas längd (3—4 timmar) böra styrelsens ordförande och ledamöter erhålla kompensation för tidsförlust och kostnader. Förutom resekostnadsersättning bör sålunda ordföranden tillerkännas ett årligt arvode av 1 500 kronor och ledamöterna ersättning med 20 kronor per sammanträdesdag.

13) Ökningen förorsakas av förslag om a) anordnande av en första distriktssköterskekurs (10 100 kronor) och b) anordnande av ytterligare en kompletterings- och fortbildningskurs för distriktssköterskor (3 000 kronor).

a) Medicinalstyrelsen föreslog redan 1951 anordnande av en tremånaders kurs för blivande första distriktssköterskor samt andra sjuksköterskor i ledande ställning inom hälsovården (t. ex. inom förebyggande barnavård, skolhälsovård och dispensärvård). En liknande kurs, som anordnades budgetåret 1947/48 avsåg i tjänst varande första distriktssköterskor och pågick endast under sex veckor. Med hänsyn till arbetsuppgifternas karaktär och omfång är det av synnerlig vikt, att ledande sjuksköterskor inom sjuk- och hälsovården få erforderlig handledning och utbildning. Kostnaderna beräknas för 260 föreläsningar à 35 kronor till 9 100 kronor och för 40 övningslektioner à 25 kronor till 1 000 kronor.

b) Vid den sexveckorskurs, som nu anordnas varje år, kunna endast 32 distriktssköterskor mottagas. Önskemål från landsting att sända ytterligare deltagare har måst avvisas. Till fortbildningskurs antages icke distriktssköterska, som genomgått sådan kurs under de senaste tio åren. På grund av den snabba utvecklingen inom hälso- och sjukvården och då landet har cirka 1 400 distriktssköterskor, är det synnerligen önskvärt, att verksamheten tills vidare utökas med ytterligare en kurs per år. Kostnaderna beräknas för 77 föreläsningar à 35 kronor till 2 695 kronor och för 10 föreläsningar à 30 kronor till 300 kronor.

Yttrande.

Statskontoret anför.

I avvaktan på resultatet av pågående utredning rörande institutets organisation och arbetsuppgifter bör utökning av personalen medgivnas endast i undantagsfall och då den icke föregriper en eventuell omorganisation. På grund härav kan statskontoret icke tillstyrka inrättande av en assistent-

tjänst i Ce 20 å vartdera analytiska och biologiska laboratoriet. Däremot vill ämbetsverket icke motsätta sig, att medel anvisas för ytterligare en assistent, tills vidare i Cg 20, på kemiska laboratoriet.

Med inrättandet av en tjänst som biträdande föreståndare vid distriktsköterskeskolan torde kunna anstå i avvaktan på statsmakternas ställningstagande till 1946 års kommittés för sjuksköterskeutbildningen betänkande rörande den högre utbildningen för sjuksköterskor m. m.

Då närmare erfarenheter ännu saknas rörande arbetsuppgifterna för kontoristen på födoämneshygieniska avdelningen, synes frågan om höjd lönegradsplacering icke nu böra upptagas till behandling. Statskontoret måste dock ifrågasätta, huruvida de angivna uppgifterna motivera löneställning som kansliskrivare.

Statskontoret vill icke rikta invändning mot att en handsekreterare anställes åt föreståndaren för vitaminavdelningen. Då, enligt vad som under hand inhämtats, befattningshavaren bl. a. skulle sysselsättas med att upptaga och utskriya stenogram på minst ett främmande språk, vill ämbetsverket icke motsätta sig en placering i Cg 13.

Frågan om ersättning åt styrelsens ledamöter torde i första hand böra prövas i ett större sammanhang. Om en allmän översyn icke skulle komma till stånd, har ämbetsverket icke något att erinra mot styrelsens förslag.

Statskontoret kan i nuvarande läge icke tillstyrka förslaget om anordnande av en kurs för första distriktssköterskor. Däremot vill statskontoret icke motsätta sig, att ytterligare en kompletterings- och fortbildningskurs kommer till stånd.

Departementschefen.

Med hänsyn till de nya arbetsuppgifter, som ålagts institutet i samband med tillkomsten av den nya livsmedelsstadgan, föreslår jag, att en assistent i högst lönegrad Cg 21 anställes vid födoämneshygieniska avdelningens kemiska laboratorium.

Vidare förordar jag, att föreståndaren för vitaminavdelningen i likhet med övriga avdelningsföreståndare erhåller ett kvalificerat biträde för sekreteraruppgifter m. m. Befattningen torde tills vidare böra placeras som kanslibiträde i lönegrad Ce 11.

Styrelsens förslag till omorganisation av den nuvarande praktiska utbildningen av distriktssköterskor anser jag i och för sig förtjänt att tagas i övervägande. Jag finner mig dock icke f. n. kunna tillstyrka detsamma. Icke heller av styrelsen i övrigt framförda önskemål om personalförstärkningar anser jag mig kunna nu biträda.

Däremot ansluter jag mig till förslaget om beredande av ersättning till ordförande och ledamöter i styrelsen för institutet, dock att ersättning icke torde böra utgå till sådan ledamot, som är självskriven i styrelsen. Ordförandens årsarvode torde emellertid böra begränsas till 1 000 kronor och kostnaderna i sin helhet sålunda till omkring 3 000 kronor.

Under posten till avlöningar till speciallärare m. fl. har styrelsen begärt medel för viss utvidgning av kursverksamheten. Jag kan endast tillstyrka,

att ett belopp om 3 000 kronor anvisas för anordnande av ytterligare en kompletterings- och fortbildningskurs för distriktssköterskor.

Vad härefter angår begärda löneregleringar har av styrelsen i detta sammanhang framlagda förslag prövats av tjänsteförteckningskommittén eller biträdesutredningen. Utöver de löneförbättringar, som i anledning härav beslutats av riksdagen — senast i anslutning till propositionen nr 241/1952 — anser jag mig icke kunna tillstyrka ändrad löneställning för någon befattningshavare. Kostnadsökningen för de förslag, som redovisats i nämnda proposition, torde kunna beräknas till i runt tal 110 000 kronor.

Arvodet till institutets administrative-juridiske rådgivare torde böra uppräknas med 192 kronor till 1 500 kronor per år.

För vissa enligt Kungl. Maj:ts beslut den 9 maj 1952 vidtagna arvodesregleringar ävensom för ersättningar till vikarier för institutets föreståndare och en avdelningsföreståndare räknar jag med 3 108 resp. 700 kronor. Av förstnämnda belopp avser 2 256 kronor en laborator och återstoden, 852 kronor, institutets pressombudsman.

För vad sålunda förordats erfordras en ökning av medelsbehovet med 22 500 kronor för personalförstärkningar, 3 000 kronor för ersättning till styrelsens ordförande och ledamöter, 3 000 kronor för anordnande av en kompletterings- och fortbildningskurs för distriktssköterskor, 2 688 kronor för tidigare genomförd lönereglering för viss vaktmästarpersonal, 110 000 kronor för övriga löneregleringar samt 4 000 kronor för medgivna och nu förordade arvodesregleringar m. m. Den automatiska utgiftsstegringen beräknas till 38 700 kronor för löneklassuppflyttningar samt 250 000 kronor för den allmänna lönehöjningen. Anslaget bör alltså uppräknas med $(22\,500 + 3\,000 + 3\,000 + 110\,000 + 4\,000 + 38\,700 + 2\,688 + 250\,000)$ 433 888 kronor eller i runt tal 434 000 kronor.

Anslaget beräknas sålunda: avlöningar till ordinarie tjänstemän 238 000 (+ 12 000) kronor, arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, 32 000 (+ 7 000) kronor, avlöningar till speciallärare, experter och tillfälliga biträden 214 000 (+ 13 000) kronor, avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 1 104 000 (+ 98 000) kronor samt rörligt tillägg 717 000 (+ 304 000) kronor.

Anslaget upptages alltså till $(238\,000 + 32\,000 + 214\,000 + 1\,104\,000 + 717\,000)$ 2 305 000 (+ 434 000) kronor.

Under återopande av vad jag sålunda anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) godkänna följande avlöningsstat för statens institut för folkhälsan, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1953/54:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsvis	238 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, förslagsvis	32 000
3. Avlöningar till speciallärare, experter och tillfälliga biträden, förslagsvis	214 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	1 104 000
5. Rörligt tillägg, förslagsvis	717 000

Summa förslagsanslag kronor 2 305 000;

b) till *Statens institut för folkhälsan*: Avlöningar för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 2 305 000 kronor.

[100] 98. Statens institut för folkhälsan: Omkostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	614 000	603 383
1951/52	571 000	586 786
1952/53 (statsliggaren s. 985)	674 000	
1953/54 (förslag)	662 200	

Yrkande.

Styrelsen för statens institut för folkhälsan (skr. 26/8 1952) hemställer, att anslaget höjes med 67 200 kronor.

	Utgifter 1951/52	Anslag 1952/53	Förslag	Ökning
1. Sjukvård m. m.	13 799	12 000	14 000	2 000
2. Publikationstryck	3 000	3 500	6 400	2 900
3. Inköp och underhåll av inventarier.	51 304	79 000	135 000	56 000
4. Undervisningsmateriel och böcker	15 594	8 000	12 000	4 000
5. Yttre renhållning och underhåll av planteringar m. m.	1 952	2 500	3 000	500
6. Diverse	3 558	4 200	6 000	1 800
				67 200

Motiv.

1) Anslagsposten bör höjas med hänsyn såväl till belastningen under de föregående budgetåren som till höjda kostnader.

2) En av födoämneshygieniska avdelningen och vitaminavdelningen utgiven fyrsidig tidskrift »Vår föda» ingår sedan år 1949 i »Hygienisk Revy», varvid institutet får inköpa särtryck av »Vår föda». Kostnaden härför, som 1949 utgjorde 800 kronor, uppgår f. n. till 1 750 kronor per år för 2 200 exemplar. För att möjliggöra prenumeration enbart å »Vår föda» samt för att tillgodoföra statsverket prenumerationsinkomster föreslås, att tid-
12 — Bihang till riksdagens protokoll 1953. 1 saml. Nr 1. Bil. 13.

skriften utgives såsom självständig publikation. För nästa budgetår erfordras härför, om ändringen genomföres fr. o. m. den 1 januari 1954, 1 200 kronor.

År 1946 utgavs en redogörelse på engelska över institutets verksamhet. Under år 1947 måste en andra upplaga härav tryckas. Då denna upplaga sedan länge är slut och redogörelsen ofta efterfrågas, synes det angeläget, att en ny sammanfattande redogörelse för institutets hittillsvarande verksamhet utgives. Kostnaden härför beräknas uppgå till 1 700 kronor för 1 000 exemplar.

3) Avdelningarnas anslagsäskanden för nyinköp av apparatur uppgå till sammanlagt 68 090 kronor. Härtill komma betydande kostnader för underhåll av apparatur och inventarier. Under nästa budgetår måste därjämte en del äldre kontorsmaskiner ersättas med nya. Belastningen har under budgetåren 1949/50—1951/52 uppgått till resp. 64 977, 74 722 och 51 304 kronor. Till sistnämnda belopp kommer en utgiftsrest på cirka 9 000 kronor. Medelsbehovet för nästa budgetår beräknas till 90 000 (+ 11 000) kronor, varvid hänsyn tagits till ökade kostnader för såväl nyinköp som reparationer. Härutöver föreslås inköp för 45 000 kronor av en infraröd spektrofotometer, avsedd för fastställande av bensin- och oljeföreningar i låga koncentrationer. Med hänsyn till den allmänna förekomsten av sådana föreningar samt med kännedom om redan inträffade olycksfall föreligga ur såväl hygienisk, ekonomisk som rättslig synpunkt tungt vägande skäl för en närmare forskning på området. Det synes möjligt att med instrumentet fastställa även andra ämnen, t. ex. vissa tjärprodukter och fenoler. Dessutom finnes skäl tro, att man genom forskning skall kunna bereda möjlighet att utarbeta bestämningsmetoder för ett stort antal ämnen tillhörande de industriella avfallsprodukterna, t. ex. avfallslut från cellulosaindustrin.

4) Belastningen utgjorde de två senaste budgetåren 11 536 resp. 15 594 kronor. Priserna på utländska facktidskrifter och böcker ha på senaste tid gått upp med mer än 50 procent. Även den inhemska litteraturen har stigit betydligt i pris.

5) Institutet har f. n. svårigheter att hålla parkområdet i gott skick, vilka svårigheter komma att ytterligare ökas på grund av höjda arbetslöner. Sedan Norrbackaområdet i och med karolinska institutets utbyggnad i det närmaste färdigbyggt, måste större krav ställas på områdets skötsel. Gräsmattsarealen har dessutom ökats, sedan byggnadsstyrelsen planerat tidigare icke iordningställt område.

6) Det har visat sig vara en brist att institutet icke haft medel att låta sig representera vid utställningar eller eljest för en större allmänhet visa institutets arbetsuppgifter och syften. Ett mindre belopp bör därför anslås för detta ändamål.

Yttrande.

Statskontoret tillstyrker förslagen beträffande posterna till sjukvård m. m., stipendier, bränsle, lyse och vatten samt inköp och underhåll av djur. Med hänsyn till belastningen budgetåret 1951/52 bör posten till reseersättningar kunna nedräknas till 28 000 och posten till övriga expenser till 85 000 kronor. Det ånyo framförda förslaget om uppräknig av posten till publikationstryck anser statskontoret icke heller i år böra föranleda åtgärd. I nuvarande läge kan ämbetsverket icke heller förorda ökad medelsanvisning till inköp och underhåll av inventarier. Vidare kan ifrågasättas, om icke posten till förbrukningsartiklar med hänsyn till belastningen budgetåret 1951/52 borde sänkas något. De avsevärt ökade priserna på böcker m. m. torde motivera, att ökade medel, förslagsvis 10 000 kronor, ställas till förfogande för undervisningsmateriel och böcker. Förslaget om höjning av posterna till yttre renhållning m. m. och till diverse kan ämbetsverket icke biträda.

Departementschefen.

Anslagsposten till reseersättningar samt delposterna till övriga expenser och till förbrukningsartiklar har av styrelsen föreslagits uppförda med oförändrade belopp. Statskontoret har ifrågasatt, huruvida icke dessa poster med hänsyn till belastningen under budgetåret 1951/52 skulle kunna sänkas något. Enligt vad jag under hand inhämtat förklaras den låga belastningen beträffande reseposten därav, att institutet — såsom tidigare anmälts för riksdagen (jfr bl. a. 1952 års statsverksproposition, elfte huvudtiteln, s. 161) — på grund av bristande lokalutrymme och otillräcklig personal varit nödsakat att avsäga sig vissa undersökningar, som begärts av enskilda. Belastningen på de båda övriga posterna har påverkats av ovanligt långa ledigheter för vissa befattningshavare och av långa vakanser på vissa tjänster, vilka emellertid nu kunnat besättas. Med hänsyn härtill och i avbidan på ytterligare erfarenhet rörande bl. a. den utökade vitaminavdelningens inverkan på medelsbehovet är jag icke beredd att nu förorda en sänkning av ifrågavarande poster. De bör sålunda tills vidare uppföras med oförändrade belopp.

Medelsanvisningen till sjukvård m. m. torde i enlighet med styrelsens förslag böra höjas med 2 000 kronor till 14 000 kronor.

Styrelsens under anslagsposten till publikationstryck framlagda förnyade förslag om anvisande av medel för utgivande av »Vår föda» såsom självständig tidskrift kan jag icke heller nu tillstyrka. För tryckning av en redogörelse på engelska över institutets verksamhet anser jag mig icke böra förorda någon medelsanvisning. Posten bör sålunda uppföras med oförändrat belopp.

I fråga om delposten till inköp och underhåll av inventarier anser jag mig böra tillstyrka styrelsens förslag om anvisande av medel för inköp av

en infraröd spektrofotometer för att påvisa bl. a. bensin- och oljeföreningar i vattentäkter. Ifrågavarande post har för innevarande budgetår tillfälligt uppräknats med 19 000 kronor för engångsanskaffning av apparatur, avsedd för vitaminavdelningen. Med hänsyn härtill och då jag icke kan tillstyrka en höjning av för löpande inventarieanskaffning m. m. anvisade medel, anser jag mig icke kunna förorda, att posten i sin helhet upptages med högre belopp än 100 000 kronor. Förslaget innebär en höjning med 21 000 kronor.

Delposten till undervisningsmateriel och böcker bör fr. o. m. budgetåret 1953/54 uppdelas på två särskilda poster. Den ena bör avses för undervisningsmateriel och uppföras förslagsvis, den andra bör avses för inköp av böcker och lämpligen vara högstbestämd. Medelsbehovet under dessa båda nya delposter torde kunna uppskattas till 3 000 resp. 7 000 kronor, innebärande en sammanlagd ökning i förhållande till nu anvisat belopp med 2 000 kronor.

Delposterna till yttre renhållning och underhåll av planteringar m. m. samt till diverse torde böra uppföras med oförändrade belopp.

I propositionen nr 220/1952 framlagda, av riksdagen antagna grunder för studiehjälpverksamheten vid vissa läroanstalter skall fr. o. m. budgetåret 1953/54 tillämpas i fråga om bl. a. distriktsskötterskeskolans elever. Kostnaden för stipendier till dessa elever torde böra bestridas från ett under åttonde huvudtiteln äskat förslagsanslag till Stipendier åt elever vid tekniska fackskolor och andra fackutbildningsanstalter. Omkostnadsanslaget kan i enlighet härmed nedräknas med 36 800 kronor.

I enlighet med vad jag nu förordat kommer anslaget att nedsättas med (36 800 — 2 000 — 21 000 — 2 000) 11 800 kronor och sålunda upptagas till (674 000 — 11 800) 662 200 kronor.

Under åberopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens institut för folkhälsan: Omkostnader* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 662 200 kronor.

[101] 99. Vissa undersökningar rörande små avloppsreningsanläggningar.

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	57 000	54 485
1951/52	35 000 ¹	30 631
1952/53 (statsliggaren s. 986)	65 000	
1953/54 (förslag)	14 000	

Anslaget är avsett för bestridande av kostnaderna för att fullfölja vissa enligt Kungl. Maj:ts beslut den 2 november 1944 påbörjade undersökningar.

¹ Därutöver 11 300 kronor å tilläggsstat.

Närmare redogörelse härför har lämnats i 1950 års statsverksproposition (elfte huvudtiteln, s. 128—132). Sedan den för undersökningarna erforderliga försöksanläggningen i Stocksund under sommaren 1950 reparerats och iordningställt, ha undersökningarna återupptagits. Den närmaste ledningen av verksamheten handhas av en delegation, som antagit benämningen 1950 års avloppsutredning.

Yrkande.

Styrelsen för statens institut för folkhälsan (skr. 26/8 1952) hemställer, om anvisande av ytterligare 12 500 kronor för bearbetning m. m. av material från undersökningarna.

Motiv.

Behållningen å anslaget utgjorde den 1 juli 1952 18 184 kronor. Såväl detta belopp som anslaget för innevarande budgetår, 65 000 kronor, beräknas åtgå för undersökningarnas slutförande. I den ursprungliga preliminära kostnadskalkylen beräknades medelsbehovet till sammanlagt 150 000 kronor, varav hittills beviljats 137 000 kronor. Härtill kommer ett belopp om sammanlagt 36 900 kronor, avseende höjda kostnader för rörligt tillägg, vissa icke beräknade reparationsarbeten samt vissa specialundersökningar (jämför 1952 års statsverksproposition, elfte huvudtiteln, s. 171—173).

Undersökningarna vid stocksundsanläggningen torde komma att pågå hela nästa sommar. Med största sannolikhet måste även vissa kompletterande undersökningar utföras på institutets vattenlaboratorium. På grund härav och för bearbetning och sammanställning av materialet är det erforderligt, att den assistent i Cg 20, som varit med från undersökningarnas början, beredes fortsatt anställning under ytterligare ett år. Kostnaden härför beräknas till 12 420 eller i runt tal 12 500 kronor.

Yttrande.

Statskontoret har icke något att erinra mot att assistenten i Cg 20 beredes fortsatt anställning ytterligare ett år.

Departementschefen.

Vid anmälan i föregående års statsverksproposition av frågan om anslag för budgetåret 1952/53 till ifrågakvarande ändamål framhöll jag, att undersökningarna i enlighet med den plan, som framlades i samband med arbetets återupptagande, såvitt möjligt borde slutföras under innevarande budgetår. Såsom framgår av den förut lämnade redogörelsen, kommer emellertid den egentliga försöksverksamheten att pågå även under sommaren 1953. Ytterligare medelsanvisning för detta ändamål förutsättes dock icke. Vidare torde med största sannolikhet vissa kompletterande

undersökningar komma att behöva utföras på vattenlaboratoriet. Enligt vad jag under hand inhämtat synes den mindre försening av undersökningarna, som sålunda uppkommit, till huvudsaklig del ha berott på en viss tids driftstopp till följd av reparationer, föranledda av Stocksunds-anläggningens bristfälliga skick vid undersökningarnas återupptagande. Med hänsyn härtill och då jag anser det vara angeläget, att materialet från undersökningarna snarast möjligt bearbetas och sammanställs, anser jag mig böra tillstyrka, att medel anvisas för fortsatt anställning under ytterligare ett år av en assistent. Denne bör i enlighet med i propositionen nr 241/1952 framlagda, av riksdagen antagna principer för lönegradsplacement av assistenter med motsvarande utbildning och arbetsuppgifter vid statens institut för folkhälsan placeras högst i lönegrad Cg 21 med en årslön, beräknad enligt 22 löneklassen, av 13 956 kronor. Anslaget för nästa budgetår bör i enlighet härmed upptagas till i runt tal 14 000 kronor, innebärande en minskning i förhållande till nu anvisade medel med 51 000 kronor. Vid bifall härtill har riksdagen för denna försöksverksamhet — inklusive ett anslag om 11 300 kronor på tilläggsstat för budgetåret 1951/52 — anvisat sammanlagt 182 300 kronor.

Det torde få förutsättas, att någon ytterligare medelsanvisning icke blir behövlig.

I enlighet med vad sålunda anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa undersökningar rörande små avloppsreningsanläggningar* för budgetåret 1953/54 anvisa ett reservationsanslag av 14 000 kronor.

[102] 100. **Barnmorskeläroanstalterna: Avlöningar.** För detta ändamål finnes på riksstaten för innevarande budgetår anvisat ett förslagsanslag om 192 000 kronor. Vidare har för samma budgetår till Barnmorskeläroanstalterna: Omkostnader anvisats ett förslagsanslag av 228 800 kronor (statsliggaren s. 986 och 987).

Nu gällande avtal mellan medicinalstyrelsen samt städerna Stockholm och Göteborg angående upplåtelse av lokaler för barnmorskeläroanstalterna i resp. städer m. m. godkändes av Kungl. Maj:t genom beslut den 3 februari 1950. Avtalet med Stockholms stad har av staden uppsagts och utlöpte den 31 december 1952. Enligt vad jag inhämtat pågår förhandlingar dels med Stockholms stads sjukhusdirektion om nytt avtal, dels ock med Göteborgs stad om upplåtelse av vissa till barnmorskeläroanstalten därstädes upplåtna lokaler och bostäder, vilka icke erfordras för barnmorskeundervisningen, för en ifrågasatt statlig sjuksköterskeskola i Göteborg. Dessa förhandlingar beräknas bli avslutade inom den närmaste tiden. Avtalsförslag och definitiva anslagsäskanden beträffande barnmorskeläro-

anstalterna kommer därefter att överlämnas till Kungl. Maj:t. Med hänsyn härtill förordar jag, att i riksstatförslaget för nästa budgetår medel för ifrågavarande ändamål anvisas med allenast preliminärt beräknade belopp. Avlöningsanslaget torde därvid böra uppföras med 215 000 kronor och omkostnadsanslaget med 300 000 kronor.

Beträffande omkostnadsanslaget gör jag hemställan under nästföljande punkt. Här hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Barnmorskeläroanstalterna: Avlöningar* för budgetåret 1953/54 beräkna ett förslagsanslag av 215 000 kronor.

[103] 101. **Barnmorskeläroanstalterna: Omkostnader.** Under återopande av vad jag anfört under föregående punkt hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Barnmorskeläroanstalterna: Omkostnader* för budgetåret 1953/54 beräkna ett förslagsanslag av 300 000 kronor.

[104] 102. **Statens sjuksköterskeskola: Avlöningar.**

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	138 500	155 463
1951/52	139 500	185 968
1952/53 (statsliggaren s. 988)	175 000	
1953/54 (förslag)	225 000	

Yrkande.

Styrelsen för statens sjuksköterskeskola (skr. 28/8 1952) hemställer, att anslaget höjes med 66 200 kronor.

1. <i>Personalökning:</i>	Ökning
2 instruktionssköterskor (kliniklärarinnor) Ce 20	24 840
2. <i>Arvodesregleringar:</i>	
a) Ersättning till styrelsens ledamöter	500
b) Arvode till redogörare, tillika sekreterare, höjes från 2 100 till 2 400 kronor ..	300
c) Arvoden åt tillfälliga lärare	11 000
3. <i>Extra städpersonal, vikariatsersättningar m. m.:</i>	
Uppräkning från 4 000 till 5 000 kronor	1 000
4. <i>Omräkning:</i>	
Löneklassuppflyttningar	5 044
Rörligt tillägg	23 000
Ersättning för obekvämt arbetstid	400
Avrundning	116
	66 200

Motiv.

1) Vid skolan finnas två instruktionssköterskor med uppgift att på sjukhusen handleda och undervisa eleverna i deras praktiska utbildning

(kliniklärarinnor), båda placerade på serafimerlasarettet. Sådana instruktionssköterskor behövas emellertid även på andra sjukhus, där eleverna arbeta. Avdelningssköterskorna kunna på grund av stor arbetsbörda icke lämna erforderlig handledning. Detta medför, att eleverna icke alltid erhålla önskvärt utbyte av sjukhuspraktiken. En av de viktigaste förutsättningarna för en förkortning av utbildningstiden är, att utbildningsförhållandena på sjukhusen väsentligt förbättras. En av de nya befattningshavarna bör avdelas för karolinska sjukhuset, där 40 elever äro placerade; den andra bör tjänstgöra på kronprinsessan Lovisas barnsjukhus och allmänna barnbördshuset, där tillhopa cirka 20 elever praktisera.

2 a) F. n. utgår ingen ersättning för uppdraget att vara ledamot eller suppleant i skolans styrelse. Ersättning härför bör utgå med dagarvode enligt kommittékungörelsen. Därutöver bör ledamot och suppleant, som ej är bosatt i Stockholm eller de norra förstäderna, äga uppbära reseersättning från och till hemorten enligt klass I i allmänna resereglementet. Arvodeskostnaderna torde kunna beräknas till 500 kronor. Medel för resorna äskas under omkostnadsanslaget.

2 b) Arvodet bör i enlighet med de grunder, som tillämpades för höjningen av statstjänstemännens löner våren 1952, uppräknas med 15 procent.

2 c) Ersättning till timplärare utgår f. n. med 30—35 kronor för akademiska lärare, 20—25 kronor för övriga lärare i teoretiska ämnen och 8—15 kronor för lärare i övningsämnen. Med hänsyn till levnadskostnadsstegringen bör uppräknung ske med 5 å 10 kronor.

3) För anställande av extra städpersonal, vikariatsersättningar m. m. har sedan lång tid tillbaka ett belopp av cirka 4 000 kronor disponerats under icke-ordinarieposten. På grund av ökade lönekostnader under de senaste budgetåren har beloppet visat sig otillräckligt.

Yttrande.

Statskontoret anser, att tillräckliga skäl icke anförts för en utökning av personalen med två instruktionssköterskor. Då arvoden till redogöraren, tillika sekreterare, samt åt de tillfälliga lärarna höjts så nyligen som vid 1952 års riksdag, läres med en ytterligare arvodesförbättring böra anstå. Frågan om ersättning åt styrelsens ledamöter och suppleanter torde i första hand böra upptagas till prövning i ett större sammanhang. Därest en dylik allmän översyn ej skulle komma till stånd, vill statskontoret icke motsätta sig förslaget, att ersättning i förevarande fall skulle utgå enligt kommittékungörelsen.

Framställningen i övrigt har icke givit ämbetsverket anledning till erinran.

Departementschefen.

De båda på serafimerlasarettet placerade instruktionssköterskor, som handleder och undervisar skolans dit hänvisade elever under deras praktiska utbildning, har visat sig fylla en viktig uppgift. Med hänsyn till de gynnsamma erfarenheterna av denna utbildningsverksamhet anser jag mig böra tillstyrka, att ytterligare en instruktionssköterska anställas för samma ändamål. Befattningshavaren bör erhålla extra ordinarie anställning. I enlighet med de föreskrifter, som gäller för befintliga motsvarande tjänster, bör hon härvid placeras i 18 eller 20 lönegraden, varvid sistnämnda lönegrad må tillämpas endast i fråga om den, som genomgått vederbörlig utbildningskurs för instruktionssköterska. Övrig av styrelsen begärd personalförstärkning finner jag mig i rådande läge icke kunna förorda.

För fullgörandet av uppdrag som ledamot eller suppleant i styrelsen för skolan bör, såsom styrelsen föreslagit, ersättning utgå i form av dagarvode enligt kommittékungörelsen. Ersättning torde dock icke böra tillkomma sådan ledamot, som är självskriven i styrelsen. Kostnaden härför uppskattar jag i likhet med styrelsen till omkring 500 kronor. Ersättningen bör bestridas från arvodesposten, vars beteckning i samband härmed bör ändras till Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t. Vidare bör reseersättning enligt allmänna resereglementet utgå till ledamot eller suppleant för resa, som för uppdragets fullgörande företages från hemorten till Stockholm eller Solna och åter. Kostnaden härför bör bestridas från omkostnadsanslaget.

I fråga om arvodet till redogöraren, tillika sekreterare, förordar jag en till 60 kronor begränsad höjning.

För anpassning av timlärararvodena till de grunder, som f. n. tillämpas vid statens institut för folkhälsan, bör anslagsposten till arvoden åt tillfälliga lärare uppräknas med cirka 6 700 kronor.

Det för anställande av extra städpersonal, vikariatsersättningar m. m. avsedda beloppet bör i enlighet med styrelsens förslag ökas från 4 000 till 5 000 kronor.

Vad sålunda förordats påkallar en ökning av medelsanvisningen med 13 000 kronor för anställande av en instruktionssköterska, 7 300 kronor för arvodeshöjningar och beredande av ersättning till styrelsens ledamöter m. fl. samt 1 000 kronor för ökad gottgörelse till extra städpersonal m. m. Härtill kommer den automatiska utgiftsstegringen med i runda tal 5 000 kronor för löneklassuppflyttningar m. m., 23 000 kronor för kostnader, avseende 1952 års särskilda lönetillägg, samt 400 kronor för ersättning för obekvämt arbetstid. Anslaget bör alltså uppräknas med $(13\ 000 + 7\ 300 + 1\ 000 + 5\ 000 + 23\ 000 + 400)$ 49 700 eller i runt tal 50 000 kronor.

Anslaget beräknas sålunda: avlöningar till ordinarie tjänstemän 43 000 (+ 1 000) kronor, arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, 2 700 (+ 600) kronor, arvoden åt tillfälliga lärare 34 400 (+ 6 700)

kronor, avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 81 000 (+ 13 000) kronor samt rörligt tillägg 63 900 (+ 28 700) kronor.

Anslaget bestämmas alltså till (43 000 + 2 700 + 34 400 + 81 000 + 63 900) 225 000 (+ 50 000) kronor.

Under åberopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för statens sjuksköterskeskola, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1953/54:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	43 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	2 700
3. Arvoden åt tillfälliga lärare, <i>förslagsvis</i>	34 400
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ..	81 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	63 900

Summa förslagsanslag kronor 225 000;

b) till *Statens sjuksköterskeskola*: Avlöningar för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 225 000 kronor.

[105] 103. Statens sjuksköterskeskola: Omkostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	64 000	75 286
1952/53 (statsliggaren s. 989)	77 400	
1953/54 (förslag)	89 300	

Yrkande.

Styrelsen för statens sjuksköterskeskola (skr. 28/8 1952) hemställer, att anslaget höjes med 15 300 kronor.

	Utgifter 1951/52	Anslag 1952/53	Förslag	Ökning
1. Sjukvård m. m. åt befattningshavare..	1 282	300	1 000	700
2. Reseersättningar	250	200	400	200
3. Övriga expenser.....	3 957	4 000	5 000	1 000
4. Övriga utgifter:				
a) Inköp och underhåll av inventarier och undervisningsmateriel m. m.....	2 483	3 000	8 000	5 000
b) Kost åt elever m. m.....	34 403	36 500	43 000	6 500
c) Elevers tjänstgöring i öppen vård ..	3 790	4 000	4 500	500
d) Sjukvård m. m. åt elever.....	2 930	4 000	4 500	500
e) Elevers resor i undervisningssyfte ..	405	500	700	200
f) Yttre renhållning och underhåll av planteringar m. m.	997	1 000	1 300	300
g) Transporter och diverse utgifter	1 195	1 200	1 600	400
				15 300

Motiv.

1) Belastningen har de tre senaste budgetåren uppgått till resp. 945, 1 045 och 1 282 kronor.

2) Posten har varit oförändrad sedan budgetåret 1946/47. Med hänsyn till sedan dess inträdda kostnadsökningar för resor och traktamenten bör posten uppräknas med 100 kronor. Styrelsens under avlöningsanslaget anmälda förslag (jämför föregående punkt under 2 a) om ersättning för resekostnader i vissa fall till styrelsens ledamöter och suppleanter föranleder en uppräkning med ytterligare 100 kronor.

3) Telefntaxorna höjdes våren 1952 med 20 å 25 procent. Huvuddelen eller cirka två tredjedelar av utgifterna under denna delpost utgöres av telefonavgifter.

4 a) Inventariebeståndet är till stor del inköpt under åren 1939—1942. En viss förslitning börjar förmärkas särskilt vad beträffar textilier, porslin och linneförråd, varför kompletteringar och ersättningsköp av mera genomgripande art än tidigare måste göras. Med hänsyn härtill och på grund av inträffade prisstegringar bör posten uppräknas med 2 000 kronor.

Skolan disponerar f. n. en stumfilmsprojektor, som inköptes år 1939. Under senare år har emellertid inspelats ett stort antal goda undervisningsfilmer med ljud. Skolan har erbjudits att ansluta sig till Societas medica scandinavica och dess filmarkiv, omfattande cirka 300 svenska och utländska undervisningsfilmer, vilka uthyras till medlemmarna mot låg avgift. Vid förevisning av ljudfilm måste f. n. ljudfilmsprojektor hyras, vilket kostar 50 kronor per timme. På längre sikt ställer det sig mera ekonomiskt att inköpa en projektor. För detta ändamål beräknas 3 000 kronor.

4 b) Kosten levereras från karolinska sjukhuset i färdiglagat skick. Härför betalar skolan ersättning med samma belopp, som personalen på sjukhuset erlägger för måltider där. Detta belopp höjdes i april 1952 från tre kronor 60 öre till fyra kronor 25 öre per dagsportion, d. v. s. med omkring 18 procent.

4 c) Större delen av utgifterna under denna post utgöres av kostnader för resor. På grund av prisstegringar bör posten uppräknas.

4 d) Från posten bestrides bl. a. arvode till skolans verksläkare. Detta arvode höjdes senast den 1 juli 1949 från 1 000 till 1 500 kronor. På grund av penningvärdets fall bör arvodet höjas till 2 000 kronor.

4 e) Huvuddelen av utgifterna under denna post utgöres av resekostnader för elevbesök i studiesyfte på t. ex. sanatorier eller landstingslasarett. Posten har varit oförändrad sedan budgetåret 1944/45. På grund av sedan dess stegrade resekostnader ha under senare år sådana studieresor icke kunnat företagas i den utsträckning, som från början avsetts.

4 f)—g) Uppräkning bör ske med hänsyn till penningvärdets fall.

Yttrande.

Statskontoret föreslår, att anslagsposten till reseersättningar med hänsyn till belastningen uppräknas med 50 kronor. Vid bifall till förslaget om ersättning åt styrelsens ledamöter torde posten böra upptagas till 350 kronor. Delposten till övriga expenser bör uppräknas med 500 kronor. Då delposten till inköp och underhåll av inventarier och undervisningsmateriel m. m. för innevarande budgetår höjts med 500 kronor, bör ytterligare medelsförstärkning ej medgivas. Ämbetsverket kan icke heller tillstyrka inköp av en ljudfilmsprojektor. Delposten till bostad åt manliga elever synes ej behöva upptagas med högre belopp än 1 000 kronor. Höjningen av delposten till elevers tjänstgöring i öppen vård torde med hänsyn till belastningen under de senaste budgetåren kunna begränsas till 200 kronor. Då tillräckliga skäl för uppräknings av arvudet till skolans verksläkare icke synas föreligga, bör delposten till sjukvård m. m. åt elever upptagas med oförändrat belopp. Medelsanvisningen till elevers resor i undervisningssyfte, till yttre renhållning och underhåll av planteringar m. m. samt till transporter och diverse utgifter torde icke böra ändras.

Framställningen i övrigt har icke givit ämbetsverket anledning till erinran.

Departementschefen.

Mot styrelsens uppskattning av medelsbehovet under anslagsposterna till sjukvård m. m. åt befattningshavare samt till reseersättningar har jag intet att erinra. Jag förordar alltså, att dessa poster beräknas till 1 000 resp. 400 kronor, innebärande en höjning med 700 resp. 200 kronor. Från anslagsposten till reseersättningar bör härvid, i enlighet med vad jag förordat under föregående punkt, bestridas kostnaderna för ersättning till ledamöter och suppleanter i skolans styrelse för resor i anslutning till styrelsesammanträden m. m.

Beträffande delposten till övriga expenser anser jag mig endast kunna förorda en med 500 kronor till 4 500 kronor ökad medelsanvisning.

Styrelsens under delposten till inköp och underhåll av inventarier och undervisningsmateriel m. m. framlagda förslag om anvisande av medel för inköp av en ljudfilmsprojektor finner jag mig med hänsyn bl. a. till dess värde för undervisningen böra tillstyrka. För ändamålet beräknar jag i likhet med styrelsen 3 000 kronor. Däremot är jag icke beredd att nu tillstyrka någon ökning av medelstilledningen för övriga med posten avsedda ändamål.

Styrelsens beräkning av medelsbehovet under delposterna till kost åt elever m. m., till elevers tjänstgöring i öppen vård samt till elevers resor i undervisningssyfte föranleder ingen erinran från min sida. Detta innebär en höjning av posterna med resp. 6 500, 500 och 200 kronor.

Det under delposten till sjukvård m. m. åt elever för arvode till skolläkaren avsedda beloppet om 1 500 kronor torde böra uppräknas med 20 procent till 1 800 (+ 300) kronor. Posten bör sålunda upptagas till 4 300 kronor.

Av styrelsen i övrigt framlagda förslag anser jag mig icke kunna tillstyrka. Delposterna till yttre renhållning och underhåll av planteringar m. m. samt till transporter och diverse utgifter torde sålunda böra uppföras med oförändrade belopp.

I enlighet med det anförda uppskattar jag medelsbehovet för nästa budgetår till (77 400 + 700 + 200 + 500 + 3 000 + 6 500 + 500 + 200 + 300) 89 300 (+ 11 900) kronor, med vilket belopp anslaget sålunda uppföres.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens sjuksköterskeskola: Omkostnader* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 89 300 kronor.

[106] 104. Stipendier till elever vid godkända sjuksköterskeskolor.

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	23 000	28 700
1951/52	23 000	21 475
1952/53 (statsliggaren s. 990)	24 000	
1953/54 (förslag)	23 000	

Yrkande.

Medicinalstyrelsen (skr. 1/9 1952) föreslår, att anslaget nedräknas med 1 000 kronor.

Motiv.

Under budgetåret 1951/52 har i stipendier beviljats ett sammanlagt belopp av 23 800 kronor. Första utbetalningen av dessa stipendier — med undantag av 1 250 kronor som ej kunnat utbetalas förrän efter den 1 juli 1952 — utgjorde tillsammans med en del av första samt hela andra utbetalningen av under budgetåret 1950/51 beviljade stipendier sammanlagt 21 475 kronor.

Av de 115 ansökningar om stipendier, som inkommit under budgetåret 1951/52, biföllos 100. De sökande representerade de fyra sjuksköterskeskolor, vid vilka elevavgift fortfarande uttages, nämligen Sophiahemmets och Svenska röda korsets sjuksköterskeskolor i Stockholm, Uppsala sjuksköterskehems sjuksköterskeskola samt Svenska röda korsets sjuksköterskeskola i Norrbottens län (Boden). Vid ingången av budgetåret 1952/53 fanns å anslaget en reservation av 16 047 kronor. Om härifrån drages *dels* förenämnda belopp av 1 250 kronor, *dels* ock den summa, som erfordras för andra utbetalningen av de under budgetåret 1951/52 beviljade stipendierna, eller 11 900 kronor, återstår ett belopp av 2 897 kronor.

Anslagsbehovet för budgetåret 1953/54 torde med ledning härav kunna uppskattas till 23 000 kronor.

Departementschefen.

På grund av i propositionen nr 220/1952 framlagda förslag har riksdagen godkänt vissa grunder för studiehjälperksamheten vid vissa läroanstalter. Kostnaden för studiehjälpen torde böra bestridas från anslag under åttonde huvudtiteln. Med hänsyn till den särställning, som ifrågavarande stipendiegivning intager, anser jag mig dock ej, i varje fall icke för nästa budgetår, böra föreslå någon ändring i grunderna för densamma.

I enlighet med medicinalstyrelsens förslag hemställer jag sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Stipendier till elever vid godkända sjuksköterskeskolor* för budgetåret 1953/54 anvisa ett reservationsanslag av 23 000 kronor.

[107] 105. Bidrag till driften av godkända sjuksköterskeskolor.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	10 000	20 229
1952/53 (statsliggaren s. 990)	20 000	
1953/54 (förslag)	20 000	

Yrkande.

Medicinalstyrelsen (skr. 1/9 1952) hemställer, att anslaget uppföres med oförändrat belopp.

Motiv.

I belastningssiffran för budgetåret 1951/52, 20 229 kronor, ingår statsbidrag till tre sjuksköterskeskolor för tillsammans fem kurser. Till en av dessa skolor har utbetalats, förutom bidrag till en kurs under år 1951, ytterligare cirka 7 800 kronor för två under åren 1949 och 1950 påbörjade kurser, vilket belopp borde ha belastat anslaget för budgetåret 1950/51 men icke hunnit utbetalas under nämnda budgetår. Rätt till statsbidrag om högst 4 000 kronor per kurs tillkommer f. n. förutom nämnda tre sjuksköterskeskolor ytterligare fem skolor.

Antalet elevansökningar vid de av staten godkända sjuksköterskeskolorna har under de båda senaste åren undergått en ytterligare ökning och uppgick år 1950 till 2 494 samt år 1951 till 2 934. Med anledning härav bör anslaget kvarstå oförändrat.

Departementschefen.

Mot medicinalstyrelsens beräkning av medelsbehovet för nästa budgetår har jag intet att erinra. Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till driften av godkända sjuksköterskeskolor* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 20 000 kronor.

[108] 106. **Bidrag till utbildningskurser för instruktionssköterskor och husmödrar vid sjukvårdsanstalter m. fl.**

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	36 700	36 700
1952/53 (statsliggaren s. 990)	57 000	
1953/54 (förslag)	93 000	

Yrkanden.

Svensk sjuksköterskeförening (skr. 7/7 1952) hemställer, *dels* att statsbidrag till kursverksamheten må utgå med 75 procent av föreningens kostnader, *dels* att bidraget i anledning härav samt för anordnande av ytterligare två kompletteringskurser höjes till 106 000 kronor, *dels* att statsbidrag må utgå med 6 000 kronor till stipendier till deltagare i fortsättningskursen, *dels ock* slutligen att lärarbefattningarna måtte anslutas till statens pensionsanstalt.

Motiv.

Föreningen anordnar f. n. årligen *dels* en fortsättningskurs om nio månader, *dels ock* tre kompletteringskurser, därav två med statsbidrag. Under innevarande budgetår har föreningen beslutat anordna ytterligare en kompletteringskurs, d. v. s. sammanlagt fyra sådana kurser. Dessa kurser ha utökats från tio till tolv veckor, då schemat tidigare varit alltför koncentrerat. Även i fortsättningen böra fyra kompletteringskurser anordnas årligen, därav två i Stockholm och två i Göteborg.

Kostnaderna för kursverksamheten, vilka för innevarande budgetår av föreningen beräknades till 117 307 kronor, uppskattas för budgetåret 1953/54 till 151 903 kronor. Ökningen beror i huvudsak på att lönerna till fast anställd personal till följd av löneregleringen för sjuksköterskor stigit med 24 096 kronor. I detta belopp ha inräknats 4 000 kronor för en nytillkommen deltidstjänst såsom extra kursledare. Vidare beräknas för timlärararvoden en stegring från 48 000 till 50 000 kronor. Såsom nya poster ha därjämte upptagits 4 500 kronor för lokalhyra samt 1 000 kronor för lyse och värme, båda avseende kursverksamheten i Göteborg, ävensom 1 100 kronor för hospiteringsarvoden om tio kronor för 110 elever i kompletteringskurserna och 1 500 kronor för arvode till bibliotekarie. Inkoms-terna av kursavgifter beräknas uppgå till sammanlagt 10 450 kronor.

I dessa beräkningar har föreningen icke medtagit pensionsavgifter för rektorn och de tre kursledarinnorna. För dessa befattningshavare har föreningen att erlægga avgifter till privat pensionskassa, om ej frågan kan ordnas genom anslutning till statens pensionsanstalt. Avgifterna, 18 612

kronor per år, måste givetvis inräknas i utgifterna för kursverksamheten. Frågan om pensionsförmåner bör nu ordnas antingen genom anslutning till pensionsanstalten eller genom höjt bidrag till kursverksamheten.

Utbildningen av sjuksköterskeelever torde helt vara beroende av att tillräckligt många lärarinnor och pedagogiskt tränade avdelningssköterskor finnas att tillgå för undervisningen. Med hänsyn härtill och i avbidan på att verksamheten förstatligas bör statsbidrag utgå med 75 procent av föreningens sammanlagda verkliga kostnader för kursverksamheten eller med i runt tal (75 procent av 151 903 — 10 450) 106 000 kronor.

På grund av brist på medel ha lämpliga aspiranter till fortsättningskurserna i många fall icke kunnat anmäla sig i yngre år. Kursdeltagare, som inneha fast anställning, få i rätt stor utsträckning under kursen behålla åtminstone en mindre del av lönen. Sålunda erhålla statligt anställda befattningshavare lön med B-avdrag under 120 dagar. Många huvudmän, såsom vissa landsting och städer, kräva av vederbörande efter kursen ett till fem års tjänstgöring. Detta hindrar eleverna att söka tjänster, för vilka de skaffat sig speciell utbildning. Kostnaden för ett års studier i Stockholm beräknas till cirka 3 500 kronor. Statsbidrag bör därför utgå till stipendier om vardera 600 kronor.

Yttranden.

Medicinalstyrelsen anför rörande föreningens framställning:

Utgiftsunderlaget för budgetåret 1953/54 bör höjas med 50 102 kronor enligt följande sammanställning:

	1952/53	1953/54	Ökning
Utgifter	92 031	142 133	50 102
Inkomster	6 700	7 825	1 125
Bidragsunderlag	85 331	134 308	48 977
Statsbidrag	57 000 (² / ₃)	100 731 (³ / ₄)	43 731 ¹

Utgiftsökningen fördelar sig sålunda: löner till fast anställd personal 24 097, hyror (i Göteborg) 2 250, lyse och värme (i Göteborg) 1 000, speciallärararvoden 19 025, hospitering m. m. 1 230, inköp av böcker 1 500 och övriga expenser 1 000 kronor.

För att effektivast möjliga utbildning av sjuksköterskor och annan sjukvårdspersonal skall kunna bedrivas, är det av största betydelse, att så många avdelningssköterskor som möjligt genomgå kompletteringskursen. Styrelsen hemställer därför, att statsbidrag får utgå för tre kurser, två i Stockholm och en i Göteborg, samt beräknas efter en kurstid av tolv veckor. Kostnaden, ca 11 700 kronor, har inräknats i förut angivna utgiftshöjning.

Då lokalerna i Göteborg knappast komma att erfordras under mer än sex månader av året, torde den av föreningen beräknade hyreskostnaden kunna minskas till 2 250 kronor.

Föreningen har upptagit lärararvodena med något högre belopp än som tillämpas vid statens distriktssköterskeskola. Emedan stora svårigheter

¹ Av ökningen hänför sig ett belopp om 6 998 kronor till höjningen av statsbidraget å 1952/53 års bidragsunderlag från ²/₃ till ³/₄.

föreligga att för sistnämnda arvoden förvärva erforderliga lärarkrafter anser styrelsen sig icke böra föreslå någon reducereing av arvodena.

Hospiteringen för elever i kompletteringskurserna har fr. o. m. hösten 1951 utökats från en till tre dagar. Enär undervisningen under en tredagarsperiod måste anses krävande, anser styrelsen det föreslagna arvodet befogat. Posten bör emellertid nedräknas med (27×10) 270 kronor avseende den fjärde kursen.

Posten till övriga expenser bör höjas med hänsyn till prisstegringarna. Det är synnerligen värdefullt för kursdeltagarna att äga tillgång till ett aktuellt bibliotek. En särskild post bör upptagas för inköp av böcker m. m. Med hänsyn till att bindnings- och andra kostnader avsevärt stigit bör denna bestämmas till 1 500 kronor. Det för arvode till bibliotekarie upptagna beloppet bör utgå.

Liksom 1946 års kommitté för sjuksköterskeutbildningen anser medicinalstyrelsen, att den högre utbildningen av sjuksköterskor borde vara statlig. Med hänsyn härtill och till det stora värdet av kursverksamheten samt med beaktande av föreningens stora kostnader bör staten bidra till verksamheten med minst 75 procent av nettoutgifterna. Bidraget för nästa budgetår skulle då uppgå till 100 700 kronor.

Såsom villkor för bidragets erhållande har hittills gällt, att i fortsättningskursen minst sexton och i de två kompletteringskurserna sammanlagt minst sexton elever, som äro i behov därav, befrias från erläggande av kursavgift. Styrelsen föreslår, att i stället för åtta elever i den tredje kompletteringskursen $(8 \times 75 = 600)$ kronor, ytterligare tre elever i fortsättningskursen $(3 \times 200 = 600)$ kronor) erhålla avgiftsbefrielse.

För den fortsatta kursverksamheten är det ofrånkomligt, antingen att kursledartjänsterna och rektorstjänsten, då denna fr. o. m. nästa budgetår tillträtts av ny innehavare, anslutas till statens pensionsanstalt eller att statsbidrag utgår till pensionsavgifter till svenska personalpensionskassan.

Såsom vid statens distriktssköterskeskola och barnsjuksköterskeskolan bör möjlighet finnas för eleverna vid fortsättningskurserna att erhålla statliga stipendier. Styrelsen tillstyrker därför föreningens förslag om anvisande av 6 000 kronor för ändamålet.

Styrelsen framhåller härefter, att det under rådande sjuksköterskebrist är angeläget, att all arbetskraft utnyttjas. Styrelsen har den uppfattningen, att vissa sjuksköterskor, som på grund av giftermål eller av annan anledning under ett flertal år icke utövat sitt yrke, önska återupptaga sjukvårdsarbetet. De tveka emellertid att göra detta, enär de anse sina kunskaper icke fullt tillräckliga med hänsyn till den utveckling inom sjukvården, som ägt rum under deras bortovaro. En särskild repetitionskurs för sådana sjuksköterskor kan enligt vad styrelsen under hand inhämtat anordnas i sjuksköterskeföreningens regi, varvid föreningen ställer lokaler och kursledare till förfogande. Kursen beräknas omfatta en månads teoretisk utbildning samt tjänstgöring på sjukhus under två månader. Till kursen skulle antagas cirka 30 sjuksköterskor, som under fem till tio år icke tjänstgjort inom sjukvården. Kostnaderna beräknas till 4 080 kronor för lärararvoden och 350 kronor för expenser eller tillhoppa i runt tal 4 500 kronor. Vidare böra eleverna tilldelas stipendier till bestridande av kostnaderna för

hostad och kost under kurstiden. Stipendium bör bestämmas till 150 kronor för elev, som är bosatt på kursorten, samt till 300 kronor för annan elev. Om av 30 elever åtta beräknas erhålla det mindre stipendiet, skulle för ändamålet erfordras $(8 \times 150 + 22 \times 300)$ 7 800 kronor.

Anslaget torde i enlighet härmed böra uppföras med $(100\,700 + 18\,612 + 6\,000 + 4\,500 + 7\,800)$ 137 612 eller i runt tal 137 600 kronor.

Statskontoret anför.

Några omständigheter, som kunna föranleda ändrat ståndpunktstagande till frågan om en utökning av antalet statsbidragsberättigade kompletteringskurser ha icke inträffat. Ämbetsverket utgår därför från att för nästa budgetår statsbidrag beviljas för en fortsättningskurs och två kompletteringskurser. Med hänsyn härtill torde anledning icke föreligga att medgiva statsbidrag till kostnaderna för ytterligare en halvtidsanställd kursledare. Posten till hyror kan då också nedsättas med 2 250 kronor samt till lyse och värme med 1 000 kronor.

Enligt grunder, som fastställts vid 1952 års riksdag, skall statsbidrag till lärararvoden utgå endast i den mån arvodena överensstämmer med vad som gäller eller kan komma att gälla för statens distriktssköterskeskola. I enlighet härmed föreslår ämbetsverket, att arvodena beräknas till, för fortsättningskursen 24 255 kronor och för vardera av de två kompletteringskurserna 5 330 kronor, eller tillhopa 34 915 kronor. I förhållande till medicinalstyrelsens förslag innebär detta en minskning med 8 835 kronor.

Med hänsyn till den förhållandevis korta tid, under vilken undervisning av hospitanter bedrivs, kan statskontoret icke tillstyrka statsbidrag till hospiteringsarvoden. Motsvarande arvoden vid distriktssköterskeskolan utgå med tio kronor för vecka och elev.

Expensposten bör med hänsyn till inträdda prisstegringar uppräknas med 500 kronor, varvid ämbetsverket förutsätter, att kostnaderna för bokinköp rymmas inom nämnda belopp.

Utgiftsunderlaget för nästa budgetår skulle alltså uppgå till i runt tal $(142\,133 - 4\,000 - 2\,250 - 1\,000 - 8\,835 - 830 - 2\,000)$ 123 200 kronor. Efter avdrag för influtna kursavgifter, 6 700 kronor, bör alltså statsbidraget med tillämpning av oförändrad procentsats bestämmas till $(\frac{2}{3}$ av $123\,200 - 6\,700$) 77 677, eller avrundat 77 700 kronor.

I avvaktan på resultatet av pågående pensionsutredning kan statskontoret icke biträda den förnyade framställningen om statsbidrag till vissa pensionsavgifter. Förslaget om anvisande av särskilda medel för stipendier torde icke heller i år böra föranleda åtgärd.

I likhet med medicinalstyrelsen finner statskontoret det med hänsyn till rådande sjuksköterskebrist vara värdefullt, att särskilda repetitionskurser komma till stånd. Med hänsyn likväl till att det i första hand torde ankomma på vederbörande huvudman att svara för kostnaderna för en dylik kurs, anser sig statskontoret i vart fall icke f. n. kunna förorda, att statsmedel anvisas för ändamålet.

Departementschefen.

Av sjuksköterskeföreningen ånyo framlagt förslag om statsbidrag till utökning av antalet kompletteringskurser för utbildning av avdelningsskö-

terskor anser jag mig icke heller nu kunna tillstyrka. Jag vill i detta sammanhang framhålla, att föreningen visserligen är oförhindrad att utöka sin kursverksamhet, men att den givetvis icke kan påräkna statsbidrag för kostnadskrävande åtgärder, som Kungl. Maj:t och riksdagen vid avvägning i förhållande till andra angelägna utgiftsändamål anser icke böra komma till stånd. Jag förordar sålunda, att föreningen för nästa budgetår erhåller statsbidrag allenast för en fortsättningskurs om nio månader och två kompletteringskurser med nuvarande omfattning. Fortsättningskursen bör såsom för innevarande budgetår omfatta ca 35 elever, medan det sammanlagda antalet deltagare i kompletteringskurserna bör beräknas till 60—70. Såsom villkor för statsbidragets åtnjutande bör gälla, att i fortsättningskursen minst 16 och i kompletteringskurserna sammanlagt likaledes minst 16 elever, vilka äro i behov därav, skola befrias från erläggande av kursavgift, samt att undervisningen skall stå under medicinalstyrelsens överinseende och bedrivs enligt en av styrelsen godkänd plan.

Till föreningens förslag att ansluta rektorstjänsten och de tre befattningarna som kursledare till statens pensionsanstalt är jag icke beredd att nu taga ställning. Jag förordar i stället, att föreningen erhåller statsbidrag till uppkommande kostnader för pensionsavgifter med ett belopp om i runt tal 5 500 kronor.

Kostnaden för kursverksamheten — bortsett från nämnda pensionsavgifter — har av medicinalstyrelsen reducerats från av föreningen beräknade 151 903 kronor till 142 133 kronor, innebärande en ökning i förhållande till årets utgiftsunderlag med 50 102 kronor. Då jag i enlighet med vad förut anförts icke kan tillstyrka en ökning av antalet kurser avgår från sistnämnda belopp kostnaderna för kursledare, lokalhyra samt lyse och värme med resp. 4 000, 2 250 och 1 000 kronor. Vidare skall enligt av 1952 års riksdag fastställda grunder statsbidrag utgå till lärararvoden endast i den mån arvodena överensstämmer med vad som gäller eller kan komma att gälla för distriktssköterskeskolan vid statens institut för folkhälsan. I enlighet härmed torde dessa arvoden kunna beräknas till för fortsättningskursen 24 255 kronor och för envar av de båda kompletteringskurserna 5 330 kronor eller tillhopa 34 915 kronor, innebärande en minskning i förhållande till medicinalstyrelsens förslag med 8 835 kronor. Framställningen om statsbidrag till hospiteringsarvoden för elever i kompletteringskurserna, kostnadsberäknade till 830 kronor, kan jag icke tillstyrka. För expenser och bokinköp slutligen anser jag i likhet med statskontoret böra beräknas en i förhållande till medicinalstyrelsens förslag med 2 000 kronor till 500 kronor begränsad höjning. Den sammanlagda kostnadsökningen skulle sålunda komma att uppgå till (50 102 — 4 000 — 2 250 — 1 000 — 8 835 — 830 — 2 000) 31 187 kronor. I enlighet härmed och då inkomsterna av kursavgifter beträffande de statsbidragsberättigade kurserna torde kunna uppskattas till oförändrat belopp, 6 700 kronor, beräknar jag

bidragsunderlaget för nästa budgetår till $(92\ 031 + 31\ 187 - 6\ 700)$ 116 518 kronor. Statsbidraget synes alltså böra utgå enligt av 1952 års riksdag fastställda grunder eller med två tredjedelar av föreningens på angivet sätt beräknade nettokostnader. Bidraget skulle i enlighet härmed komma att uppgå till $(\frac{2}{3} \times 116\ 518 + 5\ 500)$ 83 178 eller i runt tal 83 200 kronor.

Föreningens förnyade framställning om anvisande av särskilda medel för stipendier kan jag icke heller nu tillstyrka.

Däremot anser jag det vara angeläget, att åtgärder vidtages i syfte att förutvarande sjuksköterskor i så stor utsträckning som möjligt kan återupptaga sjukvårdsarbetet. Jag vill därför förordna, att medel anvisas för anordnande i sjuksköterskeföreningens regi av en repetitionskurs för förutvarande sjuksköterskor, omfattande cirka 30 elever. Kostnaderna för kursen uppskattar jag till omkring 3 500 kronor, varav för lärararvoden enligt förut angivna grunder 3 150 kronor och för expenser 350 kronor. Då jag anser det önskvärt, att eleverna såvitt möjligt icke av ekonomiska skäl nödgas avstå från deltagande i kursen, tillstyrker jag medicinalstyrelsens förslag om anvisande av medel för stipendier såsom bidrag till kost och logi under den teoretiska delen av kursen. Stipendiebeloppen torde emellertid böra begränsas till 100 kronor för elever, bosatta å den ort, där kursen hålles, samt 250 kronor för övriga elever. Kostnaderna beräknas i enlighet härmed till $(8 \times 100 + 22 \times 250)$ 6 300 kronor.

Slutligen vill jag i detta sammanhang anmäla, att medicinalstyrelsen i särskild skrivelse den 28 augusti 1952 hemställt om anvisande av medel för anordnande redan under innevarande budgetår av en sådan repetitionskurs. Såsom jag förut anfört, anser jag det visserligen angeläget att tillföra sjukvården redan utbildad arbetskraft. Jag finner mig emellertid icke kunna tillstyrka, att medel för ändamålet anvisas redan å tilläggsstat till riksstaten för innevarande budgetår.

I enlighet med vad jag sålunda förordat skulle det sammanlagda medelsbehovet under anslaget för nästa budgetår komma att uppgå till $(83\ 200 + 3\ 500 + 6\ 300)$ 93 000 (+ 36 000) kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till utbildningskurser för instruktionssköterskor och husmödrar vid sjukvårdsanstalter m. fl.* för budgetåret 1953/54 anvisa ett anslag av 93 000 kronor.

[109] 107. Specialutbildning av barnsjuksköterskor.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	44 500	50 691
1952/53 (statsliggaren s. 990)	53 700	
1953/54 (förslag)	46 400	

Medel för ändamålet ha tidigare anvisats under förslagsanslaget till Bidrag till avlöningar m. m. inom förebyggande mödra- och barnavård. Fr. o. m. budgetåret 1951/52 har emellertid medelsanvisningen upptagits under nu förevarande anslag. Anslaget är avsett för centralskolan för specialutbildning av barnsjuksköterskor, vilken fr. o. m. den 1 juli 1951 är förlagd till karolinska sjukhuset.

Yrkande.

Medicinalstyrelsen (skr. 1/9 1952) hemställer, att anslaget höjes med 12 400 kronor.

	Anslag 1952/53	Förslag 1953/54	Ökn. el. minskn.
1. Arvode till en föreståndarinna	12 132	13 956	+ 1 824
2. Arvode till en kursledarinna	7 200	12 420	+ 5 220
3. Arvoden till speciallärare samt hospiteringsersättningar	17 000	19 800	+ 2 800
4. Expenser	1 500	2 125	+ 625
5. Stipendier	12 000	14 000	+ 2 000
6. Sjukvård m. m. åt föreståndarinnan	68	59	— 9
7. Repetitions- och kompletteringskurs för å barnavårds- central anställda sjuksköterskor	3 800	3 740	— 60
	53 700	66 100	+ 12 400

Motiv.

Undervisningen vid skolan meddelas *dels* vid s. k. A-kurser (barnsjukvård och barnavård) i samband med praktik under en tid av ett år å barnsjukhus samt eventuellt inom andra härför lämpade institutioner, *dels ock* vid s. k. B-kurser (social barnavård) under en tid av fyra månader i samband med hospitering inom skilda grenar av den förebyggande barnavården.

Vid skolan anordnas f. n. årligen två A-kurser med sammanlagt cirka 60 elever och två B-kurser med tillhopa cirka 40-elever. Då intagning av elever till A-kurserna sker två gånger per år, undervisas vid skolan ständigt två grupper av dessa elever. B-kurserna pågå under tillhopa åtta månader per år. Därjämte anordnas en repetitions- och kompletteringskurs om en månad för å barnavårdscentral anställda sjuksköterskor.

A-kurserna finansieras i huvudsak av kursavgifter (125 kronor per elev) samt den ersättning, som erhålles för elevernas arbete vid karolinska sjukhusets barnklinik. Kostnaderna för B-kurserna, vilka äro avgiftsfria, ha så gott som helt bestritts av statsmedel.

1) och 2) Den vid skolan fast anställda lärarpersonalen utgöres f. n. av en föreståndarinna, en kursledarinna under den tid B-kurserna samt repetitions- och kompletteringskursen pågå samt en heltidsanställd instruktionsköterska för A-kursen. Föreståndarinnan och kursledarinnan, vilka helt avlönas av statsmedel, uppbära arvoden med belopp motsvarande lön enligt 22 resp. 20 löneklassen av löneplan nr 1 i statens löneplansförordning. Höjningen av arvodet till föreståndarinnan beror på 1952 års lönetillägg.

Det synes under nuvarande förhållanden icke möjligt att till befattningen som kursledarinna erhålla kompetent sjuksköterska, då denna måste

vara tjänstledig från sin ordinarie befattning under nio månader av året. Kursledarinnan kan icke uttaga semester under den tid, då B-kurserna eller repetitions- och kompletteringskursen pågå. Med hänsyn härtill och då hon jämväl erfordras som semestervikarie, bör hon anställas för hela året. Befattningshavaren bör tillförsäkras samma rättigheter beträffande semester, tjänstledighet, vikariatsersättning och sjukvård m. m. som f. n. tillkomma föreståndarinnan.

3) För arvoden till speciallärare (nu 14 600 kronor) samt hospiteringsersättningar vid B-kurserna erfordras med utgångspunkt från de arvoden, som begäras för statens distriktssköterskeskola för nästa budgetår, en uppräkning med 2 790 eller i runt tal 2 800 kronor.

4) Under delposten till expenser beräknas för föreståndarinnans och kursledarinnans pensionsavgifter 1 524 kronor samt för övriga utgifter 600 kronor.

5) Stipendium utgår f. n. till medellös eller mindre bemedlad elev vid B-kurs med högst 300 kronor. Stipendierna ha utgått med samma belopp sedan år 1936 och böra därför med hänsyn till penningvärdets fall höjas med 50 kronor i likhet med vad som skett vid statens distriktssköterskeskola.

7) Med hänsyn till angelägenheten av att ett så stort antal som möjligt av de vid barnavårdscentralerna tjänstgörande sjuksköterskorna får genomgå repetitions- och kompletteringskurs, böra medel för en dylik kurs beviljas även för nästa budgetår. Antalet deltagare bör dock minskas till 25. Kostnaderna beräknas till 3 540 kronor för timplärlararvoden och 200 kronor för expenser, d. v. s. tillhoppa i runt tal 3 800 kronor.

Yttrande.

Statskontoret kan icke biträda förslaget om utökning av kursledarinnans anställning, enär ökningen icke synes vara oundgängligen påkallad av tjänstgöringsförhållandena vid skolan. Då posten till arvoden till speciallärare samt hospiteringsersättningar för innevarande budgetår uppräknades med 2 000 kronor, kan statskontoret icke tillstyrka en ytterligare förstärkning av denna post. Med hänsyn till den förhöjning av stipendierna till elever vid yrkesutbildning inom social- och ecklesiastikdepartementens verksamhetsområden, som medgivits av 1952 års riksdag, vill statskontoret icke motsätta sig den föreslagna uppräknningen av stipendierna till elever i B-kurserna. I övrigt har medicinalstyrelsens förslag icke givit statskontoret anledning till erinran.

Departementschefen.

Arvodet till föreståndarinnan, som utgår med belopp, motsvarande lön enligt 22 löneklassen av löneplan nr 1 i statens löneplansförordning, bör med hänsyn till de fr. o. m. den 1 januari 1952 gällande särskilda lönetilläggen i enlighet med medicinalstyrelsens förslag uppräknas med 1 824 kronor.

Däremot är jag icke beredd att nu tillstyrka helårsanställning för kursledarinnan. Av skäl, som förut anförts beträffande föreståndarinnan, bör emellertid hennes arvode, med utgångspunkt från en oförändrad anställningstid av tillhoppa nio månader per år, uppräknas med 1 215 kronor. Av sistnämnda belopp bör dock en niondel eller 135 kronor bestridas från för repetitions- och kompletteringskursen särskilt anvisade medel.

Beträffande medicinalstyrelsens förslag om höjning av speciallärararvodena vill jag erinra, att någon ökning av vid statens distriktssköterskeskola f. n. utgående timlärararvoden icke ifrågasatts för nästa budgetår. För att möjliggöra en anpassning efter de grunder, som vid nämnda skola nu tillämpas i fråga om motsvarande arvoden, erfordras emellertid en uppräknings av för ändamålet anvisade medel med i runt tal 1 500 kronor.

Under posten till expenser beräknar jag för pensionsavgifter för föreståndarinnan i runt tal 1 100 kronor och för övriga utgifter 600 kronor eller tillhoppa 1 700 kronor. Förslaget innebär en ökning med 200 kronor.

I propositionen nr 220/1952 framlagda, av riksdagen antagna grunder för studiehjälpverksamheten vid vissa läroanstalter skall fr. o. m. budgetåret 1953/54 tillämpas i fråga om bl. a. eleverna vid denna skola. Kostnaden för stipendier till elever i B-kurserna torde böra bestridas från det under åttonde huvudtiteln äskade förslagsanslaget till Stipendier åt elever vid tekniska fackskolor och andra fackutbildningsanstalter. Anslaget kan i enlighet härmed nedräknas med 12 000 kronor.

På av medicinalstyrelsen anförda skäl föreslår jag slutligen, att medel anvisas för anordnande även under nästa budgetår av en repetitions- och kompletteringskurs för å barnavårdscentral anställda sjuksköterskor. Kostnaderna för kursen uppskattar jag till i runt tal 3 900 kronor, innebärande en ökning med 100 kronor. Jag har därvid för en kursledarinna beräknat 1 035 kronor (20 löneklassen), för lärararvoden, vilka böra bestämmas enligt förut angivna principer, 2 600 kronor samt för expenser 200 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet skulle alltså komma att uppgå till (53 700 + 1 824 + 1 080 + 1 500 + 200 — 12 000 + 100) 46 404 kronor eller i runt tal 46 400 (— 7 300) kronor.

Under åberopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Specialutbildning av barnsjuksköterskor* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 46 400 kronor.

[110] 108. Utbildningskurs för sysselsättnings- och arbetsterapeuter.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	60 000	37 543
1952/53 (statsliggaren s. 991)	60 000	
1953/54 (förslag)	60 000	

Yrkande.

Överstyrelsen för yrkesutbildning (skr. 27/8 1952) hemställer, att anslaget uppföres med oförändrat belopp.

Motiv.

En andra utbildningskurs igångsattes hösten 1951 och avslutas under innevarande budgetår. Till kursen anmälde sig 145 personer, av vilka kursnämnden antog 23 till elever.

Nämnden har fått emottaga ett synnerligen stort antal förfrågningar angående en fortsatt kursverksamhet. Denna ansluter sig numera tack vare de erfarenheter, som nåtts sedan den första kursen igångsattes 1949, helt naturligt till verksamheten vid slöjdföreningens skola i Göteborg. Nämnden förordar därför fortsatt kursverksamhet enligt tidigare uppgjord arbetsordning. Det tidigare anvisade beloppet per kursår torde vara tillfyllest även för 1953/54. Dock föreslås delposterna för undervisningsarvoden och inköp av arbetsmaterial höjda med 2 000 resp. 1 000 kronor samt posten för elevstipendier minskad med 3 000 kronor.

Då utbildning av sysselsättnings- och arbetsterapeuter torde vara behövlig, ansluter sig överstyrelsen till nämndens förslag om fortsatt kursverksamhet. I enlighet med vad erfarenheterna av försöksutbildningen givit vid handen bör även den fortsatta utbildningen vara tvåårig men med möjlighet att förkorta utbildningen för elever med särskilda förkunskaper. Överstyrelsen ansluter sig vidare till nämndens anslagsbegäran. Vid fördelning av anslaget på delposter torde enligt vad nämnden förutsatt vissa delposter behöva höjas. Posten till stipendier synes däremot, med hänsyn till hittillsvarande erfarenheter av stipendiebehovet, kunna minskas i motsvarande utsträckning. Det kan emellertid visa sig erforderligt med vissa justeringar i nämndens förslag.

Departementschefen.

I och med att den nu pågående tvååriga utbildningskursen för sysselsättnings- och arbetsterapeuter avslutas våren 1953, kommer ett fyrtiotal elever att ha erhållit dylik utbildning. Behovet av terapeuter är emellertid därigenom långtifrån fyllt. I de kommittébetänkanden, som legat till grund för förslaget om igångsättande av här ifrågavarande utbildning (prop. nr 42/1949), har det sammanlagda behovet av terapeuter beräknats till omkring 475. På grund av den fortsatta utbyggnaden av sjukvårdsanstalterna har behovet alltsedan dess sannolikt ytterligare vuxit. Med hänsyn härtill och då erfarenheterna av den hittills bedrivna utbildningen varit goda, förordar jag, att en tredje utbildningskurs får anordnas efter i huvudsak samma riktlinjer som den hittills bedrivna kursverksamheten. Jag vill dock understryka angelägenheten av att kurstidens längd nedbringas i den mån detta kan ske utan förfång för utbildningens resultat. Här-

vid bör särskilt beaktas möjligheten att förkorta utbildningen för elever med särskilda förkunskaper.

Då förslaget om anordnande av den första utbildningskursen av ifrågasvarande slag framfördes, uttalade dåvarande departementschefen, att i första hand lämpliga skötare och sköterskor vid sinnessjukhusen borde ifrågakomma men att möjlighet borde lämnas öppen för att i undantagsfall mottaga även annan sökande, som ägde särskilda förutsättningar för uppgiften. Enligt vad jag inhämtat från överstyrelsen är sinnessjukvården vid den nu pågående kursen representerad av endast 6 elever, därav icke någon från de statliga sinnessjukhusen. En förutsättning för att den upp- rustning av sinnessjukvården, som nu pågår, skall kunna genomföras är, att tillgång finnes till lämpligt utbildad personal i erforderlig utsträckning. För att en verksam arbetsterapi skall kunna bedrivas vid de statliga sinnessjukhusen föreligger sålunda ett stort behov av utbildade terapeuter. Med hänsyn härtill vill jag understryka det nyss åberopade departements- chefsuttalandet och förutsätter, att till den kurs, som avses skola börja hösten 1953, endast undantagsvis antages annan än skötare eller sköterska vid statligt sinnessjukhus.

Av skäl som jag förut anfört under punkten 106 anser jag mig ej, i varje fall icke för nästa budgetår, böra föreslå någon ändring i grunderna för stipendiegivningen till kursdeltagarna.

Under åberopande av det anförda och då överstyrelsens förslag i övrigt ej givit mig anledning till erinran, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Utbildningskurs för sysselsättnings- och arbets-
terapeuter* för budgetåret 1953/54 anvisa ett anslag av
60 000 kronor.

[111] 109. Bidrag till avlöningar åt distriktssköterskor m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	4 400 000	4 258 589
1951/52	4 300 000	5 006 029
1952/53 (statsliggaren s. 992)	6 350 000	
1953/54 (förslag)	7 300 000	

Yrkande.

Medicinalstyrelsen (skr. 1/9 1952) hemställer, att anslaget uppräknas med 950 000 kronor.

Motiv.

Antalet besatta distriktsskötersketjänster uppgick den 1 januari 1950 till 1 254 och den 1 januari 1951 till 1 283. Den 1 januari 1952 utgjorde antalet inrättade distriktsskötersketjänster 1 631, av vilka 1 343 besatta.

Härvid har styrelsen medräknat 5 distriktssköterskor, vilka anställts såsom både distriktssköterskor och distriktsbarnmorskor. Antalet tillsatta tjänster har således ökat med 29 under år 1950 och med 60 under år 1951. Under år 1952 beräknas cirka 100 sjuksköterskor avsluta sin utbildning vid distriktssköterskeskolan. Den 1 juli 1952 hade landstingen 32 sjuksköterskor med distriktssköterskekompetens anställda å vakanta tjänster. Omkring 30 dylika vikarier beräknas vara i tjänst under år 1952. Avgångsprocenten för distriktssköterskorna på grund av giftermål, pensionering och dödsfall utgjorde under år 1951 ej fullt 2 procent. Enär dessutom ett visst antal sjuksköterskor med distriktssköterskekompetens varje år övergår till annan verksamhet inom hälsovården, torde man för år 1952 kunna beräkna den sammanlagda avgången till högst 4 procent. Detta skulle innebära en avgång med 54 distriktssköterskor nämnda år.

Antalet distriktssköterskor vid 1953 års ingång kan sålunda beräknas uppgå till $(1\,343 + 100 + 30 - 54)$ 1 419, innebärande en ökning med 76 under år 1952. Efter samma beräkningsgrunder synes kåren vid 1953 års slut kunna beräknas till $(1\,419 + 100 + 30 - 57)$ 1 492, vilket skulle innebära en ökning under år 1953 med 73. Medeltalet för kåren under år 1953 skulle alltså bli 1 456. Statsbidraget för nämnda tjänster kan uppskattas till $(1\,456 \times 5\,016)$ 7 303 296 kronor, varvid styrelsen utgått från den lön, som enligt gällande löneplan och dyrtidstillägg utgår till statlig tjänsteman i lönegrad Ca 15, löneklass 17, ortsgrupp 3 (10 032 kronor). Härtill kommer kostnaden för kallortstillägg, beräknad till 58 000 kronor.

Det totala medelsbehovet skulle alltså uppgå till $(7\,303\,296 + 58\,000)$ 7 361 296 kronor, vilket belopp torde kunna avrundas nedåt till 7 300 000 kronor.

Departementschefen.

Antalet distriktssköterskor vid 1953 års ingång kan vid tillämpning av de av medicinalstyrelsen angivna beräkningsgrunderna, på sätt styrelsen anført, beräknas uppgå till 1 419. Detta skulle innebära en ökning av antalet tillsatta tjänster med 46 under år 1952. Med utgångspunkt härifrån och med ett beräknat nettotillskott av 44 sköterskor skulle antalet vid 1953 års slut kunna beräknas uppgå till $(1\,419 + 44)$ 1 463, vilket skulle innebära en ökning av antalet tillsatta tjänster med 44 under år 1953. Medeltalet för året skulle sålunda bli 1 441. Statsbidraget för nämnda tjänster skulle uppgå till $(1\,441 \times 5\,016)$ 7 228 056 kronor. Kostnaden för kallortstillägg har av medicinalstyrelsen beräknats till 58 000 kronor.

Det totala medelsbehovet skulle alltså uppgå till $(7\,228\,056 + 58\,000)$ 7 286 056 kronor, vilket belopp med hänsyn till osäkerheten i beräkningsgrunderna föreslås avrundat till 7 300 000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till avlöningar åt distriktssköterskor m. m.* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 7 300 000 kronor.

[112] 110. *Bidrag till avlöningar åt distriktsbarnmorskor m. m.*

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	2 700 000	2 485 869
1951/52	2 400 000	2 742 019
1952/53 (statsliggaren s. 992)	3 300 000	
1953/54 (förslag)	3 600 000	

Yrkande.

Medicinalstyrelsen (skr. 1/9 1952) hemställer, att anslaget uppräknas med 300 000 kronor.

Motiv.

Enligt gällande planer för den öppna förlossningsvården i riket, avseende åren 1951—1953, utgör antalet statsbidragsberättigade distriktsbarnmorskebefattningar den 1 juli 1952 högst 795. Antalet med ordinarie innehavare besatta distriktsbarnmorsketjänster beräknas den 1 januari 1953 uppgå till cirka 725, varjämte ett 20-tal väntas komma att uppehållas av vikarier. Antalet statsbidragsberättigade befattningar budgetåret 1953/54 torde alltså kunna uppskattas till 745, för vilka bidrag kan beräknas utgå med i runt tal $(745 \times \frac{9\,648}{2})$ 3 593 880 kronor. Styrelsen har därvid utgått från den lön, som enligt gällande löneplan med tillägg utgår till statlig tjänsteman i lönegrad Ca 14, löneklass 16, ortsgrupp 3. Härifrån avgår ett belopp av $(70 \times \frac{360}{2})$ 12 600 kronor för ett 70-tal barnmorskor i lönegrad 13. Å andra sidan tillkommer statsbidrag till kostnaderna för kallortstillägg, beräknat till 30 600 kronor.

Det totala medelsbehovet skulle alltså utgöra (3 593 880 — 12 600 + 30 600) 3 611 880 kronor, vilket belopp föreslås avrundat nedåt till 3 600 000 kronor.

Departementschefen.

Enligt vad medicinalstyrelsen upplyst föddes under år 1942 cirka 24 000 barn i hemmen, medan motsvarande tal för år 1951 var cirka 5 500 eller 5 procent av det totala antalet förlossningar. Medeltalet hemförlossningar per distriktsbarnmorska uppgick år 1951 till endast 7,3. Vid förlossningsanstalterna uppgick antalet vårdplatser år 1943 till cirka 2 700 och år 1950 till cirka 3 570. Med nuvarande vårdplatser och med 30 patienter per plats och år skulle 107 000 eller praktiskt taget samtliga barnaföderskor kunna beredas sluten anstaltsvård.

Denna utveckling har medfört, att distriktsbarnmorskornas arbete inom den direkta öppna förlossningsvården minskat. Till distriktsbarnmorskor-

nas arbetsuppgifter hör emellertid även all vård å förlossningsanstalter med mindre än sex vårdplatser och i viss utsträckning tjänstgöring inom annan sluten förlossningsvård, förebyggande mödra- och barnavård samt hemsjukvård. Deras arbetsbörda är sålunda avsevärt större än antalet hemförlossningar anger.

Vid fastställandet av planer för den öppna förlossningsvården, avseende åren 1951—1953, beaktade medicinalstyrelsen den fortgående nedgången i antalet hemförlossningar. Antalet statsbidragsberättigade tjänster minskades sålunda med cirka 90. Utvecklingen under de senaste åren synes dock nu motivera en allsidig utredning om barnmorskeväsendet, vilken kan läggas till grund för den framtida planeringen. Enligt förslag av medicinalstyrelsen har Kungl. Maj:t den 31 oktober 1952 uppdragit åt styrelsen att före fastställandet av nya planer för den öppna förlossningsvården i samråd med experter utreda frågan om en eventuell omläggning av barnmorskeväsendet.

Medelsbehovet för budgetåret 1953/54 torde i viss mån bliva beroende av utredningens resultat och kan därför nu icke uppskattas mera exakt. Då emellertid medicinalstyrelsens beräkning därav med utgångspunkt från nu rådande förhållanden icke givit mig anledning till erinran, förordar jag, att anslaget uppföres med 3 600 000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till avlöningar åt distriktsbarnmorskor m. m.* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 3 600 000 kronor.

[113] 111. Bidrag till distriktsbarnmorskans resor i samband med hemförlossning och eftervård.

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	200 000	94 653
1951/52	150 000	74 972
1952/53 (statsliggaren s. 992)	130 000	
1953/54 (förslag)	100 000	

Yrkande.

Medicinalstyrelsen (skr. 1/9 1952) föreslår, att anslaget nedräknas med 30 000 kronor.

Motiv.

Enligt uppgift från barnmorskestyrelserna i landstingsområdena har för kalenderåret 1951 rekvirerats 124 435 kronor i statsbidrag.

Antalet hemförlossningar under år 1953 kan uppskattas till cirka 5 000, vilket innebär en minskning jämfört med tidigare år. På grund av det sjunkande antalet förlossningar torde även antalet hembesök för eftervård

komma att nedgå. Med hänsyn till de uppgifter angående kostnaderna för dessa resor, vilka lämnats av barnmorskestyrelserna, bör anslaget för budgetåret 1953/54 uppföras med 100 000 kronor.

Departementschefen.

I enlighet med medicinalstyrelsens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till distriktsbarnmorskas resor i samband med hemförlossning och eftervård* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 100 000 kronor.

[114] 112. **Anskaffande av trilénapparater.** För detta ändamål anvisades för budgetåret 1951/52 ett reservationsanslag av 60 000 kronor. För innevarande budgetår har upptagits en formell medelsanvisning av 100 kronor (statsliggaren s. 992).

Medicinalstyrelsen (skr. 1/9 1952) anmäler, att en reservation på cirka 45 000 kronor torde komma att föreligga vid ingången av budgetåret 1953/54, vilket belopp anses förslå under nämnda budgetår. Med hänsyn härtill synes anslaget allenast böra uppföras med ett formellt belopp av 100 kronor.

Departementschefen.

Medicinalstyrelsens beräkning av medelsbehovet föranleder icke någon erinran från min sida. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Anskaffande av trilénapparater* för budgetåret 1953/54 anvisa ett reservationsanslag av 100 kronor.

[115] 113. **Understödjande av dispensärverksamhet.**

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	1 300 000	1 279 555
1951/52	1 370 000	257 488
1952/53 (statsliggaren s. 992)	1 550 000	
1953/54 (förslag)	1 650 000	

Från anslaget utbetalas statsbidrag *dels* enligt *gällande kungörelse* angående statsbidrag till dispensärverksamhet för tuberkulosens bekämpande, *dels ock*, jämlikt särskilt medgivande av riksdagen, till av *studentkårerna* i Uppsala, Lund, Stockholm och Göteborg organiserad dispensärverksamhet beträffande medlemmar av nämnda kårer och av musikhögskolans elevkår. Bidrag för sistnämnda ändamål utgår med 3 kronor för varje undersökt medlem av kårerna, dock högst med 5 000 kronor för år till envar av dispensärerna i Uppsala, Lund och Göteborg samt 8 000 kronor för år till dispensären i Stockholm.

Yrkanden.

I. *Medicinalstyrelsen* (skr. 1/9 1952) föreslår, att anslaget uppföres med 1 650 000 kronor.

II. *Stockholms studentkårer* (skr. 22/9 1952) hemställer, dels att för hälso- och sjukvårdande verksamhet (huvudsakligen tuberkuloskontroll) bland de studerande vid högskolorna i Stockholm anvisas för budgetåret 1953/54 12 500 kronor och för innevarande budgetår ytterligare 2 250 kronor, dels ock att för flyttning av Stockholms studentkårers hälsovårdsbyrås utrustning till nya lokaler samt för inredning av dessa anvisas 7 500 kronor.

Motiv.

I. Belastningen å anslaget budgetåret 1951/52 uppgick till 257 488 kronor, varav 243 888 kronor avseende bidrag för kalenderåret 1950. Å andra sidan medhans icke utbetalning av statsbidragsrekvisitioner för år 1951 å tillhopa cirka 1 510 000 kronor. Den verkliga nettokostnaden belöper sig alltså till ungefär 1 525 000 kronor.

Med utgångspunkt härifrån samt med hänsyn till de år 1952 genomförda ändringarna i statsbidragsgrunderna ävensom höjningen av det rörliga tillägget beräknas medelsbehovet för kalenderåret 1953 till (1 525 000 + 21 000 + 89 000) 1 635 000 kronor. Härtill kommer ökningen av bidraget till dispensärverksamheten vid studentkårerna cirka 10 000 kronor, varför hela anslagsbehovet uppskattas till 1 645 000 kronor eller i runt tal 1 650 000 kronor.

II. Studentsociala utredningen (SOU 1948:42) har fäst uppmärksamheten vid den speciella sjukdomsrisk i meningen översjuklighet, som synes föreligga bland studenterna beträffande tuberkulosen. Den speciella hälsovårdande verksamheten bland studenterna i Sverige befinner sig emellertid ännu på ett outvecklat stadium. I de flesta andra länder är den verksamhet, som i Sverige omhänderhåfts av studenterna själva, en uppgift för universitetsmyndigheterna.

För tuberkuloskontrollen disponerar Stockholms studentkårers hälsovårdsbyrå för tillfället en omgjord fyra-rumsvåning vid Arsenalsgatan i Stockholm. Under år 1951 utfördes där 5 023 undersökningar, vilket innebär en 6-dubbling sedan starten 1934. Det torde därav framgå, att utrymmet är alldeles otillräckligt. Det tillåter ingen utökning av verksamheten till allmän hälsokontroll och inrättande av studentläkarbefattning i enlighet med studentsociala utredningens önskemål.

Hälsovårdsbyrån beräknas fr. o. m. den 1 januari 1953 kunna inrymmas i nya lokaler i det studentbostadshus, som med statsmakternas medverkan uppföres vid Valhallavägen i Stockholm. Byrån erhåller här ett utrymme på 188 kvadratmeter, vilket får anses vara tillfyllest för obligatorisk hälsokontroll av alla högskolestuderande i Stockholm i enlighet med student-

sociala utredningens förslag. Årshyran beräknas till 10 870 kronor, vilket belopp med 7 570 kronor överstiger nuvarande hyra. Då byrån icke räknar med att kunna införa den allmänna hälsokontrollen i full omfattning omedelbart, finnes möjlighet att tillsvidare hyra ut vissa utrymmen i andra hand. Approximativt bör ett belopp av 3 000 kronor av hyran kunna täckas på detta sätt, varefter 4 570 kronor per år återstår att täcka. För tiden 1/1 1953—30/6 1954 skulle detta motsvara 6 855 kronor. En höjning av statsbidraget till Stockholms studentkårers hälsovårdsbyrå från nuvarande 8 000 till 12 500 kronor för budgetåret 1953/54 jämte ett retroaktivt anslag för 1952/53 på 2 250 kronor skulle alltså möjliggöra för hälsovårdsbyrån att inflytta i de nya lokalerna.

Hälsovårdsbyrån kommer i samband med flyttningen att belastas med direkta flyttningskostnader (500 kronor), utgifter för ned- och uppmontering av röntgenutrustningen (5 000 kronor) samt inredning av de nya lokalerna (2 000 kronor) eller tillhoppa 7 500 kronor.

Enligt en under läsåret 1950—51 gjord undersökning fördelar sig de studerande vid högskolorna i Stockholm vad hemorten beträffar tämligen jämnt över hela landet. Det är därför en interkommunal angelägenhet att trygga de studerandes utbildningsmöjligheter, och kostnaden bör till alla delar bestridas av statsmedel.

Yttranden.

Över framställningen från Stockholms studentkårer har yttrande avgivits av medicinalstyrelsen och statskontoret.

Medicinalstyrelsen framhåller, att trots den år 1952 vidtagna höjningen av bidragets maximum statens proportionella andel i kostnaden för hälsokontrollen inom Stockholms studentkårer undergått en reell minskning. Denna kommer att ytterligare poängteras, då studentkårerna i samband med inflyttningen i nya lokaler för dispensärverksamheten måste vidkännas betydligt ökade kostnader icke blott av engångsnatur utan jämväl i form av ökade årliga hyresutgifter. Styrelsen anser skäligt, att staten i ökad utsträckning bidrager till ifrågavarande dispensärverksamhet. Styrelsen föreslår, att framställningen bifalles på det sätt, att — med bibehållande tills vidare av ett statsbidrag av 3 kronor för varje undersökt medlem — maximibidraget höjes, räknat fr. o. m. den 1 januari 1953, till 15 000 kronor för år. Ett bifall härtill synes icke påkalla någon ytterligare uppräknings av anslaget.

Statskontoret föreslår, att statsbidraget till Stockholms studentkårer fr. o. m. budgetåret 1953/54 höjes med 4 000 kronor. Däremot kan ämbetsverket icke förorda, att ytterligare medel beviljas redan för innevarande budgetår. Ej heller synes bidrag av statsmedel böra lämnas till flyttnings- och inredningskostnaderna.

Departementschefen.

En höjning av statsbidragen till av studentkårerna i Uppsala, Lund, Stockholm och Göteborg organiserad dispensärverksamhet genomfördes fr. o. m. innevarande budgetår. Höjningen avsåg att kompensera studentkårerna för stegrade kostnader till följd av ökningen av antalet undersökta medlemmar och innebar för studentdispensären i Stockholm en höjning av maximibeloppet från högst 4 600 till högst 8 000 kronor för år. Enligt vad jag under hand inhämtat från Stockholms studentkårers hälsovårdsbyrå uppgick totalkostnaden för dispensärverksamheten vid densamma under år 1951 till 32 838 kronor. Enär en förutsättning för byråns inflyttning i större och mera tidsenliga lokaler torde vara, att den därigenom ökade hyreskostnaden åtminstone till viss del täckes av statsmedel, anser jag mig böra förorda en höjning av statsbidragets maximibelopp. Jag föreslår, att bidraget bestämmes till högst 12 000 kronor fr. o. m. budgetåret 1953/54. Däremot kan jag icke biträda yrkandet om retroaktiv höjning av statsbidraget, avseende budgetåret 1952/53. Beträffande engångskostnaderna i samband med flyttningen anser jag skäligt, att bidrag av statsmedel lämnas med hälften av utgifterna för ned- och uppmontering av röntgenutrustningen samt inredning av de nya lokalerna eller tillhoppa med 3 500 kronor. Statsbidraget till studentdispensären i Stockholm bör således för budgetåret 1953/54 höjas med (4 000 + 3 500) 7 500 kronor.

Mot medicinalstyrelsens beräkning av medelsbehovet har jag intet att erinra. I enlighet härmed och då det förhöjda statsbidraget till Stockholms studentkårer icke torde påkalla någon ytterligare uppräknings av anslaget, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Understödjande av dispensärverksamhet* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 1 650 000 kronor.

[116] 114. Allmän skärmbildsundersökning: Lokala undersökningar.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	525 000	871 688
1952/53 (statsliggaren s. 993)	600 000	
1953/54 (förslag)	655 000	

Yrkande.

Medicinalstyrelsen (skr. 1/9 1952) föreslår, att anslaget uppföres med 653 500 kronor.

Motiv.

Skärmbildscentralen har under budgetåret 1951/52 utfört sammanlagt 770 040 undersökningar, av vilka 584 401 civila. Antalet civila undersök-

ningar torde under innevarande budgetår icke komma att undergå några större förändringar. I vart fall torde en sådan ökning, som styrelsen räknade med i anslagsäskandena för budgetåret 1952/53, vara utesluten. En av anledningarna härtill är, att ständiga avbrott orsakas av de militära undersökningarna, vilkas antal sannolikt kommer att öka. En annan bidragande orsak är, att landstingen i viss utsträckning önskat ändra de uppgjorda planerna för undersökningarna på grund av med den nya kommunindelningen förenat organisationsarbete. Undersökningarna under budgetåret 1953/54 torde liksom hittills komma att bedrivas med cirka 15 patruller. Något bidrag från nationalföreningen mot tuberkulos kan till följd härav icke påräknas. Enligt vad styrelsen under hand erfarit kvarstår dock nationalföreningens tidigare under viss förutsättning gjorda åtagande att bestrida kostnaderna för fem patruller, därest antalet patruller skulle komma att utökas utöver femton. Styrelsen bortser icke helt från att så kan komma att bli fallet.

Undersökningarna torde under budgetåret 1953/54 komma att omfatta Jönköpings, Kronobergs, Värmlands, Västmanlands, Kopparbergs och Västerbottens län samt Hälsingborgs stad.

I fråga om den erforderliga personalen anföres.

Liksom tidigare bör personalen vid centraldispensärerna inom berörda områden under minst 10 månader förstärkas med en extra läkare och ett extra biträde. Med hänsyn till svårigheterna att anskaffa extra läkare med erforderlig kompetens bör man räkna med en höjning av läkararvodet till 1 500 kronor för månad. En av skärmbildscentralen verkställd utredning har visat, att i de fall där extra läkare varit anställda, arvodena icke utgått med lägre belopp än 1 500 kronor. Biträdenas arvode — f. n. 400 kronor för månad — har varit oförändrat sedan år 1947. Med hänsyn till den ökning kontantlönerna undergått sedan dess, synes det rimligt, att arvodet höjes till 500 kronor. Att för lägre månadslön i nuvarande löneläge erhålla kompetent arbetskraft torde icke vara möjligt. Kostnaderna för ifrågasvarande personal beräknar styrelsen till $[7 \times 10 (1\,500 + 500)]$ 140 000 kronor.

I avvaktan på resultatet av pågående tjänsteförteckningsrevision räknar styrelsen med oförändrad löneställning för skärmbildspatrullernas tekniska personal. Även i fråga om skrivbiträdena utgår styrelsen från nuvarande lönevillkor. I enlighet härmed beräknas avlöningskostnaden för denna personal till $(15 \times 12 \times 774 + 4 \times 12 \times 774 + 11 \times 12 \times 578 + 15 \times 12 \times 375)$ 320 268 kronor eller avrundat 320 000 kronor, varvid styrelsen med hänsyn till förhållandena under tilländalupna budgetår räknat med 4 sjuksköterskor och 11 skärmbildsbiträden. De dyrortsgraderade lönerna beräknas liksom tidigare efter ortsgrupp 3 samt för tekniker och sköterskor efter 15 och för skärmbildsbiträden efter 8 löneklassen.

Utgifterna för traktamenten uppskattas till 200 000 kronor. Utgifterna för röntgenrörslitage, film, framkallning, drivmedel och dylikt torde kunna uppskattas till 80 öre per undersökning. Efter 800 000 undersökningar blir kostnaden 640 000 kronor.

För utbildning av röntgentekniker och skärmbildsbiträden torde liksom för innevarande budgetår böra anvisas högst 2 000 resp. 500 kronor.

Styrelsen räknar med att även under budgetåret 1953/54 tillfälle bör beredas granskningsläkarna till personlig kontakt med centraldispensärerna ute i landet. Kostnaderna för dessa resor — en à två resor per år och läkare — torde komma att belöpa sig till 2 000 kronor.

Sammanlagt skulle sålunda kostnaderna utom för utbildningsverksamheten uppgå till (140 000 + 320 000 + 200 000 + 640 000 + 2 000) 1 302 000 kronor. Av detta belopp skall enligt statsmakternas beslut hälften bestridas av staten och hälften av sjukvårdsområdenas huvudmän. Kostnaden för utbildningskurserna uppgår till 2 500 kronor och synes böra bestridas helt av statsmedel. Den statliga medelsanvisningen bör alltså upptagas till (651 000 + 2 500) 653 500 kronor. Bidragen från huvudmännen torde böra redovisas under anslaget i form av särskilda uppbördsmedel.

Yttrande.

Statskontoret. Med hänsyn till nu föreliggande uppgifter angående löneläget för de vid centraldispensärerna anställda extra läkarna vill statskontoret icke motsätta sig, att statsbidraget beräknas efter ett till 1 500 kronor förhöjt månadsarvode. Ej heller vill ämbetsverket göra erinran mot den föreslagna uppräknningen av statsbidraget till avlönande av de extra biträdena vid centraldispensärerna.

Departementschefen.

Enligt vad som under hand meddelats mig hade intill den 30 september 1952 genom skärmbildscentralens försorg undersökts sammanlagt cirka 3 758 000 personer, därav cirka 530 000 under år 1952. Nationalföreningen mot tuberkulos hade vid samma tid alltsedan år 1942 utfört omkring 480 000 undersökningar. Sammanlagt hade vid massundersökningar under åren 1940—1951 upptäckts något mera än 12 000 fall av aktiv tuberkulos. Jag anser mig böra räkna med att verksamheten under budgetåret 1953/54 kommer att bedrivas i ungefär oförändrad omfattning. Under sådana förhållanden torde i det närmaste hela landet kunna beräknas ha skärmbildsundersökts vid utgången av budgetåret 1953/54.

Den av medicinalstyrelsen föreslagna höjningen av arvoden till de extra läkarna och skrivbiträdena vid centraldispensärerna till 1 500 resp. 500 kronor per månad anser jag mig kunna godtaga. För statsbidrag till förstärkning av personalen vid centraldispensärerna skulle sålunda erfordras [$\frac{1}{2} \times 7 \times 10 \times (1\,500 + 500)$] 70 000 kronor.

I enlighet med i propositionen nr 241/1952 framlagt, av riksdagen antaget förslag skall röntgentekniker och skärmbildsbiträde uppflyttas från 14 resp. 8 till 15 resp. 10 lönegraden. Liksom medicinalstyrelsen räknar

jag för nästa budgetår med 11 skärmbildsbiträden. För sjuksköterskorna beräknar jag lönen efter 15 löneklassen. Statsverkets kostnader för avlöning av den i patrullerna ingående personalen skulle sålunda uppgå till [$\frac{1}{2} \times (15 \times 12 \times 774 + 4 \times 12 \times 774 + 11 \times 12 \times 636 + 15 \times 12 \times 375)$] 163 962 kronor.

De på staten belöpande kostnaderna för ifrågakommande traktamenten torde kunna beräknas uppgå till ($\frac{1}{2} \times 200\ 000$) 100 000 kronor.

Kostnaderna för röntgenrörlitage, film, framkallning, drivmedel o. d. uppskattar jag för omkring 800 000 undersökningar à 80 öre per undersökning till ($\frac{1}{2} \times 640\ 000$) 320 000 kronor.

För utbildningskurser för blivande röntgentekniker samt för skärmbildsbiträden, avsedda att så småningom ersätta de nuvarande röntgensköterskorna, beräknar jag i enlighet med medicinalstyrelsens förslag oförändrat 2 000 resp. 500 kronor.

För att möjliggöra för granskningsläkarna vid skärmbildscentralen att företaga informationsresor till de dispensärer, vilkas patientmaterial skärmbildsundersökts och granskats av dem, beräknar jag oförändrat 2 000 kronor.

Då något bidrag från nationalföreningen mot tuberkulos icke torde kunna påräknas för nästa budgetår, skulle alltså det sammanlagda medelsbehovet för den allmänna skärmbildsundersökningen ute i landet uppgå till (70 000 + 163 962 + 100 000 + 320 000 + 2 000 + 500 + 2 000) 658 462, vilket belopp torde avrundas nedåt till 655 000 kronor.

Från huvudmännen inflytande bidrag torde bära redovisas under anslaget i form av särskilda uppbördsmedel.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Allmän skärmbildsundersökning: Lokala undersökningar* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 655 000 kronor.

[117] 115. Allmän skärmbildsundersökning: Medicinalstyrelsens skärmbildscentral.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	254 000	252 087
1952/53 (statsliggaren s. 994)	313 000	
1953/54 (förslag)	370 000	

Yrkande.

Medicinalstyrelsen (skr. 1/9 1952) föreslår, att anslaget uppräknas med 64 700 kronor.

A. Avlöningar.	Ökn. el. minskn.
1. Lönerregleringar:	
a) 1 kanslibitråde Ce 11 uppflyttas till Ce 13.....	+ 348
b) 1 fotografiskt biträde Ce 8 uppflyttas till Ce 11	+ 756
2. Omräkning:	
Reglerad befordringgång för biträdespersonal och löneklassuppflyttningar.....	+ 1 239
Rörligt tillägg	+ 50 079
Avrundning	+ 78
	+ 52 500
B. Omkostnader.	
3. Expenser:	
a) Bränsle, lyse och vatten	— 700
b) Övriga expenser	+ 12 900
	+ 64 700

Motiv.

1 a) Chefläkaren vid skärmbildscentralen har liksom tidigare föreslagit, att befattningen såsom kanslibitråde uppflyttas till lönegrad Ca 15.

Kanslibiträdet har att övervaka, leda och fördela arbetet för den kvinnliga kontorspersonalen (10 biträden), ansvara för arbetets utförande, registrera in- och utgående skrivelser, uppgöra statistik över skärmbildsundersökningarna samt vara chefläkarens sekreterare med en omfattande internationell korrespondens ävensom handhava övriga göromål av expeditionell natur. Av 1952 års riksdag antagna normer för den kvalificerade biträdespersonalens löneställning torde motivera tjänstens placering som kontorist.

1 b) Den i mörkrummet tjänstgörande personalen — 3 fotografiska biträden — har att ansvara för all från patrullerna inkommen exponerad skärmbildsfilm, för dess riktiga framkallning och överlämnande till granskning. Arbetet är ansvarskrävande, då ett misslyckande vid framkallningen kan medföra dryga kostnader och besvär till följd av omtagningar. Ett av biträdena har att såsom förman övervaka och svara för uppgifternas utförande. Förmannen kan räkna en tjänstetid i allmän tjänst av mer än 20 år, varav cirka sex år i statens tjänst.

3 a) För innevarande budgetår har för ändamålet beräknats ett belopp av 4 700 kronor. Medelsåtgången under budgetåret 1951/52 uppgick till 3 931 kronor.

3 b) För städning och renhållning har under förra budgetåret åtgått 6 729 kronor. Medelsbehovet uppskattas till 7 000 kronor, varav för löner 6 500 och för inköp av material m. m. 500 kronor.

För skrivmaterialier, papper, blankettryck och dylikt, vartill åtgått 716 kronor, beräknas 700 kronor.

Kostnaden för telegram, telefon och annonsering har uppgått till 2 970 kronor. Ökningen av antalet militära undersökningar kommer att medföra ett större antal interurbansamtal. Styrelsen beräknar med hänsyn härtill kostnaderna till 3 500 kronor.

För inköp och underhåll av inventarier har utgivits ett belopp av 3 988 kronor. På grund av den starka förslitningen av diktafonerna har anmälts

behov av ersättningsanskaffning av två diktafoner, vilket torde draga en kostnad av cirka 8 000 kronor. Vidare måste skåp för förvaring av de militära skärmbilderna och korten inköpas. Utgiften härför torde med nuvarande priser belöpa sig till omkring 4 000 kronor. För övriga ändamål — förhyrning av maskiner, reparationer av dylika o. s. v. — torde komma att erfordras cirka 1 000 kronor. Posten bör alltså upptagas till 13 000 kronor.

För bokinköp, bindning av böcker och handlingar m. m. föreslås en oförändrad medelsanvisning av 1 500 kronor.

Posten till övriga expenser skulle alltså uppföras med (7 000 + 700 + 3 500 + 13 000 + 1 500) 25 700 kronor.

Departementschefen.

I enlighet med i propositionen nr 241/1952 framlagda, av riksdagen godkända förslag angående lönegradsplaceringen för vissa tjänster har skärmbildscentralens chefstekniker uppflyttats från Ce 19 till Ce 21 och erhållit benämningen assistent, röntgenservicemannen uppflyttats från Ce 15 till Ce 17 med benämningen röntgentekniker, nuvarande röntgenteknikern uppflyttats från Ce 14 till Ce 15 samt av de tre fotografiska biträdena i Ce 8 ett placerats i Ce 10 och två i Ce 9.

Vidare har jämlikt riksdagens beslut i anledning av propositionen nr 245/1952 centralens kanslibitråde i Ce 11 uppflyttats till kontorist i Ce 13.

Delposten till bränsle, lyse och vatten bör i anslutning till belastningen under budgetåret 1951/52 sänkas med 700 kronor till 4 000 kronor. Under posten till övriga expenser beräknar jag för telefon, telegram och annonser 3 300 kronor samt för inköp och underhåll av inventarier 4 500 kronor. I sistnämnda belopp inräknar jag kostnaden för anskaffande av skåp för de militära skärmbilderna och korten. I övrigt föranleder medicinalstyrelsens beräkning av medelsbehovet för övriga expenser inga erinringar från min sida. Posten torde sålunda böra uppföras med 17 000 kronor.

Anslaget beräknas sålunda: avlöningar till icke-ordinarie personal 227 000 (+ 3 700) kronor och rörligt tillägg 121 500 (+ 49 800) kronor eller tillhoppa för avlöningar 348 500 kronor. För omkostnader tillkommer 21 500 kronor.

Anslaget upptages alltså till (348 500 + 21 500) 370 000 kronor.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) godkänna följande stat för medicinalstyrelsens skärmbildscentral, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1953/54.

Stat.

Avlöningar.

1. Avlöningar till icke-ordinarie personal, förslagsvis	227 000
2. Rörligt tillägg, förslagsvis	121 500 348 500

Omkostnader.

1. Sjukvård m. m., förslagsvis	500
2. Expenser, förslagsvis	21 000 21 500

Summa förslagsanslag kronor 370 000;

b) till *Allmän skärmbildsundersökning: Medicinalstyrelsens skärmbildscentral* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 370 000 kronor.

[118] 116. Bidrag till avlöningar m. m. inom förebyggande mödra- och barnavård.

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	2 800 000	2 336 631
1951/52	2 800 000	2 201 297
1952/53 (statsliggaren s. 995)	2 900 000	
1953/54 (förslag)	3 150 000	

Yrkanden.

Medicinalstyrelsen (skr. 1/9 1952), föreslår, dels att nuvarande bidragsbestämmelser i vissa avseenden ändras, dels ock att anslaget höjes med 500 000 kronor.

	Anvisat 1952/53	Förslag	Ökning
1. Bidrag till inredning och utrustning av centraler....	10 000	10 000	—
2. Bidrag till läkares, sjuksköterskors och barnmorskors avlöning	2 833 000	3 323 600	+ 490 600
3. Bidrag till försöksverksamhet med speciell kontroll av havande kvinnor, lidande av vissa sjukdomar	—	20 000	+ 20 000
4. Bidrag till upplysningsverksamhet	50 000	50 000	—
5. Bidrag till undervisning i mödragymnastik och skötsel av trilénapparat.....	7 000	13 000	+ 6 000
6. Avrundning.....			— 16 600
			+ 500 000

Motiv.

2) I fråga om bidragen till läkares, sjuksköterskors och barnmorskors avlöning anföres.

Statsbidraget till läkarnas avlöning utgår f. n. för varje undersökning av spädbarn med 1 krona 50 öre, av småbarn med 2 kronor och av blivande moder med 2 kronor 50 öre.

Då det synes ofrånkomligt, att en justering av ersättningen snarast möjligt kommer till stånd, föreslår styrelsen för budgetåret 1953/54 en genom-

snittlig höjning med cirka 25 procent, eller till resp. 2 kronor, 2 kronor 50 öre och 3 kronor. Vidare förordas en höjning av minimibeloppet för mottagning från 15 till 20 kronor och av maximibeloppen från 35 resp. 30 till 40 kronor för skilda mottagningar för blivande mödrar och barn vid central, från 30 resp. 25 till 35 kronor för sådana mottagningar vid station eller filial, från 32 kronor 50 öre till 35 kronor för gemensamma mottagningar för blivande mödrar och barn vid central samt från 27 kronor 50 öre till 30 kronor för sådana mottagningar vid station eller filial.

Antalet vid mödra- och barnavårdsorgan inskrivna mödrar och spädbarn har från 1948 till 1950 minskat något, vilket sannolikt främst har sin grund i den sjunkande nativiteten. Antalet besök hos läkare av blivande mödrar har dock samtidigt ökat, medan antalet spädbarnsbesök minskat. Med väntad fortsatt nedgång av nativiteten torde ytterligare någon minskning av antalet övervakade spädbarn samt antalet läkarbesök för denna kategori vara att förvänta. Då övervakningen av mödrarna (f. n. 67 procent) ej nått samma omfattning som av spädbarnen (f. n. 90 procent) och antalet läkarbesök per fall i fråga om blivande mödrar ännu är något lågt (2,4), har man knappast anledning att vänta någon nedgång i absoluta antalet besök för denna kategori. För 1—2-åringarna har omfattningen av hälsoövervakningen numera stigit avsevärt (f. n. cirka 75 procent) men torde kunna ytterligare ökas, varför nedgången av antalet barn i denna ålder icke torde komma att avspegla sig i vårdsiffrorna. För 2—7-åringarnas del håller hälsoövervakningen (f. n. omfattande cirka 20 procent) på att utbyggas; en viss ökning av antalet besök torde i samband härmed kunna förväntas.

Med utgångspunkt härifrån torde antalet besök under budgetåret 1953/54 och kostnaderna härför kunna uppskattas enligt följande tablå:

	Mödrar	Spädbarn	Barn i åldern 1—2 år	Barn i åldern 2—7 år	Summa
Beräknat antal besök	185 000	280 000	120 000	130 000	715 000
Kostnad enligt gällande normer, kronor	462 500	420 000	240 000	260 000	1 382 500
Höjning på grund av ändrade ersättningsnormer, kronor	92 500	140 000	60 000	65 000	357 500
Summa kronor	550 000	560 000	300 000	325 000	1 740 000

För budgetåret 1952/53 anvisades 25 000 kronor för särskilda mottagningar för rådgivning i fråga om barn, företeende uppfostringssvårigheter eller neurolabila symtom. Då denna verksamhet endast småningom kommer att utvecklas, torde en ökning till 40 000 kronor vara tillräcklig.

För bidrag till arvoden åt föreståndare vid mödravårdscentraler typ I beräknas oförändrat belopp, 30 000 kronor.

Den svenska mödravården omfattar vård av förlöst kvinna under endast 10 dagar efter förlossningen. I England och Finland lämnas profylaktisk vård under 6 veckor efter förlossningen och i USA under 6 veckor—3 månader. I början av amningsperioden lider kvinnan ofta av blodbrist och flytningar av onormal typ från underlivet samt företer stundom även tecken på sjukdom i genitalorganen. Först 6—8 veckor efter förlossningen torde de kvinnliga genitalorganen kunna anses helt återställda. Det är därför önskvärt, att mödravården utsträcker till 8 veckor efter förlossningen. Då kännedomen om en sådan utökning först efter någon tid torde

bliva allmän bland mödrarna, beräknar styrelsen, att endast cirka 20 procent av de omkring 75 000 kvinnor, som årligen omfattas av den förebyggande mödravården, under budgetåret 1953/54 skulle komma att inställa sig för efterundersökning. Denna undersökning torde i regel taga längre tid än en rutinemässig graviditetsundersökning. Av administrativa skäl anser styrelsen dock, att samma ersättning till läkaren bör utgå som föreslagits för undersökning av blivande moder, eller 3 kronor. Kostnaden för nästa budgetår beräknas alltså till $\left(\frac{20}{100} \times 75\,000 \times 3\right)$ 45 000 kronor.

I bidrag till avlöningar åt sjuksköterskor och barnmorskor utbetalades under budgetåren 1950/51 och 1951/52 (827 800 + 74 275) 902 075 kronor resp. (849 636 + 106 070) 955 706 kronor. För nästa budgetår räknar styrelsen med 260 heltidsanställda sjuksköterskor vid mödra- och barnavårdscentralerna samt 21 heltidsanställda och 25 deltidanställda barnmorskor vid mödravårdscentralerna. Avlöningsbidraget kan beräknas till (1 346 800 + 109 300 + 12 500) 1 468 600 kronor.

Sammanlagt skulle alltså bidragen till läkares, sjuksköterskors och barnmorskors avlöning uppgå till (1 382 500 + 357 500 + 40 000 + 30 000 + 45 000 + 1 468 600) 3 323 600 kronor.

3) F. n. utnyttjas icke tillfullo möjligheterna till samarbete mellan obstetrikerna vid mödravårdscentralerna och läkarna inom övriga specialområden. Detta gäller såväl specialisterna i allmänhet som framför allt internisterna, de sistnämnda särskilt i fråga om blivande mödrar, som lida av hjärt- och njursjukdomar. Mödravården bör i detta hänseende utbyggas.

På grund av de goda erfarenheter, som vunnits av dylikt samarbete dels vid s. k. prenatala kliniker i Amerikas förenta stater, dels ock vid S:t Eriks sjukhus i Stockholm, föreslår styrelsen, att på ett par mödravårdscentraler av typ I närmare samarbete försöksvis anordnas mellan invärtesmedicinsk specialist och obstetriker. Den ena mödravårdscentralen bör om möjligt omfatta stadsbefolkning och den andra övervägande landsortsbefolkning.

Om försöksverksamheten skall kunna giva vetenskapligt tillförlitliga resultat, måste varje gravid kvinna med tecken på hjärt-, njur- eller annan sjukdom kontrolleras synnerligen noggrant både av internist, obstetriker samt, vid behov, särskild specialist beträffande sjukdomen i fråga. Därjämte måste olika laboratorieundersökningar göras.

Styrelsen räknar med i medeltal 8 specialistundersökningar under en graviditet. Efter en ersättning av 10 kronor per konsultation och 20 kronor för laboratorieundersökningar skulle kostnaden per fall uppgå till 100 kronor. Då man vid två centraler torde kunna räkna med cirka 200 patienter skulle alltså totalkostnaden belöpa sig till 20 000 kronor.

5) Tidigast under våren 1953 torde slutredovisning för försöksverksamheten med kombinerade trilén-lustgasapparater kunna erhållas. Först då kan det bli möjligt att anordna decentraliserade kurser för barnmorskor. Under tiden intill den 1 juli 1954 beräknas likväl cirka 285 elever och 240 i repetitionskurser deltagande barnmorskor ha vid barnmorskeläroanstalterna erhållit ifrågavarande undervisning i samband med övrig utbildning. På våren 1953 torde 5—10 decentraliserade kurser kunna anordnas. För

budgetåret 1953/54 kan man räkna med 30 kurser, varefter cirka 900 barnmorskor skulle ha erhållit ifrågavarande utbildning. Kostnaden för 30 kurser med 10 deltagare i varje uppgår till (30×420) 12 600 eller i runt tal 13 000 kronor.

Yttrande.

Statskontoret anför.

Även om läkararvodena något uppräknas, torde tillräckliga skäl likväl knappast föreligga att höja statsbidraget, då en sådan höjning torde vara av förhållandevis underordnad betydelse för huvudmännens ekonomi. Ämbetsverket avstyrker därför framställningen i denna del.

I avsaknad av erfarenheter rörande medelsbehovet för rådgivning i fråga om barn, företeende uppfostringssvårigheter m. m., föreslår statskontoret en medelsanvisning av högst 30 000 kronor.

I nuvarande läge torde förslaget att utsträcka vårdtiden vid mödravårdsorganen icke böra föranleda åtgärd. Icke heller kan statskontoret biträda yrkandet om särskild medelsanvisning för kontroll av vissa sjukdomar.

Antalet kurser för barnmorskor i handhavandet av trilénapparater m. m. torde böra begränsas till samma antal som förutsatts komma till stånd under innevarande budgetår, eller 20, och medelsanvisningen avse oförändrat belopp, 7 000 kronor.

Med hänsyn till det anförda och med beaktande av belastningen de två senaste budgetåren bör anslaget uppföras med 2 500 000 kronor.

Departementschefen.

Mot medicinalstyrelsens beräkning av medelsbehovet beträffande bidrag till inredning och utrustning av centraler och bidrag till upplysningsverksamhet har jag intet att erinra. Jag upptager alltså dessa poster till oförändrat 10 000 resp. 50 000 kronor. Av sistnämnda post avses för demonstrationskurser i barnavård 40 000 kronor och för övrig upplysningsverksamhet 10 000 kronor.

I fråga om statsbidraget till läkarnas avlöning anser jag mig kunna tillstyrka en höjning av ersättningsbeloppen med omkring 10 procent. Jag förordar sålunda, att statsbidraget bestämmes för varje undersökning av spädbarn till 1 krona 75 öre, av småbarn till 2 kronor 25 öre och av blivande moder till 2 kronor 75 öre. För att statsbidrag må kunna utgå för samma antal undersökningar vid varje mottagning som f. n., bör en motsvarande höjning ske av minimi- och maximibeloppen per mottagning. I syfte att förenkla bidragsuträkningarna förordar jag dock i likhet med medicinalstyrelsen, att vid skilda mottagningar för blivande mödrar och barn maximiersättningen bestämmes till samma belopp för båda patientkategorierna. Jag föreslår, att minimibeloppet för mottagning höjes till 17 kronor, att maximibeloppet för skilda mottagningar för blivande mödrar och barn fastställles vid central till 37 kronor och vid station eller filial till 32 kronor samt att maximibeloppet för gemensamma mottagningar för blivande möd-

rar och barn bestämmas vid central till 35 kronor och vid station eller filial till 30 kronor. Kostnadsökningen till följd av de ändrade ersättningsgrunderna uppskattar jag till cirka 180 000 kronor.

Kostnaderna för rådgivning i fråga om barn, företeende uppfostringssvårigheter eller neurolabila symtom, torde i avvaktan på att erfarenhet vinnes om verksamhetens omfattning höra beräknas till oförändrat 25 000 kronor.

Medicinalstyrelsens förslag om utvidgning av den vid mödravårdsorganen meddelade vården att omfatta 8 veckor efter förlossningen finner jag mig f. n. nödsakad avstyrka.

Med hänsyn till det anförda uppskattar jag medelsbehovet beträffande bidrag till läkares, sjuksköterskors och barnmorskors avlöning till cirka 3 090 000 kronor.

Förslaget om en försöksvis anordnad kontroll av havande kvinnor, lidande av vissa sjukdomar, kan jag f. n. icke biträda.

Antalet kurser för barnmorskor i handhavandet av trilénapparater synes böra inskränkas till 20 för nästa budgetår. På grund härav och då undervisningsarvodena torde böra utgå enligt samma grunder som vid barnmorskelläroanstalterna, uppskattar jag medelsbehovet för ändamålet till i runt tal 8 000 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet under anslaget skulle i enlighet härmed uppgå till (10 000 + 50 000 + 3 090 000 + 8 000) 3 158 000, vilket belopp torde kunna avrundas nedåt till 3 150 000 kronor.

Under åberopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till avlöningar m. m. inom förebyggande mödra- och barnavård* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 3 150 000 kronor.

[119] 117. Bidrag till resor i förebyggande mödra- och barnavård.

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	450 000	711 099
1950/51	500 000	593 040
1951/52	650 000	707 643
1952/53 (statsliggaren s. 995)	750 000	
1953/54 (förslag)	850 000	

Yrkande.

Medicinalstyrelsen (skr. 1/9 1952) hemställer, att anslaget höjes med 100 000 kronor.

Motiv.

Om inneliggande rekvisitioner medräknas, ha de verkliga kostnaderna för budgetåret 1951/52 belöpt sig till 746 814 kronor, varav åtgått

- 1) 428 897 kronor till hembesök hos mödrar och barn,
- 2) 70 817 » » läkarnas resor till filialer och
- 3) 247 100 » » klientelets resor till läkarmottagningar.

Med hänsyn till ökade resekostnader föreslås anslaget höjt till 850 000 kronor.

Departementschefen.

Mot medicinalstyrelsens beräkning av medelsbehovet för nästa budgetår har jag intet att erinra.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till resor i förebyggande mödra- och barnvård* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 850 000 kronor.

[120] 118. Läkemedel åt vissa kvinnor och barn.

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	1 000 000	906 551
1950/51	1 000 000	607 681
1951/52	1 000 000	947 335
1952/53 (statsliggaren s. 995)	700 000	
1953/54 (förslag)	900 000	

Yrkande.

Medicinalstyrelsen (skr. 1/9 1952) hemställer, att anslaget uppräknas med 200 000 kronor.

Motiv.

Under budgetåret 1951/52 har en avsevärd stegring av kostnaderna åter inträtt. Förklaringen härtill kan vara dels en särskild återhållsamhet i utskrivningen av fria läkemedel under en övergångstid efter ikraftträdandet av de nya bestämmelser angående de kostnadsfria skyddsläkemedlen, vilka trätt i kraft den 1 juni 1950, dels den stegring av läkemedelspriserna, som inträtt under andra halvåret 1951. Då utgiftsminskningen under budgetåret 1950/51 sålunda åtminstone delvis torde ha varit av tillfällig natur, synes anslaget böra uppräknas till 900 000 kronor.

Departementschefen.

Då medicinalstyrelsens beräkning av medelsbehovet icke givit mig anledning till erinran, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Läkemedel åt vissa kvinnor och barn* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 900 000 kronor.

[121] 119. Bidrag till folkbildningsorganisationerna för anordnande av allmän sexualhygienisk upplysningsverksamhet.

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	50 000	45 840
1951/52	45 000	42 039
1952/53 (statsliggaren s. 996)	45 000	
1953/54 (förslag)	45 000	

Anslaget är avsett att genom skolöverstyrelsens försorg fördelas mellan folkbildningsorganisationerna m. fl. såsom bidrag till kostnaderna för av dem anordnad sexualhygienisk upplysningsverksamhet.

Skolöverstyrelsen (skr. 25/8 1952) hemställer, att anslaget uppföres med oförändrat belopp. Intresset för upplysningsverksamheten är stort och verksamheten synes överstyrelsen viktig ur samhällssynpunkt.

Departementschefen.

Enligt vad jag under hand inhämtat från skolöverstyrelsen hade vid ansökningstidens utgång den 15 september 1952 bidrag sökts av ett tjugotal olika folkbildningsorganisationer med sammanlagt 54 933 kronor.

I enlighet med skolöverstyrelsens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte förslå riksdagen

att till *Bidrag till folkbildningsorganisationerna för anordnande av allmän sexualhygienisk upplysningsverksamhet* för budgetåret 1953/54 anvisa ett anslag av 45 000 kronor.

[122] 120. Abortförebyggande åtgärder.

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	175 000	95 475
1951/52	150 000	107 953
1952/53 (statsliggaren s. 996)	190 000	
1953/54 (förslag)	240 000	

Den abortförebyggande verksamheten är f. n. avsedd som en försöksverksamhet för att vinna erfarenheter för en mera definitiv utformning av organisationen. Statsbidragsgivningen har därför tills vidare begränsats till högst tio rådgivningsbyråer, med rätt för Kungl. Maj:t att medgiva statsbidrag till det ytterligare antal byråer, som kan komma att befinnas erforderligt, dock högst fem.

Yrkande.

Medicinalstyrelsen (skr. 1/9 1952) föreslår att anslaget uppräknas med 50 000 kronor.

Motiv.

Under innevarande budgetår må statsbidrag utgå för högst 11 rådgivningsbyråer.

Den abortförebyggande verksamhetens omfattning under kalenderåret 1951 framgår av nedanstående uppgifter från de 9 byråer, som bedrivit sin verksamhet under berörda kalenderår.

Ort	Läkare	Kuratorer	Ny- inskrivna ¹	Nyinskrivna som fått legal abort
Stockholm	1 (föreståndare) gynekolog, 15 konsulter, därav 12 psykiater och 3 gynekologer	4 heltids- och 7 halvtidsanställda + extra	2 425 (2 407)	1 243 = 51 % (1 306 = 54 %)
Göteborg.....	1 (föreståndare) psykiater	3 halvtidsanställda	450 (428)	192 = 43 % (147 = 34 %)
Malmö.....	1 (föreståndare) psykiater	1 heltids- + 1 halvtidsanställd	409 (384)	167 = 41 % (170 = 44 %)
Solna	1 (föreståndare) psykiater, 1 gynekologisk konsult	2 heltidsanställda	488 (370)	254 = 52 % (152 = 41 %)
Visby	1 (föreståndare) kirurg	1 halvtidsanställd	70 (—)	36 = 51 % (—)
Gävle	1 (föreståndare) psykiater, 1 gynekologisk konsult	2 halvtidsanställda	310 (284)	153 = 49 % (129 = 45 %)
Sundsvall	1 (föreståndare) gynekolog, 1 psykiatrisk konsult	1 halvtidsanställd	231 (—)	112 = 48 % (—)
Linköping (från den 15/5 1951)	1 (föreståndare) gynekolog	1 halvtidsanställd	86 (—)	35 = 41 % (—)
Hälsingborg (från den 1/10 1951)	1 (föreståndare) psykiater, 1 gynekologisk konsult	1 halvtidsanställd	69 (—)	35 = 51 % (—)

Medicinalstyrelsen har därjämte godkänt planer för rådgivningsbyråer i Hudiksvall och Örnsköldsvik. Dessa byråer beräknas ha trätt i funktion vid ingången av budgetåret 1953/54. Antalet rådgivningsbyråer skulle sålunda vid nämnda tidpunkt uppgå till 11.

Rådgivningsverksamhet utövas vidare vid en rådgivningsbyrå i Karlstad och en i Lund, ehuru ingendera inrymmer i av medicinalstyrelsen godkända planer. Styrelsen anser sig böra för budgetåret 1953/54 räkna med statsbidrag även för dessa båda byråer, varigenom hela antalet statsbidragsberättigade byråer skulle komma att uppgå till 13. Enligt vad styrelsen under hand inhämtat, torde 1950 års abortutredning icke ha något att erinra mot en sådan utvidgning.

¹ Siffrorna inom parentes avse kalenderåret 1950.

Utgifterna för kuratorers och havande kvinnors resor uppskattas med hänsyn till de ökade resekostnaderna till 2 000 kronor per rådgivningsbyrå och år i stället för såsom f. n. 1 800 kronor.

I enlighet härmed beräknar styrelsen medelsbehovet för *rådgivningsbyråernas verksamhet* till följande belopp, nämligen för läkarlöner 30 420 kronor, för löner åt kuratorerna 67 600 kronor, för tillgodoseende av överhängande hjälpbehov hos kvinnor, som besöka kurator, 62 000 kronor samt för kuratorernas resor för hembesök hos havande kvinnor och för kvinnornas resor till byråerna 26 000 kronor, tillhoppa 186 020 kronor eller i runt tal 185 000 kronor.

Medelsbehovet för *ersättning till vissa laboratorier för utförande av biologiska graviditetsreaktioner* beräknar styrelsen med hänsyn till den ökade belastningen (29 823 resp. 33 527 kronor budgetåret 1950/51 resp. 1951/52) och det stigande antalet rådgivningsbyråer till 38 000 kronor. Antalet av styrelsen för ändamålet godkända laboratorier uppgår f. n. till 15.

Det för *preventivrådgivning för män* senast anvisade beloppet, 1 000 kronor, synes böra ställas till förfogande även för budgetåret 1953/54.

En av medicinalstyrelsen gjord hemställan om bemyndigande att vid socialinstitutet i Stockholm under budgetåret 1953/54 anordna en ny *kurs för utbildning av abortkuratorer* liknande de kurser, som under åren 1947 och 1950 hållits vid institutet, upptogs icke i statsverkspropositionen till 1952 års riksdag. Framställningen hade avstyrkts av statskontoret i avvaktan på resultatet av 1950 års abortutredning. Sedermera har utredningen — utan att därmed vilja föregripa sitt slutliga ståndpunktstagande — förordat en utbyggnad av rådgivningsverksamheten samt såsom förutsättning härför framhållit, att utbildade kuratorer i tillräckligt antal måste finnas. Ur denna och andra synpunkter syntes det synnerligen angeläget, att den av medicinalstyrelsen föreslagna kursen anordnades. Med hänsyn till vad sålunda anförts samt till att antalet abortkuratorer, vilka av styrelsen beviljats dispens från ifrågavarande utbildning nu uppgår till 12, hemställer styrelsen om bemyndigande att vid socialinstitutet i Stockholm under budgetåret 1953/54 anordna en ny kurs efter i stort sett samma undervisningsplan som vid 1950 års kurs. Kostnaden, som år 1950 beräknades till högst 5 300 kronor, bör nu — för skälig förhöjning av undervisningsarvodet och administrationsutgifter — uppskattas till 6 000 kronor. För stipendier beräknas oförändrat 10 000 kronor.

I enlighet härmed uppskattas det totala medelsbehovet under anslaget till $(185\ 000 + 38\ 000 + 1\ 000 + 6\ 000 + 10\ 000)$ 240 000 kronor.

Departementschefen.

Då 1950 års abortutredning, som har att pröva bl. a. rådgivningsbyråernas organisationsformer och statsbidragsbestämmelsernas utformning, icke kan väntas avsluta sitt arbete inom sådan tid, att förslag i ämnet kan

föreläggas 1953 års riksdag, torde verksamheten, såsom medicinalstyrelsen förutsatt, tills vidare böra fortgå i oförändrad form och alltjämt ha karaktären av försöksverksamhet.

Av medicinalstyrelsens skrivelse framgår, att planer godkänts för verksamhet vid elva rådgivningsbyråer, vilka samtliga beräknas vara i gång under hela budgetåret 1953/54. Då emellertid härutöver två byråer redan trätt i verksamhet och planer för deras verksamhet torde kunna fastställas inom den närmaste framtiden, anser jag mig i likhet med medicinalstyrelsen för nästa budgetår böra räkna med statsbidrag till tretton rådgivningsbyråer.

Med hänsyn till de ökade resekostnaderna beräknar jag, att till utgifter för kuratorers och havande kvinnors resor bör avses ett årligt belopp av 2 000 kronor per rådgivningsbyrå i stället för såsom f. n. 1 800 kronor. På grund av det växande behovet av utbildade abortkuratorer förordar jag vidare, att en ny kurs för utbildning av sådana under nästa budgetår får anordnas vid socialinstitutet i Stockholm med högst 15 kursdeltagare och efter huvudsakligen samma undervisningsplan som vid 1950 års kurs.

Mot medicinalstyrelsens beräkning av medelsbehovet under anslaget har jag intet att erinra. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Abortförebyggande åtgärder* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 240 000 kronor.

[123] 121. Stipendier för blivande distriktstandläkare m. fl.

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	250 000	426 966
1950/51	400 000	370 292
1951/52	400 000	331 977
1952/53 (statsliggaren s. 997)	400 000	
1953/54 (förslag)	400 000	

Yrkande.

Medicinalstyrelsen (skr. 1/9 1952) föreslår, att anslaget uppföres med oförändrat belopp.

Motiv.

Under budgetåret 1951/52 har medicinalstyrelsen beviljat sammanlagt 200 stipendier å 2 000 kronor vardera.

Med hänsyn till den bestående bristen på tandläkare inom folktandvården finner styrelsen önskvärt, att stipendier utdelas även under budgetåret 1953/54.

Enligt för styrelsen tillgängliga uppgifter tjänstgjorde den 1 juli 1952

inom folktandvården 120 stipendiater. Beträffande fullgörandet av åtagen tjänstgöringsskyldighet synes situationen i stort sett vara oförändrad. Av 150 tandläkare, som haft skyldighet att påbörja stipendietjänstgöring under 1951 och 1952, tjänstgjorde den 1 juli 1952 84, under det att 29 fullgjort sin tjänstgöring. Återstående antal stipendiater (37) motsvarar 24,6 procent. Efter avräkning av 9 stipendiater, som på grund av militärinkallelse m. m. ännu ej påbörjat sin tjänstgöring, blir siffran 18,6 procent. Dessutom torde 16 under juni månad 1952 legitimerade tandläkare komma att påbörja tjänstgöring före den 1 september 1952.

Sammanlagda antalet nyantagna elever vid de båda tandläkarhögskolorna beräknas för såväl år 1952 som år 1953 till 180. Antalet inskrivna elever vid högskolorna var vid senaste vårtermins slut 846.

Stipendier söktes höstterminen 1950 av 268 och höstterminen 1951 av 229 studerande. Stipendium har i regel icke tilldelats nyinskriven elev eller sådan sökande, som inskrivits föregående vårtermin.

Departementschefen.

Vid anmälan av motsvarande anslag i 1950, 1951 och 1952 års statsverkspropositioner har frågan om stipendiaternas fullgörande av åtagen tjänstgöringsskyldighet inom folktandvården berörts. Av 1952 års proposition framgår, att av de tandläkare, som varit skyldiga påbörja tjänstgöringen under åren 1950 och 1951, den 1 juli 1951 ett antal motsvarande 15,5 procent utan giltiga skäl åsidosatt sin tjänstgöringsskyldighet. Enligt medicinalstyrelsens nu föreliggande framställning hade den 1 juli 1952 18,6 procent av de tandläkare, som skolat påbörja stipendietjänstgöringen under åren 1951 och 1952, utan giltiga skäl uteblivit. En viss försämring i fråga om stipendiaternas tjänstgöring skulle sålunda åter ha inträtt. Medicinalstyrelsen har emellertid upplyst, att situationen härefter åter förbättrats. Den 1 september 1952 uppgick antalet tjänstgöringsskyldiga sålunda till 153 tandläkare, av vilka 124 tjänstgjorde eller avslutat sin tjänstgöring samt 9 beviljats uppskov för sjukdom, militärtjänstgöring m. m. Av de 16 under juni månad legitimerade tandläkarna hade 15 påbörjat stipendietjänstgöringen. Antalet stipendiater, som utan godtagbara skäl icke fullgjort sina åtaganden, utgjorde således den 1 september 1952 13 procent av hela antalet tjänstgöringsskyldiga. Då emellertid situationen icke försämrats, anser jag mig kunna föreslå, att stipendier tills vidare må utgå efter oförändrade grunder. Jag förutsätter, att medicinalstyrelsen i samråd med tandläkarorganisationerna alltjämt följer utvecklingen och söker åvägbringa en bättre ordning.

Vad härefter angår medelsbehovet för nästa budgetår hade — enligt vad jag under hand inhämtat från medicinalstyrelsen — vid ansökningstidens utgång i september 1952 ingivits sammanlagt 252 ansökningar om stipendier, därav från studerande vid tandläkarhögskolan i Stockholm 119

och i Malmö 133. På grund härav föreslår jag, att medel liksom för innevarande budgetår beräknas för 200 stipendier. Jag förutsätter emellertid, att, för den händelse antalet ansökningar om stipendier för läsåret 1953/54 kommer att överstiga 200, hinder icke bör möta för Kungl. Maj:t att medgiva utdelande av ytterligare det antal stipendier, som må bli erforderligt. I enlighet med det anförda torde alltså anslaget för nästa budgetår höra uppföras med $(200 \times 2\,000)$ 400 000 kronor.

Under återopande av vad sålunda anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Stipendier för blivande distriktstandläkare m. fl.*
för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 400 000 kronor.

[124] 122. Bidrag till driften av folktandvården.

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	2 250 000	2 292 684
1951/52	5 000 000	4 682 387
1952/53 (statsliggaren s. 997)	5 200 000	
1953/54 (förslag)	6 000 000	

Yrkande.

Medicinalstyrelsen (skr. 1/9 1952) hemställer, att anslaget uppräknas med 800 000 kronor.

Motiv.

Medicinalstyrelsen har under första halvåret 1952 godkänt nya planer för anordnande av folktandvård inom samtliga landstingsområden samt två städer utanför landsting, nämligen Hälsingborg och Gävle. Nya planer för Göteborg och Malmö avses komma att fastställas under år 1952. Därest Kungl. Maj:t skulle medgiva, att statsbidrag må utgå till Stockholms stad, har styrelsen för avsikt att under budgetåret 1952/53 fastställa plan för folktandvården därstädes.

Den 1 juli 1952 hade enligt för styrelsen tillgängliga uppgifter 16 centraltandpolikliniker och 422 distriktstandpolikliniker iordningställt. Verksamheten var igång vid samtliga central- och 392 distriktstandpolikliniker. På grund av brist på tandläkare hade 28 för tillfället måst stängas och 2 ännu icke kunnat öppnas. Antalet vid centraltandpolikliniker tjänstgörande tandläkare var 20 och antalet distriktstandläkare 834, av vilka 688 inom landstingsområdena. Av distriktstandläkarna utgjordes 285 av utlänningar, vilka förordnats såsom vikarier, och 120 av stipendiater. 87 tandläkartjänster, samtliga inom landstingsområdena, saknade innehavare eller vakansvikarie. En avsevärd förbättring i rekryteringssituationen har inträtt i jämförelse med siffrorna den 1 juli 1951.

Under andra halvåret 1951 legitimerades 14 tandläkare och under första halvåret 1952 99. Enligt uppgift från tandläkarhögskolorna beräknas under andra halvåret 1952 sammanlagt 85 tandläkare komma att utexamineras.

Folktandvården torde under det närmaste året komma att tillföras arbetskraft huvudsakligen genom nya stipendiater. Av nu tjänstgörande 120 stipendiater beräknas omkring 88 fortsätta sin tjänstgöring under år 1953 eller del därav. Ett 70-tal stipendiater kan väntas tillkomma före årsskiftet 1952/53. Styrelsen uppskattar antalet distriktstandläkare under år 1953 till i genomsnitt 850, av vilka 700 inom landstingsområdena.

Enligt preliminär beräkning uppgick antalet under första halvåret 1951 fullständigt behandlade barn till cirka 154 000 inom landstingsområdena och cirka 32 000 i städerna utanför landsting eller tillhopa omkring 186 000. Antalet fullständigt behandlade barn under år 1953 torde kunna uppskattas till för landstingsområdena omkring 308 000 och för städer utanför landsting omkring 60 000 eller sammanlagt 368 000. Med ett bidrag av 16 resp. 8 kronor per barn uppgår statsbidraget till 4 928 000 resp. 480 000 kronor eller tillhopa 5 408 000 kronor. För Stockholms stad beräknas kostnaderna — för cirka 78 500 behandlingsbarn — till 628 000 kronor.

Medelsbehovet uppskattas sålunda till (5 408 000 + 628 000) 6 036 000 kronor, vilket belopp torde kunna avrundas nedåt till 6 000 000 kronor.

Departementschefen.

Enligt beslut av 1951 års riksdag (skr. nr 354) bemyndigades Kungl. Maj:t medgiva, att statsbidrag finge utgå till folktandvården i Stockholm räknat fr. o. m. den 1 januari 1951, oavsett de avvikelser från eljest gällande grunder, som folktandvårdsplanen för staden avsåges skola innebära. Såsom förutsättning för statsbidraget skulle gälla, att garantier lämnades från Stockholms stads sida, att för undervisningen vid tandläkarhögskolan i staden erforderligt patientmaterial icke undandroges högskolan genom folktandvårdens utbyggande. Ett förslag till avtal mellan Kungl. Maj:t och kronan, å ena, samt staden, å andra sidan, angående den berörda förutsättningen för statsbidraget är f. n. föremål för Kungl. Maj:ts prövning. Då ärendet torde kunna avgöras inom den närmaste framtiden och medicinalstyrelsen enligt vad jag inhämtat är beredd att snarast därefter fastställa plan för folktandvården i Stockholm, synes statsbidrag till staden kunna beviljas redan under innevarande budgetår. I samband därmed torde även frågan om retroaktivt bidrag för tiden efter den 1 januari 1951 komma att behandlas. Jag räknar således med att det retroaktiva bidraget skall komma att belasta budgetåret 1952/53.

Under återopande av det anförda och då medicinalstyrelsens beräkning av medelsbehovet icke föranleder någon erinran från min sida, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till driften av folktandvården* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 6 000 000 kronor.

[125] 123. **Bidrag till utrustning av polikliniker för folktandvård.** För detta ändamål har för budgetåret 1952/53 anvisats ett reservationsanslag av 100 000 kronor (statsliggaren s. 997).

Yrkande.

Medicinalstyrelsen (skr. 1/9 1952) föreslår, att anslaget uppräknas med 50 000 kronor.

Motiv.

Vid utgången av budgetåret 1951/52 fanns en reservation å anslaget av 4 138 kronor. Det för budgetåret 1952/53 disponibla beloppet uppgår alltså till 104 138 kronor. Summan av hos styrelsen ineliggande rekvisitioner av tidigare beviljade statsbidrag belöper sig till 98 000 kronor. Beloppet av beviljade men ej rekvirerade statsbidrag samt ineliggande ansökningar uppgår till 3 000 resp. 135 100 kronor. Ett ytterligare medelsbehov av minst (98 000 + 3 000 + 135 100 — 104 138) 131 962 kronor föreligger sålunda under innevarande budgetår. Därest statsbidrag under budgetåret 1953/54 skulle rekquireras för samtliga därtill berättigade, redan färdigställda polikliniker, skulle ytterligare omkring 237 000 kronor erfordras, motsvarande cirka 60 polikliniker. Med hänsyn till rådande tandläkarbrist och begränsningen av den till hälso- och sjukvård anslagna byggnadskvoten finner sig medicinalstyrelsen nödsakad att mana huvudmännen till återhållsamhet med inrättande av nya tandpolikliniker. Styrelsen räknar därför med att endast enstaka sådana skola komma att inrättas under budgetåret 1953/54. Med beaktande av dessa omständigheter och den eftersläpning av rekvisitioner, som sannolikt kommer att fortfara, har styrelsen begränsat anslagsäskandet till 150 000 kronor.

Departementschefen.

Då medelsbehovet för nästa budgetår icke synes kunna beräknas uppgå till lägre belopp än medicinalstyrelsen föreslagit, får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till utrustning av polikliniker för folktandvård* för budgetåret 1953/54 anvisa ett reservationsanslag av 150 000 kronor.

[126] 124. **Odontologisk försöksverksamhet vid Vipeholms sjukhus i Lund.** Under denna rubrik har riksdagen hittills såsom reservationsanslag anvisat sammanlagt 458 000 kronor, varav å riksstaten för innevarande budgetår 53 000 kronor (statsliggaren s. 997).

Medicinalstyrelsen har hemställt, att anslaget för nästa budgetår uppräknas med 57 000 kronor, enär det är ovisst, huruvida enskilda bidrag till försöksverksamheten i fortsättningen kan påräknas. Beredningen av ärendet inom departementet är emellertid ännu icke avslutad. I avbidan härpå torde i riksstatförslaget endast böra upptagas en preliminärt beräknad medelsanvisning. Anslaget synes därvid böra uppföras med oförändrat belopp.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Odontologisk försöksverksamhet vid Vipeholms sjukhus i Lund* för budgetåret 1953/54 beräkna ett reservationsanslag av 53 000 kronor.

[127] 125. Viss försöksverksamhet på yrkesmedicinens område.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	147 700	176 704
1952/53 (statsliggaren s. 997)	161 000	
1953/54 (förslag)	205 000	

Yrkande.

Medicinalstyrelsen (skr. 1/9 1952) föreslår, att anslaget höjes med 69 000 kronor.

Motiv.

Medicinalstyrelsen har överlämnat en av *biträdande överläkaren vid den yrkesmedicinska centralen, docenten Å. Swensson* upprättad redogörelse för centralens verksamhet m. m. Enligt redogörelsen har verksamheten i allt väsentligt omfattat de löpande undersökningar och forskningar, för vilka närmare redogjorts i 1950 års statsverksproposition (XI, s. 172). Av speciella större utredningsuppgifter, som behandlats under året, nämnes en fortsatt utredning av den s. k. Rönnskärssjukan med kliniska och experimentella undersökningar, utredning om de som träimpregneringsmedel aktuella kromarsenaternas giftighet, lung- och njurskador till följd av kadmium- och nickeldammexposition, de hygieniska problemen och riskmomenten vid betning av utsäde med organiska kvicksilverföreningar, kliniska undersökningar över triförgiftningens symtomatologi och följd-tillstånd, behandling av skrivkramp och andra hyperfunktionsmyopier, kontroll av tillverkning av parathion, skadorna vid elektriska olycksfall, ryggsador vid tungt arbete samt lungskador hos svetsare.

Medicinalstyrelsen förordar, att — i avbidan på en lösning av centralens lokalfråga (jämför 1951 års statsverksproposition XI, s. 259) — arbetet

vid centralen tills vidare får fortsätta i oförändrade former och därvid allttjämt ha karaktär av försöksverksamhet.

Styrelsen föreslår, att den neurologiske expertens arbetstid utökas från 5 till 10 timmar per vecka och att i enlighet härmed hans ersättning höjes från 400 till 800 kronor för månad. Uppgifterna för kontorsbiträdet torde motivera, att befattningen placeras i lönegrad Cg 11.

Styrelsen tillstyrker vidare, att centralen tillföres två laboratoriebiträden i Cg 11 och härigenom får förbättrade möjligheter att snabbt genomföra sina yrkesmedicinskt och försäkringstekniskt betydelsefulla undersökningar inom skilda områden av yrkesmedicinen.

Ersättning till statens institut för folkhälsan för där utförda undersökningar beräknas uppgå till omkring 30 000 kronor under nästa budgetår. I anledning härav och då omkostnadskontot befunnits alltför knappt med hänsyn till såväl den stegrade verksamheten som de ökade kostnaderna för förbrukningsmateriel, beräknas medelsbehovet för materiel och diverse omkostnader stiga med 30 800 till 34 500 kronor.

Det nuvarande beloppet för forskningsverksamhet, 45 000 kronor, är alltför ringa i förhållande till de aktuella forskningsuppgifterna och har genom inflationen nedgått i värde. Styrelsen räknar för nästa budgetår med 60 000 kronor.

Med forskningsbidrag utfördes under kalenderåret 1951 socialmedicinska undersökningar av minderåriga arbetare, encefalografiska undersökningar av patienter med symtom på encefalopati, specialundersökningar rörande bl. a. pneumokonios, lungretande gasers och damms inverkan på arbetare inom smältverks- och sulfatindustrin, kadmiumförgiftningar, trikloretylen, elektriska olycksfallsskador, bly i urinen, hjärt- och lungfunktionsundersökningar å äldre gjutare med silikosliknande lungförändringar, varjämte en analysmetodik för lösningsmedelsförgiftningar utarbetats. Vidare har undersökning upptagits rörande skyddsverkan av olika hörselskydd ävensom utredning av ny metod att bestämma halten av kvarts i luftburet damm. Dessutom har forskning bedrivits rörande orsakerna till gammaglobulinökning vid silikos, frekvensen av magsjukdomar hos fyr-, lots- och tullpersonal och deras arbetstidsförhållanden ävensom jämförande undersökningar över olika metaller organiska föreningar, särskilt med avseende å deras förmåga att genomtränga järnbarriären.

Yttranden.

Riksförsäkringsanstalten har i yttrande till medicinalstyrelsen angående utökningen av den neurologiske expertens arbetstid anfört.

Centralen har varit av stor betydelse för riksförsäkringsanstalten vid den försäkringsmässiga prövningen av frågor rörande ersättning enligt yrkessjukdomsförsäkringslagen. I en mångfald dylika fall remitteras ersättningssökande till centralen för fullständig utredning och bedömning

ur yrkesmedicinsk synpunkt. För fastställande av diagnos liksom för bedömandet av frågor om samband mellan förefintlig sjukdom och yrkesarbetet samt yrkessjukdoms inverkan å arbetsförmågan erfordras i dessa fall ej sällan neurologisk undersökning eller konsultation av neurologiskt sakkunnig. För skaderegleringens behöriga gång är det givetvis av stor betydelse, att den medicinska utredningen icke fördröjes. Riksförsäkringsanstalten har emellertid erfarenhet av att dröjsmål med utredning av fall, som hänvisats till yrkessjukdomscentralen, icke kan undvikas på grund av lång väntetid i fråga om neurologisk undersökning eller konsultation. Anstalten tillstyrker därför en utökning av neurologkonsultens tjänstgöring.

Statskontoret vill icke motsätta sig, att medel anvisas för viss utökning av neurologens arbetstid, förslagsvis med 3 timmar per vecka. Frågan om ändrad löneställning för kontorsbiträdet bör prövas av biträdesutredningen. Då det vid verksamhetens igångsättande torde ha förutsatts, att centralen för laboratoriearbeten skulle lita till redan förefintliga statliga laboratorier, kan statskontoret ej tillstyrka, att laboratoriebiträdesbefattningar inrättas. För ersättningen till statens institut för folkhälsan för utförda undersökningar torde böra upptagas en särskild, förslagsvis beräknad post. I nuvarande läge synes någon förhöjning av det för forskningsverksamheten anvisade beloppet ej böra ifrågakomma.

Departementschefen.

På grund av den långa väntetiden för neurologisk undersökning och konsultation synes en ökning av den neurologiske expertens arbetstid nödvändig. Jag förordar, att medel anvisas för utökning av konsultverksamheten från 5 till 8 timmar per vecka och att i anslutning härtill neurologens arvode höjes från 400 till 640 kronor per månad. Den årliga kostnadsökningen blir således 2 880 kronor.

Förslaget om uppflyttning av centralens biträde för skriv- och kontorsgöromål till kanslibiträde i Cg 11 anser jag mig böra tillstyrka. Däremot kan jag icke biträda förslaget om anställande av två laboratoriebiträden. Då laboratoriearbete av mindre omfattning dock i vissa fall lämpligen torde kunna utföras med användande av den för forskningsverksamheten avsedda laboratorieutrustningen, föreslår jag, att ett belopp av 5 000 kronor ställes till förfogande för anlåtande av tillfällig laboratoriepersonal.

Jag förutsätter, att liksom under innevarande budgetår möjlighet bör föreligga för Kungl. Maj:t att medgiva förstärkning av personalen vid centralen, därest så skulle befinnas oundgängligen nödvändigt.

Enligt en år 1952 företagen ändring av instruktionen för statens institut för folkhälsan skall, i motsats till vad som gällt tidigare, även statlig institution enligt fastställd taxa betala för vid institutet utförda undersökningar. Till följd härav uppkommer en avsevärd ökning av centralens driftkostnader. I likhet med medicinalstyrelsen beräknar jag 30 000 kronor för detta ändamål. Någon ytterligare uppräknig av omkostnadskontot kan

jag icke förorda. För forskningsverksamhet rörande yrkessjukdomarna beräknar jag för nästa budgetår 50 000 kronor, vilket innebär en höjning med 5 000 kronor. Med hänsyn till det anförda uppskattar jag medelsbehovet under anslaget till 205 000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Viss försöksverksamhet på yrkesmedicinens område* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 205 000 kronor.

[128] 126. Åtgärder mot utbredning av könssjukdomar.

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	850 000	921 158
1950/51	900 000	747 394
1951/52	900 000	870 038
1952/53 (statsliggaren s. 999)	800 000	
1953/54 (förslag)	900 000	

Yrkanden.

Medicinalstyrelsen (skr. 1/9 1952) föreslår, *dels* att nuvarande bidragsbestämmelser i vissa avseenden ändras, *dels ock* att anslaget höjes med 150 000 kronor.

Motiv.

Den alltjämt avsevärda belastningen på anslaget betingas bl. a. av nu tillämpade behandlingsmetoder med förhållandevis höga läkemedelskostnader och fortsatt noggrann kontroll av behandlingsresultaten. Den relativt höga läkemedelskostnaden beror bl. a. på att penicillin i allt större utsträckning användes vid behandling i öppen vård av i synnerhet gonorré.

Antalet nyanmälda fall av könssjukdom i smittsamt skede uppgick år 1948 till 11 702, år 1949 till 10 429, år 1950 till 10 675, år 1951 till 13 833 samt första halvåret 1952 till 7 324 fall. Sjukdomsfrekvensen har alltså under de senaste åren företett endast obetydliga svängningar men visar nu tendens att åter öka.

Belastningen på anslaget i vad avser åtgärder i allmänhet utgjorde budgetåret 1951/52 557 386 kronor. Beloppet avser bidrag till arvoden till poliklinickläkare och sundhetsinspektörer ävensom ersättning till övriga läkare samt för läkemedel.

Jämlikt kungörelse den 30 juni 1922 (nr 412) åtnjuter stadsläkare, vilken tjänstgör såsom sundhetsinspektör i stad, som ej tillhör förste provinsialläkares verksamhetsområde, ett årligt arvode av 1 300 kronor. Med hänsyn till penningvärdets fall synes skäligt, att arvodet uppräknas med 15 procent d. v. s. med 195 kronor, förslagsvis avrundat till 200 kronor. Härav föranledd ökning av medelsåtgången beräknas till 800 kronor.

Då behandlingen av gonorré fortgått under 60 dagar för manlig och 120 dagar för kvinnlig patient, skall enligt gällande bestämmelse ersättning för förnyat besök utgå med 1 krona 50 öre eller hälften av den dessförinnan utgående ersättningen. F. n. förekommer icke en så lång behandlingstid annat än vid komplicerade fall eller då den sjuke uteblivit från anvisad kontrollundersökning. Något motiv att nedsätta gottgörelsen torde därför numera icke föreligga. Styrelsen föreslår, att bestämmelsen därom utgår. Merkostnaden för statsverket torde, med hänsyn till de fåtaliga besök det är fråga om, endast uppgå till något hundratal kronor.

Från slutsumman av de ersättningsbelopp, som angivits i vederbörande läkares månadsräkning, skall vidare avdrag göras med 10 procent å den del av slutsumman, som icke överstiger 100 kronor, med 20 procent å den del, som överstiger 100 men ej 250 kronor, och med 50 procent å den del, som överstiger 250 kronor. Denna rabattering fastställdes under en tid, då dagliga behandlingar icke voro ovanliga och det även förekom, att patienter måste behandlas två gånger dagligen. Räkningarna nådde även vid förhållandevis få sjukdomsfall betydande belopp. Numera undersöks och behandlas patienten i regel en till tre gånger i veckan under någon eller några månader. Månadsräkningarnas slutbelopp per läkare stannar i de flesta fall under 100 kronor och når endast i sällsynta undantagsfall 250 kronor. I avvaktan på en slutlig reglering av provinsialläkartaxan finner medicinalstyrelsen skäligt, att rabatteringen upphäves. Belastningen på anslaget torde härefter stiga med cirka 20 000 kronor.

Till följd av de medicinska framstegen vid behandlingen av syfilis har uppstått krav på ytterligare kontroll av behandlingsresultatet. Det är önskvärt, att undersökning av ryggmärgsvätskan, t. ex. genom lumbalpunktion, utföres på patienter lidande av syfilis i smittsamt skede. Sådan undersökning kan utföras polikliniskt, t. ex. på tjänsteläkares mottagning eller eljest på annan öppen mottagning. Styrelsen föreslår, att ersättning av statsmedel må utgå för dylik undersökning. Ersättningen synes böra bestämmas till 20 kronor per undersökning. Då undersökningen torde utföras endast i ett fåtal fall, synes det icke erforderligt att uppräknas anslaget.

Med hänsyn till föreslagna och genomförda arvodesökningar och då även kostnaderna för läkemedel väntas öka, beräknas för budgetåret 1953/54 ett belopp av 600 000 kronor till åtgärder i allmänhet mot könssjukdomar.

En och samme läkare uppehåller f. n. befattningarna som särskild sundhetsinspektör i Stockholm (arvode 4 000 kronor) och som extra läkare såsom biträde åt förste provinsialläkaren i Stockholms län vid handläggning av ärenden rörande könssjukdomar (arvode 2 000 kronor). Härigenom har en värdefull hjälp beretts förste stadsläkaren i Stockholm och förste provinsialläkaren i Stockholms län i egenskap av sundhetsinspektörer och bekämpandet av de veneriska sjukdomarna kunnat göras mer effektivt. Med hänsyn till penningvärdets försämring föreslås, att ifrågakvarande bi-

dragsbelopp uppräknas med 15 procent. För budgetåret 1953/54 bör således härför beräknas sammanlagt (6 000 + 900) 6 900 kronor.

Rörande ersättningen till av styrelsen godkända laboratorier för vissa undersökningar anföres.

Kostnaden för ersättning för bakteriologiska undersökningar av prov för att genom odling påvisa gonokocker har under budgetåret 1951/52 uppgått till 125 738 kronor. Laboratoriernas självkostnad under år 1951 för utförda gonokockodlingsprov har varierat från 1 krona 1 öre per prov vid statens bakteriologiska laboratorium till 6 kronor per prov vid laboratoriet vid hygienisk-bakteriologiska institutionen i Uppsala. Antalet prov vid laboratorier utanför statens bakteriologiska laboratorium utgjorde år 1951 cirka 37 000. Kostnaden för blodprov för Wassermans reaktion uppgick under budgetåret 1951/52 till 47 884 kronor, motsvarande över 15 000 prov. Därjämte utfördes vid statens bakteriologiska laboratorium cirka 56 000 undersökningar. Kostnaden har varierat från 1 krona 63 öre per prov vid statens bakteriologiska laboratorium till 4 kronor 30 öre vid Göteborgs stads bakteriologiska laboratorium.

Enligt den för statens bakteriologiska laboratorium fastställda taxan för undersökningar m. m. vid laboratoriet utgår ersättning för serologisk undersökning av blodprov för påvisande av syfilis med 6 kronor samt för bakteriologisk undersökning för påvisande av gonokocker genom odling med 6 kronor. Det synes medicinalstyrelsen skäligt, att jämväl för undersökningar jämlikt *lex veneris* nämnda taxa tillämpas vid samtliga laboratorier.

Medelsbehovet för ifrågavarande undersökningar uppskattas till 240 000 kronor, motsvarande 30 000 undersökningar för påvisande av gonokocker genom odling samt 10 000 prov för serologisk undersökning för påvisande av syfilis.

Under innevarande budgetår må högst 45 600 kronor disponeras som bidrag till avlönande av åtta kuratorer för könssjuka i de fyra största städerna. Med hänsyn till penningvärdets försämring synes ifrågavarande belopp skäligen böra uppräknas med 15 procent. För budgetåret 1953/54 bör således härför beräknas (45 600 + 6 840) 52 440 kronor.

Tillsynen över de profylaktiska mottagningarna i Stockholm torde liksom tidigare kunna uppdragas åt den särskilde sundhetsinspektören för Stockholms stad och län. Statsbidraget till avlönande av läkare, som har överinseende över mottagningarna i Göteborg, beräknas oförändrat till 1 200 kronor.

För upplysningsverksamhet beräknas samma belopp som för innevarande budgetår eller 10 000 kronor. Oförändrad medelsanvisning, 55 000 kronor, föreslås vidare för de frivilliga läkarundersökningarna av svenska sjömän, som från utlandet anlända till svenska hamnar.

Kungl. Maj:t har 1946, 1948 och 1952 ställt medel till förfogande för rese- och traktamentsersättning åt deltagare från de olika serologiska laboratorier i en konferens rörande metoderna för den serologiska syfilisdiagnostiken. Styrelsen föreslår, att ett belopp av högst 2 000 kronor får disponeras från förevarande anslag för resekostnads- och traktamentsersättning till deltagarna i en årlig sådan konferens.

I enlighet med vad sålunda anförts skulle det sammanlagda medelsbehovet kunna beräknas till (600 000 + 6 900 + 240 000 + 52 440 + 1 200 + 10 000 + 55 000 + 2 000) 967 540 kronor. Med hänsyn till de osäkra beräkningsgrunderna torde dock anslaget kunna begränsas till 950 000 kronor.

Yttrande.

Statskontoret anför.

Med de nutida behandlingsmetoderna, vilka medfört en avsevärd minskning av vårdtiden, framstår en översyn av bidragen till poliklinikläkare, sundhetsinspektörer och övriga läkare såsom särskilt motiverad. I avvaktan på utredning härom synes någon uppräknings av arvodena till de fyra första stadsläkarna, den särskilde sundhetsinspektören i Stockholms stad och den extra läkaren i Stockholms län ej böra komma till stånd. Medel för arvode åt sistnämnda båda läkare torde böra anvisas endast om sjukdomsfrekvensen i Stockholms stad och län fortfarande har samma nivå som då arvodena beslutades. I annat fall bör — om tjänsterna befinnes allttjämt behövlige — ersättningen lämpas efter de nya arbetsuppgifterna. För kuratorernas arvode synes större höjning ej böra ifrågakomma än som vid 1952 års riksdag i allmänhet medgivits beträffande bisysslor, eller med 10 procent.

Statskontoret anser ej, att tillräckliga skäl anförts för borttagandet av bestämmelsen om reducering av ersättningen vid förnyade patientbesök. Med hänsyn till att vårdtiden numera avsevärt förkortats kan ifrågasättas, om ej den reducerade skalan bör tillämpas redan efter kortare tid än nu gällande. Tillräcklig motivering har icke heller förebragts för förslaget att upphäva rabatteringen av slutsummorna å läkarnas månadsräkningar.

Statskontoret vill ej framställa erinran mot att ersättning får utgå för undersökning av ryggmärgsvätskan i det fall att undersökningen är direkt förutsättning för den profylaktiska behandlingen. Med hänsyn till levnadskostnadsökningen vill statskontoret ej motsätta sig, att ersättningen för laboratorieundersökningar uppräknas med 25 procent.

Liksom hittills torde medel för resekostnads- och traktamentsersättning till deltagare i konferens rörande metoderna för den serologiska syfilisdiagnostiken böra anvisas av Kungl. Maj:t i varje särskilt fall.

Departementschefen.

Med hänsyn till att könssjukdomarna under de senaste åren visat tendens att åter öka i omfattning anser jag mig böra förorda, att även för nästa budgetår medel anvisas för bidrag till avlöande av en särskild läkare för handläggning av ärenden rörande könssjukdomar inom Stockholms stad och län. På grund av penningvärdets försämring tillstyrker jag en höjning av bidragsbeloppen, nämligen för tjänstgöring inom Stockholms stad från 4 000 till 4 600 kronor och för tjänstgöring inom Stockholms län från 2 000 till 2 300 kronor. Ifrågavarande läkare bör allttjämt utan ytterligare ökning av statsbidraget även anförtros tillsynen över i Stockholm anordnade mottagningar för profylaktisk behandling av könssjuka. Av samma skäl som nyss nämnts biträder jag även förslaget, att arvodena till förste stadsläkarna i Göteborg, Malmö, Norrköping och Hälsingborg för deras tjänstgö-

ring såsom sundhetsinspektörer uppräknas med 200 kronor till 1 500 kronor. Av samma skäl bör bidraget till avlönande av åtta kuratorer för könsjuka i de fyra största städerna höjas från 45 600 till 52 440 kronor.

Förslagen om upphävande av bestämmelserna angående reducering av ersättningen vid återbesök av gonorrépatient efter viss tids behandling och angående rabattering av slutsummorna i läkarnas månadsräkningar anser jag mig f. n. icke böra tillstyrka. Ej heller kan jag biträda förslaget om ändrade grunder för ersättningen till laboratorier för undersökning av blodprov för Wassermanns reaktion och av prov för påvisande av gonokocker.

Enär undersökning av ryggmärghsvätskan i vissa fall torde vara påkallad vid behandling av syfilispatienter, föreslår jag, att ersättning för sådan undersökning må utgå av statsmedel. Ersättningen torde, såsom medicinalstyrelsen föreslagit, böra bestämmas till 20 kronor per undersökning.

För resekostnads- och traktamentsersättning till deltagare i konferenser rörande metoderna för den serologiska syfilisdiagnostiken har Kungl. Maj:t åren 1946, 1948 och 1952 anvisat medel från femte resp. elfte huvudtiteln reservationsanslag till extra utgifter. Jag kan f. n. icke förorda, att medel för en årlig sådan konferens beräknas under förevarande anslag.

Mot medicinalstyrelsens beräkning av medelsbehovet i övrigt har jag intet att erinra. Med hänsyn till belastningen å anslaget under föregående budgetår och de av mig framlagda förslagen uppskattar jag det sammanlagda medelsbehovet till i runt tal 900 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Åtgärder mot utbredning av könssjukdomar* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 900 000 kronor.

[129] 127. Skyddskoppypning.

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	140 000	123 631
1950/51	140 000	148 262
1951/52	130 000	122 647
1952/53 (statsliggaren s. 999)	150 000	
1953/54 (förslag)	150 000	

Yrkanden.

Medicinalstyrelsen (skr. 1/9 1952) hemställer *dels* att ersättningen till ympare och besiktningsförrättare på visst sätt höjes, *dels ock* att anslaget uppföres med oförändrat belopp.

Motiv.

Gällande grunder för ersättning av statsmedel för skyddskoppypning (75 öre för varje ympad person och 25 öre för varje besiktigad), vilka

föreskrivits i kungörelse den 24 november 1916 (nr 533), ha därefter icke ändrats, trots den fortgående minskningen av penningvärdet. Då det är angeläget, att ymparnas intresse för sin uppgift icke avtrubbas, finner styrelsen rimligt, att en mera skälig ersättning bestämmes än den nu utgående. Styrelsen anser ersättningen böra utgå med en krona för varje ympad person och med 30 öre för varje besiktigad.

Antalet under åren 1947—1950 vaccinerade barn utgjorde enligt senaste icke helt fullständiga uppgifter resp. 109 170, 102 678, 100 295 och 115 419.

Yttrande.

Statskontoret. Enär förslag om höjning av den av statsmedel utgående ersättningen till ympare och besiktningsförrättare avvisats i samband med prövningen av medelsbehovet för innevarande budgetår, lär det ånyo framställda yrkandet härom icke böra föranleda någon åtgärd.

Departementschefen.

Med hänsyn till den förändring av penningvärdet, som inträtt sedan grunderna för ersättning av statsmedel för skyddskoppympning fastställdes år 1916, förordar jag, att ersättningen höjes till en krona för varje ympad person och 30 öre för varje besiktigad. Den låga belastningen för budgetåret 1951/52 torde motivera, att anslaget likväl uppföres med oförändrat belopp.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna den av mig förordade ändringen av grunderna för ersättning av statsmedel för skyddskoppympning, att tillämpas fr. o. m. den 1 juli 1953;

b) till *Skyddskoppympning* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 150 000 kronor.

[130] 128. Skyddsympning mot difteri.

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	50 000	45 037
1951/52	40 000	40 801
1952/53 (statsliggaren s. 1000)	40 000	
1953/54 (förslag)	50 000	

Yrkanden.

Medicinalstyrelsen (skr. 1/9 1952) föreslår *dels* ändrade grunder för anslaget, *dels ock* en uppräknig av medelsanvisningen med 80 000 kronor.

Motiv.

Frekvensen av frivillig skyddsympning mot difteri har under år 1951 minskat något. Antalet ympade personer uppgick år 1948 till 88 576, år

1949 till 61 750, år 1950 till 67 568 och år 1951 till 62 881. Schickprov har utförts år 1947 å 173 personer, år 1948 å 19 personer, år 1950 å 121 personer och år 1951 å 51 personer; under år 1949 utfördes inga sådana prov.

Det förhållandet att difterifrekvensen sjunkit under de senare åren kan icke motivera, att man inskränker de förebyggande åtgärderna. Den sjunkande frekvensen ger anledning till ökad vaksamhet, när den av den »naturliga infektionen» åstadkomna immuniteten mot sjukdomen samtidigt sjunker. Det torde för övrigt vara omöjligt att förutse utvecklingen i fråga om difteri. Om sjukdomen åter skulle uppträda, kan den vid ett dåligt immunitetsläge vinna snabb utveckling såsom erfarenheterna från åren 1942 och 1943 givit vid handen.

Erfarenheten under senare tid visar, att man genom att använda kombinerade ympämnen har goda möjligheter att immunisera mot flera smittämnen samtidigt. Ympskydd har särskilt behövts mot kikhosta och stelkramp. Kikhostan är numera ett av de allvarligaste hoten mot liv och hälsa under spädbarns- och småbarnsåldern. Stelkramp uppträder i alla åldrar, är jämförelsevis sällsynt men desto farligare. Ett kombinerat ympämne mot kikhosta, difteri och stelkramp (trippelympämne) tillverkas sedan år 1950 vid statens bakteriologiska laboratorium. Ympämnet har kliniskt prövats och efter omfattande försök befunnits lämpligt att ersätta det hittills brukade enkla difteriympämnet. Medicinalstyrelsen har ock funnit angeläget att lämna landets läkare råd och anvisningar angående en sålunda kombinerad ympning. Om ympningen utföres i spädbarnsåldern, ger den en grundimmunitet, som senare lätt kan aktiviseras genom en enda insprutning utförd i den aktuella situationen.

I anslutning till vad sålunda anförts föreslår styrelsen, att anslaget för budgetåret 1953/54 uppräknas till 120 000 kronor.

Yttrande.

Statskontoret har i yttrande den 25 juni 1952 över ett av medicinalstyrelsen tidigare framlagt förslag av samma innehåll som det nu föreliggande framhållit, att förslagets genomförande skulle medföra ökade kostnader för statens bakteriologiska laboratorium, såväl genom de väsentligt högre framställningskostnaderna som ock genom bortfallet av inkomster vid försäljning av vissa hithörande vacciner. Enligt statskontorets mening borde beräkningar framläggas rörande kostnaderna för ympämnesberedningen med uppgift om den utökning av laboratoriets personella och maskinella utrustning, som ympämnesberedningen eventuellt kunde nödvändiggöra.

Departementschefen.

Vid frivillig skyddsympning mot difteri utgår ersättning för ympning av dels barn före och under skolåldern i den omfattning, som enligt me-

dicinalstyrelsens bestämmande erfordras för beredande av ympskydd åt barnen, dels ock enligt medicinalstyrelsens bestämmande vid epidemier och dylikt inom visst område samtliga personer, som utsatts för eller beräknas kunna bliva utsatta för smitta inom området. Ympningen är kostnadsfri. Ympämne tillhandahålles kostnadsfritt av statens bakteriologiska laboratorium. För verkställd ympning äger ympare, som icke till följd av tjänst eller överenskommelse är pliktig att utan särskild gottgörelse utföra ympning, åtnjuta arvode av statsmedel med vissa angivna belopp samt resekostnads- och traktamentsersättning.

I och för sig anser jag den av medicinalstyrelsen föreslagna utvidgningen av ympningen till att avse även kikhosta och stelkramp beaktansvärd. Kostnaderna för ett genomförande av förslaget skulle emellertid sannolikt bliva betydande. Den av medicinalstyrelsen beräknade ökningen av medelsbehovet under förevarande anslag hänför sig sålunda uteslutande till den ökade kostnad för ersättning till läkare, som föranledes av att ympning med trippelympämne fordrar ett större antal ympstillfällen och sålunda flera läkarbesök än difteriym্পningen. Härtill kommer emellertid den väsentliga kostnadsökning för statens bakteriologiska laboratorium, som ett kostnadsfritt tillhandahållande av trippelympämnet skulle innebära. Till belysande härav må nämnas, att från nämnda laboratorium under år 1951 levererades 90 237 doser difteriym্পämne till ett beräknat värde av 4 329 kronor 50 öre samt 3 071 doser trippelympämne till ett beräknat värde av 9 087 kronor. Kostnaden per dos uppgick således för difteriym্পämne till cirka 5 öre och för trippelympämne till cirka 2 kronor 96 öre. Även om laboratoriets framställningskostnad per dos trippelympämne skulle kunna minskas vid den framställning i större skala, som bleve erforderlig om ympning med sådant ämne gjordes kostnadsfri, skulle dess omkostnader för tillhandahållande av ympämnena säkerligen komma att mångdubblas. Med hänsyn till det anförda är jag icke f. n. beredd att tillstyrka genomförandet av en kostnadsfri frivillig skyddsympning mot difteri, kikhosta och stelkramp.

Ersättningen till ympare, som förordnas av medicinalstyrelsen, utgår f. n. med 35 kronor för dag. Till annan läkare, som icke till följd av tjänst eller överenskommelse är pliktig att utan särskild gottgörelse utföra ympning, utgår ersättningen med 75 öre för varje ympning dock att, därest antalet ympningar per dag överstiger 30, ersättningen utgår med allenast 25 öre för varje ympning utöver 30 samt med högst 35 kronor för dag. Härutöver utgår ersättning för utförande av Schick-prov med 75 öre och för avläsning av dylikt prov med 25 öre. I enlighet med vad jag föreslagit under föregående anslag förordar jag en höjning av ersättningsbeloppen även i fråga om skyddsympningen mot difteri. Jag anser sålunda ersättning böra utgå till av medicinalstyrelsen förordnad läkare med 45 kronor för dag samt

till annan läkare med en krona för varje ympning t. o. m. den trettionde och 30 öre för varje ympning därutöver, dock högst 45 kronor för dag. För utförande och avläsning av Schick-prov föreslår jag, att ersättningen höjes till en krona resp. 30 öre.

Med hänsyn till den av mig föreslagna höjningen av ersättningsbeloppen torde anslaget böra uppräknas med 10 000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna den av mig förordade ändringen av grunderna för ersättning av statsmedel för skyddsympning mot difteri, att tillämpas fr. o. m. den 1 juli 1953;

b) till *Skyddsympning mot difteri* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 50 000 kronor.

[131] 129. Vissa kostnader för allmän hälso- och sjukvård.

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	75 000	55 503
1950/51	75 000	15 553
1951/52	75 000	9 874
1952/53 (statsliggaren s. 1000)	25 000	
1953/54 (förslag)	25 000	

Anslaget avses bl. a. till kostnader för sådana åtgärder i samband med smittsamma sjukdomars bekämpande, för vilka medel icke anvisats i annan ordning.

Yrkande.

Medicinalstyrelsen (skr. 1/9 1952) föreslår, att anslaget upptages med oförändrat belopp.

Motiv.

Belastningen budgetåret 1951/52 har för medicinalstyrelsens del utgjort 7 391 kronor. Denna siffra, liksom siffran för den totala belastningen, visar, att anslaget numera anlitas huvudsakligen för mer ordinära utgifter och i ringa omfattning för de särskilda ändamål, som tidigare år medfört en avsevärd belastning. Då eftersläpningar alltjämt torde förekomma i fråga om utgifter, som gäldas från anslaget, lär skäl saknas att räkna med fortsatt nedbringande av de mer ordinära utgifterna.

Kungl. Maj:t har den 19 juni 1950 uppdragit åt medicinalstyrelsen att efter samråd med byggnadsstyrelsen vidtaga åtgärder för utbudande till försäljning av Fejans karantänsanstalt med tillhörande mark. Det synes emellertid ovisst, huruvida anstalten skall hinna överföras till ny ägare

förrän efter utgången av budgetåret 1953/54. Styrelsen räknar därför med oförändrat behov av medel för tillsyn och underhåll av denna anstalt.

Med skrivelse den 28 februari 1951 har medicinalstyrelsen till Kungl. Maj:ts prövning överlämnat utredning och förslag angående sanitetsanstalter i riket, vari hemställts bl. a. om uppdrag åt sjukvårdsberedskapsnämnden att verkställa fortsatta undersökningar. Sedan denna utredning blivit slutförd, torde äldre materiel vid de med statsmedel anordnade sanitetsanstalterna i ökad omfattning behöva repareras eller ersättas med ny materiel. Styrelsen anholder i anledning härav att för tillsyn, underhåll och ersättning av materiel vid sanitetsanstalterna få tills vidare disponera förslagsvis 5 000 kronor. Styrelsen anser sig icke f. n. kunna bedöma, huruvida i övrigt något belopp för sanitetsverksamheten behöver anvisas under detta anslag eller påföras sådana särskilda anslag, som må komma att anvisas för beredskapsändamål.

Departementschefen.

Innan frågan om anordnandet av sanitetsanstalter vid krig eller krigsfara lösts, anser jag mig icke kunna taga ställning till medicinalstyrelsens förslag om anvisande av medel för tillsyn, underhåll och ersättning av materiel vid sanitetsanstalterna.

Från förevarande anslag bestrides bl. a. arvode med 800 kronor för år till ett karantänsbiträde vid Fejans karantänsanstalt och med 500 kronor för år till en inspektör för spetälskevården. Jag föreslår, att dessa arvoden, som utgått med oförändrat belopp sedan ett flertal år, med hänsyn till penningvärdets försämring uppräknas med 100 kronor till 900 resp. 600 kronor.

Jämlikt beslut av 1952 års riksdag (skr. nr 308) skall från anslaget bestridas kostnaden för ersättningar för i Sverige i samband med besiktning av fartyg och luftfartyg företagna hälsovårdsundersökningar, vilka föreskrivits i av fjärde världshälsovårdsförsamlingen den 25 maj 1951 antagna internationella hälsovårdsbestämmelser. Nämnda bestämmelser trädde i kraft den 13 oktober 1952. I det förslag till ny karantänskungörelse, som f. n. är föremål för remissbehandling, angives, efter vilka grunder ersättning skall utgå. Kostnaden har beräknats icke komma att överstiga 7 å 8 000 kronor per år.

Medicinalstyrelsens beräkning av medelsbehovet under anslaget föranleder icke någon erinran från min sida.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa kostnader för allmän hälso- och sjukvård* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 25 000 kronor.

[132] 130. Lindring i mindre bemedlade patienters å landsbygden sjukvårdskostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	200 000	197 639
1951/52	200 000	175 090
1952/53 (statsliggaren s. 1001)	250 000	
1953/54 (förslag)	250 000	

Medicinalstyrelsen (skr. 1/9 1952) föreslår på grund av svårigheten att bedöma medelsåtgången vid tillämpning av de av 1952 års riksdag fastställda ändrade bidragsgrunderna samt de förväntade ändringarna av provinsialläkartaxan, att anslaget uppföres med oförändrat belopp.

Departementschefen.

I enlighet med medicinalstyrelsens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lindring i mindre bemedlade patienters å landsbygden sjukvårdskostnader* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 250 000 kronor.

[133] 131. Förbättrad sjukvård inom rikets ödemarksområden.

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	40 000	16 457
1950/51	100	15 432
1951/52	100	10 134
1952/53 (statsliggaren s. 1001)	100	
1953/54 (förslag)	15 000	

Yrkande.

Medicinalstyrelsen (skr. 1/9 1952) föreslår, att anslaget uppföres med 20 000 kronor.

Motiv.

Vid ingången av budgetåret 1952/53 fanns på anslaget en reservation av 29 108 kronor. Det för samma budgetår disponibla beloppet uppgick alltså till 29 208 kronor.

Såvitt medicinalstyrelsen har sig bekant, föreligger icke behov av medel för uppförande eller inrättande av sjukstuga vid läkarstation under de närmaste åren.

För övriga med anslaget avsedda ändamål har styrelsen för budgetåret 1950/51 beviljat statsbidrag med sammanlagt 10 000 kronor. Man torde kunna räkna med ungefär samma belopp för budgetåret 1951/52. Med hänsyn till att maximibidraget för tillhandahållande av sjukvårdsautomobil 16 — *Bihang till riksdagens protokoll 1953. 1 saml. Nr 1. Bil. 13.*

fr. o. m. den 1 juli 1952 höjts från 3 500 till 5 000 kronor per år torde medelsbehovet för budgetåret 1952/53 kunna beräknas till cirka 15 000 kronor. För budgetåret 1953/54 synes för detta ändamål böra avses ett ytterligare något förhöjt belopp.

Styrelsen har för innevarande budgetår räknat med att utbetalning av statsbidrag för anskaffande av skidbåror icke skall komma att äga rum. Statsbidrag härför torde ej heller erfordras för nästa budgetår.

Enär de disponibla medlen till väsentlig del torde vara förbrukade vid ingången av budgetåret 1953/54 och då styrelsen anser sig böra räkna med ett något ökat medelsbehov för nämnda budgetår, synes ett anslag av 20 000 kronor böra anvisas.

Departementschefen.

Jag förordar, att för nästa budgetår ett belopp av 15 000 kronor anvisas för ifrågavarande ändamål, och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Förbättrad sjukvård inom rikets ödemarksområden* för budgetåret 1953/54 anvisa ett reservationsanslag av 15 000 kronor.

[134] 132. Sjuktransporter med flygplan.

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	85 000	95 360
1951/52	50 000	85 172
1952/53 (statsliggaren s. 1001)	80 000	
1953/54 (förslag)	75 000	

Från detta anslag gäldas kostnader för underhåll och drift av flygplan för civila sjuktransporter från Frösön, Boden—Luleå och Hägernäs. För flygplanen på Frösön och i Boden—Luleå avses underhålls- och driftkostnaderna i sin helhet skola bestriidas från anslaget. För det vid Hägernäs stationerade flygplanet skall enligt överenskommelse driftkostnaden bestriidas av vederbörande landsting eller av enskilda i form av avgifter för planets begagnande, medan underhållskostnaden täckes dels från detta anslag, dels genom bidrag från Stockholms läns landsting.

Yrkande.

Flygförvaltningen (skr. 29/8 1952) föreslår — efter samråd med medicinalstyrelsen och överstyrelsen för Svenska röda korset — att anslaget nedräknas med 30 000 kronor.

Motiv.

Kostnaderna för budgetåret 1953/54 uppskattas till 53 000 kronor, varav för drivmedelskostnader 13 000 kronor, för underhållskostnader 37 000

kronor samt för administrationskostnader 3 000 kronor. Härvid har flygförvaltningen räknat med att antalet gångtimmar för flygplanen, vilket budgetåret 1951/52 utgjort 434, under nästa budgetår kommer att uppgå till 330. Inga flygplans- eller motoröversyner anses behövlige. Vidare förutsattes, att överflyttningen av ambulansstationen i Boden till Luleå, vilken beräknas vara genomförd under innevarande budgetår, skall medföra avsevärt minskade administrationskostnader. Flygförvaltningen räknar med att bidraget från Stockholms läns landsting kommer att uppgå till 3 000 kronor, varför av statsmedel skulle erfordras 50 000 kronor.

Departementschefen.

I skrivelse nr 408/1950 anhöll riksdagen, att Kungl. Maj:t måtte närmare överväga, vilka åtgärder som kunde vara ägnade att förbättra möjligheterna att vid behov bispringa befolkningen i landets glest bebodda nordliga trakter, samt för riksdagen framlägga därav föranledda förslag. I anledning härav uppdrog Kungl. Maj:t den 16 februari 1951 åt flygförvaltningen att utreda möjligheterna att för angivna ändamål använda helikopterflyg. I utlåtande nr 11/1951, vilket godkändes av riksdagen, upptog statsutskottet frågan om möjligheterna att bispringa befolkningen i glest bebodda trakter i hela landet. Utskottet uttalade, att Kungl. Maj:t torde få förutsättas ha sin uppmärksamhet riktad på denna fråga redan i anledning av 1950 års riksdagsbeslut. Genom brev den 11 maj 1951 har Kungl. Maj:t givit flygförvaltningen del av vad statsutskottet anförde. Flygförvaltningen har den 20 augusti 1952 överlämnat en utredning i ämnet och framlagt preliminära kostnadsberäkningar för anskaffande och drift av två eller tre helikoptrar, avsedda att stationeras vid flygvapnets förband i Luleå och å Frösön samt eventuellt i Hägernäs. Anskaffningskostnaderna beräknas till omkring 750 000 kronor per helikopter, inberäknat viss anskaffning av reservdelar m. m. Vid en flygtid av 200 timmar per år och helikopter uppskattas underhålls- och driftkostnaderna till omkring 250 kronor per flygtimme. Härtill kommer kostnad för uppförande av hangarer ävensom personal- och administrationskostnader. Flygförvaltningen har särskilt framhållit, att helikoptrarna med hänsyn till deras speciella flygenskaper torde kunna förväntas bli tagna i anspråk för ett flertal ändamål utöver ambulans-, efterspanings-, räddnings- och undsättningstjänst. Flygförvaltningens utredning har varit föremål för remissbehandling.

I detta sammanhang får jag även anmäla, att Ostermans Aero Aktiebolag i skrivelse den 29 december 1951 till chefen för inrikesdepartementet hemställt om visst statligt stöd för sitt helikopterflyg. Bolaget framhåller, att, för att en ekonomiskt bärkraftig drift med bolagets helikoptrar skall kunna ernås, visst minimiantal flygtimmar per år måste säkerställas, t. ex. genom att överenskommelser träffas med berörda myndigheter om utnyttjande av helikoptrarna för vissa allmännyttiga ändamål, såsom ambulans-, post-,

efterspanings- och undsättningsflygning. I remissutlåtande över bolagets framställning har flygförvaltningen förordat alternativet att stödja bolagets helikopterflygverksamhet framför anskaffandet av helikoptrar genom flygförvaltningens försorg. Frågan om statens engagemang i en helikopterflygverksamhet av större omfattning är ännu icke så fullständigt utredd, att jag nu skulle kunna framlägga ett definitivt förslag härutinnan. Bl. a. torde man böra avvakta erfarenheter av den större typ av helikopter, som Ostermans Aero Aktiebolag enligt vad jag erfarit avser att inom kort introducera i vårt land, samt för vilka ändamål och i vilken utsträckning av statsmedel bekostad flygning med helikoptrar lämpligen kan och bör ifrågakomma. Den företrädesvis tekniska utredning, som måste ligga till grund för dessa bedömanden, kan icke med fördel bedrivas inom inrikesdepartementet. Jag har därför under hand anhållit hos berörda myndigheter att med bolaget upptaga överläggningar om dessa frågor och att inkomma med de förslag, till vilka överläggningarna kan föranleda.

Av den hittills förebragta utredningen framgår dock, att helikoptern i vissa situationer besitter påtagliga fördelar framför konventionella flygplan. För egen del vill jag därför tillstyrka, att vid sådana tillfällen, när flygning med de nuvarande ambulansflygplanen icke lämpligen kan ske, möjlighet beredes att anlita den av Ostermans Aero Aktiebolag sedan flera år tillbaka bedrivna helikopterflygtjänsten.

Under förevarande anslag har för budgetåret 1952/53 anvisats 20 000 kronor för ersättning till aktiebolaget Arosflyg i Västerås för flygningar med dess plan på särskild beställning. Då det emellertid visat sig, att bolaget ej kunnat anlitas i avsedd omfattning, beräknas något avtal med bolaget ej komma att träffas för budgetåret 1953/54. Jag förordar, att för nästa budgetår medel i stället beräknas för anlitage i förut angiven utsträckning av för ambulansflygning lämpliga helikoptrar. Medelsbehovet härför torde kunna uppskattas till 25 000 kronor.

Mot flygförvaltningens beräkning av medelsbehovet för sjuktransporter med flygvapnets ambulansflygplan har jag intet att erinra. Det sammanlagda medelsbehovet skulle sålunda uppgå till (25 000 + 50 000) 75 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Sjuktransporter med flygplan* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 75 000 kronor.

[135] 133. Centrala sjukvårdsberedningen: Avlöningar.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	139 000	158 552
1952/53 (statsliggaren s. 1002)	176 000	
1953/54 (förslag)	205 000	

Yrkanden.

Centrala sjukvårdsberedningen (skr. 29/8 och 4/10 1952) hemställer, att anslaget höjes med 29 800 kronor.

1. Löneregleringar m. m.	Ökning
a) 2 ingenjörer Ce 24 i stället för 2 biträdande ingenjörer Ce 22	2 508
b) Ombildning av 2 tjänster som byrådirektörer i Ce 31 till Ca 33 (skrivelsen 4/10 1952)	500
c) 2 kontorsbiträden Ca 8 i stället för Ce 8 enl. befordringsgången.....	—
d) 1 kansliskrivare Ca 15 i stället för kanslibitråde Ce 11	744
e) Ökning av arvodet till sekreteraren	360
f) Ökning av arvoden till biträden för vissa gransknings- och standardiseringsuppgifter	1 500
2. Omräkning.	
Index	23 300
Löneklassuppflyttning.....	732
Avrundning	156
	29 800

Motiv.

1 a) Till motiv återopas vad anfördes i anslagsframställningen för budgetåret 1952/53 (se 1952 års statsverksproposition XI, s. 246).

1 b) Beredningens hittillsvarande verksamhet och resultatet härav torde ge stöd för den uppfattningen, att beredningen fyller ett varaktigt behov i det allmännas tjänst. Det synes då skäligt, att för visst antal av beredningens befattningshavare beredes den ökade trygghet i anställningsförhållandet, som tjänstens ordinarie natur innebär.

År 1949 uppflyttades byrådirektören på arkivavdelningen till Ce 31. I enlighet med förslag av 1949 års tjänsteförteckningskommitté är fr. o. m. budgetåret 1952/53 jämväl byrådirektören å standardiseringsavdelningen placerad i Ce 31. I sina av Kungl. Maj:t och riksdagen i allt väsentligt biträdda förslag har tjänsteförteckningskommittén gjort en differentiering av statsförvaltningens byrådirektörstjänster så, att dylika tjänster av mera självständig natur med arbetsuppgifter av teknisk eller ekonomisk art i övervägande antalet fall placerats i 33 lönegraden. Denna differentieringsprincip har ej kommit till beredningens kännedom förrän i samband med riksdagsbehandlingen av kommittéförslaget.

En var av beredningens två byrådirektörer är föreståndare för den avdelning, på vilken han placerats. Såsom avdelningsföreståndare är han ansvarig direkt inför beredningens styrelse resp. den delegation av styrelsen, som arbetsutskottet utgör. Avdelningsföreståndarna måste därför tillerkännas befogenheter i beslutshänseende av större vidd än som i allmänhet tillkommer byrådirektörer.

Byrådirektören på arkivavdelningen har som sin huvudsakliga uppgift att verka för en riktig och rationell planläggning av landets sjukhusväsende. Detta är ett åliggande av mycket ospännande vidd och djupgående betydelse. Tjänsten måste anses utgöra en nyckelpost för hela

sjukhusbyggnadsverksamheten. Enligt vad beredningen erfarit lär ingen arkitekttjänst inom statsförvaltningen av med ifrågavarande byrådirektörs-tjänst jämförbar natur komma att placeras lägre än i 33 eller motsvarande lönegrad.

Byrådirektören på standardiseringsavdelningen är en högre ingenjörsbefattning. Avdelningen har till huvuduppgift att verka för standardisering av all inom sjukvården förekommande, för standardisering lämplig materiel, och föreståndaren måste vara allsidigt tekniskt kunnig. Med hänsyn till tjänstens särställning kan någon direkt jämförelse med andra stats-tjänster icke göras utom i fråga om tjänstens allmäntekniska innebörd. I sistnämnda hänseende framhålles placeringen i 33 lönegraden av de viktigare ingenjörsbefattningarna hos patent- och registreringsverket.

Beredningen föreslår, att byrådirektörstjänsternas uppflyttning till 33 lönegraden skall gälla fr. o. m. den 1 juli 1952.

1 c) Ordinarie anställning bör beredas åt dessa biträden i likhet med vad som föreslagits för byrådirektörerna.

1 d) Beredningen gjorde motsvarande begäran i sina anslagsäskanden till 1952 års riksdag (statsverkspropositionen XI, s. 246). I fråga om ordinariesättningen hänvisas till 1 b).

1 e) Det synes skäligt, att det fr. o. m. budgetåret 1948/49 utgående arvodet om 150 kronor för månad till beredningens sekreterare, en deltid-anställd jurist med uppgift att biträda beredningen i juridiska och administrativ-kamerala ärenden, höjes till 180 kronor för månad.

1 f) Ifrågavarande biträden — en möbelarkitekt samt av beredningen anlitade sakkunniga för granskning av förslag till utrustning av sjukhus — äro timanställda. Då biträdenas arvoden under sistförflutna budgetår måst höjas med 15 procent, är det erforderligt att, för att kunna anlita dem i samma utsträckning som tidigare, posten uppräknas med 1 500 kronor.

Yttrande.

I yttrande över framställningen den 29 augusti 1952 anför *statskontoret*.

Då lönegradsplaceringen för de båda biträdande ingenjörerna samt kansli-biträdet är föremål för prövning av tjänsteförteckningsrevisionen resp. biträdesutredningen, bör yrkandet om högre löneställning för dessa befattningshavare icke f. n. föranleda någon åtgärd. Enär arvodet till beredningens sekreterare nyligen fastställts, torde med en höjning av detsamma tills vidare böra anstå. Vad angår den påkallade ordinariesättningen av vissa tjänster vill statskontoret hänvisa till föredragande departementschefens uttalande vid framläggandet av propositionen 220/1943, att för-månligare anställningsform än extra ordinarie tills vidare ej borde ifrågakomma för personalen (s. 19 o. f.). Ämbetsverket finner det ock tveksamt, om ej införandet av den ordinarie anställningsformen skulle minska möjligheterna till personalbyte och alltså försvåra för beredningen att erhålla för rationaliseringsuppgifterna kvalificerad personal. Statskontoret vill därför ej biträda beredningens hemställan i denna del.

Departementschefen.

Centrala sjukvårdsberedningen inrättades den 1 juli 1943 och övertog då de arbetsuppgifter, som tidigare åvilat centrala sjukhusarkivet och sjukhusens standardiseringskommitté. Beredningen kommer således vid ingången av budgetåret 1953/54 att ha fungerat såsom självständig myndighet i tio år. Under denna tid har beredningen spelat en betydelsefull roll för standardisering och rationalisering på sjukvårdens område samt planläggning av den slutna sjukvården inom landets sjukvårdsområden. Behovet av ett centralt statligt organ för dessa uppgifter får betraktas såsom stadigvarande. Jag finner det därför skäligt, att personalen åtminstone i viss utsträckning nu beredes ordinarie anställning. I främsta rummet gäller detta beredningens två byrådirektörer, som båda varit knutna till beredningen alltsedan dess tillkomst och dessförinnan haft motsvarande föreståndarbefattningar hos centrala sjukhusarkivet resp. sjukhusens standardiseringskommitté. Även ett kontorsbiträde i Ce 8, som varit anställt hos beredningen sedan år 1944, synes nu böra erhålla ordinarie tjänst. I vidare mån anser jag mig f. n. icke kunna förorda, att ordinarie befattningar inrättas hos beredningen.

Byrådirektörernas löneställning har prövats senast av 1952 års riksdag i anledning av propositionen nr 107/1952. Jag finner mig icke redan nu kunna upptaga frågan om ändring i lönegradsplaceringer.

Beredningen har vidare hemställt om viss lönereglering för två biträdande ingenjörer i Ce 22 och ett kanslibiträde i Ce 11. Jag vill erinra, att dessa befattningar på grund av riksdagens beslut i anledning av propositionerna nr 241 och 245/1952 uppflyttats till ingenjörer i Ce 23 resp. kontorist i Ce 13. Någon ytterligare lönegradsuppflyttning för dem kan jag icke nu förorda. Ej heller kan jag, såsom framgår av vad jag nyss anfört, tillstyrka ordinarie sättning av kontoristbefattningen.

Arvodet till beredningens sekreterare föreslår jag höjt från 150 till 180 kronor i månaden. Jag biträder även förslaget om höjning av det under anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal beräknade beloppet för extra arbetskraft för vissa gransknings- och standardiseringsuppgifter från 10 000 till 11 500 kronor.

Vad jag sålunda föreslagit föranleder en ökning av medelsanvisningen med 360 kronor för höjt arvode åt sekreteraren och 1 500 kronor för extra arbetskraft. Härtill kommer för löneregleringar i anledning av propositionerna nr 107, 241 och 245/1952 5 100 kronor, löneklassuppflyttningar 732 kronor samt rörligt tillägg 21 000 kronor. Anslaget skulle alltså höjas med (360 + 1 500 + 5 100 + 732 + 21 000) 28 692 kronor eller avrundat 29 000 kronor.

Anslaget beräknas sålunda: avlöningar till ordinarie tjänstemän 36 600 (+ 36 600) kronor, arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl.

Maj:t, oförändrat 8 600 kronor, avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 100 500 (— 30 500) kronor och rörligt tillägg 59 300 (+ 22 900) kronor.

Anslaget bestämmes alltså till (36 600 + 8 600 + 100 500 + 59 300) 205 000 (+ 29 000) kronor.

I personalförteckningen bör uppföras två byrådirektörsbefattningar i Ca 31 och en kontorsbiträdestjänst i Ca 8 samt uteslutas två byrådirektörsbefattningar i Ce 31.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för centrala sjukvårdsberedningen, vilka nyss angivits;

b) godkänna följande avlöningsstat för centrala sjukvårdsberedningen, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1953/54:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	36 600
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	8 600
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ..	100 500
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	59 300

Summa förslagsanslag kronor 205 000;

c) till *Centrala sjukvårdsberedningen*: Avlöningar för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 205 000 kronor.

[136] 134. Centrala sjukvårdsberedningen: Omkostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	19 000	15 608
1952/53 (statsliggaren s. 1002)	19 000	
1953/54 (förslag)	18 000	

Centrala sjukvårdsberedningen (skr. 29/8 1952) hemställer, att anslaget upptages med oförändrat belopp.

Statskontoret föreslår, att den under rubriken särskilda uppborrdsmedel uppförda posten inkomster av försålda publikationer med hänsyn till de senaste årens inkomstsiffror uppräknas med 1 000 till 4 000 kronor och att omkostnadsanslaget i följd härav uppföres med 18 000 kronor.

Departementschefen.

Posten inkomster av försålda publikationer har för innevarande budgetår beräknats till 3 000 kronor. Då inkomsterna under de tre senaste budgetåren uppgått till resp. 14 563, 5 254 och 5 466 kronor, torde posten böra uppräknas med ett belopp av 1 000 kronor. I enlighet härmed beräknar jag anslaget i dess helhet till 18 000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte förslå riksdagen

att till *Centrala sjukvårdsberedningen: Omkostnader* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 18 000 kronor.

[137] 135. *Centrala sjukvårdsberedningen: Arbetsstudieavdelning.*

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	52 500	58 549
1952/53 (statsliggaren s. 1003)	54 300	
1953/54 (förslag)	62 600	

Yrkande.

Styrelsen för centrala sjukvårdsberedningen (skr. 29/8 1952) hemställer, att anslaget höjes med 20 000 kronor.

A. *Avlöningar.*

	Ökning
1. Personalökning:	
1 skrivbiträde i reglerad befordringsgång.....	6 744
2. Lönerglering:	
2 ingenjörer Ce 24 i stället för Ce 23	3 384
3. Omräkning:	
Index	7 800
Löneklassuppflyttning	924
Avrundning	148
	19 000

B. *Omkostnader.*

	Utgifter 1951/52	Anslag 1952/53	Förslag	Ökning
1. Reseersättningar	4 587	6 000	9 000	3 000
2. Expenser.....	3 500	4 000	5 000	1 000
				4 000

C. *Inkomstposten* Särskilda uppbringningsmedel föreslås höjd med 3 000 kronor.

Motiv.

A. 1, B. 1 och B. 2. Enligt det av 1952 års riksdag förordade förslaget till överenskommelse mellan Kungl. Maj:t och Kronan, å ena, samt svenska landstingsförbundet, å andra sidan, om visst samarbete i fråga om rationalisering på sjukvårdens område avses två arbetsstudieingenjörer, anställda av förbundet, skola tjänstgöra på beredningens arbetsstudieavdelning med uppgift att biträda vid rationaliseringsundersökningar vid landstingssjukhusen. Härvid förutsättes kostnaden för ingenjörernas lön skola

bestridas av förbundet, medan kostnaden för reseersättningar och traktementen ävensom de med ingenjörernas tjänstgöring hos beredningen i övrigt förenade omkostnaderna, inberäknat skrivhjälp, avses skola åvila statsverket. Styrelsen beräknar beredningens merkostnader för resor och expenser till 3 000 resp. 1 000 kronor. Avdelningens kontorsbiträde är fullt sysselsatt redan med nuvarande skrivgöromål och har stora svårigheter att medhinna vissa andra till tjänsten hörande uppgifter. Det synes därför erforderligt att förstärka avdelningen med ytterligare ett skrivbiträde.

A. 2. Beredningen hänvisar härom till sina i 1952 års statsverksproposition (XI, s. 249) redovisade motiv. Det föreligger icke något skäl att göra åtskillnad i lönegradshänseende mellan ifrågavarande tjänster och de två ingenjörsbefattningar på beredningens avlöningsstat, vilka föreslagits till placering i Ce 24.

C. Enär landstingens skyldighet att såsom huvudmän för sjukhusen erlægga ersättningar till beredningen för verkställda lokala arbetsstudier skall kvarstå oförändrad oavsett om arbetet utföres av landstingsförbundets eller beredningens arbetsstudieingenjörer, torde man kunna påräkna en viss ökning av dessa ersättningar, beräknad till 3 000 kronor.

Yttrande.

Statskontoret föreslår, att yrkandet om arbetsstudieingenjörernas lönegradsplacering i avbidan på prövning av tjänsteförteckningsrevisionen ej föranleder någon åtgärd.

Departementschefen.

Vid upprättandet av överenskommelsen angående samarbete mellan centrala sjukvårdsberedningen och svenska landstingsförbundet har förutsatts, att detta icke skulle föranleda någon utökning av beredningens skrivpersonal. Jag kan därför nu icke biträda förslaget om anställande av ett skrivbiträde för detta ändamål.

Enär riksdagen vid behandlingen av propositionen nr 241/1952 beslutat om oförändrad lönegradsplacering för de båda ingenjörerna vid arbetsstudieavdelningen, anser jag mig icke kunna upptaga beredningens förslag om höjd löneställning för dessa befattningshavare. På grund av den automatiska kostnadsstegringen torde de medel, som avses för avlöningar, bära uppräknas med 10 300 kronor.

Anslagsposten till reseersättningar föreslår jag uppräknad med 1 000 till 7 000 kronor. Däremot torde anslagsposten till expenser bära upptagas med oförändrat 4 000 kronor. Sammanlagt ökas alltså omkostnaderna med 1 000 kronor.

Inkomstposten beräknar jag i likhet med sjukvårdsberedningen höjd från 5 000 till 8 000 kronor.

I enlighet med det anförda beräknas anslaget sålunda: avlöningar till

icke-ordinarie personal 39 000 (+ 1 800) kronor, rörligt tillägg 20 500 (+ 8 500) kronor, sjukvård m. m. 100 kronor, reseersättningar 7 000 (+ 1 000) kronor och expenser 4 000 kronor. Uppbördsmedlen beräknas till 8 000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande stat för centrala sjukvårdsberedningens arbetsstudieavdelning, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1953/54:

Stat.

Utgifter.

A. Avlöningar.

1. Avlöningar till icke-ordinarie personal	39 000	
2. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	20 500	59 500

B. Omkostnader.

1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	100	
2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	7 000	
3. Expenser, <i>förslagsvis</i>	4 000	11 100
		<hr/>
Summa kronor		70 600;

Särskilda uppbördsmedel.

Ersättningar för verkställda undersökningar	8 000
	<hr/>
Summa förslagsanslag kronor	62 600;

b) till *Centrala sjukvårdsberedningen: Arbetsstudieavdelning* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 62 600 kronor.

[138] 136. Bidrag till psykisk barna- och ungdomsvård.

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	100 000	130 067
1950/51	100 000	70 713
1951/52	150 000	218 267
1952/53 (statsliggaren s. 1003)	200 000	
1953/54 (förslag)	260 000	

Yrkande.

Medicinalstyrelsen (skr. 1/9 1952) föreslår, att anslaget höjes med 60 000 kronor.

Motiv.

Av nettoutgifterna för budgetåret 1951/52 utgjorde 89 641 kronor statsbidrag för verksamhet under år 1950. För verksamhet under år 1951 har

vid budgetårets utgång statsbidrag ännu ej utgivits till två huvudmän. Statsbidragen till dem beräknas komma att uppgå till sammanlagt cirka 110 000 kronor. Ansökan har inkommit från Stockholms stad om inrättande av två nya rådgivningsbyråer samt utökning av antalet assistenter med en å en tidigare inrättad rådgivningsbyrå. Ansökningen skall handläggas av styrelsen inom den närmaste tiden. De nya byråerna beräknas träda i verksamhet till 1953 års ingång. Statsbidraget kan uppskattas till cirka 30 000 kronor.

För nästa budgetår erfordras alltså ett belopp av (218 267 — 89 641 + 110 000 + 30 000) 268 626 kronor, avrundat till 260 000 kronor.

Departementschefen.

Enligt vad jag under hand inhämtat från medicinalstyrelsen är statsbidragsberättigad verksamhet godkänd inom Stockholms och Göteborgs städer samt fem landstingsområden, nämligen Stockholms, Uppsala, Värmlands, Jämtlands och Västerbottens län. I Stockholms stad har styrelsen förutom en rådgivningscentral godkänt ett antal filialbyråer. Nya rådgivningsbyråer planeras på flera platser i landet. Med hänsyn till det anförda anser jag mig böra tillstyrka, att anslaget i enlighet med styrelsens förslag uppräknas med 60 000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till psykisk barn- och ungdomsvård* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 260 000 kronor.

[139] 137. Kostnader för sjukvård m. m. åt vissa utlänningar.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	1 750 000	1 320 990
1952/53 (statsliggaren s. 1003)	1 815 000	
1953/54 (förslag)	1 150 000	

Yrkanden.

I. *Medicinalstyrelsen* (skr. 1/9 1952) föreslår, att anslaget nedräknas med 885 000 kronor.

II. Av *Sveriges förenade studentkårer* och *Sveriges internationella akademikerkommitté* (skr. 29/9 1952) hemställs om medgivande att i Sverige för varaktig vistelse mottaga trettio tuberkulossjuka flyktingstudenter samt om anvisande av 219 000 kronor för vård av dessa vid av överstyrelsen för Konung Oscar II:s jubileumsfond förvaltat sanatorium.

Motiv.

I. Det klientel, som f. n. står under medicinalstyrelsens omvårdnad, fördelade sig den 1 juli 1952 på följande sätt:

A. Konvalescentförläggningen Stråtenbo	55	
E-paviljongerna och sanatorierna	97	
Övriga sjukvårdsinrättningar	11	
Vrigstadhemmet	10	173
B. Vid andra sjukvårdsinrättningar intagna patienter för vilka endast kostnaden för social omvård bestrides av medicinalstyrelsen, cirka	10	10
		183

Härutöver tillkommer ett antal av 25 patienter, vilkas överförande till Sverige beräknas äga rum under hösten 1952.

För budgetåret 1953/54 räknar styrelsen med följande beläggning och vårdkostnad.

	Antal vårdade per dag	Beräknad dagkostnad	Årskostnad
Stråtenbo konvalescentförläggning	55	6:—	120 450
Vrigstadhemmet	10	6:—	21 900
E-paviljonger och sanatorier	80	22:—	642 400
Övriga sjukvårdsinrättningar	10	7:40	27 010
	155		811 760

Medel till social omvårdnad, beräknad att omfatta i medeltal 165 patienter erfordras för fickpengar, inköp av kläder samt patienternas sysselsättning och förströelse. Anslag för sist angivet ändamål utgår f. n. vid E-paviljongerna och Vrigstadhemmet med en krona samt vid Stråtenbo konvalescentförläggning med två kronor per patient och månad. Medlen omhänderhas av vårdanstalternas kuratorer (s. k. kuratorsmedel). I förut angiven dagkostnad för stråtenboläget har styrelsen medräknat kuratorsmedel och fickpengar. I dagkostnaden ingår även fickpengar till patienter å »övriga» sjukvårdsinrättningar. I övrigt beräknas utgifterna för den sociala omvårdnaden på följande sätt.

Fickpengar för 65 patienter å —:70 per dag	16 607:50
» » 25 » » å —:35 » »	3 193:75
Kläder m. m. » 140 » » å 200:— » år	28 000:—
» » 25 » » å 300:— » »	7 500:—
Kuratorsmedel » 90 » » å 1:— » månad	1 080:—
	56 381:25

Medelsbehovet för tandvård, resor till och från sjukvårdsinrättningar samt begravningskostnader uppskattas till resp. 1 500, 5 000 och 1 000 kronor eller tillhoppa 7 500 kronor.

Lönekostnaderna för chefs- och läkarpersonal vid stråtenboförläggningen, för kuratorer vid E-paviljongerna och för en kurator hos styrelsen beräknas till resp. 22 800, 6 000 och 11 900 kronor. För extra arbetskraft hos styrelsen för det centrala bestyret med verksamheten beräknas 12 000 kronor, varför lönekostnaderna i sin helhet skulle uppgå till 52 700 kronor.

Sammanlagt skulle alltså erfordras (811 760 + 56 381 + 7 500 + 52 700) 928 341 kronor, vilket belopp torde kunna avrundas till 930 000 kronor.

II. Om flyktingstudenterna anföres.

På skilda håll i Tyskland, Österrike och Trieste vistas ännu ett betydande antal studenter, som av politiska skäl sett sig nödsakade att lämna sina hemländer i Östeuropa och som i stor utsträckning samman-

förts i flyktingläger, där de i likhet med andra kategorier av flyktingar haft att leva under vidriga omständigheter. Emigration, i första hand till något av de transoceaniska länderna, har för dem framstått som den enda möjligheten att skapa sig en drägligare tillvaro. Emellertid finns en flyktingkategori som, till följd av de stränga invandringsbestämmelserna i flertalet länder, är utestängd från möjligheten till emigration, nämligen de sjuka flyktingarna, främst de som drabbats av tuberkulösa sjukdomar. Ofta skulle dessa sjuka flyktingar, om de finge tillfredsställande vård, kunna bli fullt arbetsföra.

År 1951 anordnades av Sveriges studenter insamlingar till förmån för de sjuka flyktingstudenterna. Det stod dock klart, att den enda effektiva hjälpen var att bereda dem möjlighet till utvandring.

I samarbete med International Refugee Organization (IRO) och World University Service (WUS) utförde Lunds studentkår en förberedande undersökning av dessa flyktingstudenters ställning, varvid det framkom, att etthundratio studenter, som ej hade möjlighet att utvandra till transoceaniska länder, önskade komma till Sverige. Sommaren 1952 utfördes en undersökning och klassificering av samtliga ur medicinska och allmänpolitiska synpunkter av byråchefen i utlänningskommissionen B. Strange, med. dr S.-I. Roloff samt företrädare för Lunds studentkår. Ett trettio-tal av studenterna led av tuberkulos i sådan form, att de behövde vård för att kunna beräknas bli arbetsföra.

År 1934 slöts ett avtal mellan överstyrelsen för Konung Oscar II:s jubileumsfond och Sveriges förenade studentkårer om inrättande av en särskild studentavdelning å Hessleby sanatorium. Överstyrelsen har i år uppsagt avtalet, då behov av en särskild studentavdelning för svenska studenter icke längre kunde anses föreligga. Om de sjuka flyktingstudenterna bereddes plats på studentavdelningen, skulle detta icke medföra några organisatoriska svårigheter med hänsyn till det stora antalet tomma platser på överstyrelsens sanatorier. Kostnaden för sanatorievården beräknas till 20 kronor per dag.

Kostnaderna för kompletterande undersökningar samt ytterligare kostnader före vederbörandes ankomst till sanatoriet avses skola bestridas av studentkårerna, varvid Provisional Intergovernmental Committee for the Movement of Migrants from Europe (PICMME) ställt i utsikt att anslå medel för transporten till Sverige. Studentkårerna äro beredda att rusta upp studentavdelningens bibliotek till en standard, som motiveras av de där vårdade studenternas antal och studieriktning. Vidare avses var och en av de sjuka flyktingstudenterna skola »adopteras» av en studentkår eller studentnation, som även i framtiden skulle lämna stöd och hjälp.

De enda kostnader, som skulle falla på statsmakterna, vore själva vårdkostnaderna å sanatorium, vilka för ett år för trettio flyktingstudenter beräknas till $(30 \times 365 \times 20)$ 219 000 kronor.

Yttranden.

Över den av *Sveriges förenade studentkårer* och *Sveriges internationella akademikerkommitté* gjorda framställningen har yttrande avgivits av medicinalstyrelsen, överstyrelsen för Konung Oscar II:s jubileumsfond, arbetsmarknadsstyrelsen och statens utlänningskommission.

Medicinalstyrelsen, som under hand inhämtat att plats för 30 patienter kan beredas på Hessleby sanatorium, tillstyrker bifall till framställningen.

Överstyrelsen för Konung Oscar II:s jubileumsfond anför.

Då vårdplatserna på studentavdelningen vid det fonden tillhöriga sanatoriet Hessleby utnyttjats i mycket obetydlig skala, har avtalet med Sveriges förenade studentkårer av överstyrelsen uppsagts att upphöra den 1 september 1952. Med hänsyn till tuberkulosens tillbakagång inom landet och den goda tillgången på vårdplatser på landstingens och de större städernas sanatorier kan något behov av särskilda sanatorieplatser för svenska studenter knappast anses numera vara aktuellt. Den betydande insats till lindrande av nöden inom de av världskriget härjade länderna, som gjorts från vårt lands sida, bör enligt överstyrelsens uppfattning fullföljas genom upplåtande av lediga sanatorieplatser inom landet för vård av tuberkulösa flyktingar.

Vid ingången av oktober 1952 uppgick antalet lediga vårdplatser vid Hessleby sanatorium till över 40. Det föreligger således möjlighet att, utan åsidosättande av vårdbehovet för landets egna tuberkulospatienter, på nämnda sanatorium vårda de 30 utländska flyktingstudenter, som framställningen avser. Överstyrelsen anser sig därför böra tillstyrka framställningen, vilken synes synnerligen behjärtansvärd.

Arbetsmarknadsstyrelsen. Ur arbetsmarknadssynpunkt kommer studenternas överförande icke att vara av betydelse, förrän vederbörande tillfrisknat och arbetsplaceringen blir aktuell. Även om läget på arbetsmarknaden nu är stramare än tidigare, torde med hänsyn till överföringens relativt begränsade omfattning utplaceringen i arbete icke bereda större svårigheter. I den mån hinder icke anses föreligga i andra avseenden, vill därför arbetsmarknadsstyrelsen icke motsätta sig bifall till framställningen.

Statens utlänningskommission har ur de synpunkter kommissionen har att beakta tillstyrkt bifall till framställningen.

Departementschefen.

1952 års riksdag medgav (skr. nr 14) att — utöver tidigare i landet befintliga under medicinalstyrelsens överinseende stående sjuka flyktingar — ytterligare omkring 25 tuberkulossjuka flyktingar med anhöriga skulle få överföras till vårt land för vård och i förekommande fall för varaktig vistelse här. Med stöd av detta medgivande har under tiden t. o. m. den 9 december 1952 överförts endast 10 barn och 12 anhöriga till dem. Att kvoten icke helt kunnat fyllas beror på vissa icke förutsedda svårigheter vid uttagningen av barnen.

Jag finner det synnerligen behjärtansvärt, att vårt land fullföljer sina humanitära insatser på detta område. Studentkårernas initiativ att hit överföra ett trettiotal tuberkulossjuka flyktingstudenter anser jag därför böra stödjas av statsmakterna. Urvalet av studenterna har skett efter medicinskt bedömande i varje särskilt fall under medverkan av svensk läkare. Hittransporten beräknas enligt vad jag inhämtat kunna äga rum under sommaren 1953.

Kostnaderna för uttagningen av flyktingarna och deras överförande till

Sverige m. m. avses skola bestridas av studentkårerna. Däremot skulle vårdkostnaderna liksom i tidigare fall helt åvila staten. Mot denna kostnadsfördelning har jag ingen erinran. Då erforderligt antal vårdplatser finnes tillgängligt på Hessleby sanatorium, förordar jag, att flyktingarna omhändertages för vård därstädes. Kostnaderna för sanatorievården beräknar jag för helt år till i runt tal 220 000 kronor.

Då medicinalstyrelsens beräkning av medelsbehovet i övrigt icke givit mig anledning till erinran, skulle sålunda det sammanlagda medelsbehovet uppgå till (930 000 + 220 000) 1 150 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) medgiva, att i Sverige må för vård och i förekommande fall för varaktig vistelse mottagas ytterligare omkring 30 tuberkulossjuka flyktingar;

b) till *Kostnader för sjukvård m. m. åt vissa utlänningar* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 1 150 000 kronor.

[140] 138. **Kostnader för överförande till Sverige av vissa utländska läkare.**

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	120 000	73 836
1952/53 (statsliggaren s. 1004)	35 000	
1953/54 (förslag)	20 000	

Yrkande.

Medicinalstyrelsen (skr. 1/9 1952) föreslår, att anslaget nedräknas till 20 000 kronor.

Motiv.

Av de 60 österrikiska läkare, som utsetts att under budgetåret 1951/52 överföras till Sverige, ha numera 45 kommit hit. Av de återstående 15 läkarna torde högst 10 kunna väntas hit antingen under budgetåret 1952/53 eller 1953/54.

Med hänsyn till utgifterna budgetåret 1951/52 för överförandet av 45 läkare beräknas kostnaden under budgetåret 1953/54 komma att stanna vid 20 000 kronor.

Departementschefen.

I enlighet med medicinalstyrelsens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kostnader för överförande till Sverige av vissa utländska läkare* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 20 000 kronor.

C. Alkoholistvård m. m.

[141] 1. Statens tvångsarbetsanstalt å Svartsjö och statens alkoholistanstalt därstädes: Avlöningar.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	533 000	576 500
1952/53 (statsliggaren s. 1004)	644 000	
1953/54 (förslag)	790 000	

Yrkande.

Styrelsen för statens tvångsarbetsanstalt å Svartsjö och statens alkoholistanstalt därstädes (skr. 29/8 1952) hemställer, att anslaget höjes med 154 900 kronor.

	Ökning
1. 1 uppsyningsman Ca 16	9 648
2. 1 uppsyningsman Ca 16 i st. f. en förste förman Ca 14.....	732
3. 1 yrkesmästare Ce 14	8 916
4. 1 arbetsterapeut Ce 14 i st. f. en förman Cg 10	1 284
5. 1 assistent Ce 20 i st. f. Cg 20	—
6. Arvode till styrelsens ordförande	1 500
7. Dagarvoden till styrelsens ledamöter.....	1 200
8. Arvodeshöjningar till	
Läkaren för kroppssjukvården	2 000
Styrelsens sekreterare	300
Styrelsens jordbrukstekniska biträde.....	500
9. Ersättningar för obekväm arbetstid	13 000
10. Omräkning	
a) Lönegrads- och löneklassuppflyttningar	23 500
b) Rörligt tillägg	92 300
11. Avrundning	20
	154 900

Motiv.

Under budgetåret 1951/52 utgjorde antalet intagna i genomsnitt 100. Antalet intagna under budgetåret 1950/51 uppgick till i medeltal 103. Vid anslagsberäkningarna utgår styrelsen ifrån en i huvudsak oförändrad beläggning.

1) Medelsanvisningen avser att täcka avlöningskostnaden för en uppsyningsmannabefattning, vilken hållits vakant under de senaste sex åren men som nyligen återbesatts med Kungl. Maj:ts medgivande.

2) Sjukvården vid anstalten ombesörjes av en deltidsanställd läkare, en förste förman och en förman. Förste förmannen svarar under anstaltsläkaren för läkemedelsförrådet och instrumentutrustningen, är ständigt jourhavande samt handhar den direkta tillsynen av sjukhuset, där i regel ett 20-tal sjuka vårdas. En betydande del av anstaltens alkoholistklientel företer svåra skador av såväl psykisk som fysisk natur. Vidare är en tbc-

avdelning, gemensam för samtliga alkoholistanstalter, förlagd till sjukhuset. Med hänsyn till förste förmannens ansvarsfulla och krävande uppgifter finner styrelsen motiverat, att befattningshavaren beredes samma löneställning som uppsyningsmännen vid anstalten.

3) Förekommande reparations- och omändringsarbeten utföras i regel av yrkeskunniga interner under ledning av en yrkesmästare. Denne leder därjämte arbetena i snickeriverkstaden. Någon möjlighet för yrkesmästaren att medhinna dessa två arbetsuppgifter i önskvärd utsträckning finns emellertid icke. Yrkesmästarens bristande tid har medfört, att tillsynen av anstaltens byggnader icke blivit tillfredsställande.

4) För budgetåret 1952/53 ställdes medel till förfogande, varigenom en förman kunnat beredas tillfälle att genomgå en kurs för arbetsterapeuter vid Steneby yrkesskolor. Risk föreligger, att förmannen efter utbildningen söker sig till annan, högre avlönad befattning.

5) För att öka möjligheterna till en förbättrad personlig omvårdnad av de intagna inrättades enligt beslut av 1950 års riksdag fr. o. m. den 1 juli samma år en assistentbefattning i Cg 20. På grund av arbetsuppgifternas stadigvarande natur torde befattningen böra ändras till extra ordinarie.

6) och 7) Arvode utgår f. n. icke till styrelsens ordförande och ledamöter. Styrelsen sammanträder i regel en gång i månaden, varvid minst ett sammanträde i kvartalet förlägges till anstalten. På grund av det svårskötta klientelet uppkommer emellertid ofta mellan sammanträdena ärenden, med vilkas avgörande icke kan anstå. Beslut i dylika ärenden fattas av ordföranden. I enlighet med numera allmänt vedertagen uppfattning bör någon ersättning utgå till styrelsen för dess uppdrag. Ersättningen synes böra bestämmas för ordföranden till 1 500 kronor för år samt för ledamöterna till 25 kronor per sammanträdesdag, dock högst 300 kronor för år.

8) Arvodet till anstaltsläkaren utgick tidigare med 6 000 kronor om året, men minskades från budgetåret 1941/42 till 4 000 kronor med hänsyn till den under början av 1940-talet kraftiga nedgången i anstaltsklientelet. Sedan flera år har anstalten emellertid varit fullbelagd, varför läkarens uppgifter åter ökat. Med hänsyn såväl härtill som till penningvärdeförsämringen synes en uppräknig av arvodet med 2 000 kronor skäligen.

Arvodena till styrelsens sekreterare och jordbrukstekniska biträde, som sedan ett tiotal år tillbaka utgått med oförändrat 1 200 resp. 1 500 kronor, föreslås höjda med 300 resp. 500 kronor.

Yttranden.

Statskontoret anför.

Då lönegradsplaceringen av anstaltens förste förmansbefattningar prövats och avgjorts av 1952 års riksdag i enlighet med tjänsteförteckningskommitténs förslag, bör yrkandet om ändrad löneställning för den inom sjukvården sysselsatte förste förmannen ej föranleda någon åtgärd.

Statskontoret ifrågasätter, om ej behovet av ökad personal för ombesörjande av byggnads- och reparationsarbeten kan nöjaktigt tillgodoses genom att vederbörande yrkesmästare för handledning av internerna erhåller biträde av förman eller annan befattningshavare med yrkeskunskap på området.

I avvaktan på erfarenhet rörande den anordning för det mindre arbetsföra klienteletts sysselsättning, som beslutades av 1952 års riksdag, synes en särskild tjänst såsom arbetsterapeut f. n. ej böra inrättas.

Då innehavaren av den år 1950 inrättade assistentbefattningen den 1 juli 1953 kommer att ha uppehållit tjänsten i tre år, vill statskontoret icke göra erinran mot att befattningen ändras till extra ordinarie.

Under hänvisning till 1952 års riksdags beslut om ersättning till ledamöter i styrelser för de under jordbruksdepartementet lydande högskolorna (statsverkspropositionen IX, s. 38 o. f.) tillstyrker statskontoret framställningen om särskild ersättning till anstaltsstyrelsens ordförande och ledamöter. Med hänsyn till arbetets omfattning synes ordföranden böra erhålla ett årsarvode av 900 kronor och övriga styrelseledamöter ersättning för sammanträdesdag med 20 kronor, dock sammanlagt högst 240 kronor för år.

Förslaget om återställande av anstaltsläkarens arvode till 6 000 kronor för år vill statskontoret ej motsätta sig. Vidare tillstyrker statskontoret, att arvodena till styrelsens sekreterare och jordbrukstekniska biträde uppräknas med 10 procent.

Socialstyrelsen yttrar.

Svartsjöanstalten är den enda alkoholistanstalt, som äger mottaga smittosamt sjuka vårdbehövande. På anstaltens sjukavdelning vårdas därjämte alkoholister, behäftade med icke smittosam sjukdom, som påkallar sjukhusvård. Under år 1951 utgjorde antalet å avdelningen vårdade alkoholister och tvångsarbetare 119 och antalet sjukdagar 2 637, medan antalet sjukdagar under året å fångvårdsanstalten vid Svartsjö var 1 640. Den vid sjukavdelningen tjänstgörande förste förmannen har varit knuten till avdelningen sedan år 1921. Han har att fullgöra sjukvårdstjänsten även vid fångvårdsavdelningen. I betraktande av arbetsuppgifternas stora betydelse och omfattning tillstyrker socialstyrelsen, att befattningen uppflyttas i lönegrad.

Den befattningshavare vid anstalten, som numera förvärvat viss utbildning i arbets- och sysselsättningsterapi, bör erhålla samma löneställning som motsvarande befattningshavare vid annan anstaltsvård.

Frågan om införande av arvoden till styrelsens ordförande och övriga ledamöter är en principfråga. Vad särskilt beträffar styrelsens ordförande kommer emellertid i betraktande, att denne i verkligheten fungerar såsom verkställande styrelseledamot i vårdfrågor. Vid ungdomsvårdsskolorna förekommer arvode till sådan verkställande ledamot med belopp, som varierar efter skolornas storlek och utgör högst 800 kronor för år. Det ifrågasatta arvodet å 1 500 kronor till ordföranden i svartsjöanstaltens styrelse synes därför, i betraktande av denna anstalts storlek och arbetskrävande klientel, vara lämpligt tillmätt.

Socialstyrelsens finner de föreslagna höjningarna av arvodena till anstaltsläkaren samt till anstaltsstyrelsens sekreterare och jordbrukstekniska biträde vara skäligen.

Departementschefen.

Förslaget om uppflyttning av förste förmannen i Ca 14 vid sjukavdelningen till uppsyningsman i Ca 16 finner jag mig icke kunna tillstyrka. Ej heller kan jag biträda förslaget om inrättande av en befattning som yrkesmästare i Ce 14. I likhet med statskontoret anser jag, att erfarenheter av den nuvarande ordningen för de intagnas sysselsättning bör avvaktas, innan frågan om inrättande av en särskild befattning såsom arbetsterapeut avgöres. Jag är därför icke f. n. beredd att taga ställning till anstaltsstyrelsens förslag härom. Däremot anser jag mig böra förorda, att den fr. o. m. den 1 juli 1950 inrättade assistenttjänsten i Cg 20 nu ändras till extra-ordinarie.

Förslaget om införande av särskilda arvoden till styrelsens ordförande och ledamöter tillstyrker jag. Ersättningen bör bestämmas för ordföranden till 900 kronor för år och för annan ledamot till 20 kronor per sammanträde. Jag vill även i viss utsträckning biträda framställningen om höjning av vissa arvoden. Sålunda torde årsarvoden böra utgå till läkaren för kroppssjukvården med 5 000 (+ 1 000), till sekreteraren med 1 350 (+ 150) och till styrelsens jordbrukstekniska biträde med 1 650 (+ 150) kronor. Därjämte föreslår jag, att arvodet till predikanten uppräknas från 700 till 840 kronor och till organisten från 300 till 360 kronor.

På grund av de av mig framlagda förslagen erfordras en ökning av medelsanvisningen med 3 360 kronor för arvodesregleringar. Härtill kommer i runda tal för lönerregleringar till följd av riksdagens beslut i anledning av propositionerna nr 107 och 241/1952 m. m. 21 400 kronor, för en återbesatt uppsyningsmanstjänst 9 700 kronor, för löneklassuppflyttningar 2 900 kronor, för ersättning å obekvämt arbetstid 13 000 kronor samt för rörligt tillägg 95 300 kronor. Anslaget skulle alltså höjas med (3 360 + 21 400 + 9 700 + 2 900 + 13 000 + 95 300) 145 660 kronor eller avrundat 146 000 kronor.

Med hänsyn till belastningen torde ett belopp av 21 400 kronor böra överföras från ordinarie- till icke-ordinarieposten.

Anslaget beräknas sålunda: avlöningar till ordinarie tjänstemän 313 000 (— 4 300) kronor, arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, 15 060 (+ 3 360) kronor, avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 199 000 (+ 42 500) kronor och rörligt tillägg 262 940 (+ 104 440) kronor.

Anslaget bestämmas alltså till (313 000 + 15 060 + 199 000 + 262 940) 790 000 (+ 146 000) kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen, att

- a) godkänna följande avlöningsstat för statens tvångsarbetsanstalt å Svartsjö och statens alkoholistanstalt därstädes, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1953/54:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	313 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	15 060
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	199 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	262 940
<hr/>	
Summa förslagsanslag kronor	790 000;

b) till *Statens tvångsarbetsanstalt å Svartsjö och statens alkoholistanstalt därstädes: Avlöningar för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 790 000 kronor.*

[142] 2. *Statens tvångsarbetsanstalt å Svartsjö och statens alkoholistanstalt därstädes: Omkostnader.*

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	405 400	450 600
1952/53 (statsliggaren s. 1005)	443 400	
1953/54 (förslag)	487 100	

Yrkande.

Styrelsen för statens tvångsarbetsanstalt å Svartsjö och statens alkoholistanstalt därstädes (skr. 29/8 1952) föreslår en höjning av anslaget med 73 200 kronor.

	Utgifter 1951/52	Anslag 1952/53	Förslag	Ökn. el. minskn.
1. Sjukvård m. m. åt befattningshavare..	3 358	1 000	—	—
2. Resersättningar	4 697	2 500	5 000	+ 2 500
3. Bränsle, lyse, vatten	123 044	100 000	125 000	+ 25 000
4. Tvätt och renhållning	21 020	17 000	21 000	+ 4 000
5. Proviant till kostförbättring	56 161	40 000	55 000	+ 15 000
6. Proviant till intagna	92 602	96 000	100 000	+ 4 000
7. Undervisning	4 513	4 500	7 000	+ 2 500
8. Omkostnader för utskrivna och permitterade	21 797	30 000	27 000	— 3 000
9. Arbetspremier för handräckning	59 211	55 000	60 000	+ 5 000
10. Kostnader för transport av intagna ..	2 795	5 000	1 500	— 3 500
11. Kostnader för intagnas transport till domstol	—	2 500	1 500	— 1 000
12. Direktörens representationskostnader..	400	400	600	+ 200
13. Tjänstedräkt	3 492	3 000	3 500	+ 500
14. Inköp av automobil	—	—	17 000	+ 17 000
15. Underhåll och driftkostnader för automobil	—	—	5 000	+ 5 000
				+ 73 200

Motiv.

2) Kungl. Maj:t har år 1952 meddelat särskilda bestämmelser om traktements- och reseersättningar till sådana av anstaltens tjänstemän, som med styrelsens medgivande utbildas någon tid vid statligt sinnessjukhus. För nästa budgetår beräknas minst två befattningshavare genomgå dylik utbildning.

5) Utgifterna motsvaras av inkomster till samma belopp, vilka redovisas på riksstatens inkomstsida. Den föreslagna ökade medelsanvisningen avser att täcka uppkommet merbehov av tillgängliga medel för inköp av varor för försäljning.

7) Styrelsen har under flera år eftersträvat en intensifiering av fritids- och studieverksamheten, för vilket ändamål särskilda hobby- och studierum inrättats, biblioteksbeståndet översetts och plan för ett lämpligt bokbestånd upprättats, varjämte intresserade och lämpliga personer utom anstalten engagerats som studieledare m. m. Den föreslagna höjningen av anslagsposten erfordras för att i någon mån kunna förverkliga planerna.

8, 10 och 11) Vid bifall till förslaget under punkten 14 anses ifrågasvarande poster kunna minskas.

14—15) Genom tillgång på en bil skulle anstaltsarbetets rationalisering främjas. Anskaffnings- och underhållskostnaderna skulle på längre sikt mer än väl kunna uppvägas av minskade utgifter på andra håll. I första hand skulle utgifterna för transporter av intagna kunna minskas med 7 500 kronor. Vidare har anstalten under det senaste budgetåret i övertidsersättningar till personal, som medföljt interner till domstol i Stockholm, utbetalt cirka 2 000 kronor, vartill kommer motsvarande ersättning vid transporter till andra orter. Befattningshavarnas bortovaro på grund av dylika uppdrag skulle avsevärt kunna inskränkas, om anstalten förfogade över egen bil. Utgifterna för vikarier för transportpersonalen skulle kunna reduceras. Även å kostnaderna för anstaltens egna körslor, vilka budgetåret 1951/52 uppgått till cirka 15 000 kronor, torde betydande besparingar kunna göras.

Yttranden.

Statskontoret föreslår, att anslagsposten till sjukvård m. m. med hänsyn till belastningen höjes till 2 500 kronor. Den föreslagna uppräkningsdelen av delposterna till bränsle, lyse och vatten samt till tvätt och renhållning synes böra begränsas till 15 000 resp. 3 000 kronor. Delposten till undervisning torde i betraktande av belastningssiffrorna böra upptagas med oförändrat belopp. Förslaget om inköp av automobil anser sig *statskontoret* allttjämt icke böra understödja. Vid sådant ställningstagande torde delposterna till kostnader för transport av intagna samt till kostnader för intagnas transport till domstol böra upptagas med oförändrade belopp. Delposten till omkostnader för utskrivna och permitterade synes däremot

oberoende härav böra nedsättas med 3 000 kronor. Framställningen om ökade medel för representation torde ej vara så angelägen, att den bör beaktas.

Socialstyrelsen håller för troligt, att tillgång för anstalten till egen bil vore ägnad att minska anstaltens utgifter för persontransporter av olika slag. Det är emellertid framför allt vårdskäl, nämligen behovet av ett anstaltens eget färdmedel vid ett stort antal ömtåliga transportfall, som påkallar, att anstalten bör få förfoga över en personbil.

Departementschefen.

Med hänsyn till de höga belastningssiffrorna för budgetåret 1951/52 torde medelsanvisningen under ett flertal anslagsposter i omkostnadsstaten för nästa budgetår böra ökas. Den höga belastningen å anslagsposten till sjukvård m. m. åt befattningshavare förorsakas till stor del av utgifter i samband med två befattningshavares frånfalle, men en höjning med 200 till 1 200 kronor synes motiverad. Posten till reseersättningar torde böra ökas med 2 500 till 5 000 kronor. För bränsle, lyse och vatten beräknas ett från 100 000 till 115 000 kronor förhöjt belopp.

De under anslagsposten till övriga utgifter upptagna delposterna till tvätt och renhållning, proviant till kostförbättring och proviant till intagna torde böra upptagas med resp. 20 000, 55 000 och 100 000 kronor, vilket innebär höjningar med resp. 3 000, 15 000 och 4 000 kronor. För att möjliggöra en intensifierad studie- och fritidsverksamhet vid anstalten förordar jag, att för undervisning beräknas ett från 4 500 till 6 000 kronor förhöjt belopp. I anslutning till senast tillgängliga belastningssiffra föreslår jag ett belopp av 60 000 kronor till arbetspremier för handräkning, vilket innebär en uppräknings med 5 000 kronor. Delposten till direktörens representationskostnader finner jag alltjämt böra upptagas med oförändrat belopp. I likhet med anstaltsstyrelsen beräknar jag 3 500 kronor till tjänstedräkt, varigenom delposten höjes med 500 kronor. Förslaget om inköp av en automobil finner jag mig liksom föregående år nödsakad avstyrka. Då någon besparing till följd härav icke torde kunna förväntas å delposterna till kostnader för transport av intagna och kostnader för intagnas transport till domstol, beräknar jag dessa till oförändrat 5 000 resp. 2 500 kronor. Delposten till omkostnader för utskrivna och permitterade torde med hänsyn till belastningen kunna sänkas med 3 000 kronor till 27 000 kronor.

Anslaget uppföres alltså med (443 400 + 200 + 2 500 + 15 000 + 3 000 + 15 000 + 4 000 + 1 500 + 5 000 + 500 — 3 000) 487 100 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens tvångsarbetsanstalt å Svartsjö och statens alkoholistanstalt därstädes: Omkostnader* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 487 100 kronor.

[143] 3. Statens tvångsarbetsanstalt å Svartsjö och statens alkoholistanstalt därstädes: Vissa byggnadsarbeten. Anslag för ändamålet är i gällande rikstatsstat uppfört med 650 000 kronor (statsliggaren s. 1006).

Yrkande.

Styrelsen för statens tvångsarbetsanstalt å Svartsjö och statens alkoholistanstalt därstädes (skr. 29/8 1952) hemställer om ett anslag av 620 000 kronor.

Motiv.

Av de för innevarande budgetår anvisade medlen avses 100 000 kronor till förbättringsarbeten å personalbostäder samt 550 000 kronor till ett ungarhus och ett familjebostadshus. Ifrågavarande byggnadsarbete har nyligen påbörjats. Styrelsen hemställer, att medel anvisas för fullföljande av byggnadsstyrelsens program beträffande bostadsbeståndet. Av det äskade beloppet torde 100 000 kronor få disponeras för förbättringsarbeten, 500 000 kronor till uppförande av ytterligare två av de föreslagna fyra familjebostadshusen samt 20 000 kronor till inventarier m. m. för det nämnda ungarhuset.

Yttranden.

Byggnadsstyrelsen anför, att den till 500 000 kronor angivna kostnaden för ytterligare två familjebostadshus hänför sig till prisläget den 1 juli 1951 och med hänsyn till därefter inträffade prisstegringar fram till sommaren 1952 bör upptagas till 520 000 kronor.

Socialstyrelsen understryker, att anstaltsstyrelsens förslag endast innebär fullföljande av det byggnadsprogram, som enligt Kungl. Maj:ts uppdrag uppgjorts av byggnadsstyrelsen i samråd med socialstyrelsen och anstaltsstyrelsen och påbörjats under innevarande budgetår.

Centrala sjukvårdsberedningen, som granskat ett av anstaltsstyrelsen upprättat utrustningsförslag beträffande bostadshuset för ogift personal, har utgått ifrån, att bostadsrummen vid anstalten borde jämföras med motsvarande bostäder inom sjukvården. På grund av rummets utformning och utrymmesförhållanden har det blivit nödvändigt att i vissa avseenden frångå de av beredningen för möblering av bostäder, samlingsrum m. m. lämnade allmänna anvisningarna och i utrustningsförslaget upptagna möbeltyper. Av beredningen uppgjort förslag till inventarieanskaffning slutar på en totalsumma av 18 000 kronor. Ehuru denna summa med 2 000 kronor understiger det äskade beloppet, synes ändringsförslaget bättre tillgodose normala anspråk på trivsel och bekvämlighet. Därast viss materiel skulle kunna tillverkas inom anstalten, kan givetvis ytterligare viss besparing ernås. Då denna emellertid torde komma att bli av relativt underordnad betydelse, föreslås, att eventuell besparing får användas till lokalernas, främst dagrummens, utsmyckning.

Departementschefen.

Anstaltsstyrelsens nu framförda förslag avser en andra etapp av det byggnadsprogram för utbyggnad och upprustning av personalbostäderna vid anstalten, som förelades 1952 års riksdag och vann riksdagens bifall (skr. nr 183/1952). Jag anser det synnerligen angeläget, att detta program fullföljes, enär en förbättring och utökning av personalbostadsbeståndet vid anstalten är ägnad att underlätta rekryteringen av lämplig personal och därför kommer anstaltsvården såsom sådan tillgodo. Mot omfattningen av de för nästa budgetår planerade byggnadsarbetena har jag intet att erinra. Med hänsyn till vad byggnadsstyrelsen och centrala sjukvårdsberedningen anfört beräknar jag kostnaderna för två familjebostadshus till 520 000 kronor och för inventarier m. m. till 18 000 kronor. Anslaget torde därför böra uppföras med (100 000 + 520 000 + 18 000) 638 000 kronor.

I detta sammanhang vill jag erinra om att Kungl. Maj:t nyligen uppdragit åt byggnadsstyrelsen att efter samråd med socialstyrelsen och anstaltsstyrelsen upprätta en allmän byggnadsplan för Svartsjöanstalten samt till Kungl. Maj:t inkomma med därav föranledda förslag. Den byggnad, vari bl. a. anstaltens kök är inrymt, befinner sig emellertid i ett så bristfälligt skick, att en förbättring av dessa lokalteter genom en om- eller nybyggnad bör komma till stånd, utan att byggnadsplanens slutliga fastställande avvaktas. I anledning härav har jag från byggnadsstyrelsen inhämtat, att, sedan en preliminär översyn av byggnadsbehovet skett och placeringen av eventuella nybyggnader bestämts, ett separat förslag om köksbyggnaden torde kunna avgivas under första delen av år 1953. Eventuellt skulle detta förslag hinna prövas av Kungl. Maj:t i sådan tid, att en särskild proposition skulle kunna föreläggas 1953 års riksdag. Med hänsyn till ovissheten om så kan ske torde dock anslag för ändamålet icke böra beräknas i detta sammanhang.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens tvångsarbetsanstalt å Svartsjö och statens alkoholistanstalt därstädes: Vissa byggnadsarbeten för budgetåret 1953/54 anvisa ett reservationsanslag av 638 000 kronor.*

[144] 4. Statens inom fångvårdsorganisationen anordnade tvångsarbets- och alkoholistanstalt: Avlöningar.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	32 300	40 030
1952/53 (statsliggaren s. 1006)	38 700	
1953/54 (förslag)	49 400	

Anslaget är avsett för tvångsarbets- och alkoholistanstalten i Växjö.

Yrkanden.

I. *Fångvårdsstyrelsen* (skr. 11/8 1952) hemställer, att anslaget höjes med 10 100 kronor.

	Ökning
1. Lönerregleringar	3 270
2. Ersättning för tjänstgöring å obekvämt arbetstid	1 026
3. Rörligt tillägg; avrundning	5 840
	10 100

II. I två skrivelser den 27 mars 1952 har *anstaltsstyrelsen* hemställt *dels* att styrelsens ledamöter och sekreterare måtte tillerkännas ersättning för sina uppdrag, *dels ock* att styresmannen för anstalten finge uppbära ett årligt arvode av 600 kronor.

Motiv.

I. 1) Enligt beslut av 1952 års riksdag har tjänsten som första vaktfru uppflyttats från 11 till 13 och vaktfru från 8 till 10 lönegraden.

II. Anstaltsstyrelsen finner skäligt, att ersättning utgår till styrelsens ledamöter efter samma grunder som till ledamöter i mödrahjälpnsnämnderna eller med 25 kronor till ordföranden och 15 kronor till ledamot för varje sammanträde. Åt sekreteraren föreslås ett årligt arvode av 300 kronor. Ersättningarna begäras retroaktivt fr. o. m. den 1 januari 1952.

Ett årligt arvode av 600 kronor för styresmannens ökade arbete med de kvinnliga tvångsarbetarna och alkoholisterna torde vara synnerligen skäligt. Arvodet föreslås skola utgå retroaktivt fr. o. m. den 1 januari 1951.

Yttrande.

Socialstyrelsen upplyser att, sedan styrelsen anhållit om medicinalstyrelsens medverkan för att åstadkomma en ersättning inom sinnessjukvårdens ram för alkoholistanstalten i Växjö, medicinalstyrelsen förklarar sig f. n. icke kunna avgiva något förslag till inrättande inom sinnessjukvårdsorganisationen av en för kvinnliga vårdtagare avsedd slutanstalt.

Departementschefen.

I enlighet med vad jag föreslagit under anslaget till avlöningar vid tvångsarbets- och alkoholistanstalterna å Svartsjö förordar jag, att ersättning må utgå till styrelsens ledamöter fr. o. m. budgetåret 1953/54. Jag föreslår för ordföranden ett årligt arvode av 150 kronor samt för annan ledamot 15 kronor per sammanträde, dock högst 60 kronor för år. För sekreteraren föreslår jag likaledes fr. o. m. den 1 juli 1953, ett arvode av 200 kronor för år. Ersättningarna torde böra bestridas från en i avlöningsstaten upptagen ny anslagspost, betecknad Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t.

Enligt vad jag under hand erfarit torde tjänsteförteckningskommittén inom kort komma att till prövning upptaga löneställningen för vissa befattningshavare vid fångvårdsanstalterna. För att ej föregripa denna prövning finner jag mig f. n. ej böra taga ställning till förslaget om särskilt arvode åt styresmannen.

På grund av de av mig framlagda förslagen erfordras sålunda en ökning av medelsanvisningen med 3 276 kronor för lönerogleringar och 590 kronor för särskilda arvoden. Härtill kommer ersättning för tjänstgöring å oökväm arbetstid med 1 000 kronor och höjning av det rörliga tillägget med 5 800 kronor. Anslaget bör alltså uppräknas med (3 276 + 590 + 1 000 + 5 800) 10 666 kronor eller i runt tal 10 700 kronor.

Anslaget beräknas sålunda: avlöningar till ordinarie tjänstemän 17 900 (+ 1 900) kronor, arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, 590 (+ 590) kronor, avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 14 800 (+ 1 600) kronor samt rörligt tillägg 16 110 (+ 6 610) kronor.

Anslaget bestämmas alltså till (17 900 + 590 + 14 800 + 16 110) 49 400 (+ 10 700) kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för statens inom fångvårdsorganisationen anordnade tvångsarbets- och alkoholistanstalt, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1953/54:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	17 900
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	590
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	14 800
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	16 110

Summa förslagsanslag kronor 49 400;

b) till Statens inom fångvårdsorganisationen anordnade tvångsarbets- och alkoholistanstalt: Avlöningar för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 49 400 kronor.

[145] 5. Statens inom fångvårdsorganisationen anordnade tvångsarbets- och alkoholistanstalt: Omkostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	7 900	6 509
1952/53 (statsliggaren s. 1007)	11 100	
1953/54 (förslag)	8 800	

Yrkande.

Fångvårdsstyrelsen (skr. 11/8 1952) föreslår, att anslaget nedsättes med 2 300 kronor.

	Utgifter 1951/52	Anslag 1952/53	Förslag	Minsk- ning
Vårdkostnader för personer, intagna å statens inom fångvårdsorganisationen anordnade tvångsarbets- och alkoholistanstalt eller utackorderade å arbetshem ..	3 324	7 000	5 000	2 000
Omkostnader för utskrivna och permitterade	2 829	3 800	3 500	300
				2 300

Motiv.

Medelsanvisningen bör justeras med hänsyn till belastningen.

Departementschefen.

Jag anser mig kunna biträda fångvårdsstyrelsens beräkning av medelsbehovet och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till Statens inom fångvårdsorganisationen anordnade tvångsarbets- och alkoholistanstalt: Omkostnader för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 8 800 kronor.

[146] 6. Statens inom sinnessjukvårdsorganisationen anordnade alkoholistanstalt: Avlöningar.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	100 000	136 098
1952/53 (statsliggaren s. 1008)	130 400	
1953/54 (förslag)	158 600	

Yrkande.

Medicinalstyrelsen (skr. 19/9 1952) föreslår, att anslaget höjes med 50 100 kronor.

	Ökn. el. minskn.
A. Personalförstärkning.	
1. 3 skötare Ce 12	+ 24 840
2. 1 skrivbiträde med halvtidstjänstgöring	+ 3 102
B. Lönereglering.	
1 assistent Ce 20 i st. f. Cg 20	—
C. Omräkning.	
1. Uppflyttningar i anledning av lönerevision för sjukvårdspersonal	+ 5 580
2. Ökning resp. minskning i anledning av 1951/52 års belastning:	
a) Avlöningar till ordinarie tjänstemän	+ 10 500
b) Avlöningar till icke-ordinarie personal	— 12 000
c) Rörligt tillägg	+ 9 000
3. Förhöjt rörligt tillägg	+ 9 000
Avrundning	+ 78
	+ 50 100

Motiv.

A. 1) Klientelet på anstalten är genomgående av en abnorm psykisk konstitution och det mest svårskötta inom alkoholistvården. Risken för oroligheter har medfört, att personalen söker förflyttning, så snart tillfälle bjudes. Med nuvarande personalstyrka har endast en skötare på varje våning varit i tjänst nattetid, något som icke kan anses försvarbart. För ändamålet erfordras en förstärkning med en skötare. Den å dagtid tjänstgörande personalen är helt otillräcklig. Härtill kommer, att anstaltsklienteletets karaktär medfört ett stort antal transporter för inställande inför domstol. På grund av personalbrist har anstalten endast i undantagsfall kunnat åtaga sig dylika transporter, vilka i stället ombesörjts av polismyndigheten på orten, ett förfaringsätt som av vissa domstolar ansetts icke vara i överensstämmelse med gällande bestämmelser.

A. 2) Anstaltens behov av arbetskraft för skriv- och kontorsgöromål kan icke täckas genom att sjukhusets befattningshavare anlitas. Medicinalstyrelsen räknar för budgetåret 1953/54 med en biträdestjänst i befordringsgången med placering på Salberga sjukhus. Innehavaren avses komma att tjänstgöra dels på uppsyningsmansexpeditionen, dels på alkoholistanstalten. Hälften av kostnaderna härför beräknas belasta förevarande anslag.

B. Innehavaren av tjänsten, som inrättades 1952, har tidigare under flera år varit assistent å erkänd alkoholistanstalt med pensionsrätt i statens pensionsanstalt. Det synes angeläget, att assistentbefattningen blir pensionsberättigad, så att en lämplig arbetskraft med längre tids erfarenhet från alkoholistvården kan förvärfvas och behållas på tjänsten.

C. 1) Tjänsterna såsom överskötare, förste skötare och skötare uppflyttades fr. o. m. den 1 juli 1952 en lönegrad.

Yttrande.

Statskontoret erinrar, att en hemställan av medicinalstyrelsen om inrättande av en tjänst såsom skötare och en skrivbiträdesbefattning med halvtidstjänstgöring avvisades av statsmakterna år 1952. På grund härav anser ämbetsverket, att den nu gjorda framställningen om förstärkning av vård- och biträdespersonalen ej bör föranleda någon åtgärd. Då alltför kort tids erfarenhet föreligger rörande den extra assistenttjänsten, anser statskontoret, att med extra ordinariesättning ännu bör anstå.

Departementschefen.

I betraktande av anstaltsklienteletets sammansättning torde det vara särskilt angeläget, att en effektiv bevakning nattetid kan upprätthållas. För detta ändamål anser jag erforderligt, att personalen förstärkes med en skötare, vilken torde böra placeras i Ce 12. Styrelsens förslag i övrigt om personalförstärkningar och om viss lönereglering finner jag mig icke kunna biträda.

Vad jag sålunda föreslagit påkallar en ökning av medelsanvisningen med 8 280 kronor. Den av 1952 års riksdag i anledning av propositionen nr 107/1952 beslutade löneregleringen för anstaltens överskötare, förste skötare och skötare föranleder ett ökat medelsbehov av 5 600 kronor. För att er-hålla bättre överensstämmelse mellan belastning och anvisade belopp torde vidare anslagsposterna till ordinarie tjänstemän och rörligt tillägg bära uppräknas med 10 500 resp. 9 000 kronor samt anslagsposten till övrig icke-ordinarie personal nedräknas med 12 000 kronor. Härtill kommer automatisk ökning av det rörliga tillägget med 6 800 kronor. Anslaget skulle alltså höjas med $(8\,280 + 5\,600 + 10\,500 + 9\,000 - 12\,000 + 6\,800)$ 28 180 kronor eller i runt tal 28 200 kronor.

Anslaget beräknas sålunda: avlöningar till ordinarie tjänstemän 70 200 (+ 13 200) kronor, arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, oförändrat 1 470 kronor, avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 34 300 (— 5 700) kronor och rörligt tillägg 52 630 (+ 20 700) kronor.

Anslaget uppföres alltså med $(70\,200 + 1\,470 + 34\,300 + 52\,630)$ 158 600 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för statens inom sinnessjukvårdsorganisationen anordnade alkoholistanstalt, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1953/54:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	70 200
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	1 470
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	34 300
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	52 630

Summa förslagsanslag kronor 158 600;

b) till *Statens inom sinnessjukvårdsorganisationen anordnade alkoholistanstalt: Avlöningar* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 158 600 kronor.

[147] 7. Statens inom sinnessjukvårdsorganisationen anordnade alkoholistanstalt: Omkostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	46 000	60 712
1952/53 (statsliggaren s. 1009)	46 000	
1953/54 (förslag)	61 900	

Yrkande.

Medicinalstyrelsen (skr. 19/9 1952) föreslår, att anslaget höjes med 17 000 kronor.

	Utgifter 1951/52	Anslag 1952/53	Förslag	Ökn. el. minskn.
1. Reseersättningar	1 061	800	1 200	+ 400
2. Expenser	13 540	15 600	15 400	— 200
3. Övriga utgifter	45 616	28 800	45 600	+ 16 800
				+ 17 000

Motiv.

1) Belastningen torde på grund av de under första halvåret 1952 genomförda taxehöjningarna komma att stegras ytterligare under innevarande och nästkommande budgetår.

3) Kostnadsökningen, som till största delen är hänförlig till delposterna utspisning samt linne, gång- och sängkläder, har förorsakats av inträffade prisstegringar.

Departementschefen.

Vid beräkningen av medelsbehovet beträffande anstaltens omkostnader för innevarande budgetår saknades ännu erfarenhet om den faktiska medelsförbrukningen under ett helt budgetår. Sedan belastningssiffrorna för budgetåret 1951/52 numera framlagts, torde medelsanvisningen böra justeras i anslutning till dessa siffror. Jag föreslår därför, att för nästa budgetår anslagsposten till reseersättningar höjes med 300 till 1 100 kronor och anslagsposten till expenser nedräknas med 600 till 15 000 kronor. För anslagsposten till övriga utgifter beräknar jag 45 000 kronor, vilket innebär en höjning med 16 200 kronor.

Anslaget uppföres alltså med $(46\,000 + 300 - 600 + 16\,200)$ 61 900 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens inom sinnessjukvårdsorganisationen anordnade alkoholistanstalt: Omkostnader* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 61 900 kronor.

[148] 8. Statens alkoholistanstalt å Venngarn: Avlöningar.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	362 900	461 208
1952/53 (statsliggaren s. 1009)	434 900	
1953/54 (förslag)	534 900	

Yrkande.

Styrelsen för statens alkoholistanstalt å Venngarn (skr. 26/8 och 23/9 1952) föreslår, att anslaget höjes med 141 800 kronor.

	Ökning
1. 1 överläkare Ca 32 i st. f. nuvarande arvodesbefattning som psykiater	17 040
2. 1 assistent Ce 22	12 840
3. 1 kontorist Ce 13	8 604
4. 2 ekonomibiträden Cg 5	11 712
5. 2 förmän Ce 12 i st. f. 2 chaufförer Ce 11	624
6. Højning av till tandläkare utgående ersättning	1 000
7. Lönegradsuppflyttningar enligt beslut av 1952 års riksdag	12 583
8. Provisoriskt lönetillägg för tjänstgöring på s. k. obekväm arbetstid	6 000
9. Löneklassuppflyttningar	3 918
10. Højning av det rörliga tillägget	67 400
11. Avrundning	79
	141 800

Styrelsen förutsätter, att utgående årsarvoden för vissa uppdrag uppmärksammas vid en reglering av s. k. bisysslearvoden samt att särskilt arvode må utgå till styrelsens ledamöter, om sådant införes för ledamöter i styrelser för jämförliga institutioner.

Motiv.

1) Den nuvarande ordningen med en arvodesanställd psykiater, som besöker anstalten två gånger i veckan, är icke tillfredsställande. Väntetiden för konsultationer uppgår ofta till flera veckor, och tillräcklig tid gives icke för psykoterapeutisk behandling. Härtill kommer svårigheten att erhålla någon läkare, som för längre tid vill åtaga sig detta arvodesuppdrag. Tidvis har läkaren på grund av förhinder måst inskränka besöken till en gång i veckan. Det torde icke vara möjligt erhålla önskvärd kontinuitet i vårdarbetet med mindre en heltidstjänst inrättas. Denna bör placeras i samma lönegrad som motsvarande befattningar vid fångvårdens sinnessjukavdelningar. Härtill kommer hyresersättning jämte avlöningsförstärkning. Om tjänsten icke inrättas, torde förhöjning av det nu utgående psykiaterarvodet bli nödvändig.

2) Sedan befattningen såsom husfader indragits, måste dennes åligganden överflyttas på befattningshavare i assistents tjänsteställning. Den växande arbetsbördan vid anstalten kräver förstärkning av den ledande anstaltspersonalen. Resultatet av vårdarbetet är väsentligen beroende av att behandlingen kan individualiseras. Under nuvarande förhållanden måste det individuella vårdarbetet eftersättas i betänklig grad. Ej heller kan tillräcklig uppmärksamhet ägnas åt de intagnas fritidsverksamhet. Den ordinarie assistenten vid anstalten, som är placerad i Ca 22, väntas av 1949 års tjänsteförteckningskommitté föreslås uppflyttad till högre lönegrad. I avslutning härtill synes den föreslagna assistentbefattningen böra placeras i Ce 22. Den av de extra ordinarie assistenterna, som närmast under direktören svarar för ordningen i anstalten och i samband därmed också utövar befäl över personalen samt ombesörjer upprättande av tjänstgöringslistor och dylikt, bör erhålla sådan löneställning, att befattningen icke framträder som en ren passagetjänst. Det måste anses särskilt värdefullt, att tjänstens innehavare besitter god praktisk erfarenhet.

3) Då redogörarens arbetsbörda oavbrutet växer, har hans biträdeshjälper blivit otillräcklig. För viss förrädsredovisning samt bokföring av de in-tagnas medel har därför måst anlitas en extra tjänsteman i Cg 11 (förman). Vid sidan av tjänstgöring såsom biträde och avlösare å mottagningsexpedi-tionen handhar denne tjänsteman relativt självständigt nämnda kamerala uppgifter. Förmansbefattningen kan icke längre disponeras för detta ändamål, när den nya vårdpaviljong, till vars uppförande 1952 års riksdag anvisat medel, tages i bruk under nästa budgetår.

4) För handräckningsarbete i köket har sedan gammalt anlitats vårdtagare, ibland ända upp till ett tiotal. Då anstalten numera huvudsakligen belägges med ett svårskött abnormklientel, har det sedan flera år varit svårt att finna för handräckning lämpliga vårdtagare. I oktober 1951 anställdes två extra ekonomibiträden, varefter endast en å två vårdtagare behövt anlitas för handräckningsarbete. För avlöning av biträdena har anlitats å anslaget uppkomna besparingar. När den nya vårdpaviljongen tages i bruk under nästa budgetår, förfogar styrelsen icke längre över medel för detta ändamål.

5) De båda chaufförerna anlitas i betydande omfattning även såsom vårdare. Flertalet ankommande vårdtagare avlämnas i Sigtuna eller Märsta, där möte sker med bil från anstalten. Vid flertalet sjukhusresor, vid förflyttningar till de slutna anstalterna vid Svartsjö och Salberga sjukhus och i en del fall även vid inställelse inför domstol erhåller chauffören förordnande såsom vårdare. Han har på grund härav samma kontakt med anstaltens klientel som flertalet av förmännen.

6) Anstaltens två tandläkare ha förklarat sig fr. o. m. den 1 juli 1952 icke vidare villiga att utföra arbete å anstaltens tandklinik mot tidigare gällande ersättning. I avbidan på förslag till överenskommelse har styrelsen i skrivelsen den 26 augusti 1952 endast föreslagit en uppräknig av anslagsbeloppet från 2 000 till 3 000 kronor.

I skrivelsen den 23 september 1952 upplyser styrelsen, att tandläkarna åtagit sig att tills vidare fortsätta arbetet mot hittills gällande arvode, sedan de underrättats om styrelsens avsikt att begära höjning av timarvodet, räknat fr. o. m. den 1 juli 1952. Då tandläkararvodet fastställts i överensstämmelse med vad som gäller vid bl. a. blindskolorna och enär framställning gjorts om förhöjning av dessa arvoden, hemställer anstaltsstyrelsen att i samband med reglering av arvoden vid blindskolorna beslut även meddelas om höjning fr. o. m. den 1 juli 1952 av det vid Venngarn utgående timarvodet till tandläkare.

Yttranden.

Statskontoret uttalar.

Anstaltsstyrelsens förnyade, av statsmakterna under de närmast före-gående åren avvisade förslag om inrättande av en ny befattning såsom
18 — *Bihang till riksdagens protokoll 1953. 1 saml. Nr 1. Bil. 13.*

överläkare samt om anställande av en assistent förutsättes alltjämt ej böra vinna beaktande.

Förslaget om en utökning av den med kamerala uppgifter sysselsatta biträdespersonalen med en kontorist kan statskontoret ej biträda. Ämbetsverket vill dock icke motsätta sig, att frågan om ändrad lönegradsplacement för kontorsbiträdesbefattningarna å kameralkontoret hänskjutes till biträdesutredningen.

Statskontoret tillstyrker, att medel anvisas för anställande av ett ekonomibitråde i Cg 5.

Då löneställningen för anstaltens båda chaufförer prövats av 1952 års riksdag i enlighet med tjänsteförteckningskommitténs förslag, bör yrkandet om tjänsternas ersättande med två förmansbefattningar lämnas utan bifall.

Spörsmålet om en reglering av arvoden och driftkostnadsersättning åt tandläkare vid blindskolorna med flera läroanstalter är f. n. föremål för omprövning (propositionen nr 103/1952 s. 36 o. f.). Det synes lämpligt, att i detta sammanhang ersättningsfrågan prövas även för Vennngarnsanstaltens vidkommande. Därest arvodesfrågan ej hunnit få sin lösning vid tidpunkten för Kungl. Maj:ts prövning av föreliggande anslagsäskanden, torde i överensstämmelse med förfaringssättet beträffande blindanstalterna ökad medelsanvisning för tandläkararvode ej ifrågakomma, utan torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att framdeles bestämma arvodenas storlek samt i fall av behov medgiva erforderligt överskridande av posten till avlöningar till icke-ordinarie personal.

Efter förslag av Kungl. Maj:t i statsverkspropositionen år 1952 har en uppräknings skett av arvoden till husläkare och predikant m. fl. för särskilda uppdrag anlitade personer. Någon ytterligare förhöjning av dessa arvoden lär ej nu böra ifrågakomma. Statskontoret har i fråga om svart-sjöanstalten föreslagit, att ett fast arvode om 900 kronor för år skulle utgå till styrelsens ordförande samt att övriga styrelseledamöter skulle ersättas med 20 kronor per sammanträdesdag, dock med sammanlagt högst 240 kronor för år. Ämbetsverket förordar samma ersättningsgrunder för ledamöterna i styrelsen för Vennngarn.

Socialstyrelsen yttrar.

Styrelsen, som uttalat sin anslutning till tidigare förslag om inrättande av en psykiatrisk överläkartjänst, anser alltjämt, att en sådan tjänst är behövlig. Värdet av den vid anstalten anordnade sjukavdelningen är i hög grad beroende av tillgången på kompetent psykiater. Den hittills tillämpade ordningen med en arvodesanställd psykiater har visat sig icke vara tillfyllest. Den tid psykiatern kan ägna anstalten är otillräcklig, och läkartjänstens hittillsvarande karaktär av utpräglad bisyssla har medfört täta ombyten av innehavare, vilket varit till förfång för denna vårdverksamhet.

Socialstyrelsen har vid olika tillfällen yttrat sig över förslag om inrättande av ännu en assistentbefattning vid anstalten och åberopar vad styrelsen anförde över anstaltens förslag till anslagsäskanden för budgetåret 1952/53 (statsverkspropositionen 1952 s. 274).

Styrelsen finner alltjämt behovet av en förstärkning av den ledande personalen vid anstalten vara trängande.

Departementschefen.

I överensstämmelse med den ståndpunkt, jag intog vid behandlingen av anslagsframställningen för innevarande budgetår, anser jag mig icke kunna biträda styrelsens ånyo framförda förslag om inrättande av en överläkarbefattning vid anstaltens sjukavdelning. F. n. uppbär anstaltens rådgivande psykiater arvode med 600 kronor för år jämte 115 kronor för varje vid anstalten avlagt besök under förutsättning att läkarens arbetstid vid besöket omfattar minst fem timmar. Anstalten har haft svårigheter att er-hålla lämplig läkare för detta arvode. För att öka anstaltens möjligheter att i avsedd omfattning anlita psykiater förordar jag en höjning av årsarvodet till 720 kronor och av besöksarvodet till 135 kronor vid besök om minst fem timmar. Kostnadsökningen härför beräknar jag till 2 000 kronor.

Styrelsens från föregående år upprepade förslag om inrättande av en ny assistenttjänst kan jag icke biträda. Ej heller kan jag tillstyrka förslagen, att en kontorist anställs vid anstalten eller att chaufförerna upp-flyttas till förmän.

I fråga om ekonomipersonalen förordar jag en utökning med ett ekono-mibitråde, vilket bör placeras i Cg 4 samt erhålla lönetillägg på 15 kronor i månaden enligt av 1952 års riksdag antagna principer för lönegrads-placering av dylika biträden.

Vad angår ersättningen till de av anstalten anlidade tandläkarna har någon överenskommelse ännu icke träffats. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att framdeles bestämma ersättningens storlek. Jag beräknar nu ingen höjning av icke-ordinarieposten för detta ändamål. Om så er-fordras, torde Kungl. Maj:t få medgiva erforderligt överskridande av anslagsposten.

I likhet med vad jag föreslagit beträffande svartsjöanstalten förordar jag, att arvode tillerkännes ordföranden i styrelsen för alkoholistanstalten å Vennarn med 900 kronor om året och annan styrelseledamot med 20 kronor per sammanträde.

Vad jag sålunda föreslagit påkallar en ökning av medelsanvisningen med 2 000 kronor för höjt psykiaterarvode, 5 748 kronor för en ny tjänst och 1 860 kronor för ersättning till styrelsens ledamöter. Härtill kommer för lönerogleringar på grund av riksdagens beslut i anledning av propo-sitionerna nr 107 och 241/1952 cirka 12 500 kronor, för tjänstgöring på obekvämlig arbetstid 6 000 kronor, för löneklassuppflyttningar 3 918 kronor samt för rörligt tillägg 67 500 kronor. Anslaget skulle alltså höjas med (2 000 + 5 748 + 1 860 + 12 500 + 6 000 + 3 918 + 67 500) 99 526 kronor eller i runt tal 100 000 kronor.

Anslaget beräknas sålunda: avlöningar till ordinarie tjänstemän 136 000 (+ 4 000) kronor, avlöningar till icke-ordinarie personal 222 400 (+ 20 500) kronor och rörligt tillägg 176 500 (+ 75 500) kronor.

Anslaget bestämmes alltså till (136 000 + 222 400 + 176 500) 534 900 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för statens alkoholistanstalt å Venngarn, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1953/54:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	136 000
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	222 400
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	176 500
<hr/>	
Summa förslagsanslag kronor	534 900;

b) till *Statens alkoholistanstalt å Venngarn: Avlöningar* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 534 900 kronor.

[149] 9. Statens alkoholistanstalt å Venngarn: Omkostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	271 300	385 819
1952/53 (statsliggaren s. 1010)	354 800	
1953/54 (förslag)	394 800	

Styrelsen för statens alkoholistanstalt å Venngarn (skr. 26/8 1952) föreslår, att anslaget höjes med 46 500 kronor.

	Utgifter 1951/52	Anslag 1952/53	Förslag	Ökning
1. Reseersättningar	2 495	2 700	3 000	300
2. Övriga expenser	12 470	10 000	13 000	3 000
3. Underhåll av byggnader m. m.	23 995	21 000	25 000	4 000
4. Inventarier m. m.	5 998	7 000	27 000	20 000
5. Utspisning:				
a) Proviant till kost, som försäljes .... }	121 810 {	11 000	20 000	9 000
b) Proviant till intagna		100 000	110 000	10 000
6. Representationskostnader	400	400	600	200
				46 500

Motiv.

1) Höjning av biljettpriser och traktamenten väntas medföra ökade kostnader för reseersättningar.

2) Av utgifterna för övriga expenser under senaste budgetår utgjorde nära 9 000 kronor telefonavgifter. För kontorsmaterial, papper, journaler, annonsering, bindning av handlingar m. m. kan icke räknas med lägre belopp än 4 000 kronor.

3) Såsom flera gånger framhållits, har styrelsen måst uppskjuta påsynade underhållsarbeten år efter år på grund av otillräckligt anslag för ändamålet.

4) Under nästa budgetår måste inventarier anskaffas till en ny vårdpaviljong, omfattande 20 enkelrum, 4 mindre dagrum, ett bostadsrum för ogift befattningshavare samt ett expeditionsrum. Kostnaden härför beräknas uppgå till 20 000 kronor.

5) Under budgetåret 1951/52 har beläggningsen på anstalten uppgått till i medeltal 100 vårdtagare. Utspisningskostnaden uppgick till 2 kronor 85 öre per dagsportion. Med hänsyn till inträffade prisstegringar anser sig styrelsen nu icke kunna räkna med lägre portionskostnad än 3 kronor. Kostnaden för proviant till intagna kan sålunda vid oförändrad beläggning beräknas till $(365 \times 100 \times 3)$ 109 500 kronor. För kost, som tillhandahålles anstaltens ogifta personal, inflöt under föregående budgetår en ersättning av 17 500 kronor. Med hänsyn till ytterligare höjda priser föreslås, att anslaget i denna del ökas från 11 000 till 20 000 kronor.

6) Direktören har anhållit om befrielse från honom åvilande representationsskyldighet. Anstalten besökes av ett stort antal personer, som skäligen måste bjudas på någon enklare förplägnad. En väsentlig del av denna representation synes lämpligen kunna överflyttas från direktören till anstaltens hushåll. Styrelsen föreslår, att delpostens benämning ändras till »representationskostnader». Samtidigt hemställs om förhöjning av posten med 200 kronor.

Yttranden.

Statskontoret anför.

Anslagsposten till reseersättningar bör upptagas med oförändrat belopp. Detsamma gäller delposten till underhåll av byggnader m. m., vilken för innevarande budgetår ökades med 5 000 kronor. Förhöjningen av delposten till utspisning: proviant till kost, som försäljes, synes böra begränsas till 4 000 kronor. Statskontoret erinrar, att 1949 års reseersättningskommitté har att utreda frågan om bidrag till täckande av representationskostnader. I avvaktan på kommitténs ställningstagande till detta spörsmål synes delposten till direktörens representationskostnader böra upptagas med oförändrat belopp samt någon ändring ej böra ske i fråga om dispositionen av representationsbidraget.

Socialstyrelsen har icke funnit anstaltsstyrelsens förslag föranleda någon erinran.

Centrala sjukvårdsberedningen har, efter granskning av ett av anstaltens direktör upprättat utrustningsförslag för den nya vårdpaviljongen, framfört vissa anmärkningar mot den föreslagna inventarieanskaffningen samt framhållit, att ett belopp av 16 500 kronor bör vara tillräckligt för anskaffning av utrustning till de ifrågakvarande lokalerna.

Departementschefen.

Anslagsposten till reseersättningar torde med beaktande av belastningen under föregående budgetår icke behöva ökas utan torde bära upptagas med oförändrat belopp. Under anslagsposten till expenser beräknar jag en höjning av delposten till övriga expenser med 3 000 till 13 000 kronor. Med hänsyn till behovet av underhålls- och reparationsarbeten å anstaltsbyggnaderna förordar jag, att delposten till underhåll av byggnader m. m. höjes från 21 000 till 23 000 kronor. För anskaffning av inventarier till en nyuppförd vårdpaviljong beräknar jag i likhet med centrala sjukvårdsberedningen 16 500 kronor. Delposten till inventarier m. m. upptager jag därför till 23 000 (+ 16 000) kronor. Under delposten till utspisning bör medelsanvisningen för proviant till kost, som försäljes, höjas från 11 000 till 20 000 kronor och medelsanvisningen för proviant till intagna från 100 000 till 110 000 kronor. Anstaltsstyrelsens förslag om ändrad disposition av representationsbidraget kan jag icke biträda. Delposten bör sålunda upptagas med oförändrad rubrik och med oförändrat belopp, 400 kronor.

Anslaget uppföres alltså med (354 800 + 3 000 + 2 000 + 16 000 + 9 000 + 10 000) 394 800 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens alkoholistanstalt å Venngarn: Omkostnader* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 394 800 kronor.

[150] 10. *Statens alkoholistanstalt å Venngarn: Vissa byggnadsarbeten.* Anslag för ändamålet är i gällande riksstat uppfört med 335 000 kronor (statsliggaren s. 1011).

Yrkande.

Byggnadsstyrelsen (skr. 10/11 1952) hemställer, att för vissa byggnadsarbeten vid anstalten anvisas 100 000 kronor.

Motiv.

Anstaltens huvudbyggnad ändras f. n. till sjukavdelning enligt ett av 1946 års alkoholistvårdsutredning framlagt förslag. Anstaltsstyrelsen har numera funnit vissa ytterligare byggnads- och underhållsarbeten nödvändiga. Dessa avse bl. a. inredande av serveringsrum i intagningsavdelningen i bottenvåningen och i vårdvåningen 1 trappa, anordnande av hiss för mattransporter från bottenvåningen och inredande i sjukavdelningen av ett medicinskt bad. Då bjälklaget över värmecentralens bränslerum, vilket är beläget under anstaltsbyggnadens gård, är otätt, skulle detta asfaltbeläggas. Samtidigt borde ett bättre kolnedkast samt anordning för luftning utföras. Slutligen skulle i samband med pågående ombyggnadsarbete, vilket jämväl

omfattar en del fönsterbyten och ommålning av fönster, fasaderna i mån av behov lagas och fasadytorna helt ommålas.

Byggnadsstyrelsen tillstyrker, att arbetena må utföras i samband med ombyggnaden av huvudbyggnaden Enligt prisläget den 1 juli 1952 beräknas kostnaderna till cirka 100 000 kronor.

Departementschefen.

Enligt vad jag inhämtat kommer den av 1950 års riksdag beslutade ändringen av anstaltens huvudbyggnad till sjukavdelning att inom en snar framtid vara avslutad. Då bl. a. de sängliggande patienterna på intagnings- och sjukavdelningarna ej kan lämna avdelningarna, fordras långa transporter för att förse dem med mat och servis till måltiderna. De föreslagna serveringsrummen, ett i vardera avdelningen, avses för diskning och förvaring av servis för avdelningarna, utportionering av mat samt tillredning av mellanmål m. m. Jag finner anordningen ändamålsenlig och förordar, att serveringsrummen får inredas. Enligt alkoholistvårdsutredningens förslag skulle badrum för medicinska bad inredas i huvudbyggnadens bottenvåning. Enär utredningens förslag i åtskilliga detaljer funnits böra ändras under arbetets gång, har emellertid enligt vad byggnadsstyrelsen upplyst detta badrum ej kommit till utförande. Det har nu befunnits lämpligare, att badrummet förläggas i anslutning till sjukavdelningen en trappa upp, varvid dock viss merkostnad uppkommer. Det sålunda framlagda förslaget anser jag mig böra tillstyrka. Mot av byggnadsstyrelsen beräknad kostnad för serveringsrummen och kostnadsökning för badrummet, tillhoppa 20 000 kronor, har jag intet att erinra. Förslaget om anordnande av hiss från bottenvåningen till sjukavdelningen anser jag mig däremot icke kunna biträda, särskilt som inredandet av serveringsrummen kan förväntas medföra en viss minskning av transporterna till och från anstaltens centralkök.

De föreslagna arbetena beträffande bränslerummet samt för lagning och ommålning av fasaderna anser jag böra komma till stånd. Byggnadsstyrelsen har beräknat kostnaden för kolnedkastet och lanternin samt asfaltbeläggning över bränslerummet till 7 000 kronor samt för arbeten å fasader m. m. till 38 000 kronor. Denna beräkning föranleder ingen erinran från min sida.

För de av mig förordade arbetena skulle sålunda erfordras sammanlagt (20 000 + 7 000 + 38 000) 65 000 kronor.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens alkoholistanstalt å Venngarn: Vissa byggnadsarbeten* för budgetåret 1953/54 anvisa ett reservationsanslag av 65 000 kronor.

[151] 11. Statens alkoholistanstalt å Haknäs: Avlöningar.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	30 000	37 753
1952/53 (statsliggaren s. 1011)	35 800	
1953/54 (förslag)	43 400	

Yrkande.

Anstaltsstyrelsen (skr. 26/8 1952) föreslår, att anslaget höjes med 7 400 kronor enligt följande.

	Ökning
1. Lönegradsuppflyttningar	2 200
2. Löneklassuppflyttningar	312
3. Höjning av det rörliga tillägget	4 800
4. Avrundning	88
	7 400

Därjämte förutsätter styrelsen, att utgående årsarvoden för vissa uppdrag uppmärksammas vid en reglering av s. k. bisysslearvoden samt att särskilt arvode må utgå till styrelsens ledamöter, om sådant införes för ledamöter i styrelser för jämförliga institutioner.

Motiv.

1) Den begärda anslagsuppräknningen föranledes av den vid 1952 års värriksdag beslutade uppflyttningen två lönegrader av en befattning som arbetsledare och två befattningar som sköterska. Sedan tjänsteförteckningskommittén framlagt sitt förslag, torde lönegradsuppflyttning bli aktuell även beträffande assistenten i Ca 20.

Yttrande.

Socialstyrelsen erinrar om sitt yttrande angående assistenten i 1952 års statsverksproposition (XI, s. 280). Då frågan om assistentens avlöning och tjänsteställning f. n. överväges av tjänsteförteckningskommittén, finner sig socialstyrelsen icke böra framföra något särskilt yrkande rörande tjänsten.

Departementschefen.

Under anslaget till avlöningar vid statens alkoholistanstalt å Venngarn har jag föreslagit, att styrelsens ledamöter må komma i åtnjutande av ersättning för uppdragets fullgörande. Nämnda styrelse förvaltar även statens alkoholistanstalt å Haknäs. När styrelsen handlägger ärenden rörande Haknäsanstalten, inträder emellertid två särskilt förordnade ledamöter i styrelsen. Till dessa bör ersättning med 20 kronor per sammanträde utgå. Medelsbehovet för detta ändamål för nästa budgetår beräknar jag till cirka 200 kronor, vilket belopp bör anvisas under förevarande anslag.

Anstaltsstyrelsens beräkning av medelsbehovet i övrigt föranleder ingen erinran från min sida.

Anslaget beräknas sålunda: avlöningar till ordinarie tjänstemän 14 700 (+ 500) kronor, arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, 2 800 (+ 200) kronor, avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 12 600 (+ 1 200) kronor samt rörligt tillägg 13 300 (+ 5 700) kronor.

Anslaget bestämmes alltså till (14 700 + 2 800 + 12 600 + 13 300) 43 400 (+ 7 600) kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för statens alkoholistanstalt å Haknäs, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1953/54:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	14 700
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	2 800
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	12 600
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	13 300

Summa förslagsanslag kronor 43 400;

b) till *Statens alkoholistanstalt å Haknäs: Avlöningar* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 43 400 kronor.

[152] 12. Statens alkoholistanstalt å Haknäs: Omkostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	25 700	32 604
1952/53 (statsliggaren s. 1012)	26 900	
1953/54 (förslag)	27 800	

Anstaltsstyrelsen (skr. 26/8 1952) hemställer, att anslaget höjes med 900 kronor.

	Utgifter 1951/52	Anslag 1952/53	Förslag	Ökning
1. Reseersättningar	956	800	1 000	200
2. Bränsle, lyse och vatten	6 947	4 500	5 000	500
3. Övriga expenser	895	800	1 000	200
				900

Motiv.

Beläggningen under budgetåret 1951/52 uppgick till i genomsnitt 9 vårdtagare per dag mot en medelbeläggning av 10 under budgetåret dessförinnan. Styrelsen räknar med oförändrad verksamhet vid anstalten även under nästa budgetår.

1) Anstalten har på grund av det isolerade läget fått vidkännas förhål-

landevis höga resekostnader. Den föreslagna höjningen av anslagsposten motiveras av stegrade resekostnader och väntad traktamentshöjning.

2) Även om kostnaden för budgetåret 1951/52 får anses onormalt hög, kan icke det för innevarande budgetår anvisade beloppet väntas bli tillräckligt.

3) I telefonavgifter betalades under föregående budgetår nära 700 kronor, och ytterligare utgiftsökning är att vänta på grund av taxehöjningar. För kontorsmaterial m. m. kan rimligen icke räknas med lägre belopp än 300 kronor.

Yttrande.

Socialstyrelsen har lämnat framställningen utan erinran.

Departementschefen.

Jag anser mig kunna biträda anstaltsstyrelsens förslag och hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens alkoholistanstalt å Haknäs: Omkostnader* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 27 800 kronor.

[153] 13. **Bidrag till anordnande av erkända alkoholistanstalter m. m.** Anslag för ändamålet är i gällande riksstat uppfört med 75 000 kronor (statsliggaren s. 1013). Vid ingången av budgetåret 1952/53 fanns en reservation å anslaget av 107 175 kronor.

Yrkande.

Socialstyrelsen (skr. 30/8 1952) föreslår, *dels* att nuvarande bidragsgrunder i vissa avseenden ändras, *dels ock* att anslaget uppföres med 600 000 kronor.

Motiv.

Sedan beviljade men ej utbetalade bidrag samt ett tillstyrkt bidrag frånräknats, uppgår det disponibla beloppet å anslaget till 100 875 kronor.

Beläggningen på alkoholistanstalterna, som under de senaste åren varit mycket hög, visade icke någon tendens att minska under år 1951. Antalet inskrivna på samtliga anstalter, häri inräknade även de statliga anstalterna, har sedan fyra år tillbaka varierat mellan omkring 2 300 och 2 500, medan platsantalet utgjort endast omkring 1 100. Även antalet närvarande har under de senaste två åren varit mycket högt. På de slutna anstalterna och en stor del av de öppna anstalterna för män har maximal beläggning förekommit under större delen av året, varigenom ofta förelegat svårigheter även i trängande fall att bereda vårdbehövande anstaltsplats utan

längre eller kortare väntetid. Det finnes sålunda ett klart behov av nya vårdplatser. Detta behov kommer med säkerhet att öka i hög grad, om en försämring på den allmänna arbetsmarknaden skulle giva sig till känna. Genom nedläggandet av en avdelning vid den svenska diakonsällskapet tillhöriga alkoholistanstalten arbetshemmet Björknäs har alkoholistvården förlorat 40 vårdplatser, vilka endast delvis blivit ersatta genom den nya erkända alkoholistanstalten Kalbo med 29 platser. I betraktande härav uppskattas behovet av nya platser under budgetåret 1953/54 till minst 75.

Från förevarande anslag utgår bidrag även till anordnande av inackorderingshem för alkoholister under fritiden. Erfarenheten av de fyra f. n. verkssamma inackorderingshemmen visar, att omhändertagande på sådana hem är en ändamålsenlig behandlingsform för vissa kategorier av alkoholmissbrukare. Tillkomsten av nya sådana hem bör därför främjas. För detta ändamål beräknas medel till tre nya hem med tillhoppa 40 vårdplatser.

Beloppen av nu gällande statsbidrag — för vårdplats vid alkoholistanstalt 3 000 kronor vid nybyggnad och 2 250 kronor i annat fall samt för vårdplats vid inackorderingshem 1 500 kronor vid nybyggnad och 1 125 kronor i annat fall — fastställdes år 1944. Den därefter inträdda stegringen av byggnadskostnaderna nödvändiggör, att bidragsgrunderna ändras. En under år 1951 verkställd utredning utvisade, att den dåvarande kostnaden per vårdplats vid nybyggnad översteg 20 000 kronor. Erfarenheten har visat, att syftet med anordningsbidragen — att stimulera tillkomsten av nya vårdplatser — icke uppnås, om bidragsbeloppet väsentligt understiger halva byggnadskostnaden. På grund härav föreslår styrelsen, att bidragsbeloppet fastställs för vårdplats vid alkoholistanstalt till 10 000 kronor vid nybyggnad och 7 500 kronor i annat fall samt för vårdplats vid inackorderingshem till 5 000 kronor vid nybyggnad och 3 750 kronor i annat fall.

De sammanlagda bidragsbeloppen skulle enligt de sålunda föreslagna grunderna komma att uppgå till högst ($75 \times 10\,000 + 40 \times 5\,000$) 950 000 kronor och lägst ($75 \times 7\,500 + 40 \times 3\,750$) 712 500 kronor. Om man genomgående räknar med de lägre beloppen, skulle erfordras omkring ($712\,500 - 100\,875$) 611 625 kronor, förslagsvis avrundat till 600 000 kronor.

Yttrande.

Statskontoret erinrar, att föredragande departementschefen vid anmälan av medelsbehovet för budgetåret 1950/51 uttalat bl. a., att han i rådande läge ej såge sig i stånd att förorda sådana ändringar i gällande bidragsbestämmelser för alkoholistvården, som skulle innebära ökade ekonomiska åtaganden från statsverkets sida (1950 års statsverksproposition XI, s. 213). Därest för budgetåret 1953/54 en viss uppräknings av bidragen skulle anses kunna komma i fråga, bör förbättringen enligt statskontorets mening begränsas till att motsvara den stegring i index, som inträtt från år 1944,

då nuvarande bidragsgrunder fastställdes, t. o. m. år 1952, eller i runt tal 35 procent. Då det ej torde bli möjligt att under nästa budgetår utbygga antalet vårdplatser i den omfattning, socialstyrelsen beräknat, synes vid anslagsberäkningen endast böra beaktas den kostnadsökning, som förorsakas av bidragshöjningen.

Departementschefen.

Såsom framgår av den lämnade redogörelsen har beläggningen på anstalterna under de senaste åren varit mycket hög. Denna omständighet i förening med den minskning av det totala vårdplatsantalet, som ägt rum på sistone, synes göra det nödvändigt att stimulera tillkomsten av nya platser. De nuvarande statsbidragens förmåga härtill har minskat i samma mån som byggnadskostnaderna stegrats. Enligt vad jag inhämtat från socialstyrelsen torde intresse förefinnas på vissa håll att anordna nya vårdplatser. Det kan dock icke förväntas, att dessa planer förverkligas, förrän statsbidragsbeloppen höjts i rimlig proportion till de stegrade kostnaderna. Sedan gällande bidrag fastställdes år 1944 torde byggnadskostnaderna ha stigit med genomsnittligt cirka 75 procent. I rådande läge kan jag icke förorda en motsvarande höjning av anordningsbidragen. Jag anser emellertid en väsentlig ökning av bidragen nödvändig och föreslår denna till omkring 50 procent av de nu gällande beloppen. Statsbidraget bör sålunda höjas till, för vårdplats vid erkänd alkoholistanstalt högst 4 500 kronor vid nybyggnad och högst 3 500 kronor i annat fall samt för vårdplats vid inackorderingshem högst 2 300 kronor vid nybyggnad och högst 1 700 kronor i annat fall.

Socialstyrelsen har för nästa budgetår räknat med ett behov av minst 75 nya vårdplatser vid alkoholistanstalter och 40 nya platser vid inackorderingshem. Jag finner det icke sannolikt, att statsbidrag skall ifrågakomma för ett så stort antal nya platser redan under budgetåret 1953/54. Det torde vara tillfyllest att räkna med 30 platser av vardera slaget. Det f. n. aktuella medelsbehovet å anslaget beräknar jag i enlighet härmed till i runt tal ($30 \times 3\,500 + 30 \times 1\,700 = 100\,875$) 60 000 kronor.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna de av mig förordade ändringarna av grunderna för statsbidrag till anordnande av erkända alkoholistanstalter och inackorderingshem för alkoholister, att tillämpas fr. o. m. den 1 juli 1953;

b) till *Bidrag till anordnande av erkända alkoholistanstalter m. m.* för budgetåret 1953/54 anvisa ett reservationsanslag av 60 000 kronor.

[154] 14. Bidrag till erkända och enskilda alkoholistanstalters driftkostnader m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	2 300 000	2 304 146
1951/52	2 900 000	3 424 503
1952/53 (statsliggaren s. 1013)	3 510 000	
1953/54 (förslag)	3 650 000	

Yrkanden.

Socialstyrelsen (skr. 30/8 1952) föreslår, *dels* att statsbidragsgrunderna i vissa avseenden ändras, *dels ock* att anslaget höjes med 450 000 kronor.

I skrivelse den 18 oktober 1952 hemställer *svenska nykterhetsvårdsförbundet* om ändrade grunder för statsbidrag till inackorderingshemmen för nykterhetsnämndsklientel. Förslaget är av samma innebörd som socialstyrelsens framställning i denna del.

Motiv.

Vårdfrekvensen vid de *erkända och enskilda alkoholistanstalterna* under de tre senaste budgetåren framgår av följande sammanställning.

Budgetår	Erkända anstalter		Enskilda anstalter		Tillhopa	
	Antal vård dagar	Driftbidrag, kronor	Antal vård dagar	Driftbidrag, kronor	Antal vård dagar	Driftbidrag, kronor
1949/50.....	274 727	2 140 694	5 363	42 917	280 090	2 183 611
1950/51.....	278 298	2 142 343	5 585	43 582	283 883	2 185 925
1951/52.....	260 257	3 177 949	5 885	70 355	266 142	3 248 304

Den 1 juli 1952 utgjorde antalet godkända vårdplatser 850. Antalet vård dagar uppgick under budgetåret 1951/52 till 266 142 mot beräknat 285 000. Under närmast föregående punkt har socialstyrelsen utgått från att anstaltssystemet under budgetåret 1953/54 skall utbyggas med minst 75 vårdplatser. Med hänsyn härtill uppskattar styrelsen antalet vård dagar till omkring 290 000.

Statsbidrag utgår med högst nio kronor för dag och vårdplats (garantibidrag) samt därutöver med högst fem kronor för dag och vårdad person (beläggningsbidrag).

Enligt av socialstyrelsen avgivet förslag till driftbidrag vid de olika anstalterna för budgetåret 1952/53 skulle garantibidraget utgå med sju kronor till tretton anstalter, åtta kronor till en anstalt och nio kronor till tre anstalter, medan beläggningsbidraget skulle variera mellan två kronor 50 öre och fem kronor. De sålunda föreslagna bidragen befaras emellertid bli otillräckliga, enär vid anstalterna pågått löneförhandlingar, till vilka styrelsen icke kunnat taga hänsyn vid förslagets avgivande. Förslaget innebar likväl för en anstalt, att driftbidrag skulle utgå med högsta möjliga belopp, och för ett par andra anstalter att driftbidragen skulle ligga mycket nära den övre gränsen. En höjning av driftbidragens maximibelopp är därför

nödvändig. Højningen bör vara sådan, att bestämmelserna icke behöva ytterligare ändras under de närmaste åren. Styrelsen föreslår med hänsyn härtill, att garantibidrag må utgå med högst tolv kronor samt belägningsbidrag med högst sju kronor. Medelsbehovet för budgetåret 1953/54 uppskattar styrelsen till approximativt 3 600 000 kronor.

Beträffande s. k. farliga alkoholister och vissa andra grupper bestrider staten hela vårdkostnaden jämte vissa andra särskilda kostnader, däribland vissa resekostnader. Enligt gällande kungörelse utgår traktamentsersättning till den vårdade med högst två kronor för dygn. Socialstyrelsen föreslår, att ersättningen höjes till fem kronor eller samma belopp som sedan den 1 juli 1952 gäller vid tillfälligt omhändertagande av alkoholister m. m.

Statens kostnad för de s. k. farliga alkoholisterna m. fl. uppgick under budgetåret 1951/52 till 117 124 kronor. Med hänsyn till den föreslagna ändringen av traktamentsersättningen, ökade biljettpriser för järnvägsresor samt genomförd højning av vårdavgiften räknar socialstyrelsen för nästa budgetår med ett belopp av 175 000 kronor.

Medelsbehovet för driftbidrag till de erkända och enskilda alkoholistanstalterna uppskattas sålunda till (3 600 000 + 175 000) 3 775 000 kronor.

F. n. finnas fyra *inackorderingshem för omhändertagande av alkoholister under fritiden*. Hemmen ha anordnats av nykterhetsnämnderna i Stockholm (Älvsjöhemmet), Göteborg (Älvsborgshemmet), Malmö (Rörsjögården) och Uppsala (Gottsundahemmet). Rörsjögården har 18, Gottsundahemmet 12 och de övriga hemmen vardera 15 vårdplatser.

Omhändertagandet av vårdbehövande alkoholister på inackorderingshem innebär ett avsevärt mindre kraftigt ingripande än intagning på alkoholistanstalt, i det att vederbörande under hela tiden för omhändertagandet kan fortsätta i sitt arbete och upprätthålla god kontakt med sin familj. Vårdresultatet är ofta anmärkningsvärt gott. Vårdformen är även betydligt mindre kostsam än anstaltsvård. Det är därför även från ekonomisk synpunkt fördelaktigt för staten att understödja och befordra inackorderingshemmens verksamhet.

Till inackorderingshem utgår driftbidrag med högst två kronor 50 öre för dag och sådan inackorderad person, som avses i 52 § alkoholistlagen, samt högst två kronor för dag och sådan person, som avses i 50 eller 53 § samma lag. Detta understöd har varit otillräckligt för att främja tillkomsten av inackorderingshem i önskvärd omfattning. Socialstyrelsen finner sig därför böra föreslå en avsevärd højning av bidraget. Det synes därvid befogat att fastställa maximibeloppen till hälften av maximibeloppen för alkoholistanstalterna. I överensstämmelse härmed skulle driftbidragen till inackorderingshemmen utgå med dels ett garantibidrag av högst sex kronor för dag och godkänd vårdplats, dels ett belägningsbidrag av högst tre kronor 50 öre för dag och sådan inackorderad person, som avses i 52 § alkoholist-

lagen, och högst två kronor 50 öre för dag och sådan inackorderad person, som avses i 50 eller 53 § alkoholistlagen. Skillnaden mellan beläggningsbidragen för de två kategorierna av vårdtagare motsvarar vårdavgiften å allmän alkoholistanstalt, f. n. en krona för dag. Vid fastställande av de för varje särskilt inackorderingshem utgående driftbidragen bör liksom beträffande alkoholistanstalterna hänsyn tagas till det av räkenskaperna framkomna behovet av statligt driftbidrag.

Enligt gällande bestämmelser må driftbidrag till inackorderingshem utgå för obemedlad eller mindre bemedlad vårdtagare, som åtnjuter anstånd med verkställighet av förordnande om intagande å allmän alkoholistanstalt eller är försökspermitterad från allmän eller statsunderstödd enskild alkoholistanstalt eller — vid frivilligt intagande å anstalt — avgivit sådan förbindelse som avses i 50 § alkoholistlagen. Styrelsen vidhåller i föregående års anslagsframställning framförd uppfattning, att möjligheten att erhålla bidrag bör utsträckas till att avse personer, som eljest ställts under övervakning enligt alkoholistlagen.

Med utgångspunkt från ett beräknat vårddagsantal av omkring 20 000 uppskattas medelsbehovet till 175 000 kronor.

Bidrag till kostnaderna för familjevård av alkoholister utgår f. n. efter samma grunder som driftbidraget till inackorderingshem, d. v. s. med högst två kronor 50 öre för dag och sådan omhändertagen person, som avses i 52 § alkoholistlagen, samt med högst två kronor för dag och sådan omhändertagen person, som avses i 50 eller 53 § samma lag. Bidraget föreslås höjt till högst tre resp. högst två kronor. Den för inackorderingshemmen föreslagna utvidgningen av de kategorier av vårdbehövande, för vilka statsbidrag må kunna utgå, bör även omfatta familjevården.

Medelsåtgången har under de senaste två budgetåren utgjort 9 147 resp. 6 027 kronor. För budgetåret 1953/54 uppskattas medelsbehovet till 10 000 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet under anslaget uppgår alltså till (3 775 000 + 175 000 + 10 000) 3 960 000 kronor.

Yttrande.

Över socialstyrelsens framställning har yttrande avgivits av *statskontoret*.

Då driftbidragen till alkoholistanstalter, inackorderingshem och familjevård höjts vid 1952 års riksdag, lär någon ytterligare uppräknings f. n. ej böra medgivas. Med hänsyn till föredragande departementschefens uttalande till 1952 års statsverksproposition (XI, s. 286) angående ett tidigare förslag om utvidgning av statsbidragsgivningen till personer i allmänhet, vilka ställts under övervakning enligt alkoholistlagen, torde det förnyade yrkandet om en sådan utsträckning av bidragsrätten icke böra föranleda någon åtgärd. Däremot vill statskontoret icke motsätta sig, att traktamentsersättningen till den vårdade vid vissa resor höjes till 5 kronor per dygn.

Departementschefen.

De erkända och enskilda alkoholistanstalterna arbetar under stora svårigheter. Det har därför visat sig nödvändigt att i olika omgångar öka de statsbidrag, som utgår till denna verksamhet. Garantibidragen höjdes sålunda år 1951 från högst 3 kronor 50 öre till högst 7 kronor och år 1952 till högst 9 kronor. Beläggningsbidragen, som tidigare utgjorde högst 3 kronor 50 öre för erkänd anstalt och högst 3 kronor för enskild anstalt, ökades år 1951 till högst 5 kronor för båda anstaltskategorierna. Trots att driftbidragens maximibelopp sålunda ungefär fördubblats under de två senaste åren, har driftutfallet jämte vissa väntade kostnadsökningar till följd av nyligen avslutade löneförhandlingar med anstalternas personal föranlett Kungl. Maj:t att för budgetåret 1952/53 bevilja bidrag med i ett par fall maximala belopp och i ytterligare några fall belopp, som endast obetydligt understiger maximum. För dessa anstalter föreligger alltså intet eller mycket litet utrymme för ett större uttag av de statliga driftbidragen. En fortsatt stegring av anstalternas driftkostnader skulle således motivera ytterligare höjning av maximibeloppen.

Såsom jag kommer att anföra under nästföljande anslag avser jag emellertid att inom den närmaste tiden föreslå vissa andra åtgärder till stöd åt de icke-statliga alkoholistanstalterna. Dessa åtgärder jämte förslag, som jag kommer att framlägga under kapitalbudgeten, avser bidrag till täckande av driftsförluster under senare år, stärkande av anstalternas likviditet genom ränte- och amorteringsfria lån samt en materiell upprustning. Det är min uppfattning, att man genom dessa åtgärder skall kunna nå en sådan förbättring av anstalternas ekonomi, att de värsta bekymren elimineras och möjlighet beredes anstalterna att på ett mera rationellt sätt än vad som tidigare kunnat ske planlägga sina inköp och andra ekonomiska dispositioner i syfte att därigenom sänka driftkostnaderna. Med hänsyn härtill anser jag mig icke f. n. böra föreslå en höjning av garanti- och beläggningsbidragens maximibelopp.

Tidigare har under en följd av år till erkända alkoholistanstalten Lillegården, utöver sedvanliga driftbidrag, utgått ett fast årligt bidrag med 11 600 kronor, avsett att täcka särskilda kostnader för anstaltens familjevårdsverksamhet. Då denna anstalt är en av dem, som för innevarande budgetår beviljats garanti- och beläggningsbidrag med maximala belopp, förordar jag, att Kungl. Maj:t utverkar riksdagens bemyndigande att bevilja ett dylikt fast bidrag jämväl för budgetåret 1953/54, därest driftresultatet vid anstalten skulle giva anledning därtill.

Under föregående anslag har jag räknat med högst 30 nya vårdplatser vid de allmänna alkoholistanstalterna under nästa budgetår. Det synes dock icke sannolikt, att driftbidrag kommer att kunna utgå för samtliga dessa platser under hela budgetåret. Med hänsyn härtill samt med ledning av tillgängliga uppgifter om antalet f. n. godkända vårdplatser och antalet

vård dagar uppskattar jag medelsbehovet för ifrågavarande driftbidrag till 3 365 000 kronor.

I likhet med socialstyrelsen föreslår jag, att traktamentet till s. k. farliga alkoholister och andra, för vilka vårdkostnaden m. m. helt bestrides av staten, bestämmes till samma belopp, som gäller vid tillfälligt omhändertagande m. m. av alkoholister eller 5 kronor för dygn. Socialstyrelsens beräkning av medelsbehovet för ersättning för vård av ifrågavarande kategori av alkoholister, 175 000 kronor, föranleder ingen erinran från min sida.

Inackorderingshemmen för omhändertagande av alkoholister under fritiden anser jag vara en vårdform, som i vissa fall utgör ett så fördelaktigt alternativ till anstaltsvården i egentlig bemärkelse, att främjandet av verksamheten framstår såsom synnerligen berättigat. Genom att den vårdbehövande kan fortsätta sitt arbete under tiden för omhändertagandet och upprätthålla kontakten med sin familj, är denna vårdform mindre ingripande än intagning på en alkoholistanstalt. Dessa omständigheter torde även underlätta vederbörandes anpassning i samhället efter utskrivningen. Socialstyrelsen har också framhållit, att vårdresultatet ofta varit anmärkningsvärt gott. Även ur ekonomisk synpunkt erbjuder vårdformen fördelar framför anstaltsvården. Vid bedömandet av om en person skall intagas på inackorderingshem bör uteslutande hans behov av vård vara avgörande. Den nuvarande begränsningen av rätten till beläggningsbidrag för endast vissa kategorier av alkoholister synes därför icke sakligt berättigad. På grund härav tillstyrker jag socialstyrelsens förslag, att inackorderingshemmen må åtnjuta statsbidrag även för andra där intagna obemedlade eller mindre bemedlade personer, som ställts under övervakning enligt alkoholistlagen.

Enligt vad jag inhämtat från socialstyrelsen planeras anordnandet av nya inackorderingshem på flera platser i landet. De nuvarande driftbidragens låga belopp torde emellertid utgöra ett hinder för realiserandet av dessa planer. En höjning av bidragsbeloppen synes därför utgöra en förutsättning för tillkomsten av nya inackorderingshem. I likhet med socialstyrelsen finner jag det befogat, att driftbidragen till inackorderingshemmen liksom till alkoholistanstalerna utgår med dels ett garantibidrag och dels ett beläggningsbidrag. Jag förordar, att garantibidraget bestämmes till högst 4 kronor för dag och godkänd vårdplats. Beläggningsbidraget föreslår jag skola bestämmas till högst 3 kronor för dag och inackorderad person, som avses i 52 § alkoholistlagen, och högst 2 kronor för dag och person i övriga fall. Jag vill emellertid framhålla, att det liksom hittills torde få ankomma på Kungl. Maj:t att sedermera i särskild ordning fastställa de för varje inackorderingshem erforderliga bidragsbeloppen.

Jag har under föregående anslag räknat med 30 nya vårdplatser vid inackorderingshem under budgetåret 1953/54. Med hänsyn härtill och till 19 — *Bihang till riksdagens protokoll 1953. 1 saml. Nr 1. Bil. 13.*

ökade kostnader i anledning av de av mig föreslagna ändrade grunderna för driftbidragen uppskattar jag medelsbehovet för inackorderingshemmen till 100 000 kronor, innebärande en höjning med 65 000 kronor.

Av skäl, som jag för inackorderingshemmens del åberopat till stöd för en utvidgning av de kategorier vårdbehövande, för vilka statsbidrag må kunna utgå, förordar jag en motsvarande utvidgning beträffande familjevården. Enär skillnaden mellan bidragsbeloppen för å ena sidan personer, som avses i 52 § alkoholistlagen, och å andra sidan övriga omhändertagna bör motsvara vårdavgiften på allmän alkoholistanstalt, vilken numera utgör 1 krona, föreslår jag, att familjevårdsbidraget bestämmes till högst 3 kronor (nu 2: 50) resp. högst 2 kronor. Mot socialstyrelsens beräkning av medelsbehovet för ändamålet, 10 000 kronor, har jag intet att erinra.

Det sammanlagda anslagsbehovet skulle i enlighet härmed komma att uppgå till (3 365 000 + 175 000 + 100 000 + 10 000) 3 650 000 kronor.

Under hänvisning till det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna de av mig förordade ändringarna av grunderna för bidrag till erkända och enskilda alkoholistanstalters driftkostnader m. m., att tillämpas fr. o. m. den 1 juli 1953;

b) till *Bidrag till erkända och enskilda alkoholistanstalters driftkostnader m. m.* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 3 650 000 kronor.

[155] 15. *Bidrag till de statsunderstödda alkoholistanstalterna för driftförluster under åren 1939—1950.* Något anslag för ändamålet är ej uppfört i gällande riksstat.

I skrivelse den 15 februari 1952 har socialstyrelsen med överlämnande av en av byrådirektören E. Cronmark såsom särskilt utsedd utredningsman upprättad promemoria, jämte av styrelsen inhämtade yttranden över denna, föreslagit vissa särskilda åtgärder till stöd åt de icke statliga alkoholistanstalterna. Sålunda har styrelsen såvitt angår driftbudgeten, hemställt om anvisande för budgetåret 1953/54 av dels 690 000 kronor till extra bidrag till de statsunderstödda alkoholistanstalterna för driftförluster under åren 1939—1950, dels 385 000 kronor till ombyggnader och reparationer vid erkända alkoholistanstalter, dels ock 175 000 kronor till inventarier vid statsunderstödda alkoholistanstalter. Sedermera har socialstyrelsen i skrivelse den 30 augusti 1952 framhållit, att beräkningen rörande byggnadskostnaderna hänför sig till kostnadsläget den 1 juli 1951 och att anslagsbeloppet till ombyggnader och reparationer med hänsyn till inträdda kostnadsstegringar bör uppräknas med 23 000 kronor.

Beredningen av frågan om anslag för nästa budgetår till ifrågavarande ändamål är ännu icke avslutad. I avbidan härpå torde anslagen i riksstatsförslaget böra upptagas med allenast preliminärt beräknade belopp. Jag uppskattar härvid medelsbehovet under anslagen till resp. 690 000, 410 000 och 175 000 kronor.

Härjämte kommer jag att under kapitalbudgeten anmäla vissa andra förslag till stödåtgärder.

Beträffande anslagen till ombyggnader och reparationer samt till inventarier gör jag hemställan i det följande. Här hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Bidrag till de statsunderstödda alkoholistanstalterna för driftförluster under åren 1939—1950* för budgetåret 1953/54 beräkna ett anslag av 690 000 kronor.

[156] 16. **Vissa ombyggnads- och reparationsarbeten vid erkända alkoholistanstalter.** Något anslag för ändamålet är ej uppfört i gällande riksstat.

Under åberopande av vad jag under föregående punkt anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Vissa ombyggnads- och reparationsarbeten vid erkända alkoholistanstalter* för budgetåret 1953/54 beräkna ett reservationsanslag av 410 000 kronor.

[157] 17. **Inventarier vid statsunderstödda alkoholistanstalter.** Något anslag för ändamålet är ej uppfört i gällande riksstat.

Under åberopande av vad jag under punkten 155 anfört, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Inventarier vid statsunderstödda alkoholistanstalter* för budgetåret 1953/54 beräkna ett reservationsanslag av 175 000 kronor.

[158] 18. **Tillfälligt omhändertagande av alkoholister m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	240 000	244 813
1951/52	240 000	272 102
1952/53 (statsliggaren s. 1013)	260 000	
1953/54 (förslag)	280 000	

Yrkande.

Socialstyrelsen (skr. 30/8 1952) hemställer, att anslaget uppräknas med 20 000 kronor.

Motiv.

Från anslaget gäldas vissa av länsstyrelserna havda kostnader för tillfälligt omhändertagande av farliga m. fl. kategorier alkoholister, inställande av sådana på alkoholistanstalter m. m. På grund av belastningen synes anslaget böra ökas till minst 280 000 kronor. En ytterligare höjning vore motiverad på grund av genomförda taxehöjningar vid järnvägar och andra trafikmedel samt förestående traktamentshöjningar. Vid bifall till socialstyrelsens förslag under närmast följande anslag kan emellertid påräknas någon begränsning av de resor, för vilka kostnaden bestrides från förevarande anslag.

Yttrande.

Statskontoret har lämnat framställningen utan erinran.

Departementschefen.

Medelsanvisningen för nästa budgetår torde med hänsyn till belastningen under budgetåret 1951/52 och ökade resekostnader böra höjas till 280 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Tillfälligt omhändertagande av alkoholister m. m.* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 280 000 kronor.

[159] 19. Resekostnader vid intagning å allmän alkoholistanstalt.

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	40 000	42 246
1951/52	45 000	44 647
1952/53 (statsliggaren s. 1013)	50 000	
1953/54 (förslag)	50 000	

Anslaget har för innevarande budgetår uppförts under rubriken Resor vid tvångsinternering av alkoholister.

Yrkanden.

Socialstyrelsen (skr. 30/8 1952) föreslår, *dels* att grunderna för statsbidraget i vissa avseenden ändras, *dels ock* att anslaget höjes med 5 000 kronor.

Motiv.

Gällande kungörelse medgiver ersättning av statsmedel för resekostnader endast i fråga om tvångsintagna alkoholister men däremot icke för frivilligt ingångna. Begränsningen är olämplig, enär den kan vara ägnad att föranleda nykterhetsnämnden, särskilt i en mindre eller ekonomiskt be-

tryckt kommun, att tillgripa tvångsintagning i sådana fall, där frivillig intagning hade kunnat åvägabringas. På grund härav och då den frivilligt intagne är underkastad samma behandling som den tvångsintagne, bör anförda begränsning upphöra.

Enligt kungörelsen kan ersättning för kostnaderna för inställande på anstalt utgå när vårdtagare, som interneras, ingått frivilligt på anstalten före intagningsförordnandets meddelande. Detta medgivande omfattar emellertid icke farliga m. fl. alkoholister, för vilka staten bestrider hela vårdkostnaden. Om en sådan vårdtagare före intagningsförordnandets meddelande frivilligt ingått på alkoholistanstalt, kommer sålunda kostnaden för inställandet att åvila nykterhetsnämnden. Denna ojämnhet, som saknar berättigande, bör avhjälpas.

I regel må i avseende å intagning jämlikt ett och samma förordnande kostnaden för endast en resa till och en resa från anstalt bestridas med statsmedel. Nykterhetsnämnderna åsamkas emellertid betydande kostnader på grund därav, att försökspermission numera medgives i stor omfattning och återhämtande till anstalterna på grund av misslyckande under permissionen förekommer i många fall. Med nuvarande statsbidragsbestämmelser kan en nykterhetsnämnd för att undvika kostnader för kommunen finna sig föranlåten att påkalla polishandräckning jämlikt 49 § alkoholistlagen, varvid kostnaden bestrides av statsmedel. Anlitande av polishandräckning bör emellertid ur vårdsynpunkt om möjligt undvikas. Statsbidragsmöjligheten bör därför utvidgas till att omfatta alla resor i samband med intagande på allmän alkoholistanstalt. Den merbelastning å detta anslag, som uppkommer härigenom, torde sannolikt komma att till stor del motsvaras av en avlastning från anslaget till Tillfälligt omhändertagande av alkoholister m. m. (se föregående punkt).

Med hänsyn till de nu framförda förslagen samt taxehöjningarna å trafikmedel och väntad traktamentshöjning föreslår socialstyrelsen uppräknig av anslaget med 5 000 kronor.

Yttrande.

Statskontoret. Då förslaget om ersättning av statsmedel även för vissa resekostnader för personer, som frivilligt ingått på alkoholistanstalt, avvisats senast av 1952 års riksdag, lärer framställningen härom icke böra föranleda någon åtgärd. Icke heller kan statskontoret biträda yrkandet om rätt till ersättning vid samtliga resor i samband med internering. Anslaget torde därför böra upptagas med oförändrat belopp.

Departementschefen.

Den i gällande kungörelse stadgade begränsningen av statsbidragsrätten till att avse resekostnader endast för tvångsintagna alkoholister kan otvivelaktigt vara ägnad att föranleda tvångsingripande i fall, där sådant icke är sakligt påkallat. Ju mindre tvång som behöver tillgripas för att förmå

den som behöver anstaltsvård att frivilligt söka sådan, desto större utsikter torde föreligga för att den intagne själv skall vara positivt intresserad av ett så gott vårdresultat som möjligt. Rätten till statsbidrag bör därför utformas på sådant sätt, att kommunerna uppmuntras att i första hand förmå den vårdbehövande till frivillig intagning. Jag förordar av detta skäl, att kommunernas rätt till statsbidrag för resekostnader i samband med intagning å allmän alkoholistanstalt utvidgas att avse även frivilligt intagna personer. Den av socialstyrelsen påtalade begränsningen av bidragsrätten beträffande farliga m. fl. alkoholister, som frivilligt ingått på anstalt före intagningsförordnandets meddelande, bör i detta sammanhang upphävas. Av nyss anförda skäl biträder jag även förslaget, att kostnaderna för alla resor i samband med internering på alkoholistanstalt må bestridas med statsmedel.

Med hänsyn till den låga belastningen å anslaget under de två senaste budgetåren och till osäkerheten, i vilken utsträckning den föreslagna utvidgningen av statsbidragsrätten kan komma att påverka medelsbehovet, föreslår jag, att anslaget för nästa budgetår upptages med oförändrat 50 000 kronor.

Vid bifall till de av mig förordade förslagen bör anslaget i fortsättningen redovisas under rubriken Resekostnader vid intagning å allmän alkoholistanstalt.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna de av mig förordade ändringarna av grunderna för statsbidrag till resekostnader vid intagning av alkoholister, att tillämpas fr. o. m. den 1 juli 1953;

b) till *Resekostnader vid intagning å allmän alkoholistanstalt* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 50 000 kronor.

[160] 20. Vissa kostnader för vård av alkoholister.

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	10 000	17 169
1951/52	10 000	15 713
1952/53 (statsliggaren s. 1014)	20 000	
1953/54 (förslag)	20 000	

Anslaget har för innevarande budgetår uppförts under rubriken Interneringskostnader i vissa fall.

Yrkande.

Socialstyrelsen (skr. 30/8 1952) föreslår dels att bidragsbestämmelserna ändras i visst avseende, dels ock att anslaget uppföres med oförändrat belopp.

Motiv.

Enligt gällande bestämmelser kan kommun, som är ansvarig för vårdkostnaden för å allmän alkoholistanstalt tvångsintagen person, erhålla statsbidrag till eller ersättning för vårdkostnaden under vissa förutsättningar. Styrelsen anser, att möjligheten för kommun att erhålla bidrag eller ersättning bör utsträckas att gälla även i fråga om frivilligt ingången vårdtagare.

Med hänsyn till belastningen under de senaste budgetåren och då den föreslagna utvidgningen av bidrags- och ersättningsmöjligheterna icke torde komma att medföra någon större ökning av medelsbehovet, bör anslaget upptagas med oförändrat belopp.

Yttrande.

Statskontoret erinrar, att föredragande departementschefen i 1952 års statsverksproposition (XI, s. 290) fann sig icke kunna förorda förslaget om utvidgning av bidragsrätten till att omfatta även frivilligt ingångna vårdtagare. Enligt statskontorets mening har icke anförts skäl, som bör föranleda ändrat ståndpunktstagande.

Departementschefen.

I enlighet med vad jag under föregående punkt anført föreslår jag, att möjligheten för kommun att erhålla bidrag eller ersättning för vårdkostnad, som skall bestridas från förevarande anslag, utsträcker att avse även frivilligt intagna vårdbehövande. Mot socialstyrelsens beräkning av medelsbehovet har jag intet att erinra.

Vid bifall till vad jag nu föreslagit bör anslaget i fortsättningen upptagas under rubriken Vissa kostnader för vård av alkoholister.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna den av mig förordade ändringen av grunderna för statsbidrag till vissa kostnader för vård av alkoholister, att tillämpas fr. o. m. den 1 juli 1953;

b) till *Vissa kostnader för vård av alkoholister* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 20 000 kronor.

[161] 21. Länsnykterhetsnämnderna: Avlöningar.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	265 700	300 755
1952/53 (statsliggaren s. 1014)	310 000	
1953/54 (förslag)	399 000	

Yrkande.

Socialstyrelsen (skr. 30/8 1952) hemställer, att anslaget höjes med 69 000 kronor.

	Ökning
1. Årsarvoden till ordförande och vissa andra ledamöter.....	6 000
2. Två ombudsmän i Cg 23 i st. f. deltidsanställda ombudsmän med arvode	10 308
3. Ändring av fem tjänster i Cg 23 till Ce 23	—
4. Löneklassuppflyttningar	3 666
5. Vikarier och skrivhjälp.....	10 000
6. Rörligt tillägg.....	39 000
7. Avrundning	26
	69 000

Motiv.

1) Av anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, disponeras 24 000 kronor till årsarvoden till ordförande och vissa andra ledamöter. Detta belopp har varit oförändrat alltsedan länsnykterhetsnämndernas tillkomst fr. o. m. år 1939. En höjning är motiverad av dels omfattningen och den fortgående ökningen av länsnykterhetsnämndernas arbetsuppgifter samt det ansvar, som särskilt påvilar ordförandena, dels penningvärdets minskning under senare år.

2) Enligt lämnat medgivande inrättades fr. o. m. den 1 augusti 1952 två befattningar såsom heltidsanställda ombudsmän i Cg 23 vid länsnykterhetsnämnderna i Örebro och Kopparbergs län i stället för tidigare deltids-tjänster.

3) Av de fem ombudsmansbefattningarna i Cg 23 inrättades tre under budgetåret 1947/48 samt två fr. o. m. den 1 augusti 1952. Bristen på pensionsskydd för dessa ombudsmän är icke försvarlig. Någon tvekan kan icke råda om behovet av befattningarna och deras bibehållande för framtiden.

5) Till vikarier och skrivhjälp har för budgetåret 1952/53 beräknats ett belopp av 64 600 kronor. Med hänsyn till att två nya heltidstjänster (ombudsmanstjänster) tillkommit, å vilka semestervikarier erfordras, samt att tillgängliga medel till skrivhjälp och tillfälligt arbetsbiträde visat sig alltför knappa, föreslås en uppräknig för dessa ändamål med 10 000 kronor.

Yttrande.

Statskontoret. Frågan om höjning av arvodena till ordförande och vissa andra ledamöter samt om extra-ordinariesättning av fem ombudsmanstjänster torde böra vila i avvaktan på resultatet av 1944 års nykterhetskommittés arbete. Då under icke-ordinarieposten för innevarande budgetår upptagits ett med 6 000 kronor förhöjt belopp till vikarier och skrivhjälp, kan statskontoret icke tillstyrka någon förhöjd medelsanvisning för ändamålet under nästa budgetår.

Departementschefen.

Med hänsyn till vad socialstyrelsen anfört i fråga om årsarvodena till ordförande och vissa andra ledamöter i länsnykterhetsnämnderna förordar jag en höjning av medelsanvisningen för detta ändamål med 3 000 till 27 000 kronor. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att sedermera i

vanlig ordning fastställa arvodesbeloppen i varje särskilt fall. Till vikarier och skrivhjälp upptager jag under icke-ordinarieposten ett med 5 000 kronor förhöjt belopp.

Vad angår förslagen beträffande ombudsmannatjänsterna vill jag erinra, att riksdagen i enlighet med i propositionen nr 241/1952 framfört förslag beslutat, att samtliga 15 heltidsanställda ombudsmän hos länsnykterhetsnämnderna skulle placeras i Ce 25.

Vad jag sålunda föreslagit påkallar en ökning av medelsanvisningen med 3 000 kronor för arvodesreglering och 5 000 kronor för vikarier och skrivhjälp. Härtill kommer en automatisk utgiftsstegring med i runda tal 47 000 kronor för lönerregleringar, 5 600 kronor för löneklassuppflyttningar och 28 400 kronor för rörligt tillägg. Totalt skulle alltså anslaget höjas med (3 000 + 5 000 + 47 000 + 5 600 + 28 400) 89 000 kronor.

Anslaget beräknas sålunda: arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, 34 000 (+ 3 000) kronor, avlöningar till icke-ordinarie personal 270 200 (+ 37 200) kronor och rörligt tillägg 94 800 (+ 48 800) kronor.

Anslaget bestämmes alltså till (34 000 + 270 200 + 94 800) 399 000 (+ 89 000) kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för länsnykterhetsnämnderna, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1953/54:

Avlöningsstat.

1. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	34 000
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal	270 200
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	94 800
Summa förslagsanslag kronor	399 000;

b) till *Länsnykterhetsnämnderna*: Avlöningar för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 399 000 kronor.

[162] 22. Länsnykterhetsnämnderna: Omkostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	129 000	134 592
1952/53 (statsliggaren s. 1014)	141 000	
1953/54 (förslag)	145 000	

Yrkande.

Socialstyrelsen (skr. 30/8 1952) hemställer, att anslaget höjes med 20 000 kronor.

	Utgifter 1951/52	Anslag 1952/53	Förslag	Ökning
1. Reseersättningar	67 279	70 000	80 000	10 000
2. Expenser, hyror m. m.	66 811	70 000	80 000	10 000
				20 000

Motiv.

1) Kravet på medverkan av länsnykterhetsnämnderna i det konkreta nykterhetsvårdsarbetet påfordrar i stigande grad ombudsmännens närvaro ute i länen. Denna utveckling medför allt större behov av medel till reseersättningar. Inrättandet av två nya tjänster som heltidsanställda ombudsmän verkar i samma riktning. På grund härav och med hänsyn till den under år 1952 inträdda stegringen av resekostnaderna och väntad höjning av traktamentsersättningarna bör anslagsposten ökas med 10 000 kronor.

2) Den ständiga ökningen av länsnykterhetsnämndernas arbetsmängd medför behov av större lokalutrymmen och bättre utrustning. Inrättandet av två heltidstjänster påkallar även en höjning av medelsanvisningen. På grund av prisstegringar på skrivmateriel, porton, telefon m. m. ökas medelsbehovet ytterligare.

Yttrande.

Statskontoret vill i betraktande av de under år 1952 ökade kostnaderna för resor icke motsätta sig en viss höjning av posten till reseersättningar. Uppräkningen synes dock böra begränsas till 5 000 kronor. För innevarande budgetår ökades posten till expenser, hyror m. m. med 7 000 kronor. Någon ytterligare medelsförstärkning för budgetåret 1953/54 torde därför icke böra medgivas.

Departementschefen.

Med hänsyn till ökade resekostnader torde posten till reseersättningar böra uppräknas något. Jag föreslår dock, att ökningen begränsas till 2 000 kronor. Medelsbehovet under posten till expenser, hyror m. m. uppskattar jag till 72 000 kronor, vilket innebär en ökning med likaledes 2 000 kronor.

Anslaget bestämmes alltså till (141 000 + 2 000 + 2 000) 145 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Länsnykterhetsnämnderna*: Omkostnader för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 145 000 kronor.

[163] 23. Främjande av nykterhetsnämndernas verksamhet m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	382 000	381 938
1952/53 (statsliggaren s. 1015)	382 000	
1953/54 (förslag)	382 500	

Yrkanden.

Socialstyrelsen (skr. 30/8 1952) föreslår, dels att grunderna för understöd åt kommunala nykterhetsnämnder i visst avseende ändras, dels ock att anslaget höjes med 366 000 kronor.

Motiv.

Understöd åt kommunala nykterhetsnämnder må enligt gällande kungörelse utgå i efterskott med intill tre fjärdedelar av nykterhetsnämndens utgifter under nästföregående kalenderår, dock högst 1 000 kronor eller, då särskilda omständigheter därtill föranleda, högst 1 500 kronor.

De 1 235 nykterhetsnämnder, som under år 1952 ansökt om statsbidrag, hade under år 1951 utgifter å drygt 3 276 000 kronor. De lämnade understöden utgjorde endast 10,7 procent av dessa utgifter. Särskilt för de större och medelstora städerna motsvarar understödet en mycket obetydlig del av kostnaderna. På grund av bidragets begränsning till visst maximum kommer även ett stort antal nybildade landskommuner att i alltför ringa omfattning få ersättning för sina utgifter. *Socialstyrelsen* föreslår därför, att under en övergångstid intill förverkligandet av mera långtgående förslag i samband med genomförandet av nykterhetskommitténs rekommendationer, maximibeloppet höjes till 5 000 kronor. Vid bifall härtill skulle erfordras en höjning av anslagsposten från 350 000 till 700 000 kronor.

Anslagsposten till *konferenser och kurser* avser kostnader för anordnande av konferenser med nykterhetsnämnder, resebidrag åt ombud för nykterhetsnämnder samt åt befattningshavare vid polisväsendet för att bevista dylika konferenser och s. k. allmänna upplysningskurser, kostnader för anordnande av praktiska utbildningskurser för ombud för nykterhetsnämnder ävensom för reseersättning till deltagarna m. m. Posten, som varit oförändrad under många år, har visat sig otillräcklig. Genom kommunindelningsreformen har behovet av fortbildningsmöjligheter för nykterhetsvårdsfunktionärer ökat, varjämte rese- och traktamentskostnaderna stigit. *Styrelsen* föreslår, att posten upptages med 30 000 kronor (+ 10 000).

Anslagsposten till *understöd åt sammanslutningar av nykterhetsnämnder*, från vilken bl. a. utgår anslag till det under senare år reorganiserade Svenska Nykterhetsvårdsförbundet, är otillräcklig och bör höjas från 10 000 till 15 000 kronor.

Understöd för utgivande av »Tidskrift för nykterhetsnämnderna» m. m. utgår mot villkor, att ett exemplar av tidskriften kostnadsfritt tillhandahålles varje nykterhetsnämnd i riket. Denna motprestation medför vid nu rådande framställningskostnader avsevärt större utgifter för tidskriftens utgivare än understödsbeloppet, 2 000 kronor. Detta bör därför höjas till 3 000 kronor.

Medelsbehovet uppskattas sålunda till (700 000 + 30 000 + 15 000 + 3 000) 748 000 kronor.

Yttrande.

Statskontoret anför.

Vad gäller yrkandet, om ändrade grunder för understöd åt kommunala nykterhetsnämnder, hänvisar statskontoret till föredragande departementschefens uttalande i 1949 års statsverksproposition (XI, s. 297) angående alkoholistvårdsutredningens betänkande, att han icke hade för avsikt att föreslå proposition till 1949 års riksdag till den del förslagen avsåge åtgärder, som skulle medföra nya utgifter för statsverket. Med hänsyn härtill och då förevarande spörsmål upptagits till behandling av nykterhetskommittén, läser framställningen i denna del icke böra föranleda någon åtgärd. Ökad medelsanvisning till konferenser och kurser samt till sammanslutningar av nykterhetsnämnder finner sig statskontoret i rådande läge icke kunna tillstyrka. Däremot synes posten till understöd för utgivande av »Tidskrift för nykterhetsnämnderna» m. m. böra höjas med 1 000 kronor.

Departementschefen.

Förslagen om ökat understöd åt kommunala nykterhetsnämnder och åt sammanslutningar av nykterhetsnämnder samt om höjning av medelsanvisningen till konferenser och kurser finner jag mig f. n. nödsakad avstyrka. Däremot föreslår jag en ökning av understödet för utgivande av Tidskrift för nykterhetsnämnderna m. m. med 500 kronor. Anslaget bör därför uppräknas med nämnda belopp.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Främjande av nykterhetsnämndernas verksamhet* m. m. för budgetåret 1953/54 anvisa ett anslag av 382 500 kronor.

[164] 24. Bidrag till övervakning enligt alkoholistlagen.

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	25 000	34 285
1951/52	25 000	37 680
1952/53 (statsliggaren s. 1016)	35 000	
1953/54 (förslag)	38 000	

Socialstyrelsen (skr. 30/8 1952) föreslår, att anslaget med hänsyn till belastningen under sistförflutna budgetår höjes till 40 000 kronor.

Statskontoret har lämnat förslaget utan erinran.

Departementschefen.

Jag föreslår, att anslaget uppräknas med 3 000 till 38 000 kronor, och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till övervakning enligt alkoholistlagen* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 38 000 kronor.

[165] 25. Bidrag till Stockholms stadsmission för viss alkoholistvårdande verksamhet.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	10 000	10 000
1952/53 (statsliggaren s. 1016)	10 000	
1953/54 (förslag)	10 000	

Yrkande.

Socialstyrelsen (skr. 30/8 1952) föreslår, att anslaget höjes till 15 000 kronor.

Motiv.

Anslaget är avsett som bidrag till kostnaderna för en av stadsmissionen upprättad och driven nykterhetsvårdsbyrå. Stadsmissionen har upplyst, att utgifterna för verksamheten under år 1951 uppgått till 26 598 kronor. Byrån fyller en betydelsefull uppgift inom nykterhetsvården. Till densamma är knuten, förutom en deltidsanställd läkare (psykiater) med stor erfarenhet av behandlingen av alkoholister, en socialarbetare med full tjänstgöring. Socialarbetaren har såsom övervakare åt klienter, som mer eller mindre tillfälligt vistas i Stockholm, visat sig mycket värdefull för alkoholistanstalter och nykterhetsnämnder ute i landet. Utan byråns medverkan skulle det ofta vara ogörligt att ordna tillfredsställande vård och tillsyn av dessa klienter, enär Stockholms stads nykterhetsnämnd på grund av personalbrist ej kan fullgöra sådana uppdrag.

Yttrande.

Statskontoret erinrar, att förslag om höjning av anslaget avvisades av 1952 års riksdag. Ej heller för budgetåret 1953/54 torde förutsättningar föreligga för ökad medelstillsdelning för ändamålet.

Departementschefen.

Anslag för detta ändamål torde böra anvisas även för nästa budgetår. Jag anser mig emellertid alltjämt böra förordas, att anslaget uppföres med oförändrat belopp, 10 000 kronor. Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till Stockholms stadsmission för viss alkoholistvårdande verksamhet* för budgetåret 1953/54 anvisa ett anslag av 10 000 kronor.

[166] 26. Bidrag till sällskapet Länkarna. För innevarande budgetår har för ändamålet anvisats ett anslag av 5 000 kronor (statsliggaren s. 1016).

Socialstyrelsen (skr. 30/8 1952) föreslår, med hänsyn till att anslaget är nytt för innevarande budgetår och att erfarenheter saknas rörande de olika

länkföreningarnas behov och önskemål, att anslaget uppföres med oförändrat belopp.

Statskontoret har lämnat framställningen utan erinran.

Departementschefen.

I enlighet med socialstyrelsens förslag förordar jag, att anslaget uppföres med oförändrat belopp. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till sällskapet Länkarna* för budgetåret 1953/54 anvisa ett anslag av 5 000 kronor.

D. Överståthållarämbetet och landsstaten.**[167] 1. Överståthållarämbetet: Avlöningar.**

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	2 935 000	3 779 123
1952/53 (statsliggaren s. 1016)	3 650 000	
1953/54 (förslag)	4 550 000	

Yrkanden.

Överståthållarämbetet (skr. 29/8 1952) föreslår, att anslaget höjes beträffande kansliavdelningarna med 257 300 kronor och för skatteavdelningen med 622 500 kronor.

	Ökn. el. minskn.
<i>Kansliavdelningarna.</i>	
1. Personalförstärkningar:	
1 amanuens Cg 21	+ 13 164
6 skrivbiträden Ce 6	+ 40 464
2. Lönerogleringar:	
a) 7 icke-ordinarie kontorsbiträden, vilka uppnått 7 tjänsteår, konstitueras till ordinarie	—
b) En e. o. kontoristtjänst ordinarie sättes och en ordinarie kanslibiträdestjänst indrages	— 404
c) Höjt arvode till militärsassistenten	+ 1 800
3. Omräkning:	
a) Uppflyttning av byråsekreterare m. fl.	+ 9 648
b) Höjt representationsbidrag till överståthållaren	+ 5 000
c) Uppflyttningar i reglerad beföringsgång	+ 4 899
d) Löneklassändringar	+ 8 637
e) Höjt rörligt tillägg	+ 174 149
f) Avrundning	— 57
	+ 257 300
<i>Skatteavdelningen.</i>	
4. Personalförstärkningar:	
a) 2 amanuenser	+ 33 230
b) 1 kansliskrivare Ce 15	+ 10 985
c) 5 icke-ordinarie kontorsbiträden	+ 36 369
5. Lönerogleringar:	
a) En assessor Ca 30 utbytes mot biträdande skattedirektör Ca 37	+ 4 329
b) En expeditionsvakt Ca 10 utbytes mot förrädsvaktmästare Ca 11	+ 397
6. Vikariatsersättningar m. m.	
	+ 33 846
7. Omräkning:	
a) Löneroglering för byråsekreterare m. fl.	+ 76 401
b) Uppflyttningar i reglerad beföringsgång	+ 29 653
c) Höjt rörligt tillägg	+ 397 425
d) Personlig lönefyllnad enligt Kungl. Maj: ts beslut 17/12 1948	— 99
e) Avrundning	— 36
	+ 622 500

Motiv.

1) Antalet naturalisationsärenden uppgick under första halvåret 1952 till 1 140 mot 750 under motsvarande tid 1951. Utan insättande av ytterligare arbetskraft kunna ärendena icke handläggas i tillfredsställande omfattning. En amanuens och ett skrivbiträde böra därför anställas för dessa ärenden. För trafikavdelningen erfordras en personalförstärkning med fyra skrivbiträden. Räkenskapsavdelningen har under det gångna budgetåret på grund av eftersläpning med arbetsuppgifterna vid upprepade tillfällen icke kunnat inom föreskriven tid avlämna rapporter och räkenskaper, vilket föranlett påpekanden från riksräkenskapsverket. Den föreslagna personalförstärkningen avser ett skrivbiträde.

2 b) Vid regleringen av vissa biträdestjänster på kansliavdelningarna fr. o. m. den 1 juli 1952 medgavs uppflyttning av bl. a. två kanslibiträdestjänster i Ce 11 till kontoristtjänster i Ce 13. Vid kansliavdelningarna har emellertid under budgetåret 1951/52 funnits endast en sådan tjänst. Ämbetet föreslår därför, att i stället för en kontoristtjänst i Ce 13 inrättas en sådan tjänst i Ca 13, varvid en kanslibiträdestjänst i Ca 11 kan indragas.

2 c) I samband med att förordnandet för nuvarande militärassistenten utlöper den 30 juni 1953 bör prövas, huruvida militärassistenten skall vara pensionsavgången officer eller officer å aktiv stat. Enligt Kungl. Maj:ts beslut den 4 juli 1952 utgår fr. o. m. innevarande budgetår arvodet till militärassistenten med ett förhöjt belopp av 1 800 kronor för år.

4 a) Antalet tjänster för kvalificerade befattningshavare på taxeringsavdelningen utgör nu 66. En verkställd översyn av avdelningens organisation och personalbehov har givit vid handen, att minst 68 dylika tjänster böra finnas.

4 b) Överståthållarämbetet förordar en provisorisk delning av förortstaxeringskontoret i två taxeringskontor. För detta ändamål bör en kansli-skrivartjänst i Ce 15 inrättas.

4 c) Biträdespersonalen på skatteavdelningen har visat sig otillräcklig och bör ökas med minst 5 kontorsbiträden, därav 3 på taxeringsavdelningen och 2 på kupongskattekontoret.

5 a) Den biträdande skattedirektören har ansetts böra erhålla en löneställning motsvarande den som tillkommer taxeringsintendent.

5 b) På grund av det stora förrådet av blanketter har en expeditionsvakt avdelats för blankettförrådet samt för att biträda med vården av övrig arbetsmaterial.

6) För tillfällig personal har beräknats 22 000 kronor jämte rörligt tillägg, motsvarande vad ämbetet för det gångna budgetåret erhållit i tilläggsanslag för arbetet med återbetalning av överskjutande preliminär skatt. Med hänsyn till föreslagen förstärkning av amanuens- och biträdespersonalen har ytterligare anslag för tillfällig personal ansetts icke böra begäras.

Yttrande.

Statskontoret utgår från att önskemålen om förstärkning av kansliavdelningarnas personal ej kunna beaktas vid medelsanvisningen, då det finansiella läget alltså kräver den största återhållsamhet. Frågan om ändrad lönegradsplacering för en assessor och en expeditionsvakt torde vara föremål för övervägande inom tjänsteförteckningskommittén, varför frågan ej lämpligt bör upptagas till granskning i förevarande sammanhang. På grund av den väntade ökningen av folkmängden inom förortsförsamlingarna torde det ej vara möjligt att åstadkomma en i längden bestående utjämning av arbetsbördan de olika taxeringskontoren emellan enbart genom en omfördelning av de nuvarande kontorens verksamhetsområden. Ämbetsverket förordar en provisorisk uppdelning av det nuvarande förortstaxeringskontoret på två taxeringskontor. Kansliskrivaren på det nya taxeringskontoret bör dock tills vidare erhålla Cg-anställning. Med hänsyn till den successiva utökning av skatteavdelningens personalorganisation, som medgivits under de senaste åren, bör den yrkade förstärkningen av personaluppsättningen begränsas till en amanuens och högst tre biträden.

Departementschefen.

På av överståthållarämbetet anförda skäl tillstyrker jag, att räkenskapsavdelningen förstärkes med ett skrivbiträde samt att för nästa budgetår anställs en tillfällig arbetskraft för biträde vid handläggningen av naturalisationsärenden m. m. Härutöver anser jag mig icke kunna förorda någon personalförstärkning på kansliavdelningarna. Vad i övrigt föreslagits rörande kansliavdelningarna föranleder ej någon erinran från min sida.

Vad angår skatteavdelningen tillstyrker jag, att vid taxeringsavdelningen anställs ytterligare en amanuens. I likhet med statskontoret anser jag mig vidare böra förorda en provisorisk uppdelning av förortstaxeringskontoret i två taxeringskontor samt att för ändamålet anställs en kansliskrivare i Cg 15. Yrkandet om förstärkning av biträdespersonalen biträder jag såtillvida, att jag förordar anställande av ytterligare två biträden för skriv- och kontorsgöromål. Däremot kan jag icke tillstyrka ämbetets förslag om höjning av medelsanvisningen till vikariatsersättningar m. m. Beträffande förslagen om löne reglering för en assessor och en expeditionsvakt vill jag erinra, att tjänsteförteckningskommittén haft dessa spörsmål under övervägande samt att ställning till frågorna tagits av 1952 års riksdag.

Jag vill i detta sammanhang anmäla, att överståthållarämbetet i skrivelse till Kungl. Maj:t inkommit med förslag till en sektionsindelning av ämbetets avdelningar, vilken i stort sett ansluter sig till den, som genomförts vid länsstyrelserna.

Vid bifall till vad jag sålunda föreslagit fordras en höjning av anslaget med i runt tal 19 000 kronor för förstärkning av kansliavdelningarnas per-

sonal, 42 100 kronor för personalökning inom skatteavdelningen samt i runt tal 1 400 kronor för lönerogleringar vid kansliavdelningarna. Den automatiska utgiftsstegringen beräknas för kansliavdelningarna till cirka 9 600 kronor för uppflyttning av byråsekreterare m. fl., 5 000 kronor för höjt representationsbidrag till överståthållaren, 4 900 kronor för uppflyttningar i reglerad befordringsgång, 4 600 kronor för löneklassändringar och 167 300 kronor för den allmänna lönehöjningen samt för skatteavdelningen till 76 400 kronor för uppflyttning av byråsekreterare m. fl., 29 600 kronor för uppflyttningar i reglerad befordringsgång samt 397 300 kronor för den allmänna lönehöjningen och justering av den personliga lönefyllnaden för förste taxeringsinspektören. Kostnaden för den av 1952 års höstriksdag beslutade löneflyttningen beräknar jag till 29 400 kronor för kansliavdelningarna samt till 113 400 kronor för skatteavdelningen. Anslaget skulle alltså höjas med (19 000 + 42 100 + 1 400 + 9 600 + 5 000 + 4 900 + 4 600 + 167 300 + 76 400 + 29 600 + 397 300 + 29 400 + 113 400) 900 000 kronor.

Anslaget beräknas för kansliavdelningarna sålunda: avlöningar till överståthållaren och underståthållaren oförändrat 55 800 kronor, avlöningar till ordinarie tjänstemän 580 800 (+ 60 700) kronor, arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, 12 000 (+ 1 800) kronor, avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 288 600 (— 11 400) kronor, representationsbidrag till överståthållaren 20 000 (+ 5 000) kronor och rörligt tillägg 472 600 (+ 185 000) kronor.

För skatteavdelningen upptager jag följande anslagsposter, nämligen avlöningar till ordinarie tjänstemän 1 593 300 (+ 370 600) kronor, avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 432 600 (— 202 900) kronor samt rörligt tillägg 1 094 300 (+ 491 200) kronor.

Anslagsposterna för ämbetet i dess helhet torde alltså uppföras med följande belopp: avlöningar till överståthållaren och underståthållaren oförändrat 55 800 kronor, avlöningar till ordinarie tjänstemän 2 174 100 (+ 431 300) kronor, arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, 12 000 (+ 1 800) kronor, avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 721 200 (— 214 300) kronor, representationsbidrag till överståthållaren 20 000 (+ 5 000) kronor samt rörligt tillägg 1 566 900 (+ 676 200) kronor.

I anledning av förslagen bör vidare personalförteckningen ändras på det sätt, att en tjänst som kontorist i Ca 13 och 7 kontorsbiträdestjänster i Ca 8 upptagas samt en tjänst som kanslibitråde i Ca 11 uteslutes.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) hemryndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för överståthållarämbetet, vilka nyss angivits;

b) fastställa följande avlöningsstat för överståthållar-
ämbetet, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret
1953/54:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till överståthållaren och under- ståthållaren, <i>förslagsvis</i>	55 800
2. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>för- slagsvis</i>	2 174 100
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	12 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	721 200
5. Representationsbidrag till överståthållaren ..	20 000
6. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	1 566 900

Summa förslagsanslag kronor 4 550 000;

c) till *Överståthållarämbetet*: *Avlöningar* för budgetåret
1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 4 550 000 kronor.

[168] 2. Överståthållarämbetet: Omkostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	315 000	460 489
1952/53 (statsliggaren s. 1019)	400 000	
1953/54 (förslag)	425 000	

Yrkande.

Överståthållarämbetet (skr. 29/8 1952) föreslår, att anslaget höjes med
57 000 kronor.

	Utgifter 1951/52	Anslag 1952/53	Förslag	Ökn. el. minskn.
1. <i>Sjukvård m. m.</i> :				
Kansliavdelningarna	7 985	9 000	8 000	— 1 000
2. <i>Expenser</i> :				
a) Kansliavdelningarna:				
Bränsle, lyse och vatten.....	36 444	27 000	37 000	+ 10 000
Övriga expenser	100 146	82 800	95 800	+ 13 000
b) Skatteavdelningen:				
Bränsle, lyse och vatten.....	36 990	30 000	35 000	+ 5 000
Övriga expenser	244 300	225 000	255 000	+ 30 000
				+ 57 000

Motiv.

2 a) Höjningen av posten till övriga expenser beror väsentligen på pris-
stegringar. Av denna anledning beräknas merutgifterna bliva för städning
och fönsterputsning 2 800 kronor, varav städerskelöner 2 500 kronor, abon-
nemangsavgift för telefoner 3 700 kronor, underhåll av skriv- och räkne-
maskiner 500 kronor, annonsering, tryckning samt bindning av böcker och

handlingar 500 kronor och överståthållarämbetets tjänstebil 2 000 kronor. För bilen, som nu varit i bruk en längre tid och därför fordrar ökat underhåll, har hittills beräknats ett belopp av 3 000 kronor per år. Härutöver erfordras 500 kronor för hållande av uniform åt chauffören. Slutligen beräknas 3 000 kronor för utbildning av personal vid överståthållarämbetets verkskydd.

2 b) Överståthållarämbetet har utgått från att priserna på varor och tjänster i allmänhet icke skola undergå några mera väsentliga förändringar under kommande budgetår. Den senaste taxehöjningen på telefonabonnemang kommer emellertid att öka ämbetets telefonkostnader med 15 å 20 procent eller med cirka 10 000 kronor. Kostnaden för allmänna registret kommer vidare att stiga med drygt 3 000 kronor. Liksom tidigare har ämbetet räknat mycket försiktigt beträffande nyanskaffning och underhåll av inventarier. En uppdelning av förortstaxeringskontoret torde dock föra med sig vissa engångskostnader.

Departementschefen.

Medelsanvisningen för kansliavdelningarna under anslagsposten till sjukvård m. m. torde för nästa budgetår kunna minskas med 1 000 kronor.

För nästa budgetår beräknar jag medelsbehovet till kansliavdelningarna till 35 000 kronor för bränsle, lyse och vatten samt 92 800 kronor till övriga expenser. Jag har därvid bortsett från de beräknade kostnaderna för utbildning av personal vid ämbetets verkskydd, vilka torde få bestridas från särskilt anslag. I enlighet härmed skulle anslagsposterna sålunda öka med resp. 8 000 och 10 000 kronor. Posterna till bränsle, lyse och vatten samt till övriga expenser för skatteavdelningen upptager jag till 33 000 resp. 230 000 kronor, vilket innebär en höjning med 3 000 resp. 5 000 kronor.

Vid bifall till vad jag sålunda förordat skulle anslaget för nästa budgetår höjas med $(8\ 000 + 10\ 000 + 3\ 000 + 5\ 000 - 1\ 000)$ 25 000 kronor till $(400\ 000 + 25\ 000)$ 425 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Överståthållarämbetet: Omkostnader* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 425 000 kronor.

[169] 3. Länsstyrelserna: Avlöningar.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	22 600 000	30 705 308
1952/53 (statsliggaren s. 1020) ..	31 500 000	
1953/54 (förslag)	37 000 000	

Länsstyrelserna ha i framställningar, vilka inkommit under augusti och september 1952, avgivit förslag till beräkning av utgifterna under nästa budgetår för ifrågavarande ändamål.

Envar av länsstyrelserna i Jönköpings och Skaraborgs län har i särskilda skrivelser hemställt, att vid vardera länsstyrelsen måtte inrättas en tjänst såsom biträdande taxeringsintendent.

Vidare ha länsstyrelserna framfört förslag om överförande av 20 icke-ordinarie biträden för skriv- och kontorsgöromål på ordinarie stat.

Vad angår behovet av medel för avlöningar under budgetåret 1953/54 ger en sammanställning av länsstyrelsernas förslag vid handen, att anslaget i dess helhet borde beräknas till i runt tal 36 320 000 kronor.

Departementschefen.

I propositionen nr 155 till 1952 års riksdag har uppdragits riktlinjer för en omorganisation av länsstyrelserna, vilken trätt i kraft den 1 januari 1953. Enligt dessa riktlinjer skulle det vara möjligt att inom länsstyrelserna åstadkomma en decentralisering av ärendena till lägre personal. Behovet av mera kvalificerade befattningshavare skulle med undantag för taxeringssektionerna härigenom i stort sett kunna hållas inom ramen för den befintliga personalkadern, oaktat att ett sedan länge uppdämt personalbehov förelåg. Det har vid den närmare utformningen inom inrikesdepartementet av personalorganisationen visat sig möjligt att successivt nedbringa antalet icke-ordinarie länsnotarier med cirka 20 och icke-ordinarie landskanslistor på landskontoren med omkring 30 samt att i deras ställe anställa kvalificerade biträden. Jag vill även erinra om att jag i propositionen icke tog slutlig ställning till lönegradsplaceringen av flertalet av länsstyrelsernas befattningshavare. Denna fråga har emellertid varit föremål för riksdagens behandling under hösten 1952 i anledning av propositionen nr 241.

Förslagen om inrättande av två nya tjänster såsom biträdande taxeringsintendent anser jag mig icke f. n. kunna biträda. Enligt grunderna för den reglerade befordringsgången för biträden med skriv- och kontorsgöromål torde i enlighet med länsstyrelsernas förslag ytterligare 20 extra ordinarie sådana biträden fr. o. m. nästa budgetår höra erhålla ordinarie tjänster i Ca 8.

Vad härefter angår anslagsbehovet har jag vid beräkningen därav tagit hänsyn till den uppräknade, som föranledes av förslagen i propositionerna 241 och 245 till 1952 års riksdag. Jag har även räknat med att civilbefälhavarna under nästa budgetår få fortsatt tillgång till kvalificerade föredragande.

För avlöningar till landshövdingarna torde böra avses oförändrat 660 000 kronor.

Till avlöningar till övriga tjänstemän å ordinarie stat bör upptagas ett belopp av 13 500 000 (+ 3 250 000) kronor.

Medelsbehovet för avlöningar till tjänstemän å övergångsstat kan beräknas till oförändrat 260 000 kronor.

Under anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, torde fr. o. m. nästa budgetår böra upptagas en särskild post till arvoden åt vägtrafikombud. Kostnaderna för dem bestrides f. n. från anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal. På Kungl. Maj:t torde få ankomma, att utfärda närmare bestämmelser om beräkning av arvodena. Till ersättning till sakkunniga för biträde vid utredningar m. m. torde anvisas 115 000 (+ 17 000) kronor. För ersättning till militärassistenter bör beräknas 83 500 kronor, vilket innebär en höjning av posten med 12 000 kronor. Kostnaderna för ersättning till inkvarteringschefer torde kunna uppskattas till oförändrat 10 500 kronor. Posten till ersättning till vägtrafikombud upptages till 65 000 kronor. Anslagsposten i dess helhet skulle alltså uppgå till (115 000 + 83 500 + 10 500 + 65 000) 274 000 (+ 94 000) kronor.

Anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal upptager jag till 10 250 000 (— 2 000 000) kronor. Jag räknar därvid med, att den nuvarande kostnaden för länsstyrelsernas priskontor skall kunna nedbringas från ca 950 000 kronor till omkring 500 000 kronor och att en viss minskning av bränslekontorens personal skall kunna komma till stånd.

För särskilda löneförmåner till ordinarie tjänstemän (representationsbidrag till landshövdingarna) torde böra beräknas 252 000 (+ 117 000) kronor, medan anslagsposten till tilläggsförmåner till befattningshavare på äldre stat bör minskas med 3 000 kronor till 16 000 kronor.

För rörligt tillägg erfordras 11 797 000 (+ 4 051 000) kronor.

Anslaget bestämmes alltså till (660 000 + 13 500 000 + 260 000 + 274 000 + 10 250 000 + 252 000 + 16 000 + 11 797 000) 37 000 000 (+ 5 500 000) kronor.

I anledning av förslagen torde vidare på personalförteckningen böra uppföras ytterligare 20 kontorsbiträden i Ca 8.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga den ändring i personalförteckningen för länsstyrelserna, vilken nyss angivits;

b) godkänna följande avlöningsstat för länsstyrelserna, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1953/54:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till landshövdingarna, <i>förslagsvis</i>	660 000
2. Avlöningar till övriga tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i>	13 500 000
3. Avlöningar till tjänstemän å övergångsstat, <i>förslagsvis</i>	260 000

4. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t		
a. Ersättning till sakkunniga för biträde vid utredningar m. m., <i>förslagsvis</i>	115 000	
b. Ersättning till militärassistenter, <i>förslagsvis</i>	83 500	
c. Ersättning till inkvarteringschefer, <i>förslagsvis</i>	10 500	
d. Ersättning till vägtrafikombud	65 000	274 000
5. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	10 250 000	
6. Särskilda löneförmåner till ordinarie tjänstemän (representationsbidrag till landshövdingarna), <i>förslagsvis</i>	252 000	
7. Tilläggsförmåner åt befattningshavare å äldre stat, <i>förslagsvis</i>	16 000	
8. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	11 797 000	
		<hr/> Summa förslagsanslag kronor 37 000 000;

c) till *Länsstyrelserna*: *Avlöningar* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 37 000 000 kronor.

[170] 4. *Länsstyrelserna*: Sjukvård m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	130 000	194 458
1952/53 (statsliggaren s. 1029)	180 000	
1953/54 (förslag)	195 000	

Enligt *länsstyrelsernas* beräkningar skulle de sammanlagda utgifterna för nästa budgetår uppgå till 204 500 kronor.

Departementschefen.

Medelsanvisningen för nästa budgetår torde med hänsyn till belastningen på anslaget under budgetåret 1951/52 och *länsstyrelsernas* beräkningar böra höjas till 195 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Länsstyrelserna*: *Sjukvård m. m.* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 195 000 kronor.

[171] 5. Länsstyrelserna: Reseersättningar.

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	325 000	544 383
1950/51	700 000	667 148
1951/52	600 000	812 697
1952/53 (statsliggaren s. 1030)	750 000	
1953/54 (förslag)	850 000	

Enligt *länsstyrelsernas* beräkningar skulle medelsbehovet under nästa budgetår uppgå till sammanlagt 908 920 kronor.

Departementschefen.

Med hänsyn till belastningen under sist förflutna budgetår och länsstyrelsernas äskanden föreslår jag, att anslaget höjes med 100 000 till 850 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Länsstyrelserna: Reseersättningar* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 850 000 kronor.

[172] 6. Länsstyrelserna: Expenser.

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	2 600 000	3 929 199
1950/51	3 875 000	4 113 448
1951/52	3 950 000	6 789 853
1952/53 (statsliggaren s. 1031)	4 565 000	
1953/54 (förslag)	5 290 000	

Yrkanden.

1) Enligt *länsstyrelsernas* beräkningar uppgår medelsbehovet för nästa budgetår till 5 108 700 kronor, varav för bränsle, lyse och vatten 944 700 kronor, för övriga expenser för eget behov 3 975 000 kronor samt för expenser för annat än eget behov 189 000 kronor.

2) *Länsstyrelsernas utbildningsnämnd* (skr. 2/9 1952) hemställer, att för nästa budgetår måtte anvisas 37 150 kronor till kurser för utbildning av landskanslisters samt 1 000 kronor för en studiekonferens för landsstats-tjänstemän.

Motiv.

2) En kurs för utbildning av landskanslisters å landskontoren samt aspiranter å häradsskrivar- och kronokamrerartjänster har börjat hösten 1952

och skall avslutas under hösten 1953. Kostnaden för 1953 års kurs torde kunna beräknas till 14 000 kronor.

Med hänsyn till det stora antal befattningshavare, som fortfarande väntar på att få genomgå den teoretiska utbildning, som erfordras för erhållande av landskanslist-, häradsskrivar- och kronokamrerartjänster, anser nämnden behövt, att en ny kurs anordnas med början hösten 1953. För motsvarande kurs under budgetåret 1952/53 har anvisats 9 400 kronor. Nämnden beräknar, att den nya kursen skall draga en kostnad av 9 200 kronor.

Under budgetåret 1953/54 skall vidare den kurs för utbildning av landskanslist, som skall påbörjas våren 1953, avslutas med genomgång av den speciella delen. Kostnaderna för denna uppskattar nämnden till 12 750 kronor.

För arvoden till nämndens ledamöter under budgetåret 1953/54 beräknas 1 200 kronor.

Sammanlagt skulle sålunda erfordras (14 000 + 9 200 + 12 750 + 1 200) 37 150 kronor.

Departementschefen.

Kostnaderna för de ändamål, för vilka länsstyrelserna beräknat medel, ha enligt länsstyrelsernas egna uppgifter under de två senast förflutna budgetåren uppgått till ca 3 700 000 resp. 4 700 000 kronor. Jag anser, att för nästa budgetår bör beräknas 4 709 000 kronor, varav 850 000 kronor för bränsle, lyse och vatten, 3 700 000 kronor till övriga expenser för eget behov och 159 000 kronor till expenser för annat än eget behov.

Till anskaffande av s. k. fönsterkuvert för försändande till de skattskyldiga av debetsedlar samt tryckning genom postverkets försorg av anställningskort, uppbörds kort och debetsedlar beräknar jag i runt tal 400 000 kronor. För bestridande av vissa kostnader för landshövdingarnas tjänstebostäder m. m. upptager jag ett belopp av 140 000 kronor.

Mot de av länsstyrelsernas utbildningsnämnd gjorda medelsberäkningarna har jag i stort sett ej någon erinran. För ifrågavarande ändamål torde böra beräknas i runt tal 37 000 kronor. Härjämte torde liksom för innevarande budgetår böra anvisas 1 000 kronor till studiekonferenser för landstatstjänstemän. Till bestridande av kostnader för länsstyrelsernas antagningsnämnd upptager jag 3 000 kronor.

Anslaget uppföres alltså med (4 709 000 + 400 000 + 140 000 + 37 000 + 1 000 + 3 000) 5 290 000 (+ 725 000) kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Länsstyrelserna: Expenser* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 5 290 000 kronor.

[173] 7. Länsstyrelserna: Publikationstryck.

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	130 000	122 636
1951/52	130 000	187 141
1952/53 (statsliggaren s. 1035)	130 000	
1953/54 (förslag)	150 000	

Medelsbehovet för nästa budgetår har av *länsstyrelserna* uppskattats till 177 500 kronor.

Departementschefen.

Anslaget torde med hänsyn till belastningen under sist förflutet budgetår böra uppräknas något. Jag föreslår, att anslaget upptages till 150 000 kronor, och hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Länsstyrelserna: Publikationstryck* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 150 000 kronor.

[174] 8. Landsfogdarna m. fl.: Avlöningar.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	950 000	947 965
1952/53 (statsliggaren s. 1036)	1 095 000	
1953/54 (förslag)	1 310 000	

Yrkanden.

1. Enligt *länsstyrelsernas* anslagsframställningar skulle för nästa budgetår för den under dem sorterande personalen erfordras cirka 921 000 kronor.

2. *Riksåklagarämbetet* (skr. 1/9 1952) har hemställt om 240 000 kronor jämte rörligt tillägg därå för den ämbetet underställda åklagaraspirantorganisationen (ambulerande landsfogdeassistenter och aspiranter).

3. *Länsstyrelserna i Kopparbergs och Västerbottens län* ha föreslagit, att tjänsterna såsom landsfogdeassistent i länen omvandlas till biträdande landsfogdetjänster.

Motiv.

2) Utbyggandet av åklagarorganisationen i anledning av processreformens genomförande pågår alltjämt. Inom stadsfiskalsorganisationen beräknas under den närmaste framtiden cirka 20 tjänster bliva att besätta. Därjämte erfordras oundgängligen omkring 15 landsfogdeassistenter såsom vikarier vid partiell tjänstledighet, sjukdom, semester och annan ledighet för stadsfiskalerna. Stadsfiskalsorganisationen skulle alltså behöva förstärkas med cirka (20 + 15) 35 befattningshavare.

Landsfogdarnas tjänsteåligganden äro numera så betungande, att det är

nödvändigt att så snart som möjligt ställa minst 15 landsfogdeassistenter till landsfogdarnas förfogande såsom arbetsbiträden och vikarier.

Sammanlagt skulle sålunda omkring (35 + 15) 50 befattningshavare erfordras inom den närmaste framtiden. För tillgodoseende av detta personalbehov finnas att tillgå 50 nu i tjänst varande aspiranter och assistenter, som icke inneha eller varaktigt uppehålla fast tjänst inom åklagarväsendet. Emellertid erfordras ytterligare åklagaraspiranter för att tillgodose det personalbehov, som uppkommer genom pensionsavgång, oberäknelig avgång från banan, underkännande av aspiranter m. m. Ämbetet räknar med att för sådant ändamål 5 aspiranter böra anställas under budgetåret 1952/53 och samma antal under budgetåret 1953/54.

Av de 50 aspiranter och landsfogdeassistenter, som nu tjänstgöra inom aspirantorganisationen, beräknas 20 ha tagits i anspråk för tjänster inom åklagar- och polisväsendet före ingången av budgetåret 1953/54. Av återstående 30 befattningshavare, som normalt böra vara färdigutbildade på våren 1954, räknar ämbetet med att 15 komma att tjänstgöra inom stadsfiskalsorganisationen. För övriga 15 beräknas utbildningen fortgå under hela budgetåret 1953/54.

De 5 nya aspiranter, som erfordras under nästa budgetår, beräknas bli antagna den 1 juli 1953.

Medelsbehovet har av ämbetet beräknats på följande sätt. Till grundlöner åt antagna aspiranter (5 i Ce 25, 5 i Ce 23 och 5 i Ce 21) samt 5 aspiranter, vilka beräknas bli antagna fr. o. m. den 1 oktober 1952, erfordras sammanlagt 192 660 kronor. Kostnaderna — rörligt tillägg ej inräknat — för de 5 aspiranter, som förutsätts bli antagna den 1 juli 1953, beräknas till 43 140 kronor. Hela behovet av grundlöner skulle alltså uppgå till (192 660 + 43 140) 235 800 eller i runt tal 240 000 kronor.

3) Länsstyrelsen i Västerbottens län framhåller, att arbetsbördan för landsfogden efter processreformens genomförande i hög grad ökat. Partiell tjänstledighet har måst beviljas honom under avsevärda tider för att han skall kunna fullgöra polis- och åklagaruppgifterna beträffande mera omfattande brottmål. Länet omfattar en areal, som i stort sett motsvarar Skåne, Blekinge, Halland, Småland och Bohuslän tillsammans. Tjänsteresorna, vilka praktiskt taget uteslutande företagas med bil, uppgå årligen till omkring 1 500 mil och beräknas enbart för färden draga 35 arbetsdagar. Till följd av arbetsbelastningen kan landsfogden ej företaga tjänsteresor i den omfattning, som är erforderligt. Även länsstyrelsen i Kopparbergs län åberopar såsom skäl för sin framställning den tyngande arbetsbördan.

Yttrande.

Riksåklagarämbetet har i yttrande över framställningarna från Kopparbergs och Västerbottens län vitsordat, att landsfogdarna i dessa län ha en

mycket betydande arbetsbörda. Belysande för processreformens inverkan på åklagaruppgifterna är, att enbart i de tre största städerna, där sammanlagda antalet åklagare före reformens genomförande utgjorde 20, numera finnas inrättade 50 åklagartjänster. Landsfogdarna i nämnda län måste i betydande omfattning överlämna åt landsfogdeassistenterna att fullgöra tjänsteåligganden, som ankomma på landsfogde. De fasta assistenterna i dessa län kunna därför sägas fungera såsom biträdande landsfogdar. I länen föreligger enligt ämbetets mening stadigvarande behov av en arbetskraft med biträdande landsfogdes kvalifikationer.

Departementschefen.

På de av länsstyrelsen i Västerbottens län och riksåklagarämbetet anförda skälen förordar jag, att i nämnda län inrättas en tjänst såsom biträdande landsfogde i utbyte mot en tjänst såsom landsfogdeassistent. Däremot finner jag mig icke nu kunna tillstyrka motsvarande framställning av länsstyrelsen i Kopparbergs län.

Anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän torde i enlighet med länsstyrelsernas beräkningar för nästa budgetår böra uppföras med 420 000 (+ 45 000) kronor.

Vad angår anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal ha länsstyrelserna beräknat sammanlagt 185 000 kronor för avlöande av biträdande landsfogdar och fasta assistenter. Mot denna beräkning har jag icke något att erinra. Med hänsyn till den uppflyttning av sex tjänster såsom biträdande landsfogde från 30 till 33 lönegraden och 3 fasta assistenttjänster i Ce 25 till Ce 27, som beslutats av 1952 års riksdag, ökas emellertid medelsbehovet under posten med i runt tal 10 000 kronor. Vid bifall till förslaget om utbyte av en assistenttjänst mot en tjänst såsom biträdande landsfogde skulle härjämte erfordras cirka 5 000 kronor. Medelsbehovet för aspirantorganisationen har av riksåklagarämbetet uppskattats till 240 000 kronor. Då staten åtagit sig att ansvara för utbildningen av aspiranter på stadsfiskals- och landsfogdetjänster samt behov alltjämt föreligger av att utbilda sådana aspiranter, anser jag mig böra godtaga ämbetets medelsberäkning. För arvoden åt tingsnotarier under tjänstgöring på landsfogdeexpedition bör slutligen — såsom för innevarande budgetår — upptagas ett belopp av 20 000 kronor. Den under posten erforderliga sammanlagda medelsanvisningen skulle alltså uppgå till oförändrat (185 000 + 10 000 + 5 000 + 240 000 + 20 000) 460 000 kronor.

För rörligt tillägg torde böra avses 430 000 (+ 170 000) kronor.

Anslaget bestämmes alltså till (420 000 + 460 000 + 430 000) 1 310 000 (+ 215 000) kronor.

På personalförteckningen torde fr. o. m. nästa budgetår böra upptagas ytterligare en tjänst såsom biträdande landsfogde i Ce 33 och avföras en assistenttjänst i Ce 27.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga den ändring i personalförteckningen för landsfogdarna m. fl., vilken förut angivits;

b) fastställa följande avlöningsstat för landsfogdarna m. fl., att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1953/54:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	420 000
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal	460 000
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	430 000

Summa förslagsanslag kronor 1 310 000;

c) till *Landsfogdarna m. fl.*: *Avlöningar* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 1 310 000 kronor.

[175] 9. Landsfogdarna m. fl.: Omkostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	155 000	191 542
1951/52	170 000	245 833
1952/53 (statsliggaren s. 1038)	200 000	
1953/54 (förslag)	244 000	

Medelsbehovet för nästa budgetår har av *länsstyrelserna* uppskattats till 280 960 kronor.

Departementschefen.

Anslagsposten till sjukvård m. m., vilken under budgetåret 1951/52 belastats med 2 714 kronor, torde böra höjas från 2 000 till 2 500 kronor.

Belastningen på anslagsposten till reseersättningar under budgetåren 1950/51 och 1951/52 har enligt länsstyrelsernas uppgifter uppgått till cirka 120 600 resp. 163 600 kronor. För dessa budgetår hade icke beräknats högre belopp än 100 000 resp. 110 000 kronor. Posten har för innevarande budgetår upptagits till 125 000 kronor. Med hänsyn till belastningen samt under budgetåret 1952/53 höjda biljettpriser och traktamentsersättningar torde posten böra uppräknas med 40 000 till 165 000 kronor.

Posten till expenser — för innevarande budgetår upptagen till 73 000 kronor — torde med hänsyn till att medelsåtgången under de två sistförflutna budgetåren uppgått till i runt tal 71 000 resp. 76 500 kronor böra upptagas till 76 500 kronor.